తెలుగుభాషా బోధన

TEACHING OF TELUGU

ఆకర గ్రంథం - రెండవ సంవత్సరం

Source Book - Second Year

ఉపాధ్యాయ శిక్షణ - డిప్లొమా కోర్సు

DIPLOMA IN TEACHER EDUCATION

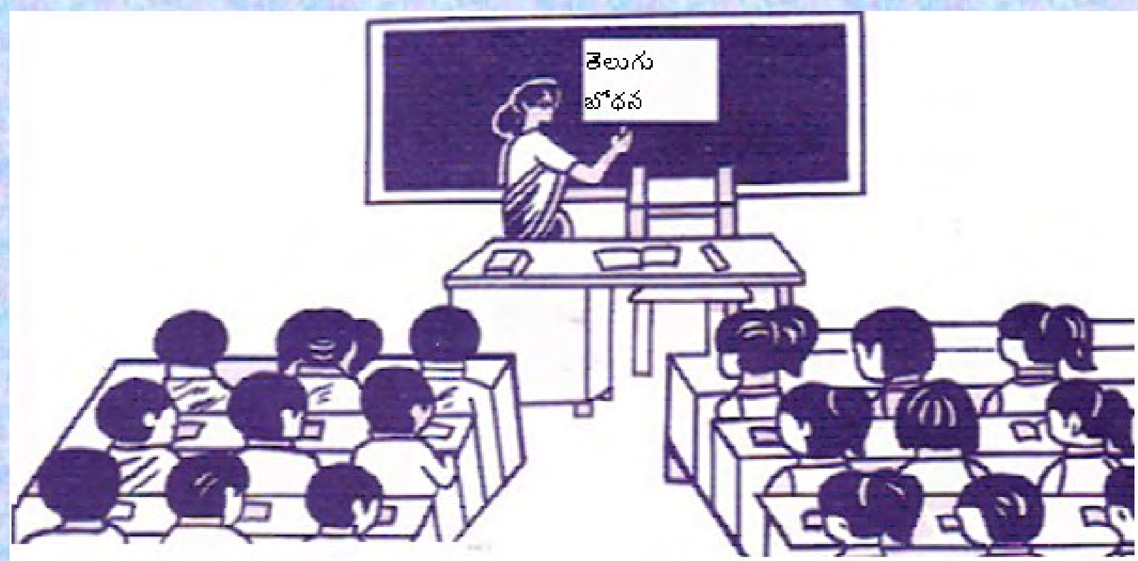

TAMILNADU TEXTBOOK CORPORATION

Created with Print2PDF. To remove this line, buy a license at: http://www.software602.com/

తెలుగుభాషా బోధన

TEACHING OF TELUGU

రెండవ సంవత్సరం

Second Year

ఆకర గ్రంథం

Source Book

ఉపాధ్యాయ శిక్షణ - డిప్లొమా కోర్సు

DIPLOMA IN TEACHER EDUCATION

అస్పృశ్యత నేరం
అస్పృశ్యత పాపం
అస్పృశ్యత అమానుషం

తమిళనాడు పాఠ్యపుస్తక సంస్థ
కాలేజి రోడ్డు, చెన్నై - 600 006
TAMILNADU TEXTBOOK CORPORATION
COLLEGE ROAD, CHENNAI - 600 006.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

© Govt.of Tamilnadu
First Edition-2009

CHAIRPERSON

K. NARAYANA PILLAI

D.E.E.O(Retd.), Hosur.

REVIEWER

K. SESHU

Lecturer in Telugu (Retd.), Chittoor.

CO-ORDINATOR & AUTHOR

L. UMA

Jr. Lecturer, DIET, Krishnagiri.

AUTHORS

M. ETHIRAJULU
Jr. Lecturer, DIET,
Krishnagiri.

K. BALAKRISHNA
Jr. Lecturer,
Govt. TTI, Ranipet.

Price Rs.

This book has been prepared by the Directorate of Teacher Education Research and Training on behalf of the Govt.of Tamilnadu.

This book has been printed on 60 GSM paper

Printed by Web Offset at:

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

Foreword

"**KNOWLEDGE** is that which is acquired
through personal experiences"

-

Thiruvalluvar

The paramount duty of schools is to provide quality education through a curriculum frame work. Quality education is comprised of dimensions like enriching the innate potential of learners, inculcation of self-discipline, enabling the students to assimilate the best learning experiences in every subject and creating interest in learning among students.

Curriculum is revised from time to time based on the changing needs of learners and their environment.NCERT, New Delhi has designed National Curriculum Frame Work 2005 (NCF 2005) bearing in mind the contextual and professional needs of all the stakeholders of education.

The following five cardinal principles of NCF 2005 have been assimilated into teacher education curriculum and in the source books of Elementary Teacher Education which are to be introduced in 2008-2009.

- Connecting knowledge to life outside the school
- Ensuring that learning shifts away from rote methods
- Enriching the curriculum so that it goes beyond text books
- Making Examinations more flexible and integrating them with classroom life.
- Nurturing an overriding identity informed by caring concerns within the democratic policy of the country.

The Curriculum developed by DTERT is likely to develop the following skills in student –teachers of Elementary Teacher Education:

- The ability to seek knowledge continuously
- Skill of applying acquired knowledge to various situation
- Skill to realize the inner potential and live in harmony with others accordingly and learn to live in coordination with the members of the society
- Mastery of learning in all the subjects
- Skill for doing constructive activities
- The proficiency of student-teachers in innovations doing Research and the ability to think telelogically

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

The Curriculum has the following objectives:

- To enhance the professionalism of student-teachers and develop their holistic personality
- To nurture values such as national integration, milk of human kindness and moral values
- To give importance to Adolescence Education, Health Education, Life Skills Education, Environmental Education, Road Safety and Peace Education.

To facilitate the realization of the above objectives, eight subjects and nine practicum have been prepared by a team of authors for the two-year Diploma in Teacher Training Education Course. They are viz.

1st Year	2nd Year
Learning Child	Indian Education System
Facilitating and Enhancing Learning	Facilitating and Enhancing Learning
Teaching of Tamil Language	Teaching of Tamil Language
Teaching of Malayalam	Teaching of Malayalam
Teaching of Telugu	Teaching of Telugu
Teaching of Urdu	Teaching of Urdu
Early Childhood Care and Education	Early Childhood Care and Education
Teaching of English	Teaching of English
Teaching of Mathematics	Teaching of Mathematics
Teaching of Science	Teaching of Science
Teaching of Social Science	Teaching of Social Science

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

DTE Practicum

1st Year	2nd Year
Child observation and case studies	Projects
School Visits	Art Education and Work Experience
Story Telling	Computer education
Physical Education, Health Education	Physical Education, Health Education,
Yoga	Yoga
Self-Development Workshop	Self-Development Workshop
Teaching of Learning Materials	Teaching of Learning Materials

Learned and Eminent scholars like Dr.P.S.Balasubramaniyam, Former HOD,Department of Education, University of Madras, Dr.Swaminathapillai, Former Director, Distance Education, Bharathiyar University,Dr.S.Lakshmi, Former Vice-Chancellor, Mother Theresa Women's Univerity,Thiru.V.Ganapathy, Former Professor, IASE, Chennai, Mrs.G.Pangajam, Vice-Chancellor, Gandhigram Rural University,Dindigul, Dr.Subbammal, Former Vice-Chancellor,Vinayaga Missions University, Pondicherry, Dr.Kumaran, Prof&Head, Department of Education,University of Madras and Dr.S.Krishnamoorthy, Annamalai University, Chidambaram have studied different books published by scholars and given simplified instructions to the team for producing quality source books.

Each source book has Educationists from Universities, DTERT, IASE, and Colleges of Teacher Education as authors and reviewers. Prominent educationists have reviewed the source books and refined the books. Regional Coordinators have also contributed to the quality of the books. Besides, Dr.C.K Lilly from Kerala University, S.Syed Sajith, HOD, Department of Urdu, University of Madras, Mrs.Lalitha, Academic Consultant of Adarsh Educational Insitutes, Chennai and K.Narayana Pillai, Former DEEO have served the team as Chairpersons of Minority Language Subject Source Books.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

Substantial Contribution has been provided by A.M.Murthy, Former Senate Member of Alagappa University, Karaikudi, Sumitra A.Gowthama, educationist from 'The School' and Educational NGOs such as Amuktha Mahapatra, Balaji Sampath and AID India pvt.limited, Thiru.T.N.Arulanandan, Vedantri Maharisha Association Member, Assistant Professor and T.Parasaraman, Institute of Culture and Languages, Pondicherry.

There is a paradigm shift from teaching to self-learning through Activity Based Learning strategy. These new source books have been designed with self-learning through Activity Based Learning strategy. These new source books have been designed with self-learning activities enabling student teachers to master various concepts and skills. The source books shall guide student teachers to explore library resources to reinforce their teaching strategies to ensure maximum learning among children to improve their skills of observation, classroom management, content knowledge, skill to use TLM and TLE appropriately, Leadership traits and Knowledge of Child Psychology.

Source books are not text books. They are simply guides which show where resources are available for reference and learning. From the identified resources needs are to be expanded. The duties of the teacher educators are to learn understand, analyse, consolidate and evaluate. The duties of the student teachers are to assimilate teaching ideas and learn well to become reflective practitioners.

I commend all the educationists and teacher educators involved in process of preparing the source book and also congratulate the prospective student teachers who are likely to be benefited from the Diploma in Teacher Education Source Books.

DIRECTOR
Directorate of Teacher Education, Research and Training, Chennai – 600 006.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

ప్రవేశిక

ఈ తెలుగు భాషా బోధన ఆకర గ్రంథం డి.టి.ఎడ్. రెండవ సంవత్సరం ఉపాధ్యాయ శిక్షణార్థులను ఉద్దేశించి తయారు చేయబడింది. ఇది మొదటి సంవత్సరం 'తెలుగుభాషాబోధన'కు కొనసాగింపు రచన. వీటి ప్రచురణ ద్వారా తెలుగు ఛాత్రోపాధ్యాయుల అవసరాలను తీర్చడానికి పూనుకున్న తమిళనాడు రాష్ట్రప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయ విద్య పరిశోధన మరియు శిక్షణ సంచాలకులకు కృతజ్ఞతాభివందనములు.

ఉత్తమ ఉపాధ్యాయుడే బౌద్ధికంగా, హార్దికంగా, నైతికంగా విద్యార్థులను తీర్చిదిద్ది జాతికి దేశానికి భవిష్యత్తును ప్రసాదించగలడు. ఉన్నతసామర్థ్యాలు, విలువలున్న పటిష్ఠమైన భాషాబోధకుల్ని రూపొందించడంలో ఒక ముఖ్య భాగంగా, ప్రస్తుత బోధనావసరాలకు అనుగుణంగా ఈ పొత్తం కూర్చబడింది.

లక్ష్యంలేని బోధన గమ్యంలేని రైలుప్రయాణంలాంటిది. కనుక ఛాత్రోపాధ్యాయుల్ని బోధనాపరంగా, వృత్తిపరంగా లక్ష్యోన్ముఖుల్ని చేయడానికి సహకరించే విధంగా ఇందు అంశాలు పొందుపరచబడ్డాయి.

శిక్షణార్థుల స్వీయాభ్యసనకు, కృత్యాధారాభ్యసనకు తగినట్లు అభ్యాసాలు పొందుపరచబడినాయి 'అ' విభాగంలో రేఖామాత్రంగా పరిచయం చేయబడిన అంశాలు విస్తృత పఠనకు మార్గదర్శికాగలవు. అట్లే ఈ గ్రంథం చివర సూచించిన గ్రంథాలను పఠించడం ద్వారా శిక్షణార్థులు తెలుగుబోధన శాస్త్రంలో విస్తృత జ్ఞానసముపార్జన చేయగలరని ఆకాంక్షిస్తున్నాం.

ఈ గ్రంథం కూర్చడానికి సహకరించిన గ్రంథకర్తలకు హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతలు తెలియచేసుకొంటున్నాం. ఈ రచనకు పరిపుష్టిని కలిగించే మీ అమూల్య అభిప్రాయాల్ని, సూచనల్ని స్వాగతిస్తున్నాం.

- రచయితలు.

రెండవ సంవత్సరం
తెలుగు భాషా సామర్థ్యాలు

ఒకటవ తరగతి నుండి పదవ తరగతి వరకు గల తెలుగు పాఠ్యగ్రంథాలలోని వివిధ పాఠ్యాంశాల పరిజ్ఞానం ఛాత్రోపాధ్యాయులు కల్గి ఉండాలి.

అ. పద్యకృతులు

1. గోనబుద్ధారెడ్డి   2. ఆతుకూరి మొల్ల   3. చేమకూర వేంకటకవి.

ఆ. శతకాలు

1. శ్రీ కాళహస్తీశ్వర శతకం   2. భర్తృహరి శతకం

ఇ. గద్య సాహిత్యం

1. కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు   2. పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు

3. ఆధునిక వచన రచనలు

ఈ. ఆధునిక సాహిత్యం

1. జాషువా   3. దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి

2. కరుణశ్రీ   4. తుమ్మల సీతారామమూర్తి చౌదరి

ఉ. వ్యాకరణం

క్రింది పేర్కొన్న వ్యాకరణాంశాలను గురించిన అవగాహన పొందడంతో పాటు తగిన విధంగా ఉపయోగించగల సామర్థ్యాన్ని పొందగలరు.

1. పదవిభాగం(తత్సమ, తద్భవ, దేశ్య, అన్యదేశ్య, గ్రామ్యాలు)
2. వాక్యాలు (సామాన్య, సంశ్లిష్ట, మహావాక్యాలు)
3. కర్తరి ప్రయోగం - కర్మణి ప్రయోగం
4. సంస్కృత - తెలుగు సంధులు
5. సమాసాలు   6. ఉపసర్గలు 7.అలంకారాలు   8.ఛందస్సు

ఊ. సృజనాత్మకత

ఛాత్రోపాధ్యాయులు భాషా సామర్థ్యాలను పెంపొందించుకోవడానికి అభ్యాసాలు చేయడం.

1. కథలు లేదా వ్యాసాలను సంభాషణ రూపంలోనికి మార్చడం.

2. కవితలు, కథానికలు వ్రాయడం, నాటకాలు వ్రాయడం.

3. లేఖలు

- వ్యక్తిగత లేఖలు
- వ్యాపార లేఖలు
- సాంఘిక లేఖలు

రెండవ సంవత్సరం
తెలుగు భాషా సామర్థ్యాలు

ఒకటవ తరగతి నుండి పదవ తరగతి వరకు గల తెలుగు పాఠ్యగ్రంథాలలోని వివిధ పాఠ్యాంశాల పరిజ్ఞానం ఛాత్రోపాధ్యాయులు కల్గి ఉండాలి.

అ. పద్యకృతులు

1. గోనబుద్ధారెడ్డి 2. ఆతుకూరి మొల్ల 3. చేమకూర వేంకటకవి.

ఆ. శతకాలు

1. శ్రీ కాళహస్తీశ్వర శతకం 2. భర్తృహరి శతకం

ఇ. గద్య సాహిత్యం

1. కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు 2. పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు

3. ఆధునిక వచన రచనలు

ఈ. ఆధునిక సాహిత్యం

1. జాషువా
2. కరుణశ్రీ
3. దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి
4. తుమ్మల సీతారామమూర్తి చౌదరి

ఉ. వ్యాకరణం

క్రింది పేర్కొన్న వ్యాకరణాంశాలను గురించిన అవగాహన పొందడంతో పాటు తగిన విధంగా ఉపయోగించగల సామర్థ్యాన్ని పొందగలరు.

1. పదవిభాగం(తత్సమ, తద్భవ, దేశ్య, అన్యదేశ్య, గ్రామ్యాలు)
2. వాక్యాలు (సామాన్య, సంశ్లిష్ట, మహావాక్యాలు)
3. కర్తరి ప్రయోగం - కర్మణి ప్రయోగం
4. సంస్కృత - తెలుగు సంధులు
5. సమాసాలు 6. ఉపసర్గలు 7.అలంకారాలు 8.ఛందస్సు

ఊ. సృజనాత్మకత

ఛాత్రోపాధ్యాయులు భాషా సామర్థ్యాలను పెంపొందించుకోవడానికి అభ్యాసాలు చేయడం.

1. కథలు లేదా వ్యాసాలను సంభాషణ రూపంలోనికి మార్చడం.
2. కవితలు, కథానికలు వ్రాయడం, నాటకాలు వ్రాయడం.
3. లేఖలు

- వ్యక్తిగత లేఖలు
- వ్యాపార లేఖలు
- సాంఘిక లేఖలు

తెలుగు భాషా బోధన
రెండవ సంవత్సరం

అధ్యాయం -1

పాఠ్యగ్రంథ నిర్మాణం	అభ్యసన కృత్యాలు
విద్యాప్రణాళిక నిర్మాణం విద్యాప్రణాళిక మౌలికాంశాలు విషయ ప్రణాళిక రచన పాఠ్యగ్రంథ నిర్మాణం - సూచనలు వాచకాలు - ఉద్దేశాలు పాఠ్యగ్రంథ నిర్మాణం - సూచనలు వాచకాలు - ఉద్దేశాలు తెలుగు వాచకం-ఉపవాచకం భాషోపాధ్యాయుని లక్షణాలు.	- తెలుగు వాచక లక్షణాలను అనుశీలనం చేయడం. - తరగతివారిగా అకారాది క్రమ పట్టికను తయారు చేయడం. - చిత్రనిఘంటువును తయారు చేయడం.

అధ్యాయం - 2

బోధనా పద్ధతులు	అభ్యసన కృత్యాలు
బోధనా పద్ధతులు, ఉపన్యాస పద్ధతి నాటకీకరణ పద్ధతి చర్చాపద్ధతి, క్రీడాపద్ధతి,నియోజన పద్ధతి (డాల్టన్ పద్ధతి) కృత్యాధార పద్ధతి క్రియాశీల అభ్యసన విధానం బహుళ తరగతి బోధన. మాంటిసోరి పద్ధతి, లేఖారచన బోధన, వ్యాసరచన బోధన, సూక్ష్మబోధన భాషా ప్రయోగశాల.	- తెలుగు వాచకాలలోని ఓ కథను నాటకంగా ప్రదర్శించడం. - బహుళ తరగతి బోధనలో లోటుపాట్లను గురించి చర్చావేదికను నిర్వహించడం. - మీ ప్రాంతం/సమీపంలో ఉన్న భాషా ప్రయోగశాలను సందర్శించడం.

అధ్యాయం - 3

పదకోశం	అభ్యసన కృత్యాలు
పదజాలం తెలుసుకున్న పదజాలం - ఉపయోగించే పదజాలం భాషా సామర్థ్యాలు - పదజాలం పాఠాలు - పదజాలం పదజాలం - అభివృద్ధి విధానాలు జాతీయాలు (నుడికారాలు)/సామెతలు/సూక్తులు శాస్త్రీయ సాంకేతి పదాలు అభ్యాసాలు భాషాక్రీడలు	- మెరుపు అట్టలను (ఫ్లాష్ కార్డులు) పదజాల అభివృద్ధికోసం ఉపయోగించడం - సామెతలను, జాతీయాలనుసేకరించడం. - సామెతలలో కథలను వ్రాయడం - ప్రసిద్ధ పుస్తకాన్ని చదివి సమీక్ష వ్రాయడం.

అధ్యాయం - 4

ఉన్నతస్థాయి సామర్థ్యాలు - పెంపుదల	అభ్యసన కృత్యాలు
లేఖారచన వ్యాసరచన సంభాషణ చాతుర్యం చర్చావేదికలు నిర్వహించడం బాల గేయాలు కథ - కథానిక కవిత్వం	- సాహిత్య సమావేశాలను నిర్వహించడం. - కొన్ని అంశాలనిచ్చి కథలు - కవితలు, వ్యాసాలు వ్రాయడం.

అధ్యాయం - 5

భాషాదోషాలను గుర్తించడం -నివారణ మార్గాలు	అభ్యసన కృత్యాలు
భాషాదోషాలను గుర్తించడం - నివారణ మార్గాలు తప్పులు - దోషాలు భేదాలు దోషాలను గుర్తించండం దోషాలు - రకాలు ఉచ్చారణ దోషాలు లిపిదోషాలు - అర్థదోషాలు - కారణాలు దోషాలకు కారణాలు దోషాల నివారణ మార్గాలు ఛాత్రోపాధ్యాయులకు వ్యాకరణ బోధనలో కొన్ని మెళకువలు	- భాషా వ్యాకరణ దోషపట్టికను తయారు చేయడం. - పద్య, గద్య బోధనలో ఆదర్శ తరగతులను నిర్వహించడానికి తర్ఫీదు పొందడం

అధ్యాయం - 6

పరీక్ష మూల్యాంకనం	అభ్యసన కృత్యాలు
మూల్యాంకనం (Evaluation) మూల్యాంకనం -రకాలు మూల్యాంకనం- సాధనాలు పరీక్ష - నికష లోప నిర్ధారణ - పరీక్షలు ప్రశ్నల నిర్మాణం - సూచనలు ఉత్తమ ప్రశ్న పత్ర లక్షణాలు	- మూల్యాంకన ఆవశ్యకతను చర్చించడం - పరీక్ష - నికష గల భేదాలను గ్రహించడం. -మాదిరి ప్రశ్న పత్రాన్ని తయారుచేయడం.

ఛాత్రోపాధ్యాయులకు కృత్యాలు

వ.సంఖ్య	అధ్యాయం	ఛాత్రోపాధ్యాయులు చేయవలసిన కృత్యాలు
1	పాఠ్యగ్రంథ నిర్మాణం	1.విద్యాప్రణాళిక (Curriculum) విషయ ప్రణాళిక(Syllabus) లకు మధ్యగల భేదాలను చర్చించండి. నియోజనం సమర్పించండి 2. విద్యాప్రణాళిక రూపకల్పనలో విద్యాసంఘములపాత్రను జట్లుగా చర్చించండి. నివేదికలు సమర్పించండి. 3. వాచకాల ఆవశ్యకతను నియోజనం సమర్పించండి. 4. ప్రాథమిక తరగతుల వాచకాలను మూల్యాంకనం చేసి నివేదికలు సమర్పించండి. 5. భాషోపాధ్యాయుని లక్షణాలు - ఆవశ్యకత గురించి నియోజనం సమర్పించండి.
2	బోధనా పద్ధతులు	1. ఒక పాఠ్యాంశాన్ని నాటకీకరణ పద్ధతిలో నిర్వహించండి. వాటి ప్రయోజనాలను నివేదిక సమర్పించండి. 2. మీ సమీపంలో కిండర్ గార్డెన్/మాంటిసోరి పాఠశాలను సందర్శించండి. అక్కడి బోధన పద్ధతుల గురించి పరిశీలనాత్మకమైన ఒక వ్యాసం వ్రాయండి. 3. మీరు బోధనలో శిక్షణకు వెళ్ళిన పాఠశాలలో బహుళ తరగతి బోధన ఎలా నిర్వహించారో వివరించి నివేదికను తయారుచేయండి. 4. ప్రముఖ కవులు/రచయితల వ్యాసాలను సేకరించండి. నియోజనాలు సమర్పించండి. 5. సహఛాత్రోపాధ్యాయుల సూక్ష్మ బోధనను పరిశీలించండి. నివేదికలు సమర్పించండి.

వ.సంఖ్య	అధ్యాయం	ఛాత్రోపాధ్యాయులు చేయవలసిన కృత్యాలు
3	పదకోశం	1. తెలుసుకొన్న పదజాలం - ఉపయోగించే పదజాలం. పట్టికను రూపొందించండి. 2. కొన్ని పదాలను ఎంచుకోండి. ఆ పదాలను సొంత వాక్యాలలో ఉపయోగించి వ్రాయండి. 3. నానార్థాలు, పర్యాయపదాలు, వ్యుత్పత్తి అర్థాల మధ్యగల భేదాలను గమనించండి. పట్టికగా తయారుచేయండి. 4. దిన, వార, పక్ష, మాస పత్రికలను సేకరించండి. వాటిలో కొత్త పదాలను పట్టికగా తయారుచేయండి. 5. పదజాల అభివృద్ధికి భాషాక్రీడలు ఏ విధంగా తోడ్పడుతాయో కొన్ని ఉదాహరణలతో నివేదనం సమర్పించండి. 6. కొన్ని భాషాక్రీడలను రూపొందించండి.
4	ఉన్నతస్థాయి సామర్థ్యాలు -పెంపుదల	1. ప్రముఖకవిని, రచయితను మీరు కలిసినప్పుడు వారితో ఏ విధంగా సంభాషించగలరు? కొన్ని సంభాషణలను ఊహించి వ్రాయండి. 2. మీ విద్యాసంస్థలో చర్చావేదికను నిర్వహించండి. నివేదిక సమర్పించండి. 3. ప్రముఖ రచయితల జీవిత చరిత్రలు, ఆత్మకథలను సేకరించండి. 4. 'నీతిచంద్రిక' లోని కథలను కొన్నింటిని సేకరించండి. 5. ప్రకృతి గురించి ఒక కవిత వ్రాయండి. 6. బడి మాసపత్రికను తయారుచేయండి.

5	భాషాదోషాలను గుర్తించడం -నివారణ మార్గాలు	1.లేఖనంలో తప్పులు-దోషాలు ఏర్పడడానికి కారణాలుఏవి?నియోజనం సమర్పించండి. 2. క్రీ.శ.1000 ముందటి తెలుగుభాష గురించి గ్రంథాలయాలకు వెళ్ళి వివరాలు సేకరించండి. 3. లేఖనంలో చోటు చేసుకునే దోషాలను పట్టికగా తయారుచేయండి. 4. ఉచ్చారణలో దోషాలు జరిగే కొన్ని పదాలను పట్టిక పరచండి. 5. విద్యార్థుల వ్యాసరచన పుస్తకాలలో కనిపించే లేఖన దోషాలను గుర్తించి సరైన పదాలను వ్రాయండి.
6	పరీక్షలు - మూల్యాంకనం	1. పరీక్షలకు మూల్యాంకానికి గల భేదాలను చర్చించండి. నివేదిక సమర్పించండి. 2. పరీక్షల ప్రయోజనాలు - లోపాలు. నియోజనం సమర్పించండి. 3. నికషలలోని రకాలను గురించి నియోజనాలు సమర్పించండి. 4. జ్ఞాన, అవగాహన, అన్వయ నైపుణ్యాలకు సంబంధించిన ప్రశ్నలను తయారుచేయండి. 5. ప్రశ్న పత్రాన్ని రూపొందించండి. ప్రశ్న పత్ర లక్షణాలు ఉన్నయా అని జట్లుగా చేరి చర్చించండి.

తెలుగు భాషా బోధన

రెండవ సంవత్సరం

విషయసూచిక

వ. సంఖ్య	వివరాలు	పుట సంఖ్య
	విభాగం -అ	
1.	భాషా సామర్థ్యాలు	1
	విభాగం - ఆ	
1.	పాఠ్యగ్రంథ నిర్మాణం	37
2.	బోధనా పద్ధతులు	55
3.	పదకోశం	94
4.	ఉన్నతస్థాయి సామర్థ్యాలు - పెంపుదల	123
5.	భాషా దోషాలను గుర్తించడం - నివారణ మార్గాలు	136
6.	పరీక్షలు - మూల్యాంకనం	141
	అనుబంధాలు (Annexure)	
1.	సమగ్ర పథకం (Blue Print)	165,170
2.	మాదిరి ప్రశ్న పత్రాలు (Model Question papers)	166,171
3.	అంతర మూల్యాంకనం(Internal Assessment)	175
4.	సహకరించిన గ్రంథాలు (Bibliography)	176

విభాగం - అ

భాషా సామర్థ్యాలు

తెలుగు సాహిత్యరంగంలో ఎందరో ప్రసిద్ధులైన కవులు,రచయితలు ఉన్నారు. అందులో కొందరు కవులు,రచయితలను వ్యాకరణంలోని కొన్ని అంశాలను ఛాత్రోపాధ్యాయులకు పరిచయం చేయడం జరిగింది. ఛాత్రోపాధ్యాయులు వీటిని మార్గదర్శకంగా తీసుకొని తెలుగు సాహిత్యంలో సుప్రసిద్ధులైన కవులు,రచయితలను గురించి తెలుసుకోవడానికి కృషి చేయాలి.

గోనబుద్ధా రెడ్డి

"తెలుగులో ఎన్నో రామాయణాలుండగా మరలా మీరెందుకు రామాయణ కల్పవృక్షం వ్రాస్తున్నారు?" అని అడిగితే ఆ కృతికర్తవిశ్వనాథసత్యనారాయణగారు " ప్రతిదినం తిన్న తిండే తింటున్నాం కదా ! " అని ప్రశ్నకు ప్రశ్నే సమాధానమిచ్చారు. తెలుగులో రామాయణ ఇతి వృత్తంపైన వచ్చినన్ని రచనలు ప్రక్రియాపరంగా కవితా పరంగా మరే ఇతి వృత్తానికి రాలేదు. తెలుగులో మొట్టమొదటి రామాయణమైన 'రంగనాథరామాయణా'న్ని గోనబుద్ధారెడ్డి రచించాడు. ఇతని తండ్రిపేరు విఠల రంగనాథుడు. తన తండ్రి పేరుతో ఈ రామయణాన్ని రచించినందున ఆయన కృతికి ఆ పేరు వచ్చిందని పరిశోధకుల అభిప్రాయం.గోన బుద్ధారెడ్డి ద్విపద ఛందస్సులో వ్రాసిన ఈ రామాయణాన్ని యుద్ధకాండ వరకు మాత్రమే రచించాడు. శేష భాగమైన ఉత్తరకాండను బుద్ధారెడ్డి కుమారులైన కాచవిభుడు, విఠలుడు పూర్తి చేశారు.

గోనబుద్ధారెడ్డి కవిత్వం సరళంగా, పండిత పామరజనరంజకంగా ఉంటుంది. కథను చెప్పేవిధంలోనూ పాత్రల స్వభావాదుల చిత్రణలోను, ప్రకృతి వర్ణనలోనూ సహజ సుందరత్వం ఉట్టిపడుతూ ఉంటుంది.

గోనబుద్ధారెడ్డి రంగనాథరామాయణానికి మూలంవాల్మీకి రామాయణమే. కాని మూలంలో లేని అనేక సంఘటనలను, పాత్రలను ఆయన కల్పించాడు.లోకంలో జనుల నాలుకల మీద నాట్యం చేస్తున్న సీతారాముల చరిత్రకు సంబంధించిన అనేక కథాంశాలను స్వీకరించి తెలుగు తనానికి దగ్గరగా తన కృతిని రచించానని చెప్పుకొన్నాడు.

రంగనాథ రామాయణంలోని కొన్ని రసవత్తర ఘట్టాలు

శివుని జటాజూటం నుండి బయలు దేరిన గంగను వర్ణిస్తూ కవి " తూలియాకసమున దుమ్మెదలు మ్రోయ" అంటాడు. గంగానది ప్రవహిస్తుంటే ఆ వేగానికి పద్మాలపై ఉన్న తుమ్మెదలు నిలబడలేక చెదిరి ఆకశంలో ఝుమ్మని మ్రోయుచుండినవని బుద్ధారెడ్డి గారి కడురమ్యమైన భావన. ఇదే సందర్భంలో "గొడుగులు పట్టిన కొమరు నంచలు వీధి జనుదెంచి యొప్పారుచుండ" అంటాడు కవి. అంటే శివుని జటాజూటం నుండి భువిపైకి వచ్చిన గంగకుఎండ తగలకుండా హంసలు గొడుగులు పట్టిన విధంగా సంచరిస్తున్నాయని కవి ఊహ. గంగానది నిండుగా హంసలు విహరిస్తున్నాయన్న సామాన్య భావానికి కవి తన భావుకతనుకూర్చాడు. గోనబుద్ధారెడ్డి రంగనాథరామాయణానికి తెలుగుదనాన్ని, దేశీయతను సొంపును చేకూర్చినాడు.ఊర్మిళాదేవి

నిద్ర, లక్ష్మణదేవర నవ్వు, సులోచనావృత్తాంతం మొదలైన రంగనాథ రామాయణంలోని దేశీయ కథలు మూల కథకు మెరుగులు దిద్దాయి. మార్గదేశీ కవితా సంప్రదాయాల జోడింపు ఈ రామాయణంలోని ప్రత్యేకత. ద్విపద ఛందంలోని ఈ రామాయణం గానం చేయడానికి అనువుగా ఉంది. ఇది ప్రౌఢకవితా రసికులకే కాక సామాన్యులకు కూడా సాహిత్యపు ఆనందాన్ని ప్రసాదిస్తుంది. అందుకే ఈ గ్రంథం తెలుగువారి యింటింట నేటికే పఠించబడుతూఉంది.

ఆతుకూరిమొల్ల

అర్థంకాని కవిత్వం 'మూగచెవిటి వారి ముచ్చటగును' అని స్వచ్ఛమైన, అచ్చమైన కవిత్వాన్ని వెలయించిన కవయిత్రి ఆతుకూరిమొల్ల. మొల్ల తెలుగుసాహిత్యంతో ప్రఖ్యాతి పొందిన కవయిత్రి. రామాయణకావ్యాన్ని వ్రాసిన కవయిత్రులలో ఈమె ప్రథమురాలు, ఈమె 871 పద్యాలలో వ్రాసిన రామాయణం ఆమె పేరుమీదగా ప్రసిద్ధిచెందింది.వాల్మీకి వ్రాసిన రామాయణమే ఆధారమైనప్పటికి యధాతథంగా అనువదించక తనదైన శైలిలో కొన్నికొత్త సంఘటనలను, కల్పనలను జోడించింది. ఆమె తనకుపూర్వం రచించబడిన భాస్కర రామాయణం,రంగనాథ రామాయణం, మొదలగువాటిని కూడా అనుసరించింది. ఆధ్యాత్మిక రామాయణంలోని కొన్ని ఘట్టాలను యధాతథంగా తీసుకుంది.

ఉదా॥ గుహుడు శ్రీరాముని నదిని దాటించే సమయంలో "రాముని పాదధూళిసోకి రాయి స్త్రీగా మారింది. ఆ రాముని పాదస్పర్శవల్ల నాపడవ ఎక్కడ రాయిగామారి పోతుందో " అని గుహుడు రాముని పాదాలు కడిగాడట. రాముని పాదాలు కడగడానికి చక్కని కారణాన్ని కల్పనచేసింది మొల్ల.

" సుడిగొన రామపాదములు .... భయమ్ము పెంపునన్" అనే ఈఘట్టం ఎక్కువ రామాయణాల్లో కన్పించదు. ఆధ్యాత్మరామాయణంలో భయంతో భక్తితో పరశురాముడు రాముని అడ్డగించిన సంఘటనను యధావిధిగా తీసుకోవడం జరిగింది.మొల్ల 15 వ శతాబ్ది ఉత్తర భాగంలో కాని 16 వ శతాబ్ది ప్రథమార్థంలో కాని జీవించి యుండవచ్చని ఆమె నివాసం కడపజిల్లా గాని ఆతుకూరు (నెల్లూరుజిల్లా) గాని అయివుండవచ్చని సాహిత్య చరిత్రకారులు చెబుతున్నారు. మొల్ల కవిత్వంలో మధురమైన భావాలు, లలితమైన భాష, చక్కని పద ప్రయోగం, ఆమె కవితా ప్రతిభకు నిదర్శనం. మొల్ల అంటే మల్లెపూవు అని, బొండుమల్లె అని కూడా అర్థాలు ఉన్నాయి. మల్లెపూవు లాగాసున్నితమైన మనస్కురాలని ఆమె రచనలను బట్టి తెలుస్తుంది. మొల్ల సీత పాత్రను ఆమోఘంగా చిత్రించింది. స్వయంవర సమయాన సీత ముగ్ధ సుందర మూర్తిగా, అరణ్యవాసాన అష్టకష్టాలను అనుభవించిన పతివ్రతా శిరోమణిగా,అశోక వనంలో రాక్షస స్త్రీలమధ్య ఒంటరి తనంతో ధైన్య మూర్తిగా, తనను బెదిరించవచ్చిన రావణుని ఎదిరించిన ధీరోదాత్త మహిళగా సీతను చిత్రించిన తీరు ఎంతో రసవత్తరంగాసాగింది.

చేమకూర వేంకటకవి

ఇంటిపేరులో నస ఉన్నా కవిత్వంలో పసఉన్నకవి చేమకూరవేంకటకవి. చేమకూర వేంకటకవి తంజావురాంధ్ర నాయకరాజులలో మకుటాయ మానుడుగా నిలచిన రఘునాథరాయల (1614-1623)

కొలువులో ఆస్థానకవి. ఈ రఘునాథరాయలకు 'అభినవభోజరాజు' అనే బిరుదు ఉంది. శ్రీకృష్ణదేవరాయలవలే ఈ రాజు స్వయాన కవి. అంతేగాక ఎందరో కవి పండితులను పోషించాడు. వేంకటకవి తన రచనలనన్నీ రఘునాథరాయలకే అంకిత మిచ్చాడు వేంకటకవి 17వ శతాబ్ధి పూర్వార్ధమున నివసించాడు.వేంకటకవి అసలు పేరు వేంకటరాజు. ఇతడు "సూర్యనారాయణ వరప్రసాదలబ్ధ సారస్వతసుధా రససార జనిత యశోలతాంకురుడని" అశ్వాసాంత గద్యలో చెప్పుకొన్నాడు. వేంకటకవి ఎన్నో, కావ్యాలు వ్రాసినా 'విజయవిలాస' కావ్యం అతని కీర్తి పతాక.ఈ కథకు మూలం నన్నయ్య వ్రాసిన భారతాది పర్వంలోని సుభద్రా వివాహం.అర్జునుడు ఉలూచి అనునాగకన్యను, చిత్రాంగద అను మణిపురాధీశ్వరుని కుమార్తెను,
శ్రీకృష్ణుని సోదరి అయిన సుభద్రను వివాహమాడడం ఇందలి వృత్తాంతం.

ఉలూచి అను నాగకన్యకకు అర్జునునికి ఇలావంతుడు జన్మించడం,చిత్రాంగదకు బభ్రువాహనుడు జన్మించడం, సుభద్రను వివాహమాడటం, యాదవ వీరులపై విజయం సాధించడం విజయ విలాసంలోని ప్రధాన కథా ఘట్టాలు. ఇది ఇతర ప్రబంధాల వలే వర్ణన ప్రధానమైన కావ్యం.

ఇది ఇంద్ర ప్రస్థపుర వర్ణనతో ప్రారంభించబడింది. కవి అందలి చాతుర్య ప్రాకార ఫరిఖ,సౌధ, గజ,తురగ,పదాతి,వేశ్య,వృక్షాదులను కడురమ్యంగా వర్ణించాడు. ఇందు శృంగారం ప్రధానరసం. వీర,రౌద్ర, కరుణ, హాస్య, శాంత రసాలు కూడా అంగరసాలుగా ఉన్నాయి. ఈ కవి శ్రీనాథుని హరవిలాసాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని తన కావ్యానికి 'విజయ విలాసమని' పేరు పెట్టాడు. కావ్యాంతంలో యాదవ వీరులను ఓడించి విజయవిలాసంతో ఒప్పారినందువల్ల కూడా ఈ కావ్యానికి 'విజయ విలాసమ'ని పేరు పెట్టి ఉంటాడు.
ఈ కావ్యంలోని ప్రతి పద్యంలోనూ మనోరంజకమైన చమత్కారం కనిపిస్తుంది.నదీ తీరంలో కూర్చొని ఉన్న అర్జునుణ్ణి ఉలూచి అనే కన్యక చూస్తుంది. మనస్సున మెచ్చుకొని అతనితో భాషిస్తుంది ఈ విషయాన్ని వేంకటకవి అంత్యానుప్రాసల్లో చూద్దాం.

సవ్యసాచిని చూచి ఉలూచి తలయూచి రసోచితంబుగా .... మాట్లాడినదట.
తన కవిత్వంలో జాతి, వార్త, చమత్కృతులలో ఏదైనా ఒకటి ఉంటుందని చెప్పుకోవడమేకాదు, ఆచరణలో అనుసరించిన విలక్షణమైనకవి చేమకూర.

ధూర్జటి

శ్రీకృష్ణదేవరాయల అష్టదిగ్గజాలలో ఒకరు ధూర్జటి. ధూర్జటి శ్రీకాళహస్తీశ్వర శతకాన్ని జీవితంలోని వెలుగు చీకటులనెదుర్కొన్న తర్వాత, జ్ఞాన వయోవృద్ధు డైన పిమ్మట, రచించి ఉంటాడు. మాడు గుల నాగఫణిశర్మ "ప్రౌఢిమగల ఈ శతకంలోని ప్రతిపద్యంలో అనితర సాధ్యమైన ప్రత్యక్షానుభూతి జీవనాడి వలె తొణికిసలాడుతూ సహృదయుల హృదయాలకు స్వయం వ్యక్తమౌతుంది. ఈ శతక పద్యాల్లో కనిపించేది కవి మనోవేదనలో పుట్టిన వేడి కన్నీరు గాని నిరర్థక క్రోధారుణిమకాదు" అని వివరించారు. ధూర్జటి తన శతకాన్ని నరాంకితం చేయక శ్రీకాళహస్తీశ్వరునికే అంకితం చేసి జీవన్ముక్తుడయ్యాడు. ఈ శతకంలో మూడు ప్రధానాంశాలను గుర్తించవచ్చు.

1. ఐహిక (ఈలోక) సంపదలు మెరపు తీగల వంటివి, శాశ్వతం కావు.

2. పరమేశ్వరుని కరుణే సంసార సముద్ర తరుణోపాయం.

3. అనుభవైక వేద్యమైన జ్ఞాన ప్రకాశమే ముక్తి.

" బ్రతుకు కడలి లోతుపాతులు తడివి తడివి, త్రచ్చి త్రచ్చి పండిన గుండెతో ధూర్జటి మహాకవి విడిచిన వేడి నిట్టూర్పులే ఈ పద్యాలకు జీవనాడి" అని చెప్పడం అక్షరసత్యమే! ధూర్జటి మొదట రాయల ఆస్థానంలో ఉన్నవాడే. భోగాలు అనుభవించిన వాడే. కాని వయస్సు మళ్లిన కొద్దీ రాజుల స్వభావాన్ని తూర్పారబట్టాడు.

"రాజుల్ మత్తులు వారిసేవ నరకప్రాయంబు, వారిచ్చు అం
భోజాక్షీ చతురంతయాన తురగీ భూషాదులాత్మ వ్యథా!
భీజంబుల్, తదపేక్ష చాలు పరితృప్తిం బొందితిన్, జ్ఞానల
క్ష్మీజాగ్రత్ పరిణామమిమ్ము దయతో శ్రీకాళహస్తీశ్వరా!"

ఇక్కడ ధూర్జటి నిర్వకార నిర్వికల్ప చిత్తవృత్తి కనిపిస్తుంది. జ్ఞానియైన ధూర్జటి కనిపిస్తాడు. జ్ఞాతులు ద్రోహులన్నాడు. బంధువులు కపటబుద్ధి, ఈర్ష్యబుద్ధిగల వారేనట. మనోగర్వాన్ని అణచి వెయ్యమన్నాడు. కోపం లేకుండా చెయ్యమని అర్థించాడు. ఇంతటి భక్తుడైన ధూర్జటి 'గుడ్డి భక్తుడు' కాడు. అసలైన భక్తి వేరని గ్రహించాడు. భక్తి పేరిట శకునాలను, గ్రహాలను నమ్ముకొని చెడిపోతున్నారని వాపోయాడు, మూఢనమ్మకాలను నిరసించాడు.

"కల లంచున్, శకునంబులంచు, గ్రహయోగంబంచు, సాముద్రికం బులటంచున్, దెవులంచు, దిష్టియనుచున్ , భూతంబులంచున్, విషాదులటంచున్,నిమిషార్థ జీవనములందున్ ప్రీతి పుట్టించి,యీ సిలుగుల్ ప్రాణులకెన్ని చేసితియా శ్రీకాళహస్తీశ్వరా!" అల్పాక్షరాల అనల్పార్థ రచన చేయగల ప్రతిభ ధూర్జటికి ఉంది. కావ్యంలోని 'మాధురీ మహిమ' శతకంలోనూ ఉండటం మరొక విశేషగుణం.'అంతామిథ్య' 'రోసీరోయదు' 'రోసిందేటికి' మొదలైన వ్యావహారిక ప్రయోగాలు భావానికి బలంచేకూర్చాయి.ధూర్జటి శతక పద్యాలు నేటికి ప్రజలకు కంఠోపాఠాలు కావటానికి విశిష్టమైన శైలీ విశేషమే కారణం. "చదువుల్ నేర్చిన పండితాధములు" "అంతామిథ్య తలంచి చూచిన" "కాయల్ గాచె వధూన ఖాగ్రములచే" వంటివి తెలుగువారి నోళ్ళలో నానుడులుగానిలిచాయి. సాహితీసమరాంగణ చక్రవర్తి కృష్ణదేవరాయలచేత "స్తుతమతియైన ఆంధ్రకవి ధూర్జటి పల్కులకేల గల్గె ఈ అతులిత మాధురీ మహిమ? ...." అని ప్రశంసలు పొందడం కన్నా ఆయనకు కావలసిన సంపద లేముంటాయి?

భర్తృహరి

లక్ష్మణకవి పద్యాలు ఏనుగంత ఉన్నతమైనవి. ఆయన సంస్కృతంలోని భర్తృహరి సుభాషిత త్రిశతిని సుభాషిత రత్నావళిగా ఆంధ్రీకరించారు. సంస్కృత భాషలో ప్రసిద్ధమైన కవి భర్తృహరి. అతని కాలం గురించి వాదోపవాదాలున్నాయి. కొందరు క్రీ.పూ 5,6 శతాబ్ది వాడని భావిస్తే మరికొందరు క్రీ.శ 7 వ శతాబ్ది వాడన్నారు. భర్తృహరి మహాకవి, యోగి పండితుడు. అతడు ఎంతటి యోగి పండితుడైనా ముక్కు మూసుకొని

జపం చేస్తూ తన బాగును మాత్రం కోరుకుంటూ కాలం వెళ్ళబుచ్చలేదు. లేదా ఆనాటి సంప్రదాయం ప్రకారం భక్తి కావ్యాలు రచించి ఊరుకోలేదు. నాటి సమాజాన్ని నిశితంగా పరిశీలించి 'సుభాషితత్రిశతి' రచించాడు. లోకరీతిని వివరించాడు. శృంగారానికి ఎంత ప్రాముఖ్యం ఇచ్చాడో, వైరాగ్యానికి, అంతే ప్రాముఖ్యం ఇచ్చాడు. మానవ స్వభావాలకి అంతకంటే ప్రాముఖ్యం ఇచ్చాడు.

సుభాషిత రత్నావళి

లక్ష్మణకవి స్వతంత్ర పద్యాలుగా కనిపిస్తాయిగాని అనువాదాలనిపించవు. అపూర్వమైన తన అనువాద శిల్ప చాతుర్యంతో భర్తృహరి సుభాషితాల్ని తెలుగు ప్రజలకు అందించాడు 'సుభాషితాల ' ను సూటిగా చెప్పి మెప్పించటం ఆయనలక్షణం. సుభాషితం అంటే చాటూక్తి. అది చేట భారతం కాకూడదు. అందులోనూ, అనువాదం అంటే అసిధారావ్రత చర్యే అవుతుంది. మూలం కన్నా భావం జటిలం కాకూడదు.మూలం కన్నా మెరుగుగా ఉన్ననాడే అనువాదం రసవత్తరం అంటాం. ఈకవి ముచ్చటైన తెలుగు పదాల్ని మూట కట్టుకున్నాడు. అనువాద సందర్భంలో అవగుణాల్ని, అన్వయ క్లేశాల్ని వదిలేశాడు. ధారకీ సరళత్వానికీ ప్రాధాన్యం ఇచ్చాడు. అందుకే తెలుగు సుభాషితాలు ప్రజలకు చేరువయ్యాయి.

"గ్రాసము లేక స్రుక్కిన, జరాకృశమైన, విశీర్ణమైన, సా
యాసమునైన, నష్టరుచియైనను, ప్రాణ భయార్తయైన, సం
త్రాసమదేభకుంభపిశిత గ్రహలాలసశీల, సాగ్రహా
గ్రేసర భాసమానయగు కేసరి జీర్ణతృణంబు మేయునే!"

మాన శౌర్య పద్ధతి వివరిస్తూ చెప్పిన నీతి పద్యం ఇది. ఆకలితో మాడుతున్నా, ప్రాణం పోతున్నా సరే, సింహం మత్తేభ కుంభస్థలాన్ని కొట్టి ఆహారంగా తింటుంది. గడ్డి తినడానికి ఏమాత్రం ఇష్టపడదు.అది దాని లక్షణం అది అలాగే మానం ఉన్నవాడు దాన్ని కాపాడుకుంటూ తన స్థాయిని తగ్గట్టు నడుచుకోవాలి. అంతేగానీ 'పరిస్థితుల ప్రభావం' అనుకుంటూ చెడుపనులను చేయకూడదు, కీర్తిని విడిచిపెట్టరాదు. ఇందు లక్ష్మణకవి వాడిన 'కేసరి జీర్ణతృణంబు మేయునే' అన్నది తెలుగువారికి నానుడిగా మారడం విశేషం.లక్ష్మణకవి నీతుల్ని అందరం పాటిద్దాం.'నీతి లేనివాడు కోతి కంటే కీడు' అని కదా తెలుగు సామెత.

కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు

ఆధునిక యుగ కవులలో శ్రీ కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు గారికి ప్రత్యేక స్థానం ఉంది. వీరు 1848వ సంవత్సరంలో జన్మించి 1919లో తనువు చాలించే వరకు ఆధునిక ఆంధ్ర వాఙ్మయానికి ఎనలేని సేవ చేశారు. 'నవయుగ భాను ' డనే కీర్తిని కైవశం చేసుకొన్నారు.

తాను మొట్ట మొదట సాహిత్యాన్ని పద్యరూపములో వెలయించినా, రానురాను గద్య కావ్యాలకే అంకితం అయ్యారు. అర్థంకాని పద్య కవిత్వం వ్యర్థం అని భావించిన కందుకూరి గద్యకావ్యాలనే ప్రధానంగా రచించారు. ఆయన సంస్కరణాభిలాషి. ఆనాడు సమాజంలో ఉన్న అనేక దురాచారాలపై పోరాడిన యోధుడు "నన్ను బహిష్కరించగలరేమో కాని నాభావాలను బహిష్కరించలేర"ని చాటినధీరుడు

వితంతు పునర్వివాహాలను, స్త్రీ విద్యను ప్రోత్సాహించిన సంస్కర్త, మద్యపానం, వ్యభిచారం తగదని తుదిదాకా సమరం సాగించిన సేనాని. వీరేశలింగ పంతులుగారు వ్రాసిన 'సరస్వతీ నారద సంవాదమ'ను ఖండకావ్యాన్ని పరిశీలిస్తే పూర్వకవిత్వం యొక్క యధార్థ స్వరూపం కన్పిస్తుంది. వీరి పుస్తకాలను చదివిన ఎందరో కవులు నవ్యత కోసం పరితపించి క్రొత్త క్రొత్త దారులను వేశారు.నవల, కథ, ప్రహసనం, నాటకం, విమర్శనం, స్వీయచరిత్ర మొదలైన సాహిత్య ప్రక్రియలో మొట్టమొదటి రచనలు చేసింది వీరే.

ఆయన మత, సాంఘిక, రాజకీయ, సాహిత్య రంగాలలో సంస్కరణ అవసరమని భావించారు. దానికి సారసత్వ మొక్కటే మార్గమని తలిచారు. ప్రజల్లో పాదుకుపోయిన మూఢనమ్మకాలను నిర్మూలించడానికి కలమునే కత్తిగా భావించారు.వీరు 'ఆంధ్రకవుల చరిత్ర' 'రాజశేఖర చరిత్ర', 'స్వీయ చరిత్ర' ,అనేక ప్రహసనాలు, అనేక వ్యాసాలను రచించారు. మొట్టమొదటిసారిగా విశేష పరిశోధన చేసి 'ఆంధ్రకవుల చరిత్ర'ను గ్రంథస్థం చేశారు. ఆ పుస్తకాన్ని ఆధారం చేసుకొని ఎందరో ఆంధ్రకవుల చరిత్రలను ప్రకటించారు. వీరు వివేకవర్థినీ అను పత్రికను స్థాపించి స్త్రీవిద్యావశ్యకతను, సంఘ సంస్కరణావశ్యకతను, పునర్జన్మ, బాల్యవివాహాలు, ప్రార్థన, ఈశ్వరదత్త గ్రంథాలను గూర్చి అనేక వ్యాసాలను రచించారు.తెలుగులో మొట్టమొదటిసారిగా వ్యాసప్రక్రియను చేపట్టింది కందుకూరి వారే. వీరు విక్టోరియారాణి, జీసస్ మున్నగు వారి జీవిత చరిత్రలను వ్రాశారు. తెలుగులో మొట్టమొదట వచ్చిన నవల కందుకూరి వారి 'రాజశేఖర చరిత్ర'. దీనికి గోల్డ్‌స్మిత్ వ్రాసిన 'వికార్ ఆఫ్ వేక్ ఫీల్డ్' అను ఆంగ్లనవల ఆధారం. ఇందులో ఆనాటి సాంఘిక దురాచారాలను హేళన చేశారు.

కందుకూరి వారు శ్రీహర్షుని 'రత్నావళి'ని, షేక్స్‌పియర్ 'కామెడీ ఆఫ్ ఎఱ్ఱర్స్'ను తెలుగులో అనువదించి కళాశాల విద్యార్థులచే 1841లోనే ప్రదర్శింపజేశారు.ఎన్నో శాస్త్ర గ్రంథాలను అనువాదం చేశారు. సొంతంగా రచించారు. కొత్త పద్ధతిలో వ్యాకరణాన్ని వ్రాశారు. తెలుగు వాచకాలను తయారు చేశారు. తన పత్రికలకు విలేఖరులను నియమించి జర్నలిజానికి మార్గం వేశారు.ఆధునిక తెలుగు చరిత్రకే కాకుండా, ఆధునిక తెలుగు సాహిత్యానికి కూడా కందుకూరి 'యుగకర్త' అని ప్రముఖ విమర్శకులు పండితులు డా॥కె.కె.రంగనాథాచార్యులు గారి అభిప్రాయం. కందుకూరి వారిని ఆధునిక యుగకర్త అని చెప్పటానికి ఈ క్రింది కారణాలను చూపవచ్చు.

అలంకారాలతో, దీర్ఘ సమాసాలతో నిండిన కవిత్వాన్ని, గర్భ, బంధ,చిత్ర కవిత్వాలను నిరసించి సరళమైన కవిత్వాన్ని దాని తక్షణ అవసరాన్ని సూచించి ,నవ్య సాహిత్యసృష్టికి పూనుకొన్నాడు. దక్షిణ దేశీయాంధ్రయుగం చివరలో వెలసిన మితిమీరిన శృంగారకావ్యాలను నిరసించాడు. స్త్రీ అంగాంగవర్ణనలను అసహ్యించుకున్నాడు. అందుకే ముద్దుపళని వ్రాసిన 'రాధికాస్వాంతనా'న్ని నిషేధింపజేశాడు. 'తారాశశాంకం' తగలబెట్టమన్నాడు. కామోన్మత్తుల్ని చేస్తుందని 'వసు చరిత్ర' ను చదవవద్దన్నాడు. అనేక వచన ప్రక్రియలను సృష్టించి, ప్రచారం చేసిన కందుకూరి గారిని 'యుగకర్త'గా భావించుట సమంజసం.

ఆధునిక సాహిత్య కాంతులను విరజిమ్మిన 'సూర్యుడు' కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు!

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు

లక్ష్మీనరసింహారావు క్రీ.శ.1865వ సంవత్సరం తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో జన్మించారు. స్వతహాగా హాస్యప్రియుడు. ఆయనకు వ్యంగ్య రచనలందు ఆసక్తి ఉండేది. అతని మేధా సంపత్తిని విన్న పిఠాపురం జమీందారు తన ఆస్థాన నాటక కర్తగా నియమించాడు. పానుగంటివారి హాస్యం, వ్యంగ్యం మేళవించిన ఎన్నో సందేశాత్మక రచనలు ప్రజాదారణ పొందాయి. 'సాక్షి' వ్యాసాలలో సమాజంలోని దురాచారాలను తూర్పార బట్టాడు.అవి ఆయన సాహిత్య ప్రతిభకు దర్పణాలు.

సందేశాత్మక సాహిత్యం

సమాజంలో జరుగుతున్న అన్యాయాలను, అక్రమాలను వ్యంగ్య రచనల ద్వారా బయటపెట్టి తప్పు చేసినవారు చప్పుడు చేయకుండా తమ తప్పులు సరిదిద్దుకొనేలా చూడటం సామాన్య విషయం కాదు. సమాజంలోని మూఢనమ్మకాలను, మూఢాచారాలను బహిరంగంగా విమర్శించినా వాటి ప్రభావం ప్రజలపై అంత సులభంగా ప్రసరించదు. కాని అన్యాయాలకు, అక్రమాలకు పాల్పడేవారు తమపై రాసిన వ్యంగ్య రచనలు చదివి, ఉలిక్కిపడి తప్పులు సరిదిద్దుకున్న సంఘటన లెన్నో నాటి చరిత్రలో ఉన్నాయి. అటువంటి ప్రయోజనకరమైన రచనలు చేసిన మహారచయితల్లో పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు ప్రముఖులు.

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు 1865 ఫిబ్రవరి 11న రాజమండ్రి సమీపంలోని సీతానగరంలో జన్మించాడు. తండ్రి వేంకటరమణయ్య మంచిగాయకుడు, విద్వత్తు కలవాడు. తల్లి శ్రీమతి రత్నమాంబ. నరసింహారావుకి చిన్నతనంలో నాయకత్వ లక్షణాలు ఎక్కువగా ఉండేవి. స్నేహితులను చుట్టూ పోగుచేసుకొని, మధ్యలో నిలబడి ఉపన్యాసాలు ఇచ్చేవాడు అక్కడ, ఇక్కడా విన్న హాస్య సంఘటనలను నటిస్తూ చెప్పి కడుపుబ్బ నవ్వించేవాడు. అది చూసి తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు అతనికి గొప్ప నాయకుడు అయ్యే లక్షణాలున్నాయని భావించేవారు.

ఇంటి పరిస్థితులు, ఆర్థిక ఇబ్బందులు గ్రహించి నరసింహారావు తండ్రి చెప్పినట్లు దీక్షగా చదువు ప్రారంభించాడు. పాఠశాలలో చదువుకుంటున్న తమ విద్యార్థి పానుగంటి రచించిన నాటికను ఉపాధ్యాయులే ప్రదర్శించడం ఒక గొప్ప సంఘటన.పానుగంటి 'సువర్ణలేఖ' అనే పత్రికలో 'సాక్షి' వ్యాసాలు వ్రాస్తూ సమాజంలోని దురాచారాలు, దుర్మార్గాలను దుయ్యబట్టేవాడు. భావస్పష్టత, వినూత్నశైలి, మనసుకు గిలిగింతలు పెట్టేహాస్యం, విషయ వైవిధ్యంగల అనేక నాటకాలు, ప్రవాసనాలు, కథలు రచించి అతి స్వల్పకాలంలోనే ఆంధ్రుల అభిమాన రచయిత అయిపోయాడు నరసింహారావు. పాత్ర చిత్రణలో, సన్నివేశ కల్పనలో ఇటు పాఠకులకు, అటు ప్రేక్షకులకు గాఢమైన అనుభూతిని ప్రసాదించగల రచనలు చేస్తూ, ఎక్కడ రాజీపడక, ఎవరి అభిరుచులకు లొంగిపోకుండా, అడుగడుగునా తన వ్యక్తిత్వాన్ని కాపాడుకొన్నాడు. ఆయన రచనలలో సారంగధర, ప్రపంచ చాణక్యము, రాధాకృష్ణ మొదలగునవి ఉన్నాయి. తెలుగు పాఠకులకు సందేశాత్మక సాహిత్యం అందించిన పానుగంటి వారు 1940 జనవరి ఒకటవ తేదీన స్వర్గస్థులయ్యారు.

గుఱ్ఱంజాషువా

గుంటూరు జిల్లా మిస్సమ్మ తోటలో 1895 సం॥ జన్మించిన జాషువా నాడు అంటరాని కులంలో పుట్టినందున ఎన్నో అగచాట్లు, అవమానాలు పడ్డాడు. కవితకు కలమే కాని కులం ముఖ్యం కాదని,మనిషికి మానవత్వమే కాని మతం ముఖ్యం కాదని, మేధావులలో గుణమే కాని ధనం ముఖ్యం కాదని నిరూపించిన వాడు 'కవి కోకిల' జాషువా . వేమన పద్యాల తరువాత జనం నాలుకల మీద నాట్యం చేసిన పద్యాలు జాషువావే అంటే అతిశయోక్తి కాదు. భావ ప్రకటనకు ప్రాచీన ఛందోబద్ధమైన పద్యాన్ని ఎన్నుకున్నప్పటికినీ, భావనలో ఆధునికుడు.

హిందూమతంలోని మూఢనమ్మకాలపై యుద్ధం ప్రకటించాడు. హరిజన అభ్యుదయాన్ని కాంక్షించిన మహాత్మగాంధీపై 'బాపూజీ ' అను ఖండకావ్యాన్ని రచించాడు. హేయమైన గబ్బిలానికి కూడా ఆలయప్రవేశం ఉంది, కాని సాటిమానవులైన అధమకులం వారిని మాత్రం ఆలయంలో అడుగు పెట్టనివ్వరు కదా! అందువల్ల గబ్బిలం ద్వారా కని దేవునికి తనవ్యధల్ని నివేదించాడు. దళితుల శ్రమ దోపిడిని కండ్లకు కట్టినట్లు చిత్రించిన కావ్యం 'గబ్బిలం'. విద్యార్థి దశలోనే సోదరుడు ఇజ్రాలు సహకారంలో నేత్రావధానం చేసి పండితుల పామరుల ప్రశంసలు పొందారు. దీపాల పిచ్చయ్య శాస్త్రి లాంటి పండితుడితో కలసి జంటకవిత్వం కూడా చెప్పారు.క్రైస్తవుడై యుండి హిందూ గ్రంథాలు పఠించాడని, హిందూ నాటకాలు వ్రాశాడని ఉద్యోగం ఊడపీకితే 'అద్దెకు,ముద్దకు, చాకలిపద్దుకు' పడరాని పాట్లుపడినాడు.

జాషువా అంటరానితనానికి, స్త్రీ విద్యకు,మూఢనమ్మకాలకు వ్యతిరేకంగా,తన జీవితం సంఘసంస్కరణకే అంకితం చేశాడు. స్త్రీని తన వాకిలి దాటని పుట్టు ఖైదీగా మార్చిన అనువాద సంస్కృతి అంటే జాషువాకు పరమ అసహ్యం. ఆయన వ్రాసిన ముంతాజ్ మహల్,వంచిత, కొత్తలోకం కావ్యాలలో స్త్రీఅభ్యున్నతి కోసం స్త్రీ స్వేచ్ఛ కోసం జాషువా తపించాడు. వాడుక భాషలోని పదాలను హెచ్చుగా వాడటం వల్ల పద్యాలకొక కొత్త ఇంపును, సొంపును కలిగించగలిగాడు.

క్రైస్తవ మత దృష్టితో 'క్రీస్తు చరిత్ర 'ను జాషువ వ్రాయలేదు. ఇది శిలువపై క్రీస్తును హింసించిన అన్యాయాన్ని అక్రమాన్ని దురాగతాన్ని కరుణామయంగా వర్ణించిన అద్భుత కావ్యం.ముప్పై కావ్యాలు, అయిదు నాటకాలు, రెండు గద్య కావ్యాలను కూడా రచించాడు. ఆరువందల పద్యాలతో తన స్వీయ చరిత్రను 'నా కథ' పేరుతో వెలయించాడు. మత ఛాందసం, వర్ణోన్నతగానీ నాకృతులందుండవని జాషువా చెప్పుకున్నాడు.మాల మాదిగల మధ్య వైషమ్యాలను ఆక్షేపించాడు. "ప్రజారాజ్యం మజా రాజ్యం" అయ్యేనని ఆవేదన చెందుతూ సాగిన అతని కవితా ప్రస్థానానికి సాహితీ ప్రియులు నీరాజనం పట్టారు. జాషువా గారికి ఎన్నో సన్మానాలు, ఎన్నెన్నో సత్కారాలు జరిగాయి. వీరికి కవి కోకిల, కవితా విశారధ, కవి దిగ్గజ, మధుర శ్రీనాథ, నవయుగ కవిచక్రవర్తి, విశ్వకవి సమ్రాట్, పద్మభూషణ్ మొదలైన బిరుదులతో యావద్దేశం సత్కరించింది. 1965లో క్రీస్తు చరిత్ర కావ్యానికి కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు లభించింది. తిరుపతి వేంకట కవులచే సత్కారం పొందిన సత్కవి జాషువా.

నవయుగ కవి చక్రవర్తి గుఱ్ఱంజాషువా 1971లో పరమదించారు.జాషువా గురించి వారి మాటల్లోనే చెప్పాలంటే.

"రాజు మరణించె నొక తార రాలిపోయె
కవియు మరణించె నొకతార గగన మెక్కె
రాజు జీవించె ఱాతి విగ్రహము లందు
సుకవి జీవించె ప్రజల నాలుకల యందు.

జంధ్యాల పాపయ్య శాస్త్రి (కరుణశ్రీ)

'కరుణశ్రీ' అనే కలం పేరుతో ప్రసిద్ధుడైన జంధ్యాల పాపయ్య శాస్త్రి కమనీయ కావ్యాలకు రమణీయ పద్యాలకు మారుపేరు. కరుణశ్రీ వ్రాసిన 'ఉదయశ్రీ' 48 ముద్రణలు పొందిందంటే ఎంత ప్రసిద్ధమైన కావ్యమో ఊహించుకోవచ్చు. మొదటి ముద్రణ 1944లో వెలువడింది. ఘంటసాల వేంకటేశ్వరరావు మృదుమధురమై కంఠంలో నుండి వెలువడిన పుష్ప విలాపము, కుంతీకుమారి, సాంధ్యశ్రీ మొదలైనవి 'ఉదయశ్రీ'లోని భాగాలే! ఇంకా ఈ పుస్తకంలో అద్వైతమూర్తి, ఊర్మిళాకుమారి, సతీసావిత్రి, అనసూయాదేవి, తెలుగు తల్లి, అంజలి మొదలైన ఎన్నో చక్కటి శీర్షికలతో కావ్యభాగాలున్నాయి. వీరి ఖండ కావ్యాలలో ప్రణయం, ప్రబోధం అధికంగా కనిపిస్తాయి. వీరి పద్యాలు చదువురాని వారికి కూడా సులువుగా బోధపడి, చదువుకోవడానికి, పాడుకోవడానికి వీలుగా ఉంటాయి.

భావనలో లాలిత్యం, పరిచితమైన శబ్దాలనే వాడటం, పద్యాల్లో ధారాశుద్ధి, కరుణశ్రీ కవితకు కట్టని కోటలు, పెట్టని సొమ్ములు. శృంగారం కూడా కరుణశ్రీ కలంలో వయ్యారం ఒలకబోయాల్సిందే "రాధనురా ప్రభూ! నిరపరాధనురా! అనురాగభావనా/రాధన మగ్న మానసనురా! కనరా! కరుణింపరా! మనో వీధి పదే పదే కలక వేయుచున్నవిరా! పురావహగాథలు-ఈదలేనిక అగాధ తమోమయ కాలవాహినిన్ " ఇలా రాధాకృష్ణుల ప్రణయం వర్ణిస్తాడు. ఉదయశ్రీ ఖండ కావ్యంలో కరుణ రసమే ప్రధాన భూమిక వహించింది. కరుణశ్రీ రచనల్లో కరుణ రసమే ప్రధాన భూమిక అని విమర్శకులంటారు. ఉదయశ్రీలో 'ధనుర్భంగము' అను శీర్షికతో రచించిన పద్యాలలోని వస్తువు రాముడు ధనుస్సును విరిచి సీతను పెండ్లాడటమే అయిననూ ఇందులో జాతీయతా వాసన గుబాళింపు గలదని సి.నా.రె. అభిప్రాయం. రాముడు ఫెళ్ళుమని విల్లువిరవగా "చెల్లరే విల్లు విరచునే నల్లవాడు / పదిపదారేండ్ల యెలరాచ పడుచువాడు/ సిగ్గుసిగ్గంచు లేచి గర్జించినారు/ కనులు గుట్టిన తెల్లమొగాలవారు" ఇందులో 'నల్లవాడ'ను పదమును భారత జాతీయ వీరునికి, 'తెల్లమొగాలవార'న్న పదమును ఇంగ్లీషు దొరలకు సంకేతముగా గ్రహించవచ్చని నారాయణరెడ్డి అన్నాడు.మహాత్మాగాంధీ మరణించినప్పుడు కరుణశ్రీ ఆవేదనతో ఆక్రోశించారు "ఉయ్యాలలో నూగుచున్న ముద్దుబిడ్డలేచి కెవ్వున కేక వైచెనేమి?/పాకలో లేగకు పాలిచ్చుగోవు అంబాయంచు గొంతెత్తియరచెనేమి?/ జలజల ప్రవహించు జమున నిస్తబ్దమై నిలిచి కన్నుల నీరు నింపునేమి?/ చకచక పొలము దున్నుకొని పోయెడి రైతు నాగలి ముందుకు సాగదేమి?/" అంటూ ప్రకృతి వైపరీత్యాలను కవితాత్మకంగా, కరుణరసాత్మకంగా ఆలపించాడు. "కూర్చుండ మాయింట కుర్చీలు లేవు/హృదయాంకమే సమర్పించనుంటి"

అంటూ భగవంతుని ఆహ్వానించిన నిరాడంబరుడాయన.

పోతన రచనా మాధుర్యాన్ని గురించి వ్రాస్తూ "ముద్దులుగార భాగవతమున్ రచియింపుచు పంచదారలో నద్దితివేమొ ఘంటమును ...." అని భాగవత రచనా ప్రాశస్త్యాన్ని వెలిబుచ్చుతూ "అట్లద్దకయున్న, ఈ మధుర భావన లెచ్చట నుండి వచ్చెపోతనా" అన్నారు. కరుణశ్రీ ఈ మధురమైన కావ్యాలను పద్యాలను సృష్టించడానికి తన కలాన్ని ఏ అమృత భాండంలో అద్దినారోగదా!

దేవుల పల్లి కృష్ణశాస్త్రి

"కొంతమందిది యువత

కొంతమందిది నవత

కృష్ణశాస్త్రీది కవిత" - అంటాడు ఆరుద్ర తన కూనలమ్మ పదాల్లో.

'భావ కవిత్వం' అన్న పేరు వింటేనే స్మృతి పథంలో తళుక్కున మెరిసే పేరు దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి. భావకవులలో అతిరథ మహారథులెందరున్నా,వారిలో కృష్ణశాస్త్రి కైలాసశిఖరం. భావకవులకు స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యము ఆరవప్రాణం. వేదన, తపన, ఆరాటం, భావకవుల ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలు. కవిత్వమంటే స్పష్టాస్పష్టమైన అనుభూతిని శబ్దార్థాల ద్వారా అందించడమని భావకవుల అభిప్రాయం.

ప్రబంధ యుగ క్షీణతను అసహ్యించుకొని, ఆనాటి సాహిత్యం మీద తిరుగుబాటు బావుటా ఎగురవేసిన అతివాదులు భావకవులు. సనాతన వాదులతో సమరం సాగించి విజయం సాధించిన ధీరులలో గురజాడ అప్పారావు, రాయప్రోలు సుబ్బారావు, దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి, అబ్బూరి, వేదుల, మల్లవరపు విశ్వేశ్వర రావు, నాయని సుబ్బారావు మొదలైన వారెందరో తెలుగుసాహిత్య క్షేత్రాన్ని పండించారు.

కృష్ణశాస్త్రి పిఠాపురం సమీపంలో గల చంద్రపాలెంలో 1897లో నవంబరు 15న జన్మించాడు. తండ్రి తమ్మనశాస్త్రి, పెద తండ్రి సుబ్బరాయశాస్త్రి. వీరిరువురూ పిఠాపురం ఆస్థానకవులుగా, దేవులపల్లి సోదర కవులుగా తెలుగు సాహిత్యంలో సుపరిచితులు.దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి తెలుగు సాహిత్యమనే క్షేత్రాన్ని తన కలమనే హలంతో నిరంతరం సేద్యం చేసిన హాలికుడు. ఆనాటి యువకులంతా కృష్ణశాస్త్రిని కవిత్వంలోనే గాదు ఆయన వేషభాషణాలను కూడా అనుకరించే వారట. 'కవి'అంటే కృష్ణశాస్త్రిలా ఉంటేనే కవి అని భావించి, ఆయన గారి గిరజాల జుట్టు, మధ్యపాపిట, పల్లెవాటుగా వేసిన కండువా, అంచుపంచె, తెల్లలాల్చి వేసుకునే వారట. కృష్ణశాస్త్రిగా ఛందోరీతులలో పదబంధాలలో, భావ చిత్రాలలో నవీనరీతులను ప్రవేశపెట్టారు. ప్రముఖ పరిశోధకులు, విమర్శకులు, కడియాల రామ మోహనరావు గారన్నట్లు - "కృష్ణశాస్త్రి హృదయం కదిలి, కన్నులు చెమ్మగిల్లి, గొంతుముడి వీడిందో, ఆభావం శాశ్వతమై, ఆ అనుభూతి, అపారమై, ఆ మాటలకు రసస్పర్శసోకి కవితయై గుండెల్లో గూడుకట్టుకొంటుంది. ఇదే కృష్ణశాస్త్రి బాధ. ప్రపంచపు బాధగూడా".దేవులపల్లి వేంకట కృష్ణశాస్త్రిగారు 'కృష్ణ పక్షము', 'ఊర్వశి', 'ప్రవాసము', మొదలైన ప్రసిద్ధ గ్రంథాలతో, పాటు - 'బహుకాల దర్శనం', 'పుష్పలావికలు'అనే వచన రచనలు, 1975లో 'పల్లకీ', 'శర్మిష్ట', 'ధనుర్దాసు', 'మేఘమా', 'తిరుప్పావు' , మొదలైన వాటిని రచించారు.

దేవులపల్లి "దిగిరాను దిగిరాను దివి నుండి భువికి" అనినప్పటికిని కవికాలంతో పాటు కదలి వచ్చాడు. అభ్యుదయ కవిత్వఉద్యమానికి ఆహ్వానం పలకటమేకాక,గొప్ప అభ్యుదయ కవిత్వాన్ని రచించాడు. 'రిక్షావాలా', 'బూట్ పాలిష్', 'బహుకాలదర్శనం', వంటి కృష్ణశాస్త్రి రచనలు చదివితే సామాన్యుని పై సానుభూతి స్పష్టంగా మనకు ద్యోతకమౌతుంది.

కృష్ణశాస్త్రి మానవతావాది. "నేను హృదయవాదిని, నాకు వేదాంతం తర్కం తలకెక్కవు" అని అంటూ విజ్ఞానానికి స్వాగతం పలికాడు. ఆయన రచించిన 'మహతి' వచన రచనలో 'పల్లకి' సంపుటిలోని కావ్య ఖండికలో ఆయనకు గల మానవతావాదం, సంఘ సంస్కార భావాలు స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి. "విశ్వమంతా ప్రాణవిభుని మందిరమే, వీధి వాకిలి యేది చెల్లెలా" అని 'ప్రతి మనిషి నడిచే దైవం, ప్రతి పురుగు ఎగిరే దైవం' అని విశ్వమానవ భావన కృష్ణశాస్త్రిగారి కవితల్లో రమ్యంగా దర్శనమిస్తుంది.అనుభూతి లేకుండా కృష్ణశాస్త్రి కవిత్వం వ్రాయడం జరగనిపని. "నాకు కవిత్వం పుట్టలోని పాములాగ, తెల్లవారి తలుపులు తట్టి వచ్చిపడే అతిథిలాగ, రేకులు విచ్చుతున్న పువ్వులాగ రకరకాలుగా వస్తుంది..... గళ ద్వారాపు గడియతీస్తే వస్తుంది."అని ఆయన ఓ చోట చెప్పుకున్నారు. కృష్ణశాస్త్రికి ప్రకృతి వర్ణన పంచప్రాణాలు. కృష్ణశాస్త్రి కవితల్లో పసిపిల్లవాడు తల్లి పొత్తిళ్ళలో ఒదిగినట్లు ప్రకృతి ఒదిగి పోతుంది.సినిమా సాహిత్యానికి కూడా సాహిత్య గౌరవం తీసుకొనివచ్చిన అద్వితీయ కవి కృష్ణశాస్త్రి. మల్లీశ్వరీ సినిమా పేరువినగానేమొట్టమొదట గుర్తుకు వచ్చేది కృష్ణశాస్త్రి. అందులో అతడు వ్రాసిన పాటలు తెలుగువాళ్ళ హృదయాల్లో ఇప్పటికి డోలలూగుతూనే ఉన్నాయి. "ఆకాశ వీధిలో హాయిగా ఎగిరేవు దేశదేశాలన్నీ తిరిగి చూసేవు! ఏడతానున్నాడో బావ జాడ తెలిసి పోయిరావా! అందాల ఓ మేఘమాలా అందాల ఓమేఘమాలా" ఈ పాటవిని పరవశించక ఉండగలమా! భక్తి పాటైనారక్తి పాటైనా కృష్ణశాస్త్రి కలలో ఒదిగిపోతుంది. భక్త తుకారం సినిమాలో "హరి ఓం..... ఓం హరి ఓం। ఘనా ఘన సుందరా! కరుణా రసమందిరా! అది పిలుపో మేలుకొలుపో! అది మధుర మధురమౌ ఓంకారమో! పాండురంగ! పాండురంగ!" అని భక్తి పాట వ్రాసినా 'ఏకవీర' చిత్రంలో "ప్రతి రాత్రీ వసంత రాత్రీ ప్రతిగాలీ పైరగాలి! బ్రతుకంతా ప్రతి నిమిషం పాటలాగ సాగాలి" అనే ప్రేమపాట వ్రాసినా అది ఒక్క కృష్ణశాస్త్రికే చెల్లింది! సినిమా పాటఅంటే ఇలా ఉండాలని తెలియ జేసిన సినిమా పాటల మాంత్రికుడు కృష్ణశాస్త్రి.

మాయని మమత అనే చిత్రంలో "రానిక నీ కోసం సఖి రాధిక వసంత మాసం! రాలినసుమాలు యేరుకొని జాలిగ గండెలో దాచుకొని! ఏ దూరపు సీమనో చేరుకొని" అని మొదలు పెట్టి "పగలంతా నా మదిలో మమతలు సెగలై లోలో రగులునులే, నిద్రించి నిశినైనా నాకే నిష్ఠుర వేదన తప్పదులే! పోనీలే ఇంతేలే గూడు గుబులై పోయేలే" వంటి. వేదనా భరిత గీతాలనెన్నో రచించాడు. కృష్ణశాస్త్రి సినిమా పాటలు గురించి చర్చించాలంటే ఓ అధ్యాయం సరిపోదు. ఓ పుస్తకమే వ్రాయాలి."ఆకులో ఆకునై పువ్వులో పువ్వునై! కొమ్మలో కొమ్మనై నునులేత రెమ్మనై! ఈ యడవి దాగిపోనా! ఎట్లైనా ఇచటనే ఆగిపోనా! గలగల వీచు చిరుగాలిలో కెరటమై! జలజలని పారు సెలయేటిపాటలో తేటనై! ఈయడవి దాగిపోనా!

ఎట్లైనా ఇచటనే ఆగిపోనా!" కృష్ణశాస్త్రిగారి ఈపాటకు పరవశించని వారు లేరంటే అతిశయోక్తి కాదు. కృష్ణశాస్త్రి గారు కాకినాడ పి.ఆర్. కళాశాలలో చదివి, అదే కాలేజిలో ట్యూటర్‌గా పనిచేశారు. హైద్రాబాద్ రేడియోకేంద్రంలో ప్రయోక్తగా పనిచేశారు. కళాప్రపూర్ణ, పద్మభూషణ బిరుదాంకితుడు, కేంద్రసాహిత్య అకాడమీ అవార్డు గ్రహీత. 1980 ఫిబ్రవరి 24న మరణించారు. 'ఆంధ్రషెల్లీ'గా పేరుపొందిన కృష్ణశాస్త్రిగారి గురించి ఓ కవిగారి మాటలు గుర్తుకువస్తున్నాయి."మనసున మల్లెల మాలలను, కన్నుల వెన్నెల డోలలనూ ఊగించిన కలికి పాటల కోయిలా! నీవు లేక తెలుగు కవిత్వో ద్యానం మ్రోడువారింది. ఎప్పుడు మళ్ళీ నీరాక? ఎప్పుడు మళ్లీ వసంతం?".

తుమ్మల సీతారామమూర్తి చౌదరి

తుమ్మల సీతారామమూర్తి చౌదరి 1901లో జన్మించారు. వీరికి 'తెనుగు లెంక', 'అభినవ తిక్కన', అనే బిరుదులు ఉన్నాయి. వీరు రాష్ట్రగానం, ఆత్మార్పణం, ధర్మజ్యోతి, పరిగపంట, ఉదయగానం, శబల, గీతాదర్శం, సర్వోదయగానం, తెనుగునీతి, నేను, పైరపంట, సమదర్శి, ఆత్మకథ, మహాత్మకథ మొదలగు గ్రంథాలు రచించారు.

మహాత్ముని (గాంధీమహత్ముని) ఆత్మకథను తెలుగులో పద్యకావ్యంగా అనువదించారు. ఆయన గాంధీ మహత్ముని చరిత్రను 'మహాత్మకథ' గా రచించాడు. వీరెక్కువగా గాంధీ మహాత్ముని గురించే కావ్యరచనలు చేసినందువల్ల 'మహాత్ముని ఆస్థానకవి' గా పేరు పొందారు. ఇతని శైలి మృదు మధురమైంది. అతి తేలికయైన మాటలతో పద్యరచన వినసొంపుగా ఉంటుంది. భావావేశం కనిపిస్తుంది. ఉదాహరణకు 'మహాత్మకథ' కావ్యం లోని కొన్ని పద్యాలను పరిశీలిద్దాం.

"ఈ పరతంత్ర జీవనము నెట్లు భరింతురు ....

....

.... త్రిజగంబులు గెల్చిన వారి బిడ్డలీ

యాపద నుందురా సమయమైనది లెండిక భారతప్రజల్ ".

గాంధీ గారుతన అనుచరులతో - "ఈ బానిసత్వపు బతుకుని ఎలా భరిస్తారు? ఓ భారతప్రజలారా! సమయం సమీపించింది లేవండి " అనడం హృద్యమైన వారి రచనా విశిష్టతను తెలుపుతుంది."ఎవరో మోక్షము నిచ్చువారులని మీకేలా వృథా భ్రాంతి, మీ వ్యవసాయంబ గడించి పెట్టవలె మీ వాల్లభ్యమున్, మీన మేష వివాదంబుల కాలమేగె, సమరోత్సాహంబునన్ చేర్చి మీ భవమున్ ధన్యము జేసికొండు మిమునొంపన్ బుట్టిలేడెవ్వడున్". ఎవరో వస్తారని, ఏమో చేస్తారనే భ్రాంతి ఎందుకని ప్రశ్నిస్తూ, మీకృషి మీకు అధికారాన్ని సంపాదించి పెడుతుందని, మిమ్మల్ని ఓడించేవారు ఎవరూ పుట్టలేదని గాంధీ మహాత్ముడు తన అనుచరులతో అన్నట్లు చక్కటి భావాలను పద్యాలలో తుమ్మలవారు వ్యక్తం చేశారు.

"అన్నువులేదు, కుత్రలకు నక్కరలేదు, కటారులీటెలన్
బన్నుటలేదు, శాత్రవుల ప్రాణము దీయుట లేదు, నెత్తురున్
జున్ను విధాన బట్టి తెగజుఱ్ఱుట లేదు, జగచ్చరిత్రలో
గన్నదిగాని విన్నదియు గాని రణంబిది విక్రమింపుడీ!"

కృత్యం:-
తెలుగు సాహిత్యచరిత్ర గ్రంథాలను సేకరించండి. తెలుగు కవులు, రచయితల గురించిన జ్ఞానాన్ని పొందండి

సహాయ నిరాకరణసమయంలో తన అనుచరులతో గాంధీ మహాత్ముడు అన్న మాటలివి. ప్రపంచ చరిత్రలో ఇటువంటి యుద్ధాన్ని గూర్చి ఎవరూ వినలేదని, కనలేదని ఈ యుద్ధానికి కుత్రలవసరం లేదని, కత్తులవసరు లేదని ఈటెలు అవసరం లేదని, శత్రువులను చంపవలసిన పనిలేదని, యుద్ధంలో శత్రువులను చంపి వారి రక్తంజున్నులా తాగవలసిన పనిలేదని, ఇటువంటి వింత యుద్ధం చేయడానికి పరాక్రమించమని, గాంధీ మహాత్ముడు కోరినట్లు తుమ్మలవారు కడురమ్యంగా రచించారు. ప్రతి రచన సరళమైన శైలి కలిగి తేటతెలుగు పదాలలో నాటకీయత జోడించి రచించటం తుమ్మల వారి ప్రత్యేకత.

ఈ మృదుమధుర 'గాంధీ కవి' 1990లో దేహాన్నిచాలించారు.

కృత్యం: పాపయ్యశాస్త్రి రచించిన కరుణశ్రీ,ఉదయశ్రీ,జయశ్రీ కావ్యాలను కుంతీ కుమారి, పుష్పవిలాపము అనే ఖండకావ్యాలను సేకరించి చదవండి.

కృత్యం: శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థానం, దాశరథి తిమిరంతో సమరం, తిలక్ అమృతం కురిసిన రాత్రి మొదలగు ప్రసిద్ధ వచన కవిత్వ సంపుటాలను సేకరించి చదవండి.

పదవిభాగం

తెలుగు భాషలో పదములను ఆరు విధాలుగా విభజించారు.

1. తత్సమం, 2. తద్భవం, 3. దేశ్యము, 4. అన్యదేశ్యము, 5. గ్రామ్యము, 6. అనింద్యగ్రామ్యము

1. తత్సమం : సంస్కృత ప్రాకృత పదములు తెలుగు ప్రత్యయములతో కూడి వ్యవహరింపబడినచో "తత్సమము" అందురు. అనగా సంస్కృత ప్రాకృత శబ్దములందలి విసర్గములు లోపించి, తెలుగు విభక్తులు చేర్చుట వలన ఏర్పడిన పదములు. వీనినే ప్రకృతులు అందురు.

ఉదా ॥ సంస్కృతము - తత్సమము

బాల: - బాలుడు

రామ: - రాముడు

పుస్తకమ్ - పుస్తకము

2. తద్భవము : సంస్కృత, ప్రాకృత పదములు కొలది మార్పులు చెంది ఏర్పడిన పదములను 'తద్భవములు' అందురు. వీనికే వికృతులు అనిపేరు.

	ప్రకృతి		వికృతి
ఉదా॥	తామరసమ్	-	తామర (వర్ణలోపము)
	రథము	-	అరదము (వర్ణాగమము)
	త్యాగము		చాగము (వర్ణాదేశము)
	పారావతము	-	పావురము (వర్ణవ్యత్యయము)

3. దేశ్యము : తెలుగు దేశమున వ్యవహారములోనుండు భాష దేశ్యము.

ఉదా॥ అమ్మ, అన్న, చెట్టు, ఊరు, పేరు, ముల్లు, ఇల్లు

4. అన్యదేశ్యము : తెలుగు భాషలో ప్రవేశించిన ఇతర భాషల పదములు అన్యదేశ్యము.

ఉదా॥ రైలు, సలాము, జమీందారు, రోడ్డు

5. గ్రామ్యము : వ్యాకరణ విరుద్ధములైన పదములను గ్రామ్యములందురు.

ఉదా॥ వస్తాడు, కూకోండి, ఏంది, తెస్తాడు, వచ్చేని, తెచ్చేని మొ॥

6. అనింద్యగ్రామ్యము :

వ్యాకరణ నియమాలకు అనుగుణంగా లేని పదాలు, పెద్దలు ప్రయోగించిన వాటిని స్వీకరించవచ్చును. అట్టిపదాలనే అనింద్యగ్రామ్యాలంటారు.

ఉదా॥ కఱకంఠుడు, ప్రాణగొడ్డము, జీవగఱ్ఱ

7. ఔప విభక్తికములు :

ఇ.టి.తి అనునవి ఔపవిభక్తికములు. ఇవి కొన్ని పదములకు విభక్తులు చేరినపుడు వచ్చును.

ఉదా॥ ఇ - ఊరు - ఊరిని

టి - గూడు - గూటియందు తి - నూయి - నూతిలో

8.ద్విత్వము :

ఒకే విధమైన రెండు హల్లుల కలయికను ద్విత్వము అందురు.

ఉదా॥ అమ్మ, అన్న, మొగ్గ.

9.ఆమ్రేడితము :

ద్విరుక్తము యొక్క పరరూపము ఆమ్రేడితము అనబడును. ఒక పదము రెండు మార్లు పలుకబడినపుడు, ఆ రెండవసారి పలుకబడిన పదము ఆమ్రేడితము.

ఉదా॥ కడ + కడ = కట్టకడ

బయలు + బయలు = బట్టబయలు

వాక్యములు - రకాలు

1. సామాన్య వాక్యము :అసమాపక క్రియలు లేకుండా ఒకటే సమాపక క్రియ గల్గినది.

ఉదా ॥ చేతన బడికి వెళ్ళెను.

2. సంశ్లిష్ఠ వాక్యము : ఒకటిగాని ఎక్కువ గాని అసమాపక క్రియలు కలిగి ఒక సమాపక క్రియ గలది.

ఉదా॥ చేతన బడికి వెళ్ళి, బాగుగా చదివెను.

3. మహావాక్యము :సామాన్య, సంశ్లిష్ఠ వాక్యములలో ఏవైన రెండుగాని ఎక్కువగాని కల్గినది.

(అనేక క్రియలు కల్గినది)

ఉదా ॥ చేతన బడికి వెళ్ళి, బాగుగా చదివి, పోటిలలో పాల్గొని, బహుమతులు పొందెను.

కర్త్రర్థక - కర్మార్థక వాక్యాలు

కర్త్రర్థక వాక్యం :

కర్త ప్రధానంగా కలది.

ఉదా ॥ రాముడు విభీషణుని రక్షించెను.

కర్మార్థక వాక్యము :

కర్మ ప్రధానంగా కలది.

ఉదా॥ విభీషణుడు రాముని చేత రక్షింపబడెను.

సంధులు

సంధులు రెండు రకములు. మొదటిది తెలుగు సంధులు, రెండవది సంస్కృత సంధులు.

ముఖ్యమైన తెలుగు సంధులు :

1. ఉకార సంధి : ఉత్తునకచ్చు పరమగునపుడు సంధి నిత్యముగానగును.

ఉదా ॥ అతడు + ఉన్నాడు, నీవు + ఎక్కడ, ఇట్లు + అనియె

2. అకార సంధి : అత్తునకు సంధి బహుళముగానగు. అకారముపైన సంధులు నాలుగువిధాలుగా ఉంటాయి.

ఉదా ॥ 1. సంధి నిత్యం	-	రామ + అయ్య	=	రామయ్య
2. సంధి నిషిద్ధం	-	మా + ఆవు	=	మాఆవు (మాయావు)
3. వైకల్పికం	-	చింత +ఆకు	=	చింతాకు, చింతయాకు
4. అన్యవిధం	-	తామర + ఆకు	=	తామరాకు , తామరపాకు

3. ఇకార సంధి : ఏమాద్యుల యిత్తునకు సంధి వైకల్పికముగానగు.

ఉదా॥ ఏమయ్యె / ఏమియయ్యె (సంధి రానిరూపం అందువల్ల యడాగము రూపం)

అవెక్కడి / అవియెక్కడి, పొట్టకూటికిది / పొట్టకూటికియిది

చీకటిల్లు / చీకటియిల్లు

4. యడాగమ సంధి : సంధిలేని చోట స్వరంబు కంటె పరంబైన స్వరంబునకు యడాగమగు.

ఉదా॥ ఎప్పటి + అట్లు = ఎప్పటియట్లు

సంధ్యల + అందు = సంధ్యలయందు కాక + ఉన్న = కాకయున్న

5. (అ) రుగాగమ సంధి :

పేదాది శబ్ధములకు 'ఆలు' శబ్దము పరమగునపుడు కర్మధారయము నందు రుగాగమగు.

ఉదా॥ పేదరాలు, బీదరాలు, ముద్దరాలు, జవరాలు.

(ఆ) తత్సములకు 'ఆలు' శబ్దము పరమగునపుడు కర్మధారయము నందు అత్వమునకు ఉత్వమును, రుగాగమగును. ఉదా॥ ధీరురాలు, గుణవంతురాలు, ధనవంతురాలు

6. టుగాగమ సంధి :కర్మధారయము నందు ఉత్తునకు అచ్చు పరమగునపుడు టుగాగమగును.

ఉదా॥ తూగుటుయ్యేల, నిగ్గుటద్దము

7(అ) నుగాగమ సంధి : షష్ఠీతత్పురుషము నందు ఉకార ఋకారములకు అచ్చుపరమగునపుడు 'ను'గాగమమగును. ఉదా॥ రాజునాజ్ఞ, విధాతృనానతి.

(ఆ) ఉదంతములైన తద్ధర్మార్థక విశేషణములకు అచ్చు పరమగునపుడు 'ను' గాగమగును.

పల్కు, చేయు, ఉండు, ఓపు, ఎగురు, తిను మొదలైన 'ఉ' అంతమందు గల పదాలను తద్ధర్మార్థక విశేషణాలు అంటారు. (ఈ సంధి కావ్య భాషలో వస్తుంది)

ఉదా॥ పల్కునవి, చేయునెడ, ఉండునంత, ఓపునట్టి

8. దుగాగమ సంధి : నీ, నా, తన పదములకు ఉత్తర పదము పరమగునపుడు దుగాగమము విభాషయగు.

ఉదా॥ నీదుమాట, నీమాట = నీ + మాట

నాదునేర్పు, నా నేర్పు = నా + నేర్పు

తనదురూపు, తనరూపు = తన + రూపు

9. త్రిక సంధి : ఆ, ఈ, ఏ లు త్రికములు.

ఉదా॥ ఆ + చోటు = అచ్చోటు (అక్కడ, అచ్చట మొ॥)

ఈ + చోటు = ఇచ్చోట (ఇక్కడ, ఇత్తరి, ఇద్దరి మొ॥)

ఏ + చోట = ఎచ్చోట (ఎక్కడ, ఎవ్వారు, ఎద్దానికి) -(ద్విత్వం, హ్రస్వం రాగా).

10. సరళాదేశసంధి : ద్రుత ప్రకృతుల మీది పరుషములకు సరళాదేశమగును.

ఉదా॥ పెనుజిచ్చు, కనుగవ, వేదికజూచు. (ద్రుతం-బిందు సంశ్లేషలుగా మారితే)

11. గసడదవాదేశ సంధి : ప్రథమము (డు,ము, వు,ల) మీది పరుషములకు గ, స, డ, ద, వ, లు బహుళంబుగానగు.

ఉదా॥ ధర్మము + చేయు = ధర్మముసేయు.

వాడు + కొట్టి = వాడుగొట్టి నీవు + పల్కి = నీవువల్కి

చిలుకలు + పలికి = చిలుకలువల్కి

12. ప్రాతాది సంధి : ప్రాత, లేత మొదలైన శబ్దములకు హల్లు పరమైనపుడు జరిగే సంధి. ఈ సంధి అనేక విధాలుగా జరుగును.

(అ) ప్రాతాదుల తొలి అచ్చు మీది వర్ణాలకు లోపం బహుళముగ జరుగును.

ఉదా॥ లేత + మొగ్గ = లేమొగ్గ

రెండోపదం మొదటిహల్లు పరుషమైతే సరళమౌతుంది.

ప్రాత + పలుకు = ప్రాబలుకు

లేత + కొమ్మ = లేగొమ్మ

(ఆ) కెంపు, చెన్ను, ముందు మొదలైన శబ్దాలలో చివరి అక్షరాలకు లోపం వస్తుంది.

ఉదా॥ కెంపు + తమ్మి = కెందమ్మి

(ఇ) క్రింద శబ్దంలో తొలి అచ్చుమీది వర్ణాలకు లోపము,తొలి అచ్చుకు దీర్ఘము ద్రుతకార్యం బహుళమగును.

ఉదా॥ క్రింద + కన్ను = క్రీగన్ను

(ఈ) క్రొత్తాది శబ్దాల తొలి అచ్చుమీది వర్ణాలకు లోపము, మీది హల్లుకు ద్విరుక్తం బహుళమగును.

ఉదా॥ క్రొత్త + కారు = క్రొక్కారు

క్రొత్త శబ్దాల తొలి అచ్చుమీది వర్ణాలకు కొన్ని చోట్ల అనునాసికం ఆదేశమవుతుంది.

ఉదా॥ క్రొత్త + చాయ = క్రొంజాయ

(ఉ) మూడు శబ్దం మీద హల్లు పరమైతే తొలి అచ్చు మీది వర్ణాలకు లోపం, తొలి అచ్చు హ్రస్వం కావడం తరువాతి హల్లు ద్విరుక్తం కావడం జరుగుతుంది.

మూడు + మారు = ముమ్మారు.

13. ఆమ్రేడిత ద్విరుక్తటకార సంధి : ఆమ్రేడిత పరుషములకు ద్విరుక్తటకారము ఆదేశమగును.

ఉదా॥ పట్టపగలు, కట్టకడ

ఆమ్రేడిత సంధి :అచ్చుకు ఆమ్రేడితము పరమైనపుడు సంధి నిత్యము.

ఉదా॥ ఏమి + ఏమి = ఏమేమి

ఆహా + ఆహా = ఆహాహా

14.పుంప్వాదేశ సంధి : కర్మధారయము నందు 'ము' వర్ణమునకు పు, ంపులగు.

ఉదా॥ సరసము + మాట = సరసపుమాట

15. లు,ల,న,ల సంధి : లు, ల, న లు పరమగునపుడు ముువర్ణమునకు లోపము తత్పూర్వస్వరంబునకు దీర్ఘం విభాషనగు.

		సంధి		విభాష
ఉదా॥	పుస్తకము + లు=	పుస్తకాలు	/	పుస్తకములు
	రత్నము + ల =	రత్నాల	/	రత్నముల
	విధము + న =	విధాన	/	విధమున

సంస్కృత సంధులు

(అ) సవర్ణ దీర్ఘ సంధి : అ, ఇ, ఉ, ఋ లకు సవర్ణములు పరమయినపుడు పూర్వ స్వరమునకు దీర్ఘం ఏకాదేశమగును.

ఉదా॥ ప్రళాయాగ్ని - ప్రళయ + అగ్ని

(ఆ) గుణసంధి : అకారానికి ఇ, ఉ, ఋ లు పరమగునపుడు ఏ, ఓ, అర్ - లు ఆదేశమగును.

ఉదా॥ ఇతరేతర = ఇతర + ఇతర

(ఇ) యణాదేశ సంధి : య,వ,ర లకు యణ్ణులని పేరు. ఇ, ఉ, ఋ లకు అసవర్ణములు పరమయినపుడు య, వ, ర లు ఆదేశమగును.

ఉదా॥ అతి + అంత = అత్యంత

సు + ఆగతము = స్వాగతము

పితృ + ఆజ్ఞ = పిత్రాజ్ఞ

(ఈ) వృద్ధి సంధి : అకారానికి ఏ, ఐ లు పరమగునపుడు 'ఐ' కారమును, ఓ, ఔ లు పరమగునపుడు 'ఔ'కారమును ఏకాదేశమగును.

సంస్కృతమున ఐ, ఔ లను వృద్ధులందురు.

1. భువన + ఏక = భువనైక
2. విషయ + ఐక్యత = విషయైక్యత
3. రక్త + ఓఘము = రక్తౌఘము
4. మహా + ఔషధము = మహౌషధము

(ఉ) విసర్గ సంధి :

(1) విసర్గకు ముందు అకారం ఉంటే విసర్గకు బదులుగా 'ఓ' ఆదేశమగును.

అయః + మయం = అయోమయం

(2) విసర్గకు ముందు అకారేతర అచ్చులు ఉంటే విసర్గకు బదులుగా రేఫం అంటే 'ర' కారంవస్తుంది.

ధనుః + బాణములు = ధనుర్బాణములు.

(3) అహన్, స్వస్, అంతస్, ప్రాతస్, పునస్ శబ్దాల 'స' కారానికి 'ర' కారం వస్తుంది.

అహః + నిశలు = అహర్నిశలు.

(4) విసర్గకు సకారం పరమైతే విసర్గ సకారమగును

నభః + సుమం = నభస్ + సుమం = నభస్సుమం

(5) ఇస్,ఉస్ అంతములో గల పదాలలో సకారం 'ష' కారమవుతుంది.

బహిస్ + కారం = బహిష్కారం, దుష్కరం

(6) విసర్గము పైన క,ప లు పరమైన విసర్గమునకు మార్పు రాదు.

ఉదా....అంత: + పురము = అంత:పురము శిర: + కంపము = శిర:కంపము

సమాసములు

1. (అ) తత్పురుషము : ఉత్తర పదము ప్రధానముగా గల సమాసమును తత్పురుష సమాసము అంటారు.

(ఆ) ప్రథమా తత్పురుషము : మధ్యాహ్నం, మధ్యయుగము, నడినెత్తి, నడినిశి

(ఇ) ద్వితీయా తత్పురుషం : చక్రమును ధరించిన వాడు - చక్రధరుడు

నెలను తాల్చినవాడు - నెలతాల్పు

దుష్టులను సంహరించినవాడు - దుష్టసంహారి

(ఈ) తృతీయా తత్పురుషం : గుణహీనుడు - గుణముల చేత హీనుడు

కనకాభిషేకము - కనకముతో అభిషేకము

(ఉ) చతుర్థీతత్పురుషం : దేవకార్యం - దేవతల కొరకు కార్యం

ప్రయోగశాల - ప్రయోగం కొరకు శాల

(ఊ) పంచమీ తత్పురుషం : అగ్నిభయం - అగ్ని వలన భయం

దొంగభయం, పరతంత్ర జీవనము

(ఋ) షష్ఠీతత్పురుషము : బ్రహ్మముఖములు - బ్రహ్మ యొక్క ముఖములు

(ౠ) సప్తమీ తత్పురుషము : గ్రామ ప్రజలు, గ్రామము నందలి ప్రజలు.

చెరువునీరు, చెరువు నందలి నీరు.

2. కర్మధారయ సమాసము : విశేషణ, విశేష్యాలతోగాని, ఉపమాన, ఉపయేయములతోగాని ఏర్పడే సమాసములను కర్మధారయ సమాసము అంటారు. దీనికి సమానాధి కరణము అని పేరు. ఇది కూడా ఉత్తర పదార్థం ప్రధానంగా గల సమాసమే.

ఎ. విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయ సమాసము : నల్లకలువ, సరస సల్లాపాలు, వృద్ధకపోతం

బి. విశేషణ ఉత్తరపద కర్మధారయ సమాసము : పురుషోత్తముడు - ఉత్తమమైన పురుషుడు, రాజోత్తముడు, కపోతవృద్ధము.

సి. విశేషణ ఉభయపద కర్మధారయ సమాసము : ధీరోదాత్తుడు - ధీరుడైనవాడు, ఉదాత్తుడైనవాడు

డి. సంభావన పూర్వపద కర్మధారయ సమాసము : గోవర్ధనాద్రి - గోవర్ధనం అనే పేరుగల పర్వతము.కాశికాపట్టణం, హైదరాబాదు నగరం, మఱ్ఱివృక్షం.

3. ద్విగు సమాసము : సంఖ్యావాచకం, పూర్వపదముగా ఉంటే దానిని ద్విగు సమాసము అంటారు.

నాలుగు దిక్కులు - నాలుగైన దిక్కులు, దశదిశలు

4. (అ) ద్వంద్వ సమాసము : ఉభయ పదార్థ ప్రధానము ద్వంద్వసమాసము, అనగా పూర్వ ఉత్తర పదాలు రెండింటికి సమప్రధానం గల సమాసం అని అర్థము.

ఉదా : మంత్రతంత్రాలు - మంత్రమును, తంత్రమును.

తల్లిదండ్రులు - తల్లియును, తండ్రియును

(ఆ) బహుపద ద్వంద్వ సమాసం : రామలక్ష్మణ భరతశత్రుఘ్నులు, మనోవాక్కాయములు, ధర్మార్థకామ మోక్షములు, కౌసల్యా సుమిత్రి కైకేయిలు.

5. బహువ్రీహి సమాసము : అన్యపదార్థ ప్రధానము బహువ్రీహి అనగా పూర్వఉత్తర పదాలు రెండింటికి ప్రధానం లేకుండా వేరే పదము అర్థాన్నీ ప్రధానంగా గలది అని అర్థము. (ఈ సమాసంలో "కలవాడు, కలది" అనే అర్థం ఉంటుంది.)

ఉదా॥ చతుర్ముఖుడు - నాలుగు ముఖములు కలవాడు.

6. అవ్యయీభావ సమాసము : పూర్వపదము ప్రధానంగా గల సమాసాన్ని అవ్యయీభావ సమాసము అంటారు.

ఉదా : అనుకూలం - (కూలాన్ని అనుసరించి) ప్రతిదినం, ఉపవనం.

కృత్యం :
బాలవ్యాకరణం, అప్పకవీయం లాంటి వ్యాకరణ గ్రంథాలను సేకరించండి, వ్యాకరణం గురించిన జ్ఞానాన్ని పొందండి.

ఉపసర్గలు :

ప్ర , ప్రా మొదలయినది క్రియలతో కలిసి ఉపసర్గలుగా అవుతున్నాయి.

శ్లోకం : ఉపసర్గేన ధాత్వర్థో బలాదన్యత్ర నీయతే

ప్రహారాహార సంహారా పరిహారవత్

ఉపసర్గతో కూడిన ధాతువులు బలవంతంగా మరియొక విధంగా మార్చబడుతాయి. ఇవి క్రియాలకు చేరినపుడు అర్థంలో మార్పు వస్తుంది 'హృ' అనే ధాతువు 'హార' అని అవుతుంది. దీనికి కొన్ని ఉపసర్గలు చేరితే ఎలా మారుతుందో చూద్దాం.

ప్ర + హార	= ప్రహార - కొట్టడం
సమ్ + హార	= సంహార - చంపటం
ఆ + హార	= ఆహార - ఆహారము
వి + హార	= విహార - తిరగటం
పరి + హార	= పరిహార - చెల్లింపు
ఉప + హార	= ఉపహార - కానుక

ప్రపరా ప్రతి పర్యత్యధ్యభ్యావానానూపసక్స్వ

పని వినిర్దుదప్యా జీత్సుసర్గా స్తువింశతి:

ప్ర, పరా, ప్రతి, పరి, అతి, అధి, అభి, అవ, అను, ఉప, స, కు, సు, ని, వి, నిర్, దుర్, ఉత్, భి, ఆ, ఈ. ఈ ఇరువదింటిని ఉపసర్గలు అంటారు.

ఉపసర్గాల చేరికతో పదాల అర్థంలో వచ్చే భేదాలను గమనించండి.

1. ప్ర - ప్రభావము, ప్రసిద్ధము, ప్రపంచము
2. పరా - పరాభవము, పరాజయము
3. ప్రతి - ప్రతిజ్ఞ, ప్రతినాయకుడు
4. పరి - పరిచయము, పరివారము
5. అతి - అతిరేకము (ఎక్కువ) అతిశయము
6. అధి - అధికారము, అధినాయకుడు
7. అభి - అభిమానము, అభినేత్రి
8. అప - అపమార్గము, అపనింద
9. అవ - అవమానము, అవగుణము
10. అను - అనుమానము, అనునయము, అనుకూలము
11. ఉప - ఉపయోగము, ఉపప్రధాని
12. స - సకుటుంబంగా, సశరథుడు
13. కు - కుగ్రామము, కుజనుడు
14. సు - సుదూరము, సుగుణము
15. ని - (ని: + వేదము = నిర్వేదము) నిస్తేజము.
16. వి - వినాయకుడు
17. నిర్ - నిర్ధనుడు, నిర్జనము
18. దుర్ - దుర్జనుడు, దుర్లభుడు
19. ఉత్ - ఉత్పతనము, ఉత్ప్రేరకము
20. ఆ - ఆస్థానము, ఆకాంక్ష
21. ఈ - ఈశానుడు.

అలంకారాలు

ఛందస్సు పద్యం నడకను ఆశ్రయిస్తే అలంకారం భావాన్ని ఆశ్రయిస్తుంది. అలంకరించేది అలంకారం అనే అర్థం మాత్రమే కాకుండా చెప్పదలచిన విషయానికి వివరణ ఇచ్చేదిగా కూడా అలంకారం ప్రసిద్ధమైంది. అలంకారాలు రెండు రకాలు: 1. శబ్దాలంకారాలు 2. అర్థాలంకారాలు.

1. శబ్దాలంకారాలు : శబ్ద సౌందర్యంలో పాఠకునికి చమత్కారాన్ని అందించేది శబ్దాలంకారాలు. ఇవి ప్రధానంగా ఐదు రకాలు.

అవి. 1. వృత్త్యను ప్రాస
2. ఛేకాను ప్రాస
3. లాటాను ప్రాస
4. యమకం
5. ముక్తపద గ్రస్తం

1.వృత్త్యను ప్రాసాలంకారం : ఒక అక్షరం మళ్లీ మళ్లీ రావడం వృత్త్యాను ప్రాసాలంకారమగును.

ఉదా॥ గజేంద్రుణ్ణి కాపాడడానికి వెళ్లేవేగంలో మహావిష్ణువు చేతిలో లక్ష్మీదేవిపైట చెంగుకూడా విడవక వెళ్లుతున్నాడు. అప్పుడు.....లక్ష్మీదేవి

అడిగెదనని కడువడిజను
అడిగిన తనమగుడనుడు వడని నడయుడుగున్
వెడవెడ చిడిముడి తడబడ
అడుగిడు, అడుగిడదు జడిమ అడుగిడునెడలన్.

ఉదా॥ ఆ జెట్టిమట్టి తొట్టిలో బిట్టుబిగిసి ఉన్నది.

2. ఛేకాను ప్రాసాలంకారము : రెండు లేక అంతకంటే ఎక్కువ అక్షరాలు అర్థభేదంతో ఎడం లేకుండా రావడం ఛేకాను ప్రాసాలంకారమగును.

ఉదా॥ పాప సంహరుడు హరుడు

ఇందులో మొదటి "హరుడు"కు 'హరించేవాడు' అని, రెండవ "హరుడు" కు శివుడు అని అర్థము, అంటే పాపాలను హరించేవాడు (శివుడు) అని అర్థము ఇలా అర్థభేదంలో ఒకే పదం (హరుడు) వెను వెంటనే వచ్చింది కాబట్టి ఇది ఛేకాను ప్రాసాలంకారం.

3. లాటాను ప్రాసాలంకారము :

ఒకే అర్థమున్న పదాలు తాత్పర్య భేదంతో ఎడంలేకుండా రావడం లాటాను ప్రాసాలంకారమగును.

ఉదా॥ కమలాక్షు నర్పించు కరములు కరములు
శ్రీనాధువర్ణించు జిహ్వ జిహ్వ

మొదటి 'కరములు' అనే పదానికి సామాన్యమైన 'చేతులు' అని, రెండవ 'కరములు' అనే శబ్దానికి 'శ్రేష్ఠమైన చేతులు' అనే భావం తెలియజేయబడింది.

4. యమకం : సమాన వర్ణాలు అర్థభేదంతో జంటలుగా గాని, అంతకంటే ఎక్కువగాని మళ్లీ మళ్లీ రావడం యమకాలంకారమగును.

ఉదా॥ లేమా! దనుజుల గెలవగలేమా! (దనుజుల = రాక్షసులను)

ఇందులో మొదటి లేమా! స్త్రీ సంబోధన వాచకం. రెండవ 'లేమా' - గెలవ లేకపోతామా ! అనే అర్థాన్నిచ్చే క్రియలో భాగం.

5. ముక్త పద గ్రస్తం : మొదటి పాదం చివర నున్న పదాన్ని రెండవ పాదంలో గ్రహించుట. (ముక్త పదాన్ని గ్రహించడం)

1. గోదారి గట్టుంది
గట్టుమీద చెట్టుంది
చెట్టుమీద పిట్టుంది
పిట్ట మనసులో ఏముంది

2. సుదతీ నూతన మదనా !
మదనాగ తురంగ పూర్ణమణి మయసదనా!
సదనా! సుందర రదనా !
రదనా నవరాగ కమల రాజిత వదనా!

2. అర్థాలంకారాలు : కావ్యకన్యకకు ఉపమాది అలంకారాలు శోభను గూర్చే అలంకారాలౌతాయి.

అర్థాన్ని ఆశ్రయించుకొని చమత్కారం కలిగించేవి అర్థాలంకారాలు. వీటిలో ప్రసిద్ధమయిన కొన్ని

1. ఉపమాలంకారం
2. రూపకాలంకారం
3. ఉత్ప్రేక్షాలంకారం
4. అతిశయోక్తికాలంకారం
5. శ్లేషాలంకారం
6. అర్థాంతన్యాసాలంకారం
7. దృష్టాంతాలంకారం
8. స్వభావోక్త్యలంకారం

1. ఉపమాలంకారం : ఉపమేయాన్ని ఉపమానంతో మనోహరంగా పోల్చిచెప్పడం.

ఉదా॥ ఓ రాజా! నీకీర్తి హంస వలె ఆకాశ గంగలో ఓలలాడు చున్నది.

ఉపమేయం - కీర్తి
ఉపమానం - హంస
సమాన ధర్మం - ఓలలాడడం
ఉపమావాచకం - వలె

(ఉక్తి వైచిత్రిని బట్టి ఉపమాది అలంకారాలు వేరైన అలంకారాలుగా మారవచ్చును. నిత్య భాషా వ్యవహారంలో కూడా ఎన్నో అలంకారాలున్నాయి.)

ఉదా:- 1. వాడు నల్లని కాకిలాగున్నాడు - ఉపమ
వాడు నల్ల కాకి - రూపకం

2. ఘంటసాల గానం గాంధర్వగానం వలె ఉంది - ఉపమ
ఘంటసాల గానం గాంధర్వగానం - రూపకం

ఘంటసాల గానం గంధర్వగానమో అనునట్లున్నది. - ఉత్ప్రేక్ష

2. రూపకాలంకారం : ఉపమాన ఉపమేయాలకు భేదం ఉన్నను లేనట్లుగా చెప్పడం రూపకం. అంటే ఉపమేమంలో ఉపమాన ధర్మాన్ని ఆరోపించడం.

ఉదా॥ మానవుల అజ్ఞానాంధకారాన్ని జ్ఞాన
జ్యోతితో పోగొట్ట వచ్చును

అజ్ఞానానికి అంధకారానికి, జ్ఞానానికి జ్యోతికి భేదం లేనట్లు చెప్పడం వలన ఇది రూపకం.

3. ఉత్ప్రేక్షాలంకారం : ఉత్ప్రేక్ష అంటే ఊహించబడునది అని అర్థం. ధర్మ సామ్యాన్ని బట్టి ఉపమేయాన్ని ఉపమానంగా ఊహించడం ఉత్ప్రేక్షాలంకారం.

ఉదా॥ సాయంకాలం సూర్యుడస్తమించాడని శోకంతో ఆకాశమాత కన్నీళ్లు కార్చుచున్నదో అనునట్లు మంచు బిందువులు కురిశాయి.

పోల్చి చెప్పుట - భేదం లేకుండునట్లు చెప్పుట - ఊహించి చెప్పుట (వరుసగా ఉపమ - రూపక - ఉత్ప్రేక్షల
లక్షణం).

4. అతిశయోక్త్యలంకారం:- గోరంత విషయాన్ని కొండంతగా వర్ణించి చెప్పడాన్ని అతిశయోక్త్యలంకారమంటారు.

ఉదా:- నీ మాటల్లో అమృతం ఉండగా
అమాయకులు చంద్రునిలో వెదకుచున్నారు.
మాటల్లో అమృతం ఉందనడమే అతిశయోక్తి

ఉదా:- ఆ నగరంలోని మేడలపై పిల్లలు చందమామతో బంతులాడు కొంటున్నారు.

5. శ్లేషాలంకారం :- ఒక మాటకు అనేక అర్థాలు రావడము శ్లేషాలంకారమగును.

ఉదా :- రాజు కువలయానందకరుడు

ఇక్కడ 'రాజు' అంటే చంద్రుడు, ప్రజలను పాలించేవాడు అనీ, కువలయమంటే కలువపువ్వు భూమి అని రెండర్థాలు.

ఇందులో రాజు ప్రజారంజకుడని ఒక అర్థం, చంద్రుడు కలువలకు ఆనందం కలిగించే వాడనీ రెండవ అర్థంగానున్నాయి.

6. అర్థాంతరన్యాసాలంకారం :- సామాన్య వాక్యాన్ని విశేషవాక్యంతోను, విశేషవాక్యాన్ని సామాన్యవాక్యంతోనూ సమర్థించడం అర్థాంతరన్యాసాలంకారమగును.

విశేషవాక్యం - హనుమంతుడు మహాసముద్రాన్ని లంఘించాడు.

సామాన్య వాక్యం - మహాత్ములకు అసాధ్యమేమున్నది?

ఉదా॥ మథర్ థెరిస్సా కుష్ఠురోగులకు ప్రేమానురాగాలతో సేవ చేసింది. మానవతామూర్తులకు పరోపకార పరాయణత సహజ లక్షణం కదా ! అనే సామాన్య వాక్యంతో సమర్థించడం వల్ల ఇది అర్థాంతరన్యాసం.

7. దృష్టాంతాలంకారం :- రెండు వాక్యాలకు బింబ ప్రతిబింబ భావం ఉండడం దృష్టాంతాలంకారం.

ఉదా ॥ అల్పుడెపుడు బల్కు ఆడంబరముగాను సజ్జనుండు పల్కు చల్లగాను

కంచుమ్రోగునట్లు కనకంబుమ్రోగునా ? (దృష్టాంతం)

ఈ రెండు వాక్యాల్లో కంచు, కనకం వేర్వేరు ధర్మాలు. ఈ రెండింటికి బింబ ప్రతిబింబ భావం చెప్పబడింది.

8. స్వభావోక్త్యలంకారం :- వస్తువు యొక్క లక్షణాలను ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా వర్ణించడమే స్వభావోక్త్యలంకారం.

చేతవెన్న ముద్ద

చెంగలువ పూదండ

బంగరుమొలత్రాడు పట్టుదట్టి

సందెతాయతులును

సరిమువ్వ గజ్జెలు

చిన్ని కృష్ణ ! నిన్ను

చేరికొలుతు

చిన్నికృష్ణుని అందచందాలను ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా కళ్లకు కట్టినట్లుగా చెప్పడం వల్ల ఇది స్వభావోక్త్యలంకారం అగును.

ఛందస్సు

పద్యముల లక్షణమును తెలుపునది ఛందస్సు. ప్రతి పద్యం సామాన్యంగా 4 పాదాలను కలిగి ఉంటుంది. పాదములు గణములు గాను, గణములు గురు, లఘువులు గాను విభజింపబడును.

1. ఏకాక్షర గణములు :-

లఘువు	-	I
గురువు	-	U

2. రెండక్షర గణములు :- (4)

లలము	-	I I
గగము	-	UU
వగణము	-	I U
హగణము	-	U I

3. మూడక్షర గణములు :-

మ గణము	-	UUU
భ గణము	-	U I I
జ గణము	-	I U I
స గణము	-	I I U

న గణము - I I I

య గణము - I U U

ర గణము - U I U

త గణము - U U I

4. ఉపగణములు :-

అ. సూర్యగణములు (2)

హ గణము - U I

న గణము - I I I

ఆ. ఇంద్ర గణములు (6)

నలము - I I I I

నగము - I I I U

సలము - I I U I

భగణము - U I I

రగణము - U I U

తగణము - U U I

5. పద్య లక్షణములు :-

అ. వృత్తము :- వృత్తములు సామాన్యంగా 4 పాదములను కలిగి ఉంటాయి . ప్రతిపాదంలోను యతి ఉంటుంది. ప్రాసనియమం కలదు (ఇవి మార్గ ఛందస్సునకు చెందినవి).

1. ఉత్పలమాల 2. చంపకమాల

3. శార్దూలము 4. మత్తేభము

1. ఉత్పల మాల :-

- ప్రతి పద్యమునకు 4 పాదాలుంటాయి
- ప్రతి పాదము నందు "భరనభభరవ" అను గణాలు వరుసగా ఉంటాయి.
- ప్రాసనియమం గలదు 10వ అక్షరం యతి.
- ప్రతి పాదము నందు అక్షరముల సంఖ్య 20.

భ	ర	న	భ	భ	ర	వ
U I I	U I U	I I I	U I I	U I I	U I U	I U
కొండకు	గొండతొ	ల్చియొక	గుజ్జుదొ	రన్నెల	కొల్పిరా	యెడన్

యతి : కొంగు గు

2. చంపకమాల ప్రతి పద్యము నందు 4 పాదాలుండును

ప్రతి పాదమున "నజభజజజర" అను గణాలు వరుసగా ఉంటాయి
ప్రాసనియమం గలదు. 11వ అక్షరం యతి
ప్రతి పాదము నందు అక్షరాల సంఖ్య 21.

న	జ	భ	జ	జ	జ	ర
I I I	I U I	U I I	I U I	I U I	I U I	U I U
క్రమము	నదోచె	దోడుప	డరాజ	కుమారు	లురెండు	దిక్కులన్

యతి : క్ర - రా

3.శార్దూలము :-

ప్రతి పద్యము నందు 4 పాదములుంటాయి
ప్రతి పాదము నందు "మసజసతతగ" అను గణములు వరుసగా ఉంటాయి.
ప్రాసనియమంగలదు. 13వ అక్షరం యతి
ప్రతి పాదంలో అక్షరముల సంఖ్య 19.

మ	స	జ	స	త	త	గ
U U U	I I U	I U I	I I U	U U I	U U I	U
విన్నావా	దురదృ	ష్టవంతు	డవునీ	వేనాటి	కిన్నేటి	కిన్

శార్దూలము :- సారాచార విశారదాయనయతి యతి న్ శార్దూల విక్రీడిలా
యతి : వి - వే

4. మత్తేభము :-

ప్రతి పద్యము నందు 4 పాదాలుండును.
ప్రతి పాదము నందు "సభరనమయవ" - అను గణములు వరుసగా ఉండును.
ప్రాసనియమం గలదు. 14వ అక్షరం యతి.
ప్రతి పాదము నందు అక్షరాల సంఖ్య 20.

స	భ	ర	న	మ	య	వ
I IU	U I I	U I U	I I I	UUU	I U U	I U
కడువే	గంబున	హంసుపై	నుఱికి	యాకంసా	రికాళిం	దిలో

యతి : క - కం

ఆ. జాతులు : - (దేశి ఛందస్సుకు చెందినవి)

కందము, ద్విపద మున్నగు పద్యములు జాతులకు చెందినవి. యతులు చెల్లును. ప్రాసనియమం కంద పద్యమునకు మాత్రం కలదు.

1. కందము :- కంద పద్యమునకు 4 పాదాలుండును. 1-3 పాదములు మూడేసి గణములుండి పొట్టిగాను. 2-4 పాదములు అయిదేసి గణములుండి పొడవుగా ఉండును.

గగ-నల-భ, జ,స అను గణములను వరుస క్రమంగా గాని, ఇష్టము వచ్చినట్లుగా గాని వాడవచ్చును. బేసి గణములు 'జగణముగా' నుండరాదు. కాని 2,4 పాదములందు మూడవ గణము జగణము గాని, నలము గాని ఉండవలెను.

2-4 పాదములందు చివరి అక్షరము గురువుగా ఉండవలెను. ప్రాసనియమంకలదు.

యతి : 2-4 పాదములందు పాదము మొదటి అక్షరమునకు 4వ గణం మొదటి అక్షరానికి యతి చెల్లును. కందము వ్రాసిన వాడేకవి. పందిని కూల్చినవాడే జోదు (యోధుడు) అని సామెత.

ఉదా ॥ నల భ భ

I I I I U II U I I

సిరిగల వారికి జెల్లును

నల స జ స గగ

I I I I I I U I U I I I U UU

తరుణుల బదియా రువేల దగబెం డ్లాడన్

తిరిపెమున కిద్ద ఱాంఁడ్రా

పరమేశా!గంగ విడుము - పార్వతి చాలున్

యతి 2 పాదం - త,ద

యతి 4 పాదం - ప,పా

క॥ కందము త్రిశర గణంబుల

అందముగా భ, జ, స నలములల వడమూటన్

పొందున్ నల జలనారిట

నొందున్ తుది గురువు, జగణ ముండదు బేసిన్

ద్విపద :-

ద్విపద పద్యమునకు రెండు పాదములు మాత్రమే ఉండును.

ప్రతి పాదము నందు మొదట 3 ఇంద్ర గణములు, చివర, సూర్య గణముండును.

ప్రాస నియమం కలదు, ప్రాస యతి కూడా చెల్లును.

యతి : పాదం మొదటి అక్షరమునకు 3వ గణం మొదటి అక్షరమునకు యతి చెల్లును.

ఉదా :- ర సల భ హ

U I U I I U I U I I U I

కొమ్మవీ కొకమంచి బొమ్మమ లెస్స

ర	నల	ర	న
U I U	I I I I	U I U	I I I
బొమ్మపొ	త్తికలను	బోయితె	చ్చెదము

(ప్రాస నియమం లేనిద్విపదను మంజరీ ద్విపద అంటారు.)

ఇంద్రగణములు మూడిన గణంబొకటి, చంద్రాస్య ! ద్విపదకు చను జెప్పరేచ !

సి. ఉపజాతులు :- సీసము, తేటగీతి, ఆటవెలది, ఉపజాతి పద్యములకు ప్రాస యతులు చెల్లును. ప్రాస నియమం లేదు.

సీసము :-

సీస పద్యమునకు 4 పెద్ద పాదములుండును. ప్రతి పాదము నందు మొదట 6 ఇంద్ర గణములు, 2 సూర్య గణములు ఉండును.

ప్రాస నియమం లేదు. యతి - ప్రతి పాదమునకు రెండు చోట్ల యతులు చెల్లును.

1. పాదము మొదటి అక్షరమునకు 3వ గణము మొదటి అక్షరమునకు ఒక యతి చెల్లును.

2. 5వ గణము మొదటి అక్షరమునకు 7వ గణము మొదటి అక్షరమునకు మరియొక యతి చెల్లును.

నాలుగు పెద్ద పాదములకు చివర ఆటవెలది గాని, తేట గీతిని గాని చేర్చినచో పూర్తి సీసపద్యమగును.

ఉదా

ర	సల	త	సల
U I U	I I U I	U U I	I I U I
పూర్వజ	న్మమునందు	పూజించె	గజమంద్రు
సల	భ	హ	హ
I I U I	U I I	U I	U I
గజరాజు	పొందిన	గాసి	యేమి

ఇంద్రగణములారు ఇనగణంబులు రెండు,
పాదపాదమునను బరగుచుండు,
ఆటవెలదియైన తేటగీతి యునైన,
చెప్పవలయుమీద సీసమునకు.

తేటగీతి :- ప్రతి పద్యానికి 4 పాదాలుండును. ప్రతి పాదమందు మొదట 1 సూర్యగణము తర్వాత 2 ఇంద్ర గణములు, చివరమరల 2 సూర్యగణములు ఉండును. ప్రాసనియమం లేదు. యతి ప్రతి పాదము నందు మొదటి అక్షరమునకు 4వ గణము మొదటి అక్షరమునకు యతి చెల్లును.

(సూర్యుడొక్కరుండుసుర రాజులిద్దరు దినకరద్వయంబు తేటగీతి)

ఉదా :- కాకిచిరకాలమున్న నేకార్యమగును?

ఆటవెలది :-

ప్రతి పాదమునందు 4 పాదములుండును. 1-3 పాదములందు మొదట 3 సూర్యగణములు చివర 2 ఇంద్రగణములుండును 2-4 పాదములందు ఐదును సూర్యగణములే ఉండును. ప్రాస నియమం లేదు. ప్రతి పాదమునందు పాదంమొదటి అక్షరమునకు 4వ గణం మొదటి అక్షరమునకు యతిచెల్లును.

1-3 పాదములు - 3 సూర్య + 2 ఇంద్ర గణములు

2-4 పాదాలు - 5 సూర్య గణములు

ఉదా :- ఉప్పుకప్పురంబునొక్కపోలికనుండు

చూడ చూడ రుచుల జాడవేరు.

సృజనాత్మకత:

కొత్త భావాల్ని ఆ ష్కరించడమే సృజనాత్మకత. ఈ సృజనాత్మకతే మానవజాతికి సర్వతోముఖ కాసానికి ఆధారం. పశుపక్ష్యాదులు వేలయేండ్లైననూ మార్పు లేక జీ ంచడానికి వాటిలో సృజనశక్తి లేకపోవడమే. భాషాపరంగా సృజనాత్మకత ధ ప్రక్రియల్లో చూడవచ్చు. ముఖ్యంగా ఆకర్షణీయంగా
కతలల్లడంలో ఉన్న పిల్లల కాల్పనిక ఊహాశక్తుల్ని గుర్తించవచ్చు. అలాగే క తలల్లడంలో, నాటకరచనలో కథలేక క తలలోని పాత్రలు, భావనలు అన్నీ రచయిత లేక క చేత సృష్టింప (సృజింప) బడినవే.

నాటకం సాహిత్య ప్రక్రియలన్నింటిలో తలమానికం. అందలి సంభాషణలు, పాత్రచిత్రణ, వస్త్వైక్యం, సంఘటనలు అన్నీ ఇంచు ంచు క సృజనలే. అలాగే ఆధునిక ప్రక్రియ లేఖారచన, ఇందులో సృజనాత్మకత చోటు చేసుకోవడం వల్లనే ఆ ప్రక్రియ సాహిత్య గౌరవాన్ని పొందగల్గింది. ˆటన్నింటి గురించి రాబోయే అధ్యాయాలలో వరించబడుతాయి.

లేఖా రచన (ఉత్తరాలు వ్రాయడం)

తమ భావాలను అందరికి అర్థమయ్యే తేలిక భాషలో ఉత్తరాలు వ్రాయడం ఒక కళ. గొప్ప లేఖలకు సాహిత్యంలో స్థానం లేక పోలేదు. లేఖలను సాంఘిక లేఖలని, వ్యవహారిక లేఖలని రెండు రకాలుగా విభజింపవచ్చు. రచనలో ఈరెండింటికి ఒకే పద్ధతి అనుసరించడం పొసగదు.

సాంఘిక లేఖలు :

బంధు మిత్రులకు వ్రాసే లేఖలు , పెండ్లి, పుట్టిన, రోజు మొదలైన శుభకార్యాలకు, బంధువులకు, స్నేహితులకు పంపే పిలుపు పత్రికలు మొదలైన వాటిని సాంఘిక లేఖలు అంటారు. తల్లిదండ్రులకు వ్రాసే సందర్భాల్లో ప్రారంభంలో కుడి వైపు పై భాగంలో తానున్న

ఊరు తేది వ్రాయాలి అటు పిదప సంబోధన చేయాలి.

గౌరవనీయులైన / పూజ్యనీయులైన / ప్రియమయిన అమ్మ(తల్లి) గారికి అని సంబోధించవచ్చు.

మిత్రునికి అయితే

ప్రాణస్నేహితునికి

మిత్రుడు రవి కి,.. అని సంబోధించవచ్చు. పరిచయం లేని పెద్దలకు

అయ్యా!

అమ్మా!......................అని లింగబేధాన్ని అనుసరించి సంబోధించాలి.

పూర్వం ఆచారాన్ని బట్టి పెద్దలకు 'మహారా.శ్రీ' 'బ్రహ్మశ్రీ' శ్రీ వేదమూర్తులు' మొదలైన మాటలు ఉపయోగిస్తారు. అలాగే స్త్రీలకు వ్రాసే సందర్భాల్లో ' మహాలక్ష్మి సమానురా 'లనీ 'శ్రీమతి' అనిచిన్నవారైతే 'చిరంజీవి' అని పేరుకు ముందు ఉపయోగిస్తారు. పెద్దలైన వారికి నమస్కారాలు, వందనాలు అని చెప్పడం సంప్రదాయం. పిన్నలకు ఆశీస్సులు దీవెనలు అని చెప్పాలి.

లేఖ చివరి భాగంలో చిన్నవారు పెద్దవారికి వ్రాస్తే ఇట్లు చిత్తగించవలెను. ఇట్లు మీ'విధేయుడు' అని, పెద్దలు చిన్నవారికి వ్రాసే సందర్భాల్లో ఇట్లు మీ 'శ్రేయోభిలాషి' అని వ్రాయాలి.

మాదిరి సాంఘిక లేఖ

కృష్ణగిరి,

తేది. 8-7- 2009.

ప్రియమైన నాన్నగారికి,

తమ కుమార్తె సృజన నమస్కరించి వ్రాయు ఉత్తరం. నేను కుశలంగా ఉన్నాను. మీరు, అమ్మగారు, అన్న క్షేమంగా ఉన్నారని భావిస్తాను.

మాకు పబ్లిక్ పరీక్షలు మార్చి నెలలో జరుగనున్నాయి. నేను బాగా చదువుచున్నాను. పరీక్షఫీజు చెల్లిం చడానికి గాను రెండు వందల రూపాయలు పంపవలసిందిగా కోరుచున్నాను.

ఇట్లు

మీ ప్రియమైన కుమార్తె,

సృజన.

చిరునామా:

సూర్యనారాయణ,

270, కామరాజీ కాలని,

త్యాగరాయనగర్,చెన్నై. - 17

పాఠశాల నేపథ్యంలో /ఉపాధ్యాయ శిక్షణ సంస్థలో / విద్యార్థులు / ఉపాధ్యాయులు / ప్రధానోపాయుధ్యాలు, పుస్తక విక్రేతలకు వార్తా పత్రికలకు , కార్యాలయాలకు వ్రాసే లేఖలు వ్యవహారలేఖలనవచ్చును. వ్యవహార లేఖల్లో సంస్థలకు వ్రాసే సందర్భాల్లో
' మహాశయా! / ఆర్యా! / అయ్యా! / అని సంబోధించి వ్రాయాలి.

మాదిరి వ్యవహార లేఖలు

కృష్ణగిరి,

తేది: 4-1-2009.

వి.కుమార్.

మొదటిసంవత్సరం,

ఉపాధ్యాయ శిక్షణ సంస్థ,

డైట్ - కృష్ణగిరి.

అయ్యా!

నాకు జ్వరంగా ఉన్నందున ఉపాధ్యాయ శిక్షణ సంస్థకు ఈరోజు,రేపు రాలేక పోతున్నాను. కనుక నాకు రెండు రోజులకు (5-1-2009 మరియు 6-1-2009) సెలవు మంజూరు చేయవలసిందిగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

.ధన్యవాదములు.

మీ విధేయుడు,

వి.కుమార్.

చిరునామ:

ప్రిన్సిపల్,

డైట్ - కృష్ణగిరి.

పుస్తక విక్రయసంస్థకు లేఖ

రాణిపేట,

తేది: 6- 7- 2009.

మేనేజరు,

విశాలాంధ్ర బుక్ సెల్లర్స్,

గాంధీ వీధి,

తిరుపతి.

అయ్యా!

ఈ లేఖలో దిగువ తెలుపబడిన పుస్తకాలను వి.పి.పి ద్వారా నా చిరునామాకు పంపగోరుచున్నాము.

శబ్ద రత్నాకరం - 1 ప్రతి

పర్యాయ పద నిఘంటువు -1

విద్యార్థి కల్ప తరువు - 2 ప్రతులు

పెద్దబాల శిక్ష - 2 ప్రతులు

విశ్వసనీయురాలు,

రాణి.

నా చిరునామా

రాణి ,

మొదటిసంవత్సరం,

ఉపాధ్యాయ శిక్షణ సంస్థ(మహిళా),

రాణిపేట, వేలూరు జిల్లా.

ఫిర్యాదు లేఖ

కృష్ణగిరి,

తేది 10- 7- 2009.

ఏ.చంద్రశేఖర్,

12వ తరగతి,

ప్రభుత్వోన్నత పాఠశాల,

కృష్ణగిరి జిల్లా.

సబ్ ఇన్‌స్పెక్టర్ గారికి,
కృష్ణగిరిపోలీసు స్టేషన్,
కృష్ణగిరి జిల్లా.
అయ్యా!

నిన్నటి రోజు ఉదయం నేను పాఠశాల పార్కింగ్ స్థలంలో నా అట్లాసు సైకిలును పెట్టి,తరగతికి వెళ్ళాను .తరగతి పూర్తి అయిన తర్వాత నాసైకిలును పెట్టిన స్థలానికి వెళ్ళిచూడగా అది అక్కడ కన్పించలేదు. నా సైకిల్ నంబర్ A.943607 ఆకు పచ్చని రంగులో ఉంటుంది. దొంగలించబడిన నా సైకిల్ కోసం నేను చేసిన ప్రయత్నాలేవి ఫలించలేదు.

కాబట్టి మీరు దయతో నాసైకిల్ కనుగొనడానికి తగు చర్య తీసుకోవాలని కోరుచున్నాను. త్వరగా నా సైకిల్ ను కనిపెట్టి నాకు ఇప్పించవలసిందిగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

ఇట్లు
మీ విశ్వాసపాత్రుడు,
ఏ.చంద్రశేఖర్,
కృష్ణగిరి.

నా చిరునామా
ఏ.చంద్రశేఖర్,
12వ తరగతి,
ప్రభుత్వోన్నత పాఠశాల,
కృష్ణగిరి.

దిన పత్రికకు లేఖ

హొసూరు,
9-7-2009.

రాఘవులు,
అందేవన పల్లి,
డెంకణికోట తాలూకా,
కృష్ణగిరి జిల్లా.

సంపాదకులు
'ఈనాడు' దిన పత్రిక,
బెంగుళూరు.

మహాశయా!

దయతో దీనితో జత చేర్చిన విషయాన్ని మీ ప్రముఖ దినపత్రిక సిటీ ఎడిషనల్ ప్రకటించగోరుచున్నాను. గత వారంనుండి మా డెంకణికోట తాలూకాలో ఏనుగులు స్వైర విహారం చేస్తున్నాయి. అందువల్ల పంటలు పాడైనాయి. రైతులు నిస్సహాయ స్థితిలో ఉన్నారు కనుక రెవిన్యూ అధికారులు తక్షణమే స్పందించి ఏనుగులను పారదోలడానికి తగుచర్యలను చేపట్టి అన్నదాతలైన రైతుల్ని ఆదుకోవాలని మేంకోరుకొంటున్నాము.

మీ విశ్వాస పాత్రుడు,
పి.రాఘవులు.

నా చిరునామా
రాఘవులు,
అందేవన పల్లి,
డెంకణికోట తాలూకా,
కృష్ణగిరి జిల్లా.

అభ్యర్థన లేఖ

హొసూరు.
10.07.2009

విద్యాశాఖ డైరక్టరు గారికి,
కళాశాల వీధి,
చెన్నై -600 006.
అయ్యా!

2008-09 విదా ్యసంవత్సరానికి గాను ప్రభుత్వము ప్రచురించిన ఒకటి నుండి పది తరగతుల ఉచిత పాఠ్య పుస్తకాలు పాఠశాలకు పంపియున్నారు. అవి తగిన సమయంలో విద్యార్థులకు అందలేదు. విద్యార్థుల తల్లి దండ్రులు చాలా హెచ్చువెలకు నల్ల బజారులో కొనవలసి వస్తున్నది.

కాబట్టి దయ ఉంచి పుస్తకాలు త్వరగా విద్యార్థులకు పంపిణీ అయ్యే విధంగా చూడవలసిందని కోరుచున్నాను.

ఇట్లు
మీ విశ్వసనీయుడు,
కె.రామానుజం.

చిరునామా
కె.రామానుజం,
270, రాములగుడివీధి,
హెూసూరు - 635 109,
కృష్ణగిరి జిల్లా.

కృత్యం - కొన్ని సాంఘిక లేఖలు ,వ్యవహార లేఖలు, పుస్తక విక్రయసంస్థకు లేఖలు, దిన పత్రికకు లేఖలు, అభ్యర్థన లేఖలు,ఫిర్యాదు లేఖల మాదిరులను తయారు చేయండి. నియోజనం సమర్పించండి.

విభాగం -ఆ

అధ్యాయం - 1

పాఠ్యగ్రంథ నిర్మాణం

1.0 పరిచయం

1.1 విద్యా ప్రణాళిక నిర్మాణం

1.2 విద్యా ప్రణాళిక మౌళికాంశాలు

1.3 విషయ ప్రణాళిక రచన

1.4 పాఠ్య గ్రంథ నిర్మాణం - సూచనలు

1.5 వాచకాలు-ఉద్దేశాలు - వాచక లక్షణాలు

1.6 ఉపవాచకం

1.7 భాషోపాధ్యాయుడు - విశిష్టలక్షణాలు

1.0 పరిచయం

విద్యారంగంలో విద్యాప్రణాళిక (curriculum) విషయ ప్రణాళిక (syllabus) అనే పదాలు వాడుకలో ఉన్నాయి. విద్యాప్రణాళిక ఒక విస్తృతమైన భావన. విషయ ప్రణాళిక విద్యాప్రణాళికలో ఒక అంతర్భాగం. విద్యాప్రణాళిక రూపొందించడమంటే కేవలం విషయ ప్రణాళికలను (syllabus) కూర్పు చేయడం కాదు. విషయ ప్రణాళికలు మరియు విద్యా సంబంధమైన వివిధ కార్యక్రమాల సమగ్రరూపచిత్రమే విద్యా ప్రణాళిక. ఇవి పరస్పరం సంబంధమున్న అంశాలు. విషయ ప్రణాళికల నిర్మాణానికి విద్యాప్రణాళిక ప్రాతిపదికను వహిస్తుంది. సాధారణంగా విద్యా విధానాలుఉద్దేశించిన లక్ష్యాల ఆధారంగా విద్యా కార్యక్రమాలు రూపొందుతాయి. ఆయా సమాజాల విద్యావసరాలు, పరిస్థితులు దృష్టిలో ఉంచుకొని విద్యా ప్రణాళికను తయారుచేయడం జరుగుతుంది. ఆయా సమాజాల అవసరాలను తీర్చడం, సమస్యలను పరిష్కరించడం వంటి లక్ష్యాలతో కూడినదే విద్యా ప్రణాళిక అని చెప్పవచ్చు. విద్యా ప్రణాళిక కూడ అప్పుడప్పుడు మార్పు చెందుతుంది. అవసరాల మార్పు కలిగితే విద్యా ప్రణాళికల్లో కూడ సవరణలు, మార్పులు జరుగుతాయి. అయితే సమాజాల్లో మార్పు వచ్చిన ప్రతిపర్యాయం విద్యా ప్రణాళికల్లో సవరణలు రాకపోవచ్చు. అమలులో ఉన్న ప్రణాళికలు, అందలి కార్యక్రమాల్లోని లోపాలు గుర్తించి అవి ఆనాటి అవసరాలను తీర్చడం లేదని భావించినపుడు మాత్రమే విద్యా ప్రణాళికలు సమూలంగా దిద్దుబాటుకులోనౌతాయి.

అంతేగాక కొన్ని సందర్భాలలో ప్రభుత్వాలు తమ లక్ష్యసాధనకు తగినట్లు కొత్త విద్యా ప్రణాళికలను తయారుచేయించి అమలుపరుస్తాయి.

1.1 విద్యా ప్రణాళిక నిర్మాణం

విద్యాప్రణాళిక విద్యా ప్రక్రియకు పునాది వంటిది. అది విద్యా లక్ష్యాలను, నిర్వహించవలసిన వివిధ కార్యకలాపాలను విస్పష్టంగా నిర్వచిస్తుంది. ప్రణాళిక నిర్వహణ ముగిసే సరికి విద్యార్థులలో రావలసిన (ఆశిస్తున్న) ప్రవర్తనా పరమైన మార్పులను సుస్పష్టంగా విద్యాప్రణాళిక పేర్కొంటుంది. విద్యార్థుల సంపూర్ణ వికాసానికి హేతువులయిన ప్రవర్తన, పరివర్తనలకు విద్యాప్రణాళిక దోహదకారి. అంతేగాక విద్యా ప్రక్రియతో సంబంధమున్న వారికి సక్రియాత్మక మార్గ నిర్దేశం చేస్తుంది.విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, నిర్వహించవలసిన పాత్ర విద్యాప్రణాళిక సూచిస్తుంది. విద్యాప్రణాళిక ధ్యేయం ద్విముఖంగా ఉంటుంది. మొదటిది ఉత్పత్తి ధ్యేయం(product-oriented), రెండవది ప్రక్రియ ధ్యేయం(process-oriented). ఈ రెండు అంశాలు విద్యాప్రణాళిక సమర్థతకు సూచికలు. విద్యార్థుల ప్రవర్తనలలో ఆశిస్తున్న మార్పులు ఉత్పత్తి ధ్యేయం పరిధిలోకి, ఉపయోగించే పాఠ్యప్రణాళిక, పద్ధతులు వ్యూహాలు ఇత్యాదులు ప్రక్రియ ధ్యేయం పరిధిలోకి వస్తాయి. ఈధ్యేయాలతో బాటు విద్యా ప్రణాళిక క్రింది లక్షణాలను కూడ కలిగి ఉండాలని విద్యావేత్తల అభిప్రాయం.

- విద్యార్థుల్లో ఆశించే మార్పులను సాధించగల బోధనాంశాలను సేకరించుట.
- విద్యార్థుల్లో ఉపాధ్యాయులు ఆశించే ప్రవర్తనా పరమైన మార్పులను నిర్ణయించుట, వాటిని నిర్వచించుట.
- బోధనాంశాలను విద్యార్థులకు అందించడానికి ఉపకరించే బోధనపద్ధతులను వ్యూహాలను ఎంపిక చేసుకొనుట.
- బోధనను ప్రభావితం చేయగల ఉపకరణాలను గుర్తించుట.
- బోధనాంశాలను విద్యార్థులు ఏ మేరకు అభ్యసించారో మాపనం చేయడానికి ఉపకరించే మూల్యాంకనా ప్రక్రియలను ఎంపిక చేయుట, వాటిని నిర్వహించుట.

అట్లే కొఠారి విద్యాసంఘం తన నివేదికలో విద్యా ప్రణాళిక రచనలో సమానత్వ సిద్ధి,గుణాత్మకత, నిబద్ధతలకు ప్రాధాన్యమీయాలని నొక్కి చెప్పింది. ఇట్టి విద్యా ప్రణాళికలు ఆయా సమాజాల,

- తాత్విక భావనలు
- సామాజిక భావనలు
- మనోవైజ్ఞానిక భావనలు
- అవసరాలను ప్రతిబింబించాలి.

> కృత్యం:
> ద్యాప్రణాళిక, షయ ప్రణాళికకు మధ్యగల భేదాలను చర్చించండి.
> నియోజనం సమర్పించండి.

1.2 విద్యా ప్రణాళిక మౌలికాంశాలు:

1986 సంవత్సరం నాటి జాతీయ విద్యా విధానాన్ననుసరించి మన విద్యా ప్రణాళికలు క్రింద పేర్కొన్న పది మౌలిక అంశాలను తమలో ఇముడ్చుకోవాలి. మౌలికాంశాలు అన్ని బోధనాంశాల్లోను సముచితంగా ఒదిగిపోయి, విద్యార్థుల్లో ఆశిస్తున్న విద్యాగమ్యాలను సాధించగలగాలి.

- భారతదేశ స్వాతంత్రోద్యమ చరిత్ర-దేశభక్తి.
- రాజ్యాంగ బాధ్యతలు.
- జాతీయ ఏకత్వాన్ని పెంపొందించే అంశాలు-సమైక్యత భావన.
- జాతీయ-సార్వజనీన వారసత్వం, సంస్కృతి.
- ప్రజాస్వామ్యం, సమసమాజం, లౌకిక వాదం.
- స్త్రీ పురుష సమానత్వం, స్త్రీలను గౌరవించడం.
- వాతావరణ పరిరక్షణ, పర్యావరణ భావన.
- సామాజిక రుగ్మతలు-అవరోధాలు, మూఢాచారాల నిర్మూలన.
- పరిమిత కుటుంబ భావన.
- శాస్త్రీయ దృక్పథం.

పై అంశాలతోపాటు పాఠ్యాంశాల అందుబాటు, సమదృష్టి, నాణ్యత, సార్థకతలను, పాఠ్యాంశాలలో రంగరించాలి. క్రొత్త విజ్ఞానాన్ని ఉత్పత్తి చేసి ఆ విజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించుకోవడానికి తగిన సూత్రాలను కూడా రూపొందించాలి. ఇందుకు పరిశీలన, పరిశోధన, అభివృద్ధి, వ్యాప్తి మొదలైన అంశాలు పరిగణనకు తీసుకోవాలి.

1.3 విషయ ప్రణాళిక రచన :

విషయ ప్రణాళికను పాఠ్యప్రణాళిక అని కూడా వ్యవహరిస్తారు. ఈ విషయ సంబంధ ప్రణాళికల్ని జాతీయ విద్యావిధానం ఆధారంగా జాతీయ విద్యాపరిశోధనా శిక్షణ సంస్థ(NCERT) వారు సూచించిన మార్గదర్శక సూత్రాలను అనుసరించి సిద్ధం చేస్తారు. జాతీయ విద్యాపరిశోధనా శిక్షణ సంస్థ సూచనలకనుగుణంగా రాష్ట్ర స్థాయిలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఆయా బోధనాంశాలకు విషయప్రణాళికా నిర్మాణ సంఘములను నియమిస్తాయి. విద్యా ప్రణాళికలో భాగంగా పాఠశాలల్లో విద్యార్థులకు వివిధ పాఠ్య విషయాలను పాఠ్య సంబంధ విషయాలను బోధిస్తారు. ఈవిషయాలకు సంబంధించిన ప్రణాళికలను విషయ ప్రణాళిక (SYLLABUS) లు అని అంటారు. పాఠ్యాంశాలల్లో రెండు రకాలైన పాఠ్య విషయాలను బోధిస్తున్నారు. మొదటిరకం భాషలు, రెండవరకం భాషేతర

విషయాలైన గణితశాస్త్రం, సాంఘీకశాస్త్రం, సామాన్యశాస్త్రం మొదలగునవి. విద్యాప్రణాళిక సంఘంలో ప్రాథమిక స్థాయి వరకు ఆయా విషయాలను బోధించే ఉపాధ్యాయులు, విషయ నిపుణులు(SUBJECT EXPERTS), ఉపాధ్యాయ సంఘాల ప్రతినిధులు, విద్యార్థి ప్రతినిధులు, తల్లిదండ్రుల ప్రతినిధులు, బోధనాశాస్త్ర ప్రవీణులు, విద్యాశాఖ అధికారులు సభ్యులుగా ఉ ంటారు. వీరు విస్తృత చర్చల తర్వాత ఆయా బోధనాంశాల చిత్తు ప్రతులు తయారుచేస్తారు. ఈ చిత్తు ప్రతులు విషయ ప్రణాళికల విస్తృత సంఘాలు నియమించిన ఉపసంఘాలచే పరిశీలించబడి తుదకు అవసరమైన మార్పులకు, చేర్పులకు నోచుకొని పూర్తి స్థాయి ప్రణాళికలుగా రూపొందుతాయి. ఈ విషయ ప్రణాళికలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం విద్యాశాఖవారు ఆమోదించిన పిదప రచయితలను ఎన్నుకొని వారిచే వాచకాలు తయారుచేస్తారు. ఇట్లు తయారు చేసిన విషయ ప్రణాళికలు, పాఠ్య పుస్తకాలు కనీసం నాలుగైదేండ్లయినా అమలులో ఉంటాయి. అటు తర్వాత మారుతున్న అవసరాలు, దృక్పథాల మేరకు అవి పునర్నవీకరణం పొందుతాయి. ఈ విషయ ప్రణాళికల్లో భాగంగానే భాషకు సంబంధించిన విషయ ప్రణాళికలను నిర్మించి తదనుగుణంగా భాషావాచకాలను తయారుచేస్తారు. విద్యా ప్రణాళికను మౌలికాంశాలు, గమ్యాలు,విషయ ప్రణాళిక రచన,ఇతర సూచనలు అన్నింటిని దృష్టియందుంచుకొని నిర్మిస్తారు.

విద్యా ప్రణాళిక- మాతృభాషాస్థానం

విద్యా ప్రణాళికల్లో ప్రధానంగా రెండు విధాలైన కార్యక్రమాలు చోటు చేసుకొంటాయి. అందులో మొదటిది పాఠ్యకార్యక్రమాలు (CURRICULUR ACTIVITIES), రెండవది సహపాఠ్య కార్యక్రమాలు(CO-CURRICULUR ACTIVITIES). పాఠశాల సారస్వతసంఘం, వ్యాసరచన, వక్తృత్వం, నాటికలు మొదలైనవి సహపాఠ్య కార్యక్రమాలు. NCC, SCOUT, JRC, విహారయాత్రలు మొదలైన పాఠ్యేతర కార్యక్రమాలను(EXTRA CURRICULUR ACTIVITIES) కూడ నేడు సహపాఠ్య కార్యక్రమాలలో అంతర్భాగంగా భావిస్తారు. సహపాఠ్య కార్యక్రమాలు తరగతి గదిలోను, తరగతి గది వెలుపల నిర్వహించబడుతాయి. ఇవి పాఠ్యకార్యక్రమాలను పరిపుష్టం చేయగల్గిన అంశాలుగా ఉంటాయి. పాఠ్యకార్యక్రమాల్లో రెండు విధాలైన బోధనాంశాలుంటాయి. అవి భాషలు, భాషేతర విషయాలు. భాషేతర విషయాల్లో విజ్ఞానం, గణితం మొదలైన శాస్త్రాలు ప్రధానాలు. భాషేతర విషయాలను కూడ భాషా మాధ్యమంలోనే బోధిస్తారు. అందువల్ల భాష భాషగాను,భాషేతర విషయాల బోధనకు ఉపకరించే మాధ్యమంగాను రెండు విధులు నిర్వహిస్తుంది. కాబట్టి విద్యా ప్రణాళికలో భాషకు అధిక ప్రాధాన్యత ఉంది. ఇంతేగాక విద్యార్థుల్లో అణగారియున్న ప్రతిభాపాటవాలను వారిలోని సృజనాత్మకతను వెలికి తెచ్చేవి కూడా భాషలే. మూర్తిమత్వ వికాసం,శీలనిర్మాణం,విలువలు,

సాంస్కృతిక వారసత్వం, విద్యార్థుల విరామకాల సద్వినియోగం మొదలైనవి భాషల ద్వారానే సాధ్యమవుతాయి. అందువల్ల విద్యా ప్రణాళికలో భాషలకు అత్యధిక ప్రాధాన్యత ఉంది.

మన తమిళ రాష్ట్రంలోని పాఠశాలల్లో బోధించే భాషల్లో ప్రముఖమైనది మాతృభాష. ఇది విద్యార్థుల స్వభాష, సహజ భాష, తమ ప్రాంతంలో అత్యధిక సంఖ్యాకులైన జనం మాట్లాడే బలీయమైన భాష. దీనినే ప్రాతిపదిక భాష, ప్రథమభాష అని కూడా అంటారు. పాఠశాలకు వచ్చే నాటికే పిల్లలు ఆ భాషలో భావగ్రహణ, భావవ్యక్తీకరణ సామర్థ్యాలను కలిగియుంటారు. ఈ భాషా సామర్థ్యాలు వారి కనీస అవసరాలకు సరిపోతాయి. కాని ప్రత్యేక అవసరాలకు విశిష్ట అవసరాలకు వారికి వచ్చిన ఈ పాక్షిక నైపుణ్యాలు సరిపోవు. అందువల్ల విద్యార్థులకు భావగ్రహణ, భావవ్యక్తీకరణ కౌశలాలను సంపూర్ణంగా అలవరచడానికి మాతృభాష ఒక బోధనాంశంగా విద్యాప్రణాళికలో భాగమైనది. ఈ మాతృభాషే ఇతర బోధనాంశాలకు మాధ్యమ భాషగా రెండు విధులను నిర్వర్తిస్తుంది. కనుకనే విద్యా ప్రణాళికలో భాషకు, అందులోను మాతృభాషకు మొదటి స్థానం ఉందని చెప్పవచ్చు.

విషయ ప్రణాళికలో మాతృభాష స్థానం: విద్యా ప్రణాళిక లక్ష్యాలను గుర్తించి విషయప్రణాళికలు రచింపబడుతాయని ఇదివరకే చెప్పడమైనది. నేడు మన రాష్ట్రంలోని పాఠశాలల్లో ప్రాథమిక తరగతుల్లో మాతృభాషను బోధిస్తున్నారు. దానితోబాటు ఆంగ్లభాష కూడా బోధించడం జరుగుతోంది. బోధించబడే భాషలలో మాతృభాషకు ప్రధాన స్థానం ఉండాలన్నది విద్యావేత్తల అభిప్రాయం. మాతృభాషా మాధ్యమం విద్యార్థుల అభ్యసనాన్ని సుగమం చేస్తుంది. విషయం సుబోధకమవుతుంది. విద్యార్జనలో వారిని ముందుంచి వారిలోని న్యూనతాభావాన్ని పోగొడుతుంది. పాఠశాలలో అన్ని విషయాలు మాతృభాషలోనే అభ్యసించడానికి వీలు కల్పించి మాతృభాషకు మాధ్యమ భాషగా ప్రథమస్థానాన్ని ఇవ్వవలసిన అవసరాన్ని విషయ ప్రణాళికకర్తలు గుర్తించి అమలు చేస్తున్నారు. విషయ ప్రణాళికల్లో మాతృభాష ప్రథమస్థానం పొందడానికి తిలక్, గాంధీజీ వంటి స్వాతంత్ర్యోద్యమకారులు, కొఠారి వంటి వివిధ విద్యాసంఘాలు కారణభూతమయ్యాయి.

1.4 పాఠ్య గ్రంథ నిర్మాణం- సూచనలు

♦ ప్రాథమిక స్థాయిలో రచయితలే స్వయంగా పాఠాలను వ్రాయాలి. ఆయా తరగతులలో బోధించే ఉపాధ్యాయులే రచయితలుగా ఉండడం అవసరం. పై తరగతుల్లో వివిధ రచనల నుండి ఎంపిక చేసుకొని, వాటిని తగినవిధంగా కూర్పు చేయాలి.

♦ విద్యార్థులకు పరిచయమైన భాషను అంటే తానున్న సమాజంలో వాడే భాషారూపాన్ని (వ్యవహారికాన్ని),ప్రాథమికతరగతులలోవాడవచ్చు. అవసరమైన చోట ఆయా మాండలిక భాషను,పదజాలాన్ని ఉపయోగించాలి.

ఉదా: 1వ తరగతిలో 200 పదాల పరిచయం ఉండాలి.

వాచకం ఏ తరగతికి ఉద్దేశించారో, ఆ తరగతి విద్యార్థుల మానసిక స్థాయిని దృష్టియందుంచుకోవాలి.విషయ ప్రణాళికలు సూచించిన మౌలిక భావనలను తప్పని సరిగా పాఠాలలో చేర్చాలి.వీలైనంత వరకు విద్యార్థి పరిసరాలు, అభిరుచులు, అనుభవాలను ప్రతిబింబించే పాఠాలను ఎంపిక చేయాలి.ప్రతి తరగతి వాచకం ముందు లేక తర్వాతి తరగతి వాచకాలతో సమన్వయం కుదిరేదిగా ఉండాలి.

ఉదా॥ 2వ తరగతి వాచకం,ఒకటవ తరగతి ప్రాతిపదికగా ఉండాలి. అట్లే 3వ తరగతికి విద్యార్థులను తయారు చేయగల్గాలి.

ప్రాథమిక తరగతి వాచకాలు :-

- వాచకాలు తరగతి స్థాయిననుసరించి తయారు చేయాలి.
- ఇల్లు, పరిసరాలు, పొలాలు, జంతువులు, పక్షులు గ్రామంలోని బడి, ఆసుపత్రి, గుడి మొదలగు సంస్థలు, పాఠాలలోని వస్తువులు కావాలి.
- చిన్నకథలు,సంభాషణలు, బాలగేయాలు, అభినయ గేయాలు, కథాగేయాలు, చిన్నపద్యాలు ,చిన్నశ్లోకాలు,పొడుపుకథలు, సామెతలు,మొదలగునవి ఉండాలి.
- కొద్దిపాటి వర్ణనల రూపంలో పాఠాలు ఉండాలి.
- లింగ వివక్ష లేని విధంగా పాఠ్యాంశాలుండాలి.

> కృత్యం:
> వాచకాల ఆవశ్యకతనుగురించి నియోజనం సమర్పించండి.

- పాఠ్యాంశాలు ఆసక్తికరంగా ఉండాలి.
- భాషానైపుణ్యాలను పెంపొందించేవిగా ఉండాలి.
- విద్యార్థులకు పరిచయం చేసే నూతన పదజాలం నిత్యజీవితంలో ఎక్కువగా ఉపయోగించేదిగా ఉండాలి.
- ప్రతి పాఠంలో స్వయం వ్యక్తాలైన కావలసినన్ని రంగుల చిత్రాలుండాలి.
- విద్యార్థి కృత్యాలు, ఉపాధ్యాయ కృత్యాలతో బాటు విస్తృత అభ్యాస వేదికలుండాలి.
- పాఠాలు కనీస అభ్యాసన స్థాయి (M.L.L.) భావనకు అనుగుణంగా ఉండాలి. ఏపాఠంలో ఏ అభ్యసనస్థాయి ఉద్దేశించబడిందో సూచించాలి.

ఉన్నత ప్రాథమిక వాచకాలు :-

- విద్యార్థుల స్థాయికి అనుగుణమైన పాఠాలు ఎంపిక చేయాలి.
- క్రమానుగుణంగా వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియలు పరిచయం చేయాలి.

- కథాపద్యాలు,ఇతిహాసం,వర్ణన,చరిత్ర,కథానికలు,ఏకాంకికలు, వ్యాకరణాంశాల పరిచయం జరగాలి.
- విస్తృత అభ్యసనం స్థిరపడడానికి అభ్యాస వేదికలు, కృత్యాలు ప్రతిపాఠంలో ఉండాలి.

ఉన్నత తరగతి వాచకాలు :

- ఉన్నత తరగతులకు వచ్చేసరికి, తెలుగు భాషలోని వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియల పరిచయం పూర్తి కావాలి.
- వివిధ కాలాలకు చెందిన కవులు, రచయితలు, రచనలను చేర్చాలి.

ఉదాహరణకు :- 11వ శతాబ్దమున నన్నయ్య, 13 వ శతాబ్దమున తిక్కన ,14 వ శతాబ్దమున ఎఱ్ఱన,16వ శతాబ్దమున అష్టదిగ్గజాలు, 20వ శతాబ్దమున శ్రీశ్రీ మొదలైనవారు.

- పాఠ్యాంశాలు విద్యార్థుల స్థాయికి అనుగుణంగా ఉండాలి.
- విద్యార్థుల ఆసక్తిని పెంచేవిగా ఉండాలి.
- విదార్థులకు భాషా సాహిత్య సంప్రదాయాలను, సంస్కృతిని తెలిపేవిగా పాఠాలు ఉండాలి.
- విస్తృత అభ్యాస వేదికలుండాలి.
- పాఠ్యాంశ మౌలిక భావనలు, ప్రక్రియ లక్షణం, పాఠ్యనేపథ్యం, రచయిత / కవి రచనాశైలి మొదలైన విశేషాంశాలు ప్రతి పాఠంలో మొదట పొందుపరచాలి.
- పుస్తకం చివర ముఖ్యపదజాలాన్ని పట్టికగా ఇవ్వాలి.
- విద్యార్థుల మూర్తి మత్వ వికాసానికి తగిన అంశాలుండాలి.
- అన్ని వర్గాలను, మతాలను , భాషలను విశ్వాసాలను సంస్కృ తులను గౌరవించే విధంగా రచనలుండాలి. అంతేగాని ఎవరిని కించపరిచే రచనలు ఉండరాదు.
- రాజకీయ పక్షాల సిద్ధాంతాలు పాఠ్యాంశాలలో ప్రతిపాదించరాదు.
- జాతీయ, అంతర్జాతీయ భావనలను,శాంతి సౌభ్రాతృత్వాలను విలువలను పెంపొందించగల పాఠ్యాంశాలను ఎంపిక చేయాలి.

పటిష్టమైనవాచక నిర్మాణానికి రచయితలు,కూర్పరులు,సంపాదకులతోబాటు,చిత్రకారులు, ముద్రాపకులు సమన్వయంతో పనిచేయాలి. ప్రస్తుతం ప్రభుత్వం పాఠ్యపుస్తకాలను వ్రాయించి, ముద్రించి రాష్ట్రంలోని పాఠశాల విద్యార్థులకు ఉచితంగా సరఫరా చేస్తోంది. ఈ ప్రభుత్వ చర్య రాష్ట్రమంతటా ఏకరూపతగల విద్యాప్రమాణాల స్థాపనకు వీలుకల్గించింది. ఈ విధంగా పాఠ్యగ్రంథాల జాతీయాకరణ విధానం ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వ ఆదర్శాలను ప్రతిబింబిస్తుందని పెక్కురు విశ్వసిస్తున్నారు.

వాచకాలు

ఆధునిక కాలంలో విద్యాప్రణాళిక అమలుకు, లక్ష్యసాధనకు పాఠ్యగ్రంథాలే మూలాధారం. బోధన వనరులలో ముఖ్యమైనది పాఠ్యగ్రంథం (వాచకం). తెలుగు భాషాబోధనకు రెండు రకాలైన వాచకాలున్నాయి. మొదటిది క్షుణ్ణపఠనానికి ఉద్దేశించబడిన వాచకం. రెండవది విస్తార పఠనకు ఉద్దేశించబడిన ఉపవాచకం. విద్యార్థులు విజ్ఞానాభివృద్ధికి పాఠ్యపుస్తక సహాయాన్ని తీసుకుంటారు. అందుకే వాటిని క్షుణ్ణంగా అధ్యయనం చేయాల్సి ఉంటుంది. సమగ్ర అధ్యయనానికి మూలమైన పాఠ్యపుస్తకం ఆధారంగానే తరగతుల్లో ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులకు బోధిస్తారు. ప్రతి తరగతిలోని ఒక్కొక్క బోధనాంశానికి ఓ పాఠ్యపుస్తకం రూపొందించబడుతుంది. రాష్ట్రమంతటా ఒకే ప్రమాణం గల విద్యనందించుటకు , కనీస అభ్యసనస్థాయి (M.L.L) భావనకు అనుగుణంగా నేటి పాఠ్యగ్రంథాలు తయారౌతున్నాయి.

1.5 వాచకాలు-ఉద్దేశాలు -లక్షణాలు

వాచకాల నిర్మాణానికి విద్యాప్రణాళిక, దానిననుసరించి సిద్ధంచేసిన విషయ ప్రణాళిక ఆధారాలు.

- కృత్యాధారంగా అభ్యసనం జరిగే విధంగా పాఠ్యాంశాలను ఎన్నుకోవాలి.
- బహుళ తరగతి బోధనకు అనుకూలంగా వాచక నిర్మాణం జరగాలి.

భాషా వాచకాలు క్రింది ఉద్దేశాల సాధనకు తోడ్పడుతాయి.

- విద్యార్థుల భాషానైపుణ్యాలను అభివృద్ధి పరచుటకు,భాషలోను అందలి సాహిత్యంలోను అభిరుచిని కల్పించుటకు.
- విద్యార్థుల జ్ఞానసంపదను విస్తరించుటకు.
- విద్యార్థుల ఆసక్తులకు, అనుభూతులకు రూపమిచ్చుటకు.
- భాషాధ్యయనం పట్ల, సాహిత్యం పట్ల సద్వైఖరులను పెంపొందించుటకు.
- సంస్కృతి, సంప్రదాయాలను పరిచయంచేయుటకు.
- విద్యార్థుల మూర్తిమత్వాన్ని ప్రభావితం చేసి వారిని ఉత్తమ వ్యక్తులుగా తీర్చిదిద్దుటకు.

వాచక లక్షణాలు

వాచక లక్షణాలను బాహిర లక్షణాలుగా, అంతర లక్షణాలుగా విభజించవచ్చు. మొదట బాహిర లక్షణాలను పరిశీలిద్దాం.

- వాచకాలు ఆకర్షణీయంగా ఉండాలి. వీటి అట్ట మీది బొమ్మ, లోపలి చిత్రాలు విద్యార్థులను ఆకట్టుకొనేవిగా ఉండాలి. ముఖ్యంగా ప్రాథమిక తరగతుల పాఠ్య పుస్తకాలను రంగుల్లో ముద్రించాలి. కళాత్మకమైన, అందమైన వాచకాలను విద్యార్థులు ఇష్టపడతారు.

- వాచకం పై అట్ట దళసరిగా, నాణ్యమైనదిగా ఉండాలి.
- అక్షరాలు తరగతి స్థాయికి తగినట్లు ఉండాలి. ఉదాహరణకు ప్రాథమికస్థాయిలో పెద్దవిగా ఉండాలి.
- అక్షర దోషాలు పూర్తిగా పరిహరింపబడాలి.
- వాచకంలోని కాగితం నాణ్యమైనదై ఉండాలి.
- రంగుల కాగితాలను వాడడం కంటె తెల్లని రంగు కాగితాలను వాడడం శ్రేష్ఠం.
- వెల విద్యార్థులకు అందుబాటులో ఉండాలి.
- వాచకం సైజు తరగతికి అనుగుణంగా ఉండాలి. ప్రాథమిక తరగతులకు బరువు తక్కువగా ఉండాలి.

తెలుగు వాచకం : ఈ క్రింది అంతర లక్షణాలను కలిగి ఉండాలి.

- పాఠాలు అర్థవంతంగా ఉండాలి.
- పాఠాలు విషయ వైవిధ్యం కల్గి ఉండాలి.
- వివిధ ప్రక్రియలు (పద్యం,గద్యం,గేయం, నాటిక మొ॥) కలిగి ఉండాలి.
- పాఠాలు విద్యార్థుల అనుభవాలకు, పరిసరాలకు సంబంధించినవిగా ఉండాలి.
- విద్యార్థుల అవసరాలకు సంబంధించినదిగా ఉండాలి. (ఉదా: దేహ పారిశుద్ధ్యం)
- పాఠానికి సంబంధించిన విస్తృతమైన అభ్యాస వేదికలు భాషాక్రీడలుండాలి.
- విద్యార్థుల స్వీయాభ్యసనకు సంబంధించిన నియోజనాలను గైహికాలను కూడా ఇవ్వాలి.
- పాఠాల నిడివి ఎక్కువగా ఉండరాదు. నాణ్యతకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి.
- పాఠాలు విద్యాప్రణాళికను,విషయ ప్రణాళికను మౌలిక భావనలను ప్రతిబింబించేవిగా ఉండాలి.
- ప్రతి పాఠంలో ఆకర్షణీయమైన వర్ణచిత్రాలు ఉండాలి.
- పాఠాలు తరగతి స్థాయి కనుగుణంగా ఉండాలి.
- పాఠ్యాంశాలు విద్యార్థుల ఆసక్తిని పెంపొందించేవిగా ఉండాలి.
- పాఠాలను కాఠిన్యతా క్రమంలో అమర్చాలి.
- పాఠం మొదట ఉద్దేశాలను ముఖ్య పదజాలాన్ని రచయితను, కవిని, పాఠ్యనేపథ్యాన్ని ప్రక్రియ లక్షణాలను పరిచయం చేయాలి. ఆకర్షణీయమైన పుస్తకాన్ని విద్యార్థులు ఒక అపురూపమైన బహుమతిగా భద్రపరుచుకోగలరు.

1.6 ఉపవాచకం

విద్యాప్రణాళిక మూలసూత్రాల ఆధారంగా విషయ ప్రణాళికలను (Syllabus) నిర్మాణంచేస్తారు. విషయ ప్రణాళికల ఆధారంగా పాఠ్యపుస్తకాలు వ్రాయిస్తారు. ఈపాఠ్యపుస్తకాలు,వాచకాలు,ఉపవాచకాలని రెండు విధాలుగా ఉంటాయని గతంలో చెప్పబడింది. ఉపవాచకాలనే అనుబంధ వాచకాలు అని అంటారు. ఇవి సమగ్ర అధ్యయనానికి (క్షుణ్ణపఠనం కోసం) కాక కేవలం విస్తార పఠనం కోసం ఉద్దేశించ బడినది. ఇవి సాధారణంగా 5వ తరగతి నుండి ప్రధానవాచకంతో పాటు పఠనీయాలు.

ఉపవాచక ప్రయోజనాలు

- ఉపవాచకాలు విద్యార్థుల జ్ఞానాభివృద్ధికి తోడ్పడుతాయి.
- ఇవి విద్యార్థులకు అదనపు సమాచారాన్ని అందిస్తాయి.
- స్వీయ అభ్యసనాసక్తిని కల్గిస్తాయి.
- ఉపవాచకాలు విద్యార్థుల్లో విస్తారపఠనాసక్తిని రేకెత్తిస్తాయి.
- ఇవి గ్రంథాలయాల్లో, పఠనాలయాల్లో చదివే అలవాటును పెంపొందిస్తాయి.
- ఇవి విద్యార్థుల విరామసమయాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొనేమార్గాలను సూచిస్తాయి.
- ఉపవాచకాలు విద్యార్థుల మౌన పఠనాసక్తిని పెంచుతాయి. పఠన వేగాన్ని పెంచుతాయి.
- మూలగ్రంథాలను, పరామర్శ గ్రంథాలను సంప్రదించే అలవాటును పెంపొందిస్తాయి.

ఉపవాచకం వాచకానికి అనుబంధమైనది. ఇది విస్తార పఠనానికి ఉద్దేశించబదినది.కాబట్టి ఉపవాచకాలు క్రింది ప్రత్యేక లక్షణాలు కల్గిఉండాలి.

- ఉపవాచకాలు స్వీయ పఠన, స్వీయ అభ్యసనము చేయడానికి వీలుగా ఉండాలి.
- పఠనాశక్తిని పెంపొందించేవిగా ఉండాలి .
- ఉద్దేశించిన తరగతి కన్నా కింది తరగతిలోని భాషా స్థాయికి, శైలికి దగ్గరలో ఉండాలి.
- వివిధ సాహితి ప్రక్రియలను (ఉన్నత స్థాయిలో) పరిచయం చేసేవిగా ఉండాలి.
- రచన సరళంగా ఉండాలి.
- అపరిచిత పదజాలం వీలైనంత తక్కువగా ఉండాలి.
- ఇతివృత్తం తరగతి స్థాయిని బట్టి ఉండాలి.
- కథలు, చరిత్రాంశాలు,జీవితచిత్రనలు, ఉన్నత ప్రాథమిక దశలోని ఉపవాచకాలలో చోటుచేసుకోవాలి.
- ఉన్నత దశలోని ఉపవాచకాల్లో కథాకథనం, వర్ణన, కల్పనలతో కూడిన వస్తువులుంటే

మంచిది.

- వివిధ జాతులు, దేశాలు,సంస్కృతులను ఉపవాచకాలు ప్రతిబింబించాలి.
- వాచకం కన్నా ఉపవాచకం చిన్నదిగా ఉండాలి.
- తగిన చిత్రాలతో ఉండాలి.

కృత్యం
5వ తరగతి వాచకాన్ని మూల్యాంకనం చేయండి. అందలి గుణదోషాలను అంశముల వారిగా పేర్కొని విశ్లేషించండి.

1.7 భాషోపాధ్యాయుడు-విశిష్టలక్షణాలు

బోధన ఒక కళ. ఒక శాస్త్రం కూడా .శాస్త్రం మేధా సంబంధమైనదికాగా, కళ హృదయ సంబంధమైనది మేధతో పాటు మంచి హృదయం కూడా మాతృ భాష బోధనకు అవసరం.విద్యను బోధించేవారిని ఆచార్యులు, శిక్షకులు , దేశికులు ,ఉపాధ్యాయులు, అధ్యాపకులని, బోధకులని అంటారు. ఈ పదాల అర్థాల్ని పరికిద్దాం.

గురువు:- 'గు' అంటే అజ్ఞానం. 'రు' అంటే నిరోధించేవాడు. చీకటిని తొలగించి వెలుతురు నింపేవాడు గురువు అని అర్థం. గురువు అంటే దేవతల గురువు బృహస్పతి అని కూడా అర్థం.బృహస్పతి వలె విశేషమైన జ్ఞానాన్ని ఉన్నతమైన సంస్కారాన్ని గురువు కలిగి ఉండాలి.గురువు అంటే పెద్దది, గొప్పది అని కూడా అర్థం. మిక్కిలి బుద్ధి విశాల హృదయం గురువు కలిగి ఉండాలి. గురుత్వం అంటే గౌరవం అని ఒక అర్థం. గౌరవింప దగిన వాడుగా ఉండేవాడు గురువు.ఉపాధ్యాయుడు: 'ఉప'అంటే సమీపం, సహాయం అని అర్థాలున్నాయి. 'అధ్యాయ'అంటే అధ్యయనం చేసేవాడు. అధ్యయనం అంటే చదవడం అధ్యాయం అంటే గ్రంథంలోని ఒక భాగం. విద్యార్థికి సన్నిహితంగా ఉండి చదువు చెప్పేవాడు ఉపాధ్యాయుడు.

అధ్యాపకుడు:- అధ్యాపనం అంటే వేదాన్ని చదివించడం. అధ్యాపకుడు అంటే వేదాన్ని చదివించేవాడు. ఆధునిక కాలంలో అధ్యాపకుడంటే చదువు చెప్పేవాడని అర్థం.

బోధకుడు:- బుధ్- అంటే తెలివి. తెలియని దానిని తెలియ చెప్పేవాడు బోధకుడు. బోధకుడు అంటే తెలివిని పెంచేవాడని అర్థం.ఈవిధంగా 'గురు'శబ్ద పర్యాయపదాలను విద్యను బోధించు వారు అనే ప్రధాన అర్థంలోనే వాడుతున్నారు. మాతృభాష అధ్యాపకుడికి ఎట్టి విశిష్టలక్షణాలు ఉండాలో తెలుసుకోవడానికి ముందు ఏఅధ్యాపకుడికైన ఉండవలసిన సామాన్యలక్షణాలను గురించి తెలుసుకోవాలి.

అధ్యాపకుడు - సామాన్యలక్షణాలు

వృత్తులన్నింటిలో పవిత్రమైనది ఉపాధ్యాయ వృత్తి . గురువును సాక్షాత్తు పర బ్రహ్మ స్వరూపంగా భావించారు.

"వృత్తినాంసేవకా వృత్తి: అధమమ్

తద్వృత్తి నామ్ ఉపాధ్యాయవృత్తి: ఉత్తమమ్"

"గురుబ్రహ్మ గురుర్విష్ణుమ్" .....గురువును సాక్షాత్తు పర బ్రహ్మ స్వరూపంగా భావించారు.

సహనం: ఉపాధ్యాయుడి మూర్తి మత్వానికి సహనం పునాది వంటిది. ఓర్పు ఉంటేనే మిగిలిన లక్షణాలన్నీ బలోపేతమై ప్రయోజనకరమవుతాయి. విద్యార్థుల్లో కలిగే తీవ్రమైన భావోద్రేకాలకు, అనంగీకారమైన ప్రవర్తనలకు ఉపాధ్యాయులు కోపపడతారు . సహిష్ణుతతో పరిస్థితులను అవగతం చేసుకొని పరిష్కారానికి కృషి చేయాలి.' Highest tolerence is the sign of mental health and hygiene'.

మృదు భాషణం : తేలిగ్గా స్పందించే సున్నితమైన మనస్కులు పిల్లలు. ఉపాధ్యాయుడు మృదువుగా మాట్లాడే స్వభావం గలవాడైనపుడు పిల్లలు అతని దగ్గరకు చేరగలరు. చీటికిమాటికి కసురుకొనే అధ్యాపకునితో పిల్లలు మాట్లాడడానికి జంకుతారు. సందేహాలు నివృత్తికావు. భయం అభ్యాసానికి శత్రువు. ఆప్యాయత,అభిమానం తల్లి దండ్రుల వంటివి.

సచ్ఛీలం: - ఉపాధ్యాయుడు ఆదర్శాలు చెప్పడమేకాదు ఆచరణలో కూడ చూపించాలి. బోధనకన్నా ఆశయాల ఆచరణ విద్యార్థులపై మంచిప్రభావం చూపుతుంది. వ్యసనాలకు బానిస కాకూడదు విద్యార్థుల మనసులలో గాఢంగా ముద్ర వేయగలవాడు ఉపాధ్యాయుడే.

సమతాభావం : పాఠశాలలో ధనం,అధికారం పలుకుబడి మొదలైన బలాలున్న ఉన్నత వర్గం, అట్లే మధ్యతరగతికి చెందినవారు, నిరుపేదల పిల్లలుంటారు. ఉపాధ్యాయుడు అన్ని వర్గాల వారిని సమానంగానే చూస్తూ తన బాధ్యతలు సక్రమంగా నిర్వహించాలి. పరీక్షల సందర్భంలో అపమార్గములలో విద్యార్థులకు సహకరించు స్వభావం ఉన్నవారు ఉపాధ్యాయ వృత్తికి అనర్హులు.

సమయస్ఫూర్తి : ఊహించని సమస్యలు ఒకోసారి పాఠశాలలో ఉత్పన్నమైనపుడు సమయస్ఫూర్తిగల అధ్యాపకుడు వెంటనే పరిష్కరించగలడు. కొన్ని సమస్యలకు తక్షణ పరిష్కారం జరగకపోతే అవి ఉత్తరోత్తరా భయంకరంగా పరిణమించే ప్రమాదం ఉంటుంది. తరగతి గదిలో గాయపడిన లేదా అనారోగ్యంతో ఉన్న విద్యార్థికి ప్రథమ చికిత్స చేసి వెంటనే ఆసుపత్రికి తీసుకువెళ్ళే ఏర్పాటు చేయాలి.(There is no education without discipline - Vivekananda) మాధ్యమిక ఉన్నత దశలలో సంభవించే క్రమశిక్షణ సమస్యలు కొన్నింటికి తక్షణ పరిష్కారం చాలా అవసరం. అలాగే బోధనలో సమయస్ఫూర్తితో మెలగాలి.

వృత్తి గౌరవం: తాను చేస్తున్న ఉపాధ్యాయ వృత్తిపై గౌరవం ఉన్నవాడే విద్యా లక్ష్యాలను సాధించగలడు . వృత్తిమీద గౌరవం లేకుండా ఉదరపోషణ నిమిత్తం పాఠాలు చెప్పడం గర్వించదగినది కాదు. తాను చేస్తున్న ఉపాధ్యాయ వృత్తి పవిత్రతను అర్థం చేసుకొని గౌరవించడం నేర్చుకోవాలి.

జ్ఞాన తృష్ణ: ఉపాధ్యాయుడికి తాను బోధించవలసిన విషయం సబ్జెక్టులో మంచి పరిజ్ఞానం,అధికారం ఉండాలి. అప్పుడు విద్యార్థులకు కలిగే ఎలాంటి అనుమానాలనైన అవలీలగా తీర్చగలుగుతాడు .తనకున్న ఆత్మ విశ్వాసం ఆధారంగా విద్యార్థులలో ఆత్మ విశ్వాసాన్ని కల్గించ గలుగుతాడు. అధ్యాపకుడు నిరంతర విద్యార్థిగా ఉండాలి. వృత్తి సంబంధ బహుగ్రంథ పఠనం అలవరుచుకోవాలి. **ఉదా** :ఆకర గ్రంథాలు,ఉపయుక్తగ్రంథాలు (Ref: Bibliography Resource Books), నిఘంటువులు,విమర్శలు మొదలగునవి. జ్ఞానసంపత్తి విస్తారంగా ఉన్నప్పుడే దానిని విద్యార్థులకు పంచగలడు. వెలుగుతున్న దీపం మాత్రమేమరెన్నో దీపాలను వెలిగించ గలుగుతుంది. తాను బోధించే విషయంలో స్పష్టత, నూతనాంశాల్ని స్వయంగా తెలుసుకోవాలన్న తపన, పరిశోధించడంలో ఆసక్తి ఉన్న అధ్యాపకుడు ఉత్తమ అధ్యాపకుడుగా రాణించగలడు.

బోధనలో ఆధునికత: విషయం మీద అధికారంతో పాటు ఆయావిషయాన్ని వివిధ దశలలోని విద్యార్థులు బాగా గ్రహించడానికి ఉపయోగపడే బోధనాపద్ధతులు తెలిసి ఉండాలి. శిక్షణ కాలంలో నేర్చుకున్న బోధన పద్ధతులను క్షేత్ర స్థాయిలో అమలు పరచాలి ఏ భావన (Concept)ను ఏ బోధనా పద్ధతిలో బోధించాలో ఉపాధ్యాయుడు పాఠప్రణాళికలో తప్పక సూచించాలి. లక్ష్యాన్ని విస్మరించి చేసే బోధన గమ్యాన్ని తెలియకుండా చేసే రైలు ప్రయాణం లాంటిది.

విద్యామనోవిజ్ఞాన శాస్త్ర జ్ఞానం: ఆధునిక బోధనా పద్ధతులతోపాటు వాటిని వినియోగించుకొనడానికి విద్యార్థుల మానసిక స్థితిగతుల్ని అర్థంచేసుకోగల విజ్ఞానం కూడా ఉపాధ్యాయుడికి అవసరం.
ఈ అవగాహన శిశుకేంద్ర విద్య దిశగా ఉపాధ్యాయుణ్ణి నడిపించగలదు. పరిసరాలు, త్రాగునీరు,మరుగుదొడ్లు, మొదలగు ప్రాథమిక వనరులను గుర్తించాలి. పౌష్టిక ఆహార లోపం మొదలగు సమస్యలను సవరించాలి. వంశపారం పర్యంగా వచ్చేలక్షణాలు కూడా ఉపాధ్యాయుడు గమనించగలిగి సముచిత పద్ధతులను వినియోగించుకోవాలి.

లక్ష్య సాధన : ప్రతిపాఠానికి కొన్ని బోధనా లోక్ష్యాలున్నట్లే విద్యాలక్ష్యాల గురించి అవగాహన ఉండాలి. అప్పుడే అధ్యాపకుడు వాటిని తేలిగ్గా సాధించగలడు. పరిపూర్ణ మానవత్వం సామాజిక వికాసం, ఉజ్జ్వల దేశ భవిష్యత్తు, కర్తవ్యం గురించి అవగాహన ఉన్న గురువు ఉత్తములైన భావిపౌరులను తయారు చేయగలుగుతాడు.

'school is a miniature society' వివిధ వర్గాల సమాజాలకు చెందిన పిల్లలు బడిలో ఉంటారు. బడి సమాజాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.

సామాజిక స్పృహ :సామాజిక రుగ్మతలు తెలిసి అవి తొలగడానికి జరుగవలసిన కృషి కూడా తెలిసి ఉండాలి. విద్యను సమాజ కల్యాణానికి ఉపయోగించే దక్షత అన్నిటికన్నా చాలా గొప్ప లక్షణం. జాతీయ భావాలు - దేశభక్తి కల్గిఉండాలి. అధ్యాపకుడుఈ సామాన్య లక్షణాలు కలిగి ఉండాలి.ఇక మాతృభాష అధ్యాపకుడికి ఉండవలసిన ప్రత్యేకలక్షణాలు గమనిద్దాం. వీటిని విశిష్ట లక్షణాలు అని కూడా అనవచ్చు.

విశిష్ట లక్షణాలు :

గణితం, విజ్ఞాన శాస్త్రం, సాంఘిక శాస్త్రం మొదలైన విషయాలను బోధించడం వల్లవిషయ పరిజ్ఞానం పెరుగుతుంది అవగాహన కలుగుతుంది. జ్ఞానం, అవగాహన అనేవి ఇక్కడ ముఖ్యోద్దేశాలు. మాతృభాష బోధన లో సౌందర్య గ్రహణశక్తి విద్యార్థులకు కలిగించడానికి వారిలో స్పందన,చైతన్యం పెంపొందించడానికి మాతృభాష అధ్యాపకుడు చాలా విశిష్ట లక్షణాలు కలిగి ఉండాలి.

భాషా నైపుణ్యాలలో సమర్థత:

శ్రవణం : కవులు,పండితులు,మేధావులు,కళాకారులు మొదలైన విశిష్టమైన వ్యక్తులు ఉపన్యసిస్తున్నప్పుడు భాష,శైలి,విషయ విశ్లేషణ, సమయస్ఫూర్తి మొదలగునవి గమనించాలి.వారు చెపుతున్న విషయాన్ని సందర్భాన్ని బట్టి అర్థంచేసుకోగలగాలి. భాషణనైపుణ్యాల్ని గమనించాలి. తరగతి గదిలో మాట్లాడుతున్నప్పుడు, పాఠం చదివేటప్పుడు జాగ్రత్తగా వినడం వల్ల మాత్రమే అల్పప్రాణం,మహాప్రాణాల భేదాలు, ఊష్మాల తారుమారు మొదలైన ఉచ్చారణ లోపాలను అధ్యాపకుడు గమనించగలడు. కొందరు పిల్లలు భాషించేటప్పుడు సమతను పాటించకుండా వాక్యంలోని చివరి పదాన్ని లేదా అక్షరాన్ని స్వరస్థాయి తగ్గించి పలకడం జరుగుతుంది. పిల్లల భాషణ దోషాలు గుర్తించడానికి సవరించడానికి ఉపాధ్యాయునికి చక్కని శ్రవణ నైపుణ్యం ఉండాలి.

భాషణం:

మాతృభాష బోధించే ఉపాధ్యాయుడి భాషణం స్పష్టంగాను,నిర్దుష్టంగాను ఉండాలి. ఉపాధ్యాయుని ఆదర్శభాషణాన్ని అనుకరించి విద్యార్థులు నేర్చుకుంటారు కనుక మాతృభాషో పాధ్యాయుడు సరైన ఉచ్చారణ కలిగి ఉండాలి. స్పష్టత ,నిర్దుష్టత అనే రెండు లక్షణాలు మాతృభాష ఉపాధ్యాయుడి భాషణ శక్తిని పెంచుతాయి.

అ) **స్పష్టత** : కంఠం స్పష్టంగా ఉన్నప్పుడే వివిధ ధ్వనుల్ని స్పష్టంగా పలుక గలం. అప్పుడే విద్యార్థులు ఆధ్వనుల్ని స్పష్టంగా విని సరిగా అనుకరించగలుగుతారు. 'శ' పలికినా 'ష'పలికినా 'స' పలికినా స్పష్టంగా ఉండాలి. మహాప్రాణ ధ్వనులు ఖ,ఘ, మొదలగు పలికినప్పుడు అది అల్ప ప్రాణమో , మహాప్రాణమో, తెలియనంత సందిగ్ధ స్థాయిలో స్వరం అస్పష్టంగా ఉండకూడదు. అందుకే ధ్వనుల్ని స్పష్టంగా పలికే విధంగా స్వరాన్ని మలచుకోవడం అవసరం.

ఆ) **నిర్దుష్టత:** ధ్వనుల్ని దుష్టంకాకుండా ఉచ్చరించడం అవసరం. స్వరస్పష్టతకు,స్వరనిర్దుష్టతకు స్పష్టమైన తేడా ఉంది. తప్పు పలికినా ఒప్పుపలికినా స్పష్టంగా పలకడం స్వర స్పష్టత. తప్పులేకుండా పలకడం స్వర నిర్దుష్టత. మహా ప్రాణాలకు బదులు అల్ప ప్రాణాలు పలుకకూడదు. అలాగే శ,ష,స,చ,-లను కూడా సరిగ్గా పలకాలి.

ఇ) **సజీవశైలి:** పాఠంచెప్పేటప్పుడు గ్రాంథిక శైలి పనికిరాదు. విద్యార్థికి పరిచయమైన సహజమైన వ్యవహారిక శైలి అనుసరణీయం. అపుడే విషయాన్ని సులభంగా గ్రహించగలరు. జాతీయాలు, పలుకుబడులు ,సామెతలు,లోకోక్తులు ఉపయోగిస్తూ ఉండడం అవసరం. నుడి కారంతో కూడిన భాష విద్యార్థుల్ని ఆకట్టుకుంటుంది.ప్రాథమిక దశలో ఉపాధ్యాయుడు ఆప్రాంతంలో ఉన్న మాండలిక భాషా శైలిలో మాట్లాడవచ్చు . రానురానుస్థాయిని అనుసరించి వ్యావహారిక ప్రామాణిక భాషాశైలి అనుసరించవచ్చు.

పఠనం:

స్పష్టంగా అర్థవంతంగా చదివే నైపుణ్యం మాతృభాష అధ్యాపకుడికి అవసరం. తెలుగు వాచకాలలోని నాటకం, వచన కవిత మొదలైన ప్రక్రియలుంటాయి. ఆయా ప్రక్రియానుగుణమైన విధానంలో చదవాలి. పద్యం గేయం లయబద్ధంగా భావానుగుణంగా శ్రావ్యంగా చదవవలసి ఉంది. గద్యాన్ని స్పష్టంగా, నిర్దుష్టంగా అర్థవంతంగా చదవటం అవసరం. గేయాల్ని పద్యం కన్నా ఎక్కువ లయాత్మకంగా చదవాలి. తప్పక రాగయుక్తంగా పాడాలని నియమం లేదు. సముచిత రాగ స్థాయి వరకు పాడితే శ్రోతల్ని బాగా ఆకట్టుకొంటుంది. వచన కవితను వాక్యలయ దృష్టిలో పెట్టుకొని చదవాలి. వాక్యలయ అంటే వాక్య నిర్మాణ సమత. భావానికి తగిన వాచికాభినయం కూడా పాటించాలి. మినీ కవితల్ని ఆలోచింప చేసే విధంగా ఒకటి రెండు సార్లు చదివించవలసి ఉంటుంది. ముగించేటప్పుడు స్వరంలో ఒక ఊపు కనిపించాలి. వార్తలను, ప్రసంగవ్యాసాలను సమీక్షలను, నివేదికలను శ్రోతలకు బాగా అర్థం అయ్యేలా చదివే నైపుణ్యంకూడా అవసరం.

లేఖనం:

మాతృభాషోపాధ్యాయుని దస్తూరి అందంగా ఉండాలి. తెలుగు అక్షరాలు గుండ్రంగా

తగు పరిమాణంలో ఆదర్శవంతంగా ఉండాలి నల్లబల్లపై వ్రాసేటప్పుడు అధ్యాపకుడి చేతివ్రాత మనోహరంగా ఉండడంతో పాటు భాషాదోషాలు లేకుండా ఉండాలి.

విశ్లేషణాత్మక శక్తి:

విషయాన్ని వివిధ కోణాలలో ఆలోచించి విశ్లేషించే శక్తి మాతృభాష అధ్యాపకుడికి అవసరం. ఉదాహరణానికి ఒక పద్య పాఠాన్ని బోధించేటప్పుడు అందులోని భావాన్ని చెప్పడంతో పాటు దాన్ని విశ్లేషించి చెప్పే సామర్థ్యం కూడా ఉండాలి. కవిత్వం ఆలోచనామృతం అన్నారు విజ్ఞులు. ఆలోచిస్తే గాని భావ సౌందర్యం స్ఫురించదు,భావాలు తెలియవు. విశ్లేషణాత్మక శక్తి కలిగిన అధ్యాపకుడే భాషాజ్ఞానాన్ని ,అవగాహనను (Knowledge, Understanding) ,సాహిత్య జ్ఞానాన్ని , అవగాహనను విద్యార్థులకు కల్గించగలడు. లోతుగా ఆలోచించి విశ్లేషణ చేయగల శక్తికలవాడే ఈలోతైన భావాలను విద్యార్థులకు అందించగలుగుతాడు. ఇంతటి విశ్లేషణ శక్తి కలిగిన అధ్యాపకుడే విద్యార్థులలో విశ్లేషణ శక్తి పెంచగలుగుతాడు.

సౌందర్యాస్వాదన:

భాషలోను, భావంలోను ఉన్న సౌందర్యాన్ని గ్రహించి ఆస్వాదించగల శక్తి ఉండాలి. అందలి అలంకారం, ఔచిత్యం తెలుసు కోవడం వల్ల ఆనందం కలుగుతుంది. ఒక అద్భుత చిత్రాన్ని చూసినప్పుడు గాని,ఉత్తమ కవిత్వాన్ని చదివినపుడు లేక విన్నప్పుడుకాని,ఆనందాను భూతి పొందేలక్షణం ప్రతి మాతృభాషా అధ్యాపకుడు తప్పక కలిగి ఉండాలి.

విశ్లేషణశక్తికి,సౌందర్య రసాస్వాదన శక్తికి దగ్గర సంబంధం ఉంది. అలాగే భేదం కూడా కొంత ఉంది. ఒక భావాన్ని ఒక కవి ఒక పద్యంలో ఎన్ని తక్కువ మాటలతో ఎన్ని ఎక్కువ భావాల్ని చెప్పగలిగాడని ఆలోచించ గలిగేది విశ్లేషణ శక్తికి ఒక ఉదాహరణ. భావాన్ని పద్యంలో అందంగా చెప్పిన తీరుకు పరవశించే హృదయగత లక్షణం. రసాస్వాదన శక్తి గలిగిన వాడు ఎక్కువగా ఆనందాను భూతి పొందే అవకాశం ఉంది. విశ్లేషణ శక్తి మేధా లక్షణం. సౌందర్యాన్ని ఆస్వాందించడం హృదయ గత లక్షణం.

రచనాశక్తి:

సృజన అంటే సృష్టించడం.మనో విజ్ఞాన శాస్త్రంలో సృజనాత్మకతను బహుముఖాలుగా నిర్వచించారు. వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియలలో రచనలు చేయడం సృజనాత్మకతగా భావించవచ్చు. పద్యాలు గేయాలు,వచన కవితలు,మినీ కవితలు,నాటికలు, నాటకాలు, కథానికలు, నవలలు మొదలైన ప్రక్రియలలో ప్రవేశంతోబాటు ఆయా ప్రక్రియలలో యథాశక్తి రచనలు చేసేశక్తి మాతృభాష అధ్యాపకునికుండాలి.

'వెనుకదగా

ముందు దగా

కుడి ఎడమల

దగా దగా'

> కృత్యం : భాషోపాధ్యాయునికి ఎందుకు ప్రత్యేక లక్షణాలుండాలో చర్చించండి. నియోజనంగా సమర్పించండి.

ఈ గేయంలో సామాన్యునికి అన్ని వైపుల నుండి మోసం జరిగిపోతున్నదని కవి ఆవేదన. మూడవ పాదంలో కుడి దగా, ఎడమదగా అని చెప్పకుండా కుడి ఎడమల దగా దగా అంటూ భావవేగాన్ని పెంచాడు. ఆ విధంగా ఆవేదనలోని తీవ్రతను కూడా హెచ్చించాడు. అధ్యాపకునికి రచనలు చేయడంలో ఆసక్తి

ఉండాలి. అప్పుడే ఆ అధ్యాపకుడు విద్యార్థులలో దాగి ఉన్న సృజనాత్మకతను బహిర్గత పరచడానికి, వివిధ రచనలు చేయడానికి మార్గదర్శకత్వం వహించగలడు.

రచనా నిర్వహణలో కొన్ని సాధక బాధకాలుంటాయి. ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులలోని వివిధ రకాల శక్తి యుక్తుల్ని నిర్మాణాత్మకం కావించడం ద్వారా సమాజానికి మేలు చేకూర్చగలుగుతాడు.

సాంస్కృతిక ప్రతినిధి : ఒక జాతి సంస్కృతికి సంప్రదాయాలకు మాతృ భాషే మూలాధారం. సాంస్కృతిక వికాసం కారణంగానే మనిషి జంతువు కంటే భిన్నంగా ఉన్నతంగా వెలుగొంద గలుగుతున్నాడు. సంస్కృతి అంటే మానవ జీవన విధానాల స్వరూప స్వభావాలు, వాటి వికాసం. ఈ సంస్కృతిని ప్రధానంగా రెండు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు.1) భౌతిక సంస్కృతి 2) మానసిక సంస్కృతి. సాంస్కృతిక అవగాహన కలిగిన మాతృభాష అధ్యాపకుడే పాఠ్యాంశాలను బోధించేటప్పుడు విద్యార్థులకు నిర్మాణాత్మక, సాంస్కృతికఅంశాలు గ్రహించేలా సహకరించగలడు.

భాషాపరమైనజ్ఞానం: భాషకు సంబంధించిన వివిధ అంశాలు మాతృభాష అధ్యాపకుడికి తెలిసి ఉండాలి.

1) భాషలోని పదజాలం పై అధికారం సాధించాలి.

2) తెలుగు భాషలో ఏవి సంస్కృత పదాలు, ఏవి దేశ్యపదాలు, ఏవేవి అన్యభాషాపదాలు అని గుర్తించ గలిగి ఉండాలి.

3) నుడికారం మీద పట్టు సాధించాలి. 4) వాక్యనిర్మాణ వైవిధ్యం తెలిసి ఉండాలి.

5) ధ్వనులు, పదాలు, పదాంశాల పరిజ్ఞానంపై అవగాహన కలిగి ఉండాలి.

6) వ్యుత్పత్తి అర్థాలు, రూపాంతరాలు, నానార్థాలు, పర్యాయపదాలు, ప్రకృతి-వికృతి, స్వరూప-స్వభావాలు తెలిసి ఉండాలి. 7) శబ్ద, అర్థ పరిణామాలు, కారణాలు తెలియాలి.

8) భాష పుట్టు పూర్వోత్తరాల గురించి చక్కని అవగాహన ఉండాలి.

9) వ్యాకరణంలో చక్కని పాండిత్యం ఉండాలి.

10) అంతర్జాతీయ భాష అయిన ఆంగ్లభాషా జ్ఞానం తగినంత ఉండాలి.

సాహిత్య పరిజ్ఞానం : మాతృభాష అధ్యాపకుడికి తెలుగు సాహిత్య పరిజ్ఞానం మెండుగా ఉండాలి.

1. ప్రాచీన , ఆధునిక సాహిత్య చరిత్రల స్వరూప స్వభావాలు తెలిసి ఉండాలి. వివిధ సాహిత్య ఉద్యమాల గురించి తెలిసి ఉండాలి.

2. పురాణం, కావ్యం, ప్రబంధం, ఇతిహాసం, వాఙ్మయం మొదలైన ప్రాచీన కావ్య భేదాలు, ఆధునిక ప్రక్రియలైన వచన కవిత, గేయం, మినీకవిత, నాటిక, నాటకం, కథానిక, నవల మొ॥ ప్రక్రియల భేదాలు తెలిసి ఉండాలి.

3. శైలి,పాకం,గుణం,రీతి,ధ్వని,చమత్కారం,వ్యంగం మొదలైన అంశాల అవగాహన ఉండాలి.

4. రసాలు,రసభేదాలు,రసోత్పత్తి బాగా తెలిసి ఉండాలి.

5. శబ్దాలంకారాలు, అర్థాలంకారాల స్వరూప స్వభావాలు తెలిసి ఉండాలి.

6. వృత్తాలు, జాతులు, ఉపజాతులకు సంబంధించిన పద్య ఛందస్సు, గేయాలకు సంబంధించిన మాత్రా ఛందస్సు కూడా బాగా తెలిసి ఉండాలి.

కార్య సమన్వయ కర్త : మాతృభాష అధ్యాపకుని కర్తవ్యం పాఠాలు బోధించడం. అంతటితో అతని బాధ్యత పూర్తి అయినట్లు భావించరాదు. అతడు మాతృభాష పాఠ్యప్రణాళిక ఉద్దేశాల్ని సమగ్రంగా సాధించడానికి సహపాఠ్యకార్యక్రమాల నిర్వహణదక్షుడుగా కూడా ఉండాలి.ఉదాహరణకు పాఠశాల సారస్వత సంఘ సమావేశ నిర్వహణ ఆ కార్యక్రమాన్ని ఆలోచించి రూపకల్పన చేయడం, వనరులను సమీకరించడం, ఆ కార్యక్రమాన్ని చక్కగా నిర్వహించడం, చివరగా ఫలితాలను మూల్యాంకనం చేసుకోవడం, ఆ మూల్యాంకనాన్ని అనుసరించి తగినంత సంఖ్యలో శ్రోతల్ని సమకూర్చుకోవడం, వేదిక అమర్చడం అతిథులకు స్వాగతం పలకడం, పరిచయం చేయడం, వసతులు ఏర్పాటు చేయడం, జ్ఞాపికలు ఎలా ఉండాలి, ఎవరెవరికి ఇవ్వాలి మొదలగు విషయాలెన్నో ముందే ప్రణాళిక సిద్ధం చేసుకోవాలి. తెలుగు సారస్వత కార్యక్రమాలు, 'తెలుగు క్లబ్' కార్యక్రమాలు, లేక పాఠశాలలో జరిగే ఇతర కార్యక్రమాలు జయప్రదం కావాలంటే కార్యకర్త చాలా ప్రముఖ పాత్ర వహిస్తాడు. కార్యనిర్వహణలో ప్రధానోపాధ్యాయునికి కుడిభుజంగా సహకరించ వలసింది భాషోపాధ్యాయుడే. కార్యకర్త లక్షణాలున్న మాతృభాష అధ్యాపకుడే విద్యార్థులలో కార్యకర్త లక్షణాలు పెంపొందించగలడు.

విశిష్ట బాధ్యత : తెలుగు ఉపాధ్యాయుడు పాఠ్యాంశాలు బోధించటంతో ఆగిపోరాదు.నిరంతరం తన చుట్టూ సంభవిస్తున్న ప్రాపంచిక పరిణామాలను ప్రగతి శీల దృక్పథంతో అర్థంచేసుకొనే నిత్య విద్యార్థిగా ఉండాలి. రానున్న మార్పులేమిటో కూడా అవగాహన చేసుకోవాలి. అప్పుడే మాతృభాష అధ్యాపకుడు ఉత్తమ పాఠ్యగ్రంథాల రూపకల్పనలో కూడా ప్రధాన పాత్ర వహించగలడు. విషయ పరిజ్ఞానాన్ని అందించడానికి విద్యార్థులకు సులభంగా ఆకర్షణీయంగా ఉపయోగపడే ఆధునిక సాంకేతిక విజ్ఞానాన్ని భాషాబోధకుడు కూడా సమర్థవంతంగా ఉపయోగించాలి. విద్యార్థుల్ని హృదయమున్న మానవ మూర్తులుగా, చైతన్య వంతులుగా పెంపొందిచడానికి విశిష్ట లక్షణాలతో మూర్తీభవించిన మాతృభాష అధ్యాపకుడే సమర్థుడౌతాడు.

అధ్యాయం - 2

బోధనా పద్ధతులు

2.0 పరిచయం

2.1 ఉపన్యాస పద్ధతి

2.2 నాటకీకరణం

2.3 చర్చాపద్ధతి

2.4 క్రీడా ప్రద్ధతి

2.5 డాల్టన్ పద్ధతి (నియోజన పద్ధతి)

2.6 కృత్యాధార బోధన

2.7 క్రియాశీల అభ్యసన విధానం

2.8 బహుళ తరగతి బోధన.

2.9 మాంటిసోరి పద్ధతి

2.10 లేఖారచన బోధన

2.11 వ్యాసరచనబోధన

2.12 సూక్ష్మబోధన

2.13 భాషా ప్రయోగశాల

2.0 పరిచయం

ఉపాధ్యాయులు పాఠాలను విద్యార్థులకు బోధించడానికి ఉద్దేశాలను, లక్ష్యాలను ముందుగనే నిర్ణయించుకొంటారు.అట్లే బోధన ఏ పద్ధతిలో, ఏ సంవిధానాలతో ఉండాలో కూడ నిర్ణయించుకోవడం జరుగుతుంది.బోధన అనగా కొన్ని నిర్దుష్టమైన అవసరాలను (లక్ష్యాలను) దృష్టిలో పెట్టుకొని ఒక విషయాన్ని ఒక క్రమంలో బోధించడానికి నిర్ణయించుకోవడం.పద్ధతిని (Method) అనుసరించి బోధనలో సందర్భానుసారం యుక్తులను (Techniques) కూడ ఉపయోగించుకోవడం జరుగుతుంది.

ఈ యుక్తులను 'సంవిధానాల'ని అంటారు. ఉదాహరణకు బోధనలో ప్రశ్నించడం,ఉపకరణ వినియోగం ఒక సంవిధానం.

ఆధునిక విద్యావేత్తలు వివిధ విద్యా విధానాలను పరిశీలించి, వాటిలోని గుణాలను గ్రహించి వాటిని తమ దేశ పరిస్థితులకనుగుణంగా మలుచుకొని వాటిని ఆచరణలో పెట్టుకోవడం కనుగొన్నారు. విద్యావిధానంలో బోధన ఒక ముఖ్యాంశం. ఉపాధ్యాయ శిక్షణార్థులకు శిక్షణ సమయంలో బోధనా సంబంధమైన ప్రాచీన,ఆధునిక పద్ధతుల గురించి విరివిగా అధ్యయనం చేయవలసి ఉంది. వాటిని వారు ఉత్తరోత్తర అనుసరించి ఆశించిన లక్ష్యాలను సాధించగలరు.

ప్రాచీన కాలంలో ఎటువంటి బోధనాపద్ధతులు అనుసరింపబడినవో తెలియదుగానీ,ఆనాటి సమాజంలో గొప్ప నాయకులు, కవులు, పండితులు, కళాకారులు,శాస్త్రవేత్తలు, వ్యాపార దక్షులు,యుద్ధవీరులు,నీతి విశారదులు,గొప్ప మానవతా విలువలు గలిగినట్టి వ్యక్తులను ఆనాటి విద్యావిధానం రూపొందించగలిగినదని చెప్పుటకు అనేక బలమైన సాక్ష్యాధారాలు మన వేద పురాణ సాహిత్యాలలో ఉన్నాయి.

నాడు విద్య మతకేంద్రముగా సాగినా ఆయుర్వేదం, ఖగోళం, జ్యోతిషం మొదలైన అన్ని అంశాలను బోధించేవారు. శిష్యులకు గురువులే సర్వస్వం. కాశి, నలంద, తక్షశిల, నాగార్జున మొదలైన విద్యాకేంద్రాలు చారిత్రక కాలానికి చెందినవి. నాడు ఆలయాలు విద్యాకేంద్రాలుగా ఉండేవి. విద్య మౌఖికంగా చెప్పబడేది. విద్యార్థులు విషయాన్ని ధారణలో (memory) ఉంచుకొనేవారు. ప్రాచీన భారతీయ సంస్కృతిలో గురుశిష్య సంబంధం మహోన్నతమైనది, అపూర్వమైనది. ఈ సంబంధ ఔన్నత్యాన్ని ఏ పాశ్చాత్యులు ఊహించలేరు. ఆధునిక కాలంలో వీధిబడుల స్థానాన్ని పాఠశాలలు ఆక్రమించుకొన్నాయి. నాడు కేవలం పురాణ కావ్యాలు ప్రధానంగా బోధింపబడగా నేడు సాహిత్య బోధన సన్నబడి,విజ్ఞానం,గణితం,చరిత్ర మొదలగు అంశాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది.

ప్రాచీన విద్యాపద్ధతి శాస్త్రీయమైనది కాదు. కాలానుగుణంగా విద్యా బోధన లక్ష్యాలను సమర్థవంతంగా సులభంగా సాధించడానికి ఆధునిక విద్యావేత్తలు కొన్ని ఆధునికమైన బోధనా పద్ధతులను రూపొందించారు. ఈ పద్ధతులకు ఆధారభూతమైన ప్రధాన సూత్రాలు.

1. తెలిసిన విషయము నుండి తెలియని విషయానికి వెళ్ళుట.

(Known to Unknown) (Familiar to Remote)

ఉదా : ఆవు,గేదె, కుక్క మొదలగునవి → పులి, సింహము, ఏనుగు మొదలగునవి.

2. సులభమైన విషయము నుండి కఠినమైన విషయానికి సాగుట(Easy to Difficult).

ఉదా : పదములు ⟶ వాక్యములు.

కూడికలు గుణకారం.

3. మూర్త విషయము నుండి అమూర్త విషయం వైపు వెళ్ళుట.(Concrete to Abstract)

ఉదా :-గుడి, గుజ్జము, పలక ———→ ధర్మము, సత్యము, హింస, సహనము.

4. విశ్లేషణాంశాల నుండి సమన్వయ అంశంపై గుర్తుపెట్టుట. (Analysis to Synthesis)

ఉదా : సంధి:- వాడున్నాడు ———→ వాడు+ఉన్నాడు.

నీవెక్కడ ———→ నీవు+ఎక్కడ. ——— విశ్లేషణం

ఉకారము పైన అచ్చుపరమైనపుడు తప్పక సంధి వస్తుంది.

(సమన్వయం).

ఛందస్సు : ఇచ్చిన పద్య పాదాన్ని గురువు,లఘువులను గుర్తించి గణవిభజన చేసి చివరికి అది ఏ పద్యపాదమో లక్షణములతో సమన్వయించుట.

5. సంపూర్ణత్వం నుండి వివిధ భాగాలను ఆలోచించుట.

(Whole to Parts).

ఉదా :- శరీరము ——— కన్ను, ముఖము, చెవి.

భూమి ——— పర్వతాలు, నదులు, అడవులు.

విశ్వము ——— గ్రహములు, నక్షత్రములు, ఉల్కలు.

ఆచరణాత్మకమైన, సమర్థవంతమైన ఆధునిక బోధనా పద్ధతులు ఈ అధ్యాయంలో వివరింపబడినవి. (ఛాత్రోపాధ్యాయులు మొదటి సంవత్సరపు ఆకర గ్రంథము నందు నిగమోప పద్ధతి, అనుమానోపపద్ధతి మొదలైన పద్ధతులు కొన్ని వివరింపబడినవని గుర్తించగలరు.)

2.1 ఉపన్యాస పద్ధతి

పూర్వం విద్యాబోధన గురుకులంలో జరిగేది. నాడు ఎటువంటి ముద్రిత గ్రంథాలు ఉండేవి కావు. గురువులు తమవద్దనున్న తాటాకులపై ఘంటాలతో వ్రాసిన గ్రంథాలలోని వాఙ్మయాన్ని (సాహిత్యం, శాస్త్రం, చరిత్ర మొ॥) విద్యార్థులకు బోధించేవారు. విద్యార్థులందరికి ఎటువంటి పుస్తకాలను అందించే అవకాశం లేకుండేది. విద్యార్థులు విన్న విషయాన్ని ధారణలో ఉంచుకొనేవారు. దీనినే గురు కేంద్రవిద్యగా చెప్పవచ్చు. ఆనాడు ఉపన్యాస పద్ధతిలో బోధన జరిగేది. ఈ పద్ధతిలో విద్యార్థులు కేవలం శ్రోతలుగా ఉండేవారు.

ఉపన్యాసపద్ధతిలో అధ్యాపకుడు పాఠ్యాంశాన్ని తరగతిలో వివరించి చెప్పగా విద్యార్థులు, వాటిని విని గ్రహిస్తారు. తరగతి పూర్తిగా ఉపాధ్యాయుని ఆధీనంలో ఉంటుంది. విద్యార్థుల పాత్ర వినడమే కాని వారు చేసే కృత్యాలు ఏవీ ఉండవు. ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థుల ఆవశ్యకతలను దృష్టిలో పెట్టుకొని బోధించ నందు వల్ల విద్యార్థులలో దాగియుండే సృజనాత్మకత, పరిశీలన , ఆలోచన మొదలైన శక్తులను అభివృద్ధి పరచడానికి అవకాశముండేది కాదు.

ఉపన్యాస పద్ధతిలోని గుణాలు - పరిమితులు :-

1. ఉపన్యాస పద్ధతిలో ఎక్కువ విషయాలను తక్కువ సమయంలో చెప్పవచ్చు.

2. ఇది ఉన్నతతరగతుల విద్యార్థులకు కొంత వరకు, కళాశాల విద్యార్థులకు అధికంగా ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది.

3. ఉపాధ్యాయునికి ఈ పద్ధతి సులభకరమైనది. ఇది ఎటువంటి చర్యాత్మకమైనది కాదు. విద్యార్థులు స్తబ్దతతో కేవల శ్రోతలుగా ఉండిపోతారు. అభ్యసన క్రియలో పాల్గొనలేరు.

4. ఈ పద్ధతిలో విద్యార్థులలో స్వీయాభ్యసన జరగడానికి వీలుండదు.

5. విజ్ఞాన శాస్త్ర విషయాలను బోధించునప్పుడు ఇది ప్రయోజనకరమైనది కాదు. చరిత్రాంశాలను బోధించునప్పుడు కొంతవరకు ఉపన్యాస పద్ధతిని పాటించవచ్చు.

6. కథలు, పాఠ్యాంశానికి సంబంధమైన విషయాలను చర్చించేటప్పుడు భాషా బోధకులు ఈపద్ధతిని తగిన విధంగా పాటించవచ్చును.

2.2 నాటకీకరణం (Dramatisation)

విద్యార్థుల అభ్యసన సమగ్రంగా జరగాలనే ఆశయంతో బోధన సాగుతుంది. పాఠ్య విషయాన్ని విద్యార్థులచే గ్రహింపచేయడానికి ఉపాధ్యాయుడు వివిధ పద్ధతులననుసరించి బోధిస్తాడు. ఒక అంశాన్ని బోధించేటప్పుడు ఏపద్ధతి అనుసరణీయమో ఉపాధ్యాయుడు నిర్ణయించుకొంటాడు. పద్ధతిని ఎన్నికజేయడంలో ఉపాధ్యాయుని ప్రతిభ అనుభవం మిక్కిలిగా సహకరిస్తాయి. కొన్ని అంశాలను కథగా మలిచి చెప్పవచ్చు. ఉదాహరణకు అశోకుని కళింగయుద్ధ ఘట్టం. ఆకథాంశాన్ని సంభాషణాత్మకంగా మార్చుట ద్వారా విద్యార్థులఅభ్యసనం మరింత ఆసక్తి కరంగా, శక్తివంతంగా సాగుతుంది.విద్యార్థులకు పాఠం బోధించిన తరువాత ఆ పాఠాన్ని సంభాషణ రూపంలోకి మార్పించి, ఆ పాత్రలను విద్యార్థులతో అభినయింపజేయడమే నాటకీకరణం. నాటకప్రదర్శన వేరు,నాటకీకరణ వేరు. పాఠం సంభాషణల రూపంలోకి మార్చటానికి వీలయినప్పుడే ఈ నాటకీకరణం చేయించటానికి వీలవుతుంది. బోధించిన పాఠాన్ని అర్థం చేసుకోవడం వల్ల విద్యార్థులు తేలికగా నాటకీకరణ చేయగల్గుతారు.బోధించిన నాటకీకరణ పద్ధతిని ఉపయోగంచుకోవడం ద్వారా విద్యార్థుల ఆసక్తిని ఇనుమడింపచేయవచ్చు.

బోధించిన పాఠాన్ని సంభాషణ రూపంలోకి విద్యార్థులచేత మార్పించిగాని,తానే మార్చిగాని నాటకీకరణం చేయవచ్చు. వీలయింనతవరకు విద్యార్థులచేత సంభాషణలు వ్రాయిస్తే మంచిది. అవసరం అనిపించిన మార్పులు, కూర్పులు అధ్యాపకుడు తరువాత చేయవచ్చు. తరగతి గదిని రంగస్థలంగా తీసుకోవాలి. పాత్రలకు వేషధారణ లేదు. విద్యార్థులే ప్రేక్షకులు.

విద్యార్థులను వారి రూపురేఖలను బట్టిగాక, వాచిక భేదాన్ని బట్టి (నాయక పాత్రకు గంభీరమైన స్వరంగల) విద్యార్థిని ఎంచుకోవడం ముఖ్యం. విద్యార్థులు సంభాషణలు పలికేటపుడు వాచికాభినయంతోపాటు తగినంత ఆంగికాభినయం కూడ ఉండాలి. స్త్రీ పురుష పాత్రలను బాలబాలికలెవరైన పోషించవచ్చు.

నిర్వహణలో జాగ్రత్తలు :

1.బాలబాలికలున్న తరగతిలో పాత్రలు ఎంపిక చేసేటప్పుడు ఉపాధ్యాయునికి జాగరూకత చాలా అవసరం.

2.భార్య పాత్రకు అమ్మాయిని, భర్త పాత్రకు అబ్బాయిని ఎంపిక జేయరాదు. అబ్బాయిలను, అమ్మాయిలను విడివిడి వర్గాలుగా విభజించి విడిగా నాటకీకరణం చేయాలి.

3.విద్యార్థులు సంభాషిస్తున్నపుడు తరగతి గదిలో క్రమశిక్షణ నేర్పడం అవసరం.

4.దోషాలను అధ్యాపకుడు విద్యార్థులకు తెలియకుండా నమోదు చేసుకుంటూ ఉండాలి.

5.వ్యక్తిగత దోషాలను ప్రత్యేకించి చూపకుండా సామాన్య దోషాలుగా పేర్కొని వాటికి నివారణ మార్గాలను అధ్యాపకుడు సూచించవచ్చు.

ప్రయోజనాలు:

1.విద్యార్థులకు పాఠాన్ని సంభాషణ రూపంలోకి మార్చడం వల్ల చక్కని రచనా నైపుణ్యం పెరుగుతుంది.

2.పటిష్టమైన భాషానైపుణ్యం వర్ధిల్లుతుంది.

3.అభ్యసనంలో ఆసక్తి పెరుగుతుంది.

4.విభిన్న పాత్రలతో వ్యవహరించడం వల్ల నిత్యజీవితంలో సామాజికులతో చక్కని సంబంధాలు పెట్టుకొనే అవకాశం కలుగుతుంది.

5.విద్యార్థులలో ఆనందానుభూతి కలుగుతుంది.

6.నేర్చుకున్న పాఠం బాగా గుర్తు ఉంటుంది.

7.సామూహిక కార్యక్రమ నిర్వహణ అలవడుతుంది.

కృత్యం :
ఏదైనా ఒక పాఠ్యాంశాన్ని నాటకీకరణ పద్ధతిలో నిర్వహించి వాటి ప్రయోజనాలను తెలపండి.

2.3 చర్చాపద్ధతి

విద్యార్థుల పఠన లేఖన నైపుణ్యాలను మాత్రమే అభివృద్ధిపరచే చర్యలు నిత్యం తరగతి గదిలో నిర్వహించబడుతున్నాయి. భాషణనైపుణ్యాన్ని నిర్లక్ష్యం చేయడం జరుగుతుంది. అలా కాకుండా భాషణనైపుణ్యం అభివృద్ధి పరచేందుకు చర్చాపద్ధతి చాలా ఉపయుక్తమైనది.
అధ్యాపకుడు తన అభిప్రాయాలను విద్యార్థుల మీద బలవంతంగా రుద్దకూడదు. పాఠంలోని విషయాలను విద్యార్థులందరి చేత ఆలోచింపజేసి తరగతి గదిలో చర్చించే పద్ధతిని చర్చాపద్ధతి అనవచ్చు.మాతృభాష బోధనలో మాధ్యమిక,ఉన్నత దశలలో చర్చాపద్ధతిని ఉపయోగించుకొని బోధించవచ్చు . ప్రాథమిక దశలో శిశువులు అభిప్రాయాలను చర్చించటం సాధ్యం కాదు . కనుక ఈ పద్ధతి నుసరణీయం కాదు.

మాధ్యమిక దశ : మాధ్యమిక దశలో విద్యార్థులకు పాఠం బోధించిన తరువాత విద్యార్థులతో చర్చింపజేయవచ్చు. పీరియడ్ చివర కొంత సమయాన్ని విద్యార్థుల చర్చకు కేటాయించి అంతవరకు బోధించిన పాఠం మీద చర్చకు అవకాశం కల్పించవచ్చు. ఒక పద్యం బోధనాంతరం అందులోని విషయజ్ఞానం, భాషాజ్ఞానం విద్యార్థులు గ్రహించిన తరువాత ఆ పద్య అంత:సౌందర్యాన్ని విద్యార్థులతో చర్చింపజేసి రాబట్టవచ్చు. ఇందువల్ల విద్యార్థులు తమకు స్ఫురించిన కవితాపరమైన సౌందర్యాంశాలను మిగిలిన విద్యార్థులకు కూడ తెలియజేసే అవకాశం ఉంటుంది. అలాగే మిగిలిన విద్యార్థులు చెప్పే గంభీరమైన అంశాలను కూడ ఆస్వాదించడానికి వీలవుతుంది.అలాగే గద్యపాఠం బోధించేటప్పుడు విద్యార్థులతో చర్చింపజేయవచ్చు. ఉపవాచకం చదివించి అందులోని పాత్రల గురించి, సంఘటనల గురించి, శైలిని గురించి చక్కగా చర్చింపజేయవచ్చు. అలాగే వ్యాసం, ఉపన్యాసం మొదలగు వాటిని చేయించదలిచినప్పుడు ఆయా విషయాల మీద తరగతిలో చక్కగా చర్చింపజేయవచ్చు.

ఉన్నత దశ : ఉన్నత దశలో అధ్యాపకుడి పాత్రలకంటే విద్యార్థుల పాత్ర ఎక్కువ ఉంటూ చర్చాపద్ధతి నిర్వహించటం అవసరం. అధ్యాపకుడు ముందుగానే తన అభిప్రాయాలను ప్రకటించకూడదు.తరగతిగదిలో పీరియడ్‌లో దాదాపు సగం సమయాన్ని చర్చకు కేటాయించవచ్చు. పద్య, గద్య పాఠాలు,వ్యాకరణం,ఛందస్సు,అలంకారాలు మొదలగునవి అన్నీ చర్చాపద్ధతి ద్వారా బోధించవచ్చు.పద్యాన్ని ఒకటి రెండు సార్లు అధ్యాపకుడు ఆదర్శ పఠనం చేశాక అందులోని బోధనా లక్ష్యాలు అన్నింటి మీద అధ్యాపకుడు ప్రశ్నలు వేస్తూ విద్యార్థుల చర్చను నిర్మాణాత్మకంగా కొనసాగించవచ్చు. పద్య భావంలోని సొగసులు,చమత్కారం,పద్య నిర్మాణశిల్పం మొదలైన ఇంకా వారి సమస్యలు అభిరుచులు మొదలైన అనేక విషయాలపై చర్చలు ఏర్పాటు చేయవచ్చు.

సాహిత్యఅంశాలను విద్యార్థులతో చర్చింపజేయవచ్చు. అలాగే అందులో వచ్చే వ్యాకరణాంశాలు అన్నింటిని కూడ విద్యార్థులతో చర్చించవచ్చు.పాఠశాలలో జరిగే వివిధ ప్రత్యేక కార్యక్రమాలను గురించి విద్యార్థులతో చర్చించవచ్చు. వ్యాసరచన, వక్తృత్వ పోటీలకు విద్యార్థులను సంసిద్ధపరచడానికిగాను రకరకాల విషయాల మీద తరగతిలో చర్చలు ఏర్పాటు చేయవచ్చు.

నిర్వహణలో జాగ్రత్తలు: ఈ పద్ధతిని అనుసరించునపుడు తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు

1. అధిక ప్రసంగం చేసేవిద్యార్థులకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వకూడదు. మంచి అభిప్రాయాలను గౌరవించాలి.

2. అందరు విద్యార్థులు చర్చలో పాల్గొనేలా ప్రోత్సహించాలి.

3. అభిప్రాయాలను విద్యార్థులు స్పష్టంగా సూటిగా ప్రకటించేలా ప్రోత్సాహించాలి. వారిలో మొహమాటం, భయం, ఉండకూడదు.

4. అధ్యాపకుడు చర్చాపద్ధతి నిర్వహిస్తున్నప్పుడు తనకు నచ్చిన అభిప్రాయాలను చెప్పిన విద్యార్థులను పొగడడం, లేదా నచ్చని విషయాలను చెప్పిన వారిని తెగడడం చేయకూడదు. ఉపాధ్యాయులు స్నేహపూర్వకంగా నిష్పక్షపాత వైఖరితో వ్యవహరించాలి.

5. విద్యార్థుల దోషాలను నిర్మాణాత్మకంగా ఉపాధ్యాయుడు విమర్శించాలి.

6. ఈర్ష్యద్వేషాలు లేని ఆహ్లాదకర వాతావరణంలో చర్చ జరిగేటట్లు చూడాలి.

చర్చాపద్ధతి ప్రయోజనాలు:

1.విద్యార్థులకు భాషణ రూపంలో భావ వ్యక్తీకరణ నైపుణ్యం పెరుగుతుంది.

2. సభాకంపం, బిడియం వంటి అవలక్షణాలు తొలగిపోతాయి. నేర్చుకున్న అంశాలు బాగా గుర్తుంటాయి.

3. విద్యార్థులు తాము వ్యక్తీకరించిన భావాలకు ఇతరులు ఎలా స్పందిస్తారో తెలుసుకొనే అవకాశం ఉంది. తమ దోషాలను దిద్దుకొనడానికి నేర్చుకొంటారు.

4. విద్యార్థుల ఆలోచనా పరిధిని విశాల దృక్పథాన్ని పెంచుతుంది.

5. ఇతరుల అభిప్రాయాలను గౌరవించడం అలవాటవుతుంది.

6. నేర్చుకున్న పాఠాలు బాగా గుర్తుంటాయి.

కృత్యం: మాధ్యమిక తరగతి విద్యార్థులకు ఒక ఉపవాచకంలోని పాఠ్యాంశాన్ని చర్చింపజేసి ఒక నివేదికను తయారుచేయండి.

2.4 క్రీడా ప్రద్ధతి

విద్యార్థుల మానసిక ప్రవృత్తులకు అనుగుణంగా వారి యొక్క ఆసక్తి, అభిరుచి, మనోవికాస దశలను ఆధారంగా చేసుకొని తయారు చేయబడిన బోధన పద్ధతియే క్రీడాపద్ధతి. 'క్రీడ' అంటే ఆట. అంటే ఒకరి నియంత్రణ లేకుండా స్వతంత్రంగా,ఉల్లాసంతో ప్రతిఫలాపేక్ష లేకుండా చేసేపని 'క్రీడ' .(ఉత్సాహంతో చేసే పనిని 'క్రీడ' అంటారు.ఉత్సాహం లేకుండా చేసే క్రియను 'పని' అంటారు.) పిల్లలు క్రీడా ప్రియులు.కావున వారి సమయాన్ని ఆటలతో గడపడానికి ఇష్టపడతారు.ఆటలాడుటలో ఎటువంటి అలసట కలిగినట్లుగా కనిపించరు.కాబట్టి ఇటువంటి క్రీడా సమయాన్ని విద్యా బోధనకు కూడ ఉపయోగించి వారి అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరచవచ్చునని మనస్తత్వ శాస్త్రవేత్తల,విద్యావేత్తల అభిప్రాయం.

'క్రీడ' అంటే జీవితంలో ముున్ముందు దీక్షాభినివేశాలతో ఆచరించదగిన కార్యాలకు సమాయత్తపరిచే పీఠికాప్రాయమైన 'సాధన'అని కారల్ గ్రూస్ [karl groos] నిర్వచించాడు. అందుకు ఉదాహరణగా ఆడపిల్లలు బొమ్మలాటలాడటం వారి మాతృత్వ గుణాభివ్యక్తీకరణకు సూచకమంటాడు. మానవ జాతి తరతరాలుగా పొందిన పరిణామ పునరభినయమే శిశు క్రీడలో కనిపిస్తుందని, మానవ జాతిలోని క్షుద్రప్రవృత్తులు శైశవదశలో ప్రతి వ్యక్తిలోనూ క్రీడారూపంలో బహిర్గతమవుతాయని 'స్టాన్లీహాల్' (Stanly Hall) క్రీడల గురించి అభిప్రాయపడ్డాడు.

మానవునిలోని ప్రకృతి సిద్ధాలైన సహజాతాల అపరిపక్వమైన రూపమే 'క్రీడ'అని మ్యాక్ డూగల్(Mac Dougal) క్రీడల్ని నిర్వచించారు.పిల్లల సంపూర్ణాభివృద్ధి కోసం క్రీడా పద్ధతి అమూల్యమైన 'సాధనము' అని ఫ్రోబెల్ గట్టిగా అభిప్రాయపడ్డాడు. క్రీడలలో బహిర్గతమయ్యే మానసిక శక్తిని విద్యావిధానంలో ఉపయోగించుకొంటే బోధన విధానం తప్పక ఫలమవుతుందిఅని 'పెర్సీనన్' (Percy Nunn)ఉద్ఘాటించారు. విద్యా విధానాలన్నింటిలోను క్రీడా పద్ధతి ఉత్తమమని 'కాల్‌వెల్‌కుక్'(Caldwell Cook) భావించాడు. గల్లిక్ (Gullick) అను విద్యా వేత్త తన 'Philosophy of Play',అనే గ్రంథంలో 'play is what we do,when we are free to do,when we will" అని చెప్పారు. పై నిర్వచనాలను, వివరణలను, సారాంశాలను పరిశీలిస్తే స్వేచ్ఛగా, స్వతంత్రంగా, ప్రతిఫలాపేక్ష లేకుండా చేసే క్రియ 'క్రీడ'అని స్పష్టమవుతుంది. 'సిల్లార్' మరియు 'హెర్బర్ట్ స్పెన్సర్ ' (Schilar and Herbert Spencer)., అదే విధంగా 'Lord Kim' మరియు 'Kil patric' అను విద్యా వేత్తలు విద్యార్థుల అభ్యసనానికి క్రీడా స్థలమే అనువైనదని, అక్కడే అభ్యసనానికిపునాదులు నిర్మించాలని చెప్పారు.ప్రాథమిక దశలోని విద్యార్థులకు జ్ఞానేంద్రియ, కర్మేంద్రియ శిక్షణలను క్రీడా పద్ధతి ద్వారా బోధన చేయడం మంచిది. భాషాబోధనలో అనుసరింపవలసిన క్రీడలు ఈ

ఆకర గ్రంథంలో పొందుపరచబడి ఉన్నాయి. మాధ్యమిక దశలో విషయాలను బట్టి,అవసరాన్ని బట్టి ఉపాధ్యాయుడు ఈ పద్ధతిని అవలంబింపవచ్చును. కథాకథనాలు, సంభాషణా వ్యాసంగాలు,నాటకీకరణ పాఠాలు, తప్పొప్పులను కనుగొనే సాధన అభ్యాసాలు,వాక్యాల పరస్పరమైన మార్పు మొదలైనవి క్రీడా పద్ధతి ద్వారా బోధించవచ్చును. మాతృ భాషాబోధనలో భాషణ,పఠన,లేఖనాలను క్రీడలుగా బోధించవచ్చు..

భాషణం :

విద్యార్థి బడిలో చేరిన తర్వాత పాఠశాలకు రావడంలో ఆసక్తిని పెంపొందింప జేయడానికి అతనికి నచ్చిన విషయాలను గూర్చి సంభాషణలను నిర్వహించడం,చిత్రాలను చూపించి కథలను చెప్పించడం,బాలగేయాలను పాడించడం మొదలైనవి చేపట్టాలి. నాటకీకరణ, ప్రదర్శనలు, కవి సమ్మేళనాలు,అనుకరణ న్యాయ స్థానాలు,విధాన సభలు మొదలైనవి క్రీడా పద్ధతి అనుసరించినవే. ఇవే కాకుండా గేయాలు,పొడుపు కథలు,గేయనాటికలు, ప్రశ్నో త్తర కార్యక్రమాలు,చర్చావేదికలు,ఉపన్యాసాలు,ఏర్పరచి విద్యార్థుల భావనలను,ఊహా శక్తిని,వారి నైపుణ్యాలను పెంపొందించవచ్చు.

పద్య పఠనం,స్వీయ కవితా పఠనం వంటి వాటిని కూడ మాతృభాషాబోధకుడు క్రీడలుగా కొనసాగించవచ్చును.క్రీడా పద్ధతి విద్యా బోధనలోని గంభీరతను దెబ్బతీస్తుందని కొందరి అభిప్రాయం.ఎందుకంటే క్రీడ కేవలం విరామం, ప్రయోజనం లేని చేష్ట , ఇష్టం వచ్చినట్లు చేసే పని అని వారి భావన. మరి కొందరు కృషితో సంబంధం లేని ప్రతి చర్య క్రీడేనని అభిప్రాయపడుతున్నారు. కానీఈ అభిప్రాయాలేవీ సరయినవి కావు. కష్టపడి పనిచేసినపుడు గ్లాని కలుగుతుంది.అది రెండు విధాలు.1)మానసికం 2)శారీరకం. ఈ ద్వివిధ గ్లానిని తొలగించుకోవడానికి ఆచరించే క్రియా కలాపమే 'క్రీడ' అని చెప్పవచ్చు..

పఠనం :క్రీడల ద్వారా భాషా నైపుణ్యాలను పెంపొందింపవచ్చు . మంచి పద్యాలను చదివించడం,స్వీయ కవితలు,వ్యాసాలు,కథలు,నివేదికలు చదివించడం మొదలైన క్రియల ద్వారా మాధ్యమిక,ఉన్నత పాఠశాలల్లో పఠన నైపుణ్యాన్ని ఆసక్తికరంగా,ఉత్సాహంగా కొనసాగించవచ్చు.

లేఖనం :పిల్లలకు అక్షరాలు నేర్పడానికి ముందుగా,వారిచే రకరకాల గీతలను,బొమ్మలను గీయించి,కాగితంముక్కల కత్తిరింపులతో అక్షరాలను చూపించవచ్చును.పూసలు,దారపు ముక్కలు,పిండితో అక్షరాలను కూర్చి చూపించవచ్చు. పదంలోని అక్షరాలను,వాక్యంలోని పదాలను తారుమారుగా చేసి విద్యార్థులచే సరిచేయడం వల్ల విద్యార్థులలో ఉత్సాహంగా లేఖన సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించగలం.

పఠనం :

మెరుపు అట్టలను చూపించి,చదివించి పఠన నైపుణ్యాన్ని కలిగించవచ్చును.

ఉదా : పలక ——— ప డ క

కలప ——— క డ ప

తలుపు ——— త బ ల.

పద్యాలను పాదభంగం లేకుండా చూచి వ్రాయటం, చిత్రపటాలను చూపించి ఊహాశక్తికి తగినట్లు విద్యార్థుల అభిప్రాయాలను కనుగొనడం, కొన్ని పదాలు,కొన్ని వాక్యాలనిచ్చి కథలను వ్రాయించడం, కవితలు,లేఖలు,వ్యాసాలు మొదలగు కార్యక్రమాలను ఉత్సాహంగా మాధ్యమిక దశలో నిర్వహించవచ్చు.

పాఠ బోధనకు ఉపయోగపడే పరికరాలు :

ఆధునిక కాలంలో పిల్లలకు చాలా ఇష్టమైనవి టేపు రికార్డర్, టెలివిజన్ వంటి సాధనాలు. ఇటువంటివి ఉపయోగించినప్పుడు విద్యార్థులు పాఠాన్ని ఒక క్రీడగా నేర్వగలరు.

సహ పాఠ్యకార్యక్రమాలు :

పాఠశాలలో బోధన మాత్రమే కాకుండా విద్యార్థులకు ఇతర కార్యకలాపాలైన సారస్వత సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు,పాఠశాల పత్రిక,పుస్తక ప్రదర్శన శాలలు,భాషా క్రీడలను నిర్వహించడానికి ఉపాధ్యాయుడు ప్రయత్నించాలి.భాషాప్రయోగశాలలు మొదలైన వాటిని నిర్వహించడం ద్వారా భాషాబోధనను సమగ్రంగా సాధించవచ్చు.భాషాబోధకుని ప్రతిభను బట్టి రకరకాల సహ పాఠ్య కార్యక్రమాలను నిర్వహించవచ్చు.మాతృ భాషలో క్రీడలను రెండు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు . అవి 1)భాషా క్రీడలు 2)సాహిత్య క్రీడలు.

1.భాషా క్రీడలు :

ప్రాథమిక,ఉన్నత స్థాయి విద్యార్థుల వయస్సును బట్టి మానసిక వికాసాన్ని బట్టి వివిధ క్రీడలు.

ప్రాథమిక దశ :- ఈ దశలోని విద్యార్థులకు శ్రవణ,భాషణ,పఠన,లేఖన నైపుణ్యాలను పెంపొందించడానికి క్రీడా పద్ధతిని ఉపయోగించవచ్చు.

మాధ్యమికోన్నతదశ : ఈ దశలో భాషాజ్ఞానం, వ్యాకరణ పరిజ్ఞానం, పెంపొందించుటకు ఇవి ఉపయోగపడుతాయి.

ఉదా : 1)బాల గేయాలు, 2)అభినయ గేయాలు, 3)పద్యపఠన పోటీలు, 4)అంత్యప్రాస పదాలు, 5)అంత్యాక్షరి పద్యాలు, 6)ఏక పాత్రాభినయాలు, 8)కథలు, 9)ఎటు వైపు నుంచి చదివినా ఒకే విధంగా నుండే పదాలు. ఉదా :-రంగనగరం,వికటకవి, కురువేరుకు............మొదలగునవి.

2)**సాహిత్య క్రీడలు :**

గేయాలు,కథలు, మినీ కవితలు,వచన కవితలు,మొదలైన ప్రక్రియలను విద్యార్థులచే వ్రాయించవచ్చు.

ఉదా : 1)కొన్ని చిత్ర పటాలను ఇచ్చి వారి ఊహకు తోచినట్లు కథలను చెప్పించవచ్చు.

2)కొన్ని గేయ భాగాలను ఇచ్చి మిగిలిన పాదాలు పూరింపచేయవచ్చు.

3)కొన్ని పదాలనిచ్చి,వాటి నాధారంగా చిన్న చిన్న కథలను చెప్పించవచ్చు.

4) కొన్ని పదాలనిచ్చి కవిత్వం చెప్పించవచ్చు. ఇంకను భాషాక్రీడలైనఅక్షర క్రీడలు,పద నిర్మాణ క్రీడలు,వాక్య క్రీడలు.గడి-నుడి;పదబంధ ప్రహేళిక పద్య పఠన క్రీడ, రచనా క్రీడలు మొదలైన వాటిని పిల్లలచే నిర్వహించవచ్చు.

క్రీడా పద్ధతి ప్రయోజనాలు :

- ఇది పిల్లల శారీరక వికాసానికి ఉపయోగపడుతుంది.
- పిల్లలలోని భావనాశక్తిని పెంపొందించవచ్చు.
- క్రీడల ద్వారా బహిర్గతమగు కొన్ని మానసిక శక్తుల్ని విద్యాభ్యాసానికి ఉపయోగించవచ్చు.
- విద్య నేర్పడంలో విద్యార్థులలో ఆసక్తిని పెంపొందించవచ్చు.
- బోధనపై విసుగు చెందకుండా,ఎక్కువ సేపు అభ్యసనపై శ్రద్ధను చూపించవచ్చు.
- అభ్యసించిన విషయాలు ఎక్కువ కాలం జ్ఞాపకముంచుకోడానికి తోడ్పడను.
- విద్యార్థుల సృజనాత్మకశక్తులను పెంపొందించవచ్చు.
- సమయ స్ఫూర్తి,వివేచన, జ్ఞానం,స్మృతి జ్ఞానాన్ని పెంపొందించవచ్చు.
- ఆలోచన,ఆచరణ,అనుభవాలను కలిగించవచ్చు.
- పిల్లలలో సహృదయత,సానుభూతి,సహకార భావాలు అభివృద్ధి చేయవచ్చు..
- హాస్య పూరిత ప్రసంగ ధోరణి,వాక్చాతుర్యం(వక్తృత్వం), నటనా కౌశలాలను పెంపొందించవచ్చు.
- శిశువులలో ఆనందానుభూతిని కలిగింపవచ్చు.
- విద్యార్థుల సమగ్ర మూర్తిమత్వాన్ని పెంపొందించవచ్చు.
- ఇతరులతో కలిసిమెలిసి జీవించే స్వభావం అభివృద్ధి చెందుతుంది.
- విద్యార్థులపై ఇతరుల ఒత్తిడి,ఆధిక్యత వంటివి ఉండవు.

♦ న్యాయకత్వ లక్షణాలను నేర్చుకుంటారు.
♦ సమస్యల పరిష్కారాన్ని కనుగొనడానికి ఉపయోగపడుతుంది.
♦ స్వతంత్ర ఆలోచనా విధానాన్ని అభ్యసనం వైపు మళ్ళింపవచ్చు.
♦ విద్యార్థుల అనుభవాలననుసరించి వారి అభ్యసనను వేగంగా కొనసాగింపవచ్చు.
♦ విద్యార్థులలో ఆత్మ విశ్వాసం,ఆత్మ నిగ్రహం కలిగి,అపజయాన్నయినా సంతోషంగా అంగీకరిస్తారు.

క్రీడా పద్ధతి-పరిమితులు :

ఈ క్రీడా పద్ధతి విద్యాబోధనలోని గంభీరతను దెబ్బతీస్తుందని కొందరి అభిప్రాయం.

విద్య కేవలం క్రీడలాగా మారేసరికి ఎటువంటి ప్రయోజనం లేదని వారి అనుమానం. కానీ ఇది అపోహ మాత్రమే.

విద్యార్థులకు బలవంతంగా బోధించడం వల్ల బోధనోద్దేశాలను సాధించడం కష్టం.కాబట్టి విద్యార్థులలో విద్యపై సహజంగా ఆసక్తి, ఏకాగ్రతలను కల్గించి ఎంత సేపు అభ్యసనలో పాల్గొన్నా అలసట చెందకుండా ఉండాలనే క్రీడా సూత్రాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని నిర్వహించే బోధన పద్ధతియే ‘ క్రీడా పద్ధతి’ .అంతేగాని కేవలం క్రీడలు మాత్రం క్రీడా పద్ధతి కాదు.

క్రీడా పద్ధతి వల్ల విద్యార్థుల జ్ఞానాన్ని పెంపొందించుకోవడంతో బాటు విషయం పట్ల,విద్య పట్ల, జీవితం పట్ల కూడ ఒక నిర్మాణాత్మక వైఖరి వారిలో అభివృద్ధి చెందుతుంది. విద్యనుపూర్తిగా క్రీడా పద్ధతిలోనే బోధించలేకపోయినా,అభ్యసనలో విద్యార్థులు ఎక్కువ సేపుఉత్సాహంతో పాల్గొనడానికి ఉపయోగపడు బోధనా పద్ధతియే ఈ ‘క్రీడా పద్ధతి’

కృత్యం:తెలుగు వాచకంలో (నాలుగు ఐదు తరగతి) పాఠాలలో ఏదైనా ఒక పాఠాన్ని క్రీడా పద్ధతిలో రూపొందించండి.

2.5 డాల్టన్ పద్ధతి (నియోజన పద్ధతి):

వ్యక్తుల మధ్య తెలివి తేటలలో వ్యత్యాసం కనిపిస్తుంది. చివరకు ఏకరూపులైన కవల పిల్లల ప్రవర్తనలో కూడ వైవిధ్యంగా కనిపిస్తుంది. అనంతమైన వైయుక్తిక భేదాలున్నప్పుడు విద్యార్థులందరికి సామూహికంగా ఒకే పద్ధతిలో బోధించడం ఎంతవరకు సబబు?

విద్యార్థులలోని వైయుక్తిక సామర్థ్యాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని ఆ శక్తియుక్తిల్ని వారిలో పెంపొందించేందుకు నియోజన పద్ధతి చాలా ఉపయోగకారి.హెలిన్ పార్క్ హర్స్ట్ అనే ఉపాధ్యాయిని ఈ నూతన పద్ధతిని రూపొందించింది. అమెరికాలో డాల్టన్ నగరంలో ఆమె తాను పని చేస్తున్న పాఠశాలలో మొట్టమొదట ఈ పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టడం వల్ల ఈ పద్ధతికి డాల్టన్ పద్ధతి అనే పేరు వచ్చింది.విద్యార్థుల వ్యక్తిగత సామర్థ్యాలను గుర్తించి,వ్యక్తిగత విద్యార్జన అవసరాలకు తగినట్లుగా బోధించే పద్ధతి. కాబట్టి దీన్ని వ్యక్తిగత పద్ధతి అని కూడ అంటారు.

ఈ పద్ధతిలో నియోజనాల సహాయంతో బోధన సాగుతుంది. కాబట్టి నియోజనాల పద్ధతి అని కూడ దీనిని అంటారు. ఈ పద్ధతిని మాధ్యమిక దశలో కొంత వరకు,ఉన్నత దశలో ఎక్కువగా వినియోగించవచ్చు. శక్తియుక్తులను,బుద్ధి వికాసాన్ని బట్టి తరగతి విద్యార్థులను ఉత్తమ, మధ్యమ, అల్పస్థాయిలుగా వర్గీకరించాలి. తరగతి పాఠ్యాంశానికి గరిష్ఠ,కనిష్ఠ ప్రణాళికలు తయారు చేసుకొని వాటిని సంవత్సరానికి,మూడుమాసాలకు,నెలకు,వారానికి తగినట్లు వర్గీకరించుకోవాలి. తరగతి పాఠ్యాంశాలలో గణితం,భాష,విజ్ఞానశాస్త్రం,సాంఘికశాస్త్రం,ఆంగ్లం ప్రధానమైనవిగా వర్గీకరించుకోవాలి.చిత్రలేఖనం,చేతి పనులు,క్రీడలు,తోట పని మొదలగునవి అప్రధాన వర్గంగా పేర్కొనాలి. మొదట వర్గానికి ఎక్కువ కాలం కేటాయించాలి. అప్రధాన వర్గానికి తక్కువ కాలం కేటాయించడం జరుగుతుంది. ఒక్కొక్క విషయానికి ఒక్కొక్క గది ప్రత్యేకించబడి ఉంటుంది. అందులో సంబంధిత ఉపకరణాలతో పాటు గ్రంథాలయం ఉంటుంది.

ఉపాధ్యాయుడి సలహా సంప్రదింపులయిన తరువాత విద్యార్థులు కనీసం రెండు మూడు గంటలు గ్రంథాలయంలో కృషి చేస్తారు. వారి కృషిని కొలిచే రేఖాపటాలు ఉంటాయి. ఆ రేఖాపటాలు వ్యక్తిగత కృషిని, తరగతి సమిష్టి కృషిని తెలిపేటట్లుగా విడివిడిగా ఉంటాయి.ఉపాధ్యాయుడు తరగతిలోని పాఠ్యాంశాలన్నింటిని నియోజనాలుగా సిద్ధం చేసి విద్యార్థులకిస్తాడు. విద్యార్థి నియోజనాలను పూర్తి చేసిన వెంటనే ఉపాధ్యాయుడు వాటిని పరిశీలించి, వ్యక్తిగతంగాను, లేదా సామూహికంగానూ తరువాతి నియోజనాన్ని ఇవ్వడం జరుగుతుంది.ఈ నియోజనా పద్ధతిలో ప్రతిభాశాలియైన విద్యార్థి సంవత్సరకాల పరిమితి గల కోర్సును ఆరు నెలల్లోనే పూర్తి చేసి ముందుకు సాగవచ్చు.మంద గమనంలో అభ్యసించే విద్యార్థి ఆ కోర్సును పూర్తిచేయడానికి రెండు సంవత్సరాలు కూడా పట్టవచ్చు.

ఉదాహరణానికి ఒక వర్గంలోని కొందరు విద్యార్థులు తెలుగులో 8వ తరగతి నియోజనాలను, ఆంగ్లంలో 6వ తరగతి నియోజనాలను, గణితంలో 9వ తరగతి నియోజనాలను పూర్తిచేస్తూ ఉండవచ్చు. ఈ ఉదాహరణలోని అంశాలు గమనిస్తే అభ్యసనంలోని వైయుక్తిక భేదం స్పష్టంగా గుర్తించవచ్చు.

నియోజనాలను ఇవ్వడంలో జాగ్రత్తలు :

1. స్థాయి కనుగుణంగా విద్యార్థులకు నియోజనాలు ఇవ్వాలి.
2. నియోజనాలతో పాటు తరగతి గ్రంథాలయాలు వాటికి సహకరించే పుస్తకాలు తెలపాలి.
3. విద్యార్థులు చేయాల్సిన విధులను తెలియజేయాలి.
4. విద్యార్థుల సందేహాలను ఎప్పటికప్పుడు నివృత్తి చేయాలి.
5. విద్యార్థులు ఒకరికొకరు చూసి వ్రాయకుండా జాగ్రత్త వహించాలి.
6. ప్రత్యేక విషయాలను సూచించాలి.
7. విద్యార్థులు కంఠస్థం చేయవలసిన భాగాలను సూచించాలి.

మాతృభాష నియోజనాలు:

ప్రాథమిక దశలోని విద్యార్థులకు తగినంత పరిణితి ఉండదు. కనుక ఈనియోజన పద్ధతి ఈ దశలో అమలు జరపడానికి వీలుకాదు. మాధ్యమిక దశలో కొంతవరకు, ఉన్నత దశలో చాలావరకు ఈ పద్ధతి వినియోగించవచ్చు.మాధ్యమిక దశలో పాఠ్యగ్రంథంలోని పాఠాలను అధ్యాపకుడే బోధిస్తాడు. కాని ఉపవాచకం బోధనకు ఈ పద్ధతిని అనుసరించవచ్చును. వ్యాసరచన,లేఖారచన మొదలైన లిఖితరచనా నైపుణ్యాన్ని పెంపొందించటానికి,విస్తారపఠనాన్ని, మౌన పఠనాన్ని పెంపొందించడానికి కొన్ని నియోజనాలు ఇవ్వవచ్చు.

ప్రతి నియోజనంలోను పద్యం, గద్యం, ఉపవాచకం, వ్యాకరణం మొదలగు వాటిలోని అంశాలను పరిగణలోనికి తీసుకోవాలి. ఈవిధంగా అన్ని రకాలకు చెందిన పాఠ్యాంశాలు అన్ని నియోజనాలలో ఉండేలా చూసుకోవాలి.ఈ విధమైన ప్రక్రియా వైవిధ్యమున్న నియోజనాల వల్ల మానసికంగా గ్లాని ఏర్పడదు. ఎక్కువ ఉత్సాహంగా నేర్చుకుంటారు.

ప్రయోజనాలు: 1. విద్యార్థులలో స్వయంకృషిని పెంపొందిస్తుంది.

2. ప్రతిభావంతులైన విద్యార్థులు విద్యార్జనలో మందబుద్ధులతో ఆగి ఉండవలసిన పనిలేదు. త్వరత్వరగా తరగతులను పూర్తి చేసుకోవచ్చు.

3. పై తరగతులలోని సబ్జెక్టులను అధ్యయనం చేయవచ్చు.

4. భాషా నైపుణ్యాలు వృద్ధి చెందుతాయి. 5. గ్రంథ పరిశీలనా సామర్థ్యం పెరుగుతుంది.

6. కాల నిర్ణయ పట్టికలనేవి లేకపోవడం వల్ల స్వేచ్ఛగా చదువుకోవచ్చు.

7.వివిధ అంశాలలో వెలువడిన మంచి రచనలను పఠించాలనే అభిలాష,నిర్మాణాత్మకమైన పోటీ భావం పెరుగుతుంది.

పరిమితులు:

1. నియోజనాలు తయారు చేయడం,వాటిని వెనువెంటనేదిద్దటం వల్ల ఉపాధ్యాయునికి పని భారం ఎక్కువ అవుతుంది.

2. తోటి విద్యార్థులను చూసి వ్రాసే అవకాశం ఉంది.

3. నియోజనాలు చేయడంలో ఎక్కువ కాలహరణం, ధనవ్యయం జరుగుతాయి.

4. కొందరు ఎక్కువ పాఠాలు, మరికొందరు తక్కువ పాఠాలు అభ్యసించడంవల్ల సమవయస్కులైన విద్యార్థులలో హెచ్చు తగ్గు భావాలు కలుగుతాయి.

5. ఇది మందగ్రాహకులకు పనికి రాదు.

6. గ్రంథాలయంలోని పుస్తకాలను భద్రంగా చూసుకోవడం కష్టం.

7. విద్యార్థులలో సామూహిక కృషికి అవకాశం తక్కువ. కాబట్టి సాంఘికీకరణం జరగడానికి అవకాశం ఉండదు.

8. వాచిక చర్యకు అవకాశం ఉండదు.

9. ఇది కేవలం మాధ్యమిక ఉన్నత దశలలోని విద్యార్థులకే ఉపకరిస్తుంది.

పరిమితులను అధిగమించే విధానాలు:

1. విద్యార్థులందరిని అప్పుడప్పుడు ఒక గదిలో కూర్చోబెట్టి సామాన్య విషయాలు మీద సామూహికంగా ఉపన్యసిస్తూ సమిష్టి భావాన్ని పెంపొందించవచ్చు.

2. నియోజనాలు దిద్దేప్పుడు మధ్యమధ్యలో వారి కృషిని తెలుసుకోవడానికి ప్రశ్నిస్తూ కాపీకొట్టినది, లేనిది తెలుసుకొనవచ్చు.

3. విద్యార్థుల్ని కొన్ని వర్గాలుగా విభజిస్తాం. కాబట్టి ఆయా వర్గాలలో ఒంటరితనానికి అవకాశం లేదు.

4. మందగ్రాహకులయిన విద్యార్థులపై ఉపాధ్యాయులు ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించుటకు అవకాశం తీసుకోవచ్చు.

కృత్యం : విద్యార్థులకు నియోజన పద్ధతిలో కొన్ని నియోజనాలనిచ్చి, వారి అభ్యసన వేగాన్నిగమనించి జట్టులో చర్చించండి.

2.6 కృత్యాధార బోధన

కృత్యాలను ప్రాతిపదికగా తీసుకొని బోధన చేసే పద్ధతిని 'కృత్యాధార పద్ధతి' అంటారు. దీనినే కార్యకలాపాల పద్ధతి అని కూడ అంటారు. విద్యార్థుల స్థాయిని,మానసిక శక్తులను,సామాజిక పరిసరాలను, ప్రత్యక్ష అనుభవాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని వారిని స్వీయ అభ్యసనకు ప్రోత్సహించడమే ఈ పద్ధతి యొక్క ముఖ్యోద్దేశం. తరగతిలో నిరంతరం ఉపాధ్యాయుడు బోధిస్తూ ఉంటే విద్యార్థులు కూర్చొనిఎప్పుడూ ఏ చర్యలు లేక వినడం చాలా కష్టం. కాబట్టి ఏదైన చర్యల మూలంగా (కృత్యాల ద్వారా) విషయాలను బోధిస్తే వారు ఆసక్తికరంగా అలసట లేక అభ్యసిస్తారు.కాబట్టి ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థుల స్థాయికి,అభిరుచులకు తగినట్లు కృత్యాలను తయారు చేసుకోవాలి.ఉపాధ్యాయ కేంద్ర విద్యా విధానం కాకుండా 'శిశుకేంద్రవిద్య'గా కృత్యాలను తయారు చేయాలి అని 'బ్లూమ్' అభిప్రాయం.ఈ ప్రతిపాదన ఆధారంగా మొదట ప్రాథమిక దశలో కృత్యాధార బోధన పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది.

కృత్యాధార బోధన - నేపథ్యం :

విద్యార్థులలో స్వయంఅధ్యయన శీలాన్ని,ఆత్మగౌరవాన్ని , ఆత్మ సంతృప్తిని పెంపొందించడానికి సామాజిక కృత్యాలను అనుసరించాలని ఈశ్వర్ భాయ్ పటేల్ కమిటీ అభిప్రాయపడింది.1977 సం..లో ఈకమిటీ సాంఘీకోపయుక్త (SUPW) కార్య క్రమాలను పాఠశాలలో ప్రవేశ పెట్టాలని సిఫార్సు చేసింది. గాంధీజీ, జాకీర్ హుసేన్ వంటి మహనీయులు ప్రతిపాదించిన ప్రాతిపాదిక విద్య(Basic Education) కూడ పనిఅనుభవానికే ప్రాధాన్యత ఇచ్చింది.జాతీయ విద్యా విధానం (1986) కూడ పాఠశాలలో పని అనుభవాన్ని (Work Experience) కల్పించాలని సూచించింది.

విద్యా బోధనలో కృత్యాలకు గల స్థానం:

కొఠారి సంఘం(1964-66) విద్యార్థులకు తరగతి గదిలో ప్రయోగశాలలో,క్రీడా స్థలంలో,క్షేత్రపర్యటనలో వైవిధ్య భరితమైన అభ్యసనానుభవాలను కల్పించాలని చెప్పింది. సృజనాత్మక శక్తి,వైయుక్తిక సమూహకృత్యాలకు ముఖ్యత్వానిచ్చి,విద్యార్థులలోని అంతర్గత సృజనాత్మక శక్తులను వెలికి తీయాలని,వీటికి స్వతంత్ర , స్వేచ్ఛా వాతావరణాన్ని విద్యా సంస్థలు కల్పించాలని తెలిపింది. ఈ నేపథ్యంలో కృత్యాధార బోధనకు ప్రాతి పదికయైన కృత్యాలను మూడు రకాలుగా విభజించవచ్చు.

1. శోధన కృత్యాలు (Exploratory Activities)

2. నిర్మాణాత్మక కృత్యాలు (Constructive Activities)

3. ప్రదర్శనాత్మక కృత్యాలు (Demonstrative Activities)

1. శోధన కృత్యాలు (Exploratory Activities) : విద్యార్థుల శక్తి సామర్థ్యాలను, అభిరుచులను, ఆసక్తులను నైపుణ్యాలను వెలికి తెచ్చి వారిలో పరిశీలనాశక్తిని పెంపొందించడానికి ఇవి ఉపయోగపడుతాయి. పాడటం, నాటకాలు వేయడం, వస్తువులను సేకరించడం, సంభాషించడం, ప్రయోగాలు చేయడం మొదలైన సందర్భాలలో విద్యార్థుల శక్తియుక్తులను వెలికి తీయవచ్చు.

2. **నిర్మాణాత్మక కృత్యాలు** (Constructive Activities) : క్షేత్ర పర్యటన, చేతి పనులు చేయించడం ద్వారా ఈ కృత్యాలను జరుపవచ్చు.

3. ప్రదర్శనాత్మక కృత్యాలు (Demonstrative Activities) :విద్యార్థులలో దాగి ఉండే ప్రతిభా వ్యుత్పత్తులను వెలికి తెచ్చి ప్రదర్శింపగల్గిన కొన్ని ముఖ్య కృత్యాలు వ్యాసాలు,కవితలు మొదలైనవి వ్రాయించడం,కథలను నాటకీకరణ చేయడం మొదలైనవి. నిర్వహణ విధానాన్ని బట్టి కృత్యాలను మూడు విధాలుగా వర్గీకరించవచ్చు.

1. వైయుక్తిక కృత్యాలు 2. జట్టు కృత్యాలు 3. సామూహిక కృత్యాలు.

1) **వైయక్తిక కృత్యాలు** : ఇవి ఇంటిలోను,తరగతిలో గాని నిర్వహించు కృత్యాలు. ఇవి విద్యార్థులు వ్యక్తిగతంగా నిర్వహించే కృత్యాలు. నీతి కథలు సేకరించుట. తరగతిలో వాటిని చెప్పుట.

2) జట్టు కృత్యాలు : విద్యార్థులు జట్లుగా ఏర్పడి ఒకరికొకరు సహకారంతో నిర్వహించు కృత్యాలు. పరస్పర సహకార భావాన్ని ఈ కృత్యాల ద్వారా విద్యార్థుల యందు పెంపొందింపవచ్చు.

ఉదా: బడితోట నిర్వహణ,పాఠశాలపత్రిక నిర్వహణ.

3) సామూహిక కృత్యాలు : తరగతి మొత్తం మీదగాని, పెద్ద జట్లలో గాని నిర్వహించు కృత్యాలు సామూహిక కృత్యాలు. ఉదాహరణకు పాఠశాలదినోత్సవం .

ఉదాహరణ:- కృత్యాలను రూపొందించుటలో ఉపాధ్యాయుడు అనుసరించవలసిన అంశాలు.

— విద్యార్థుల వైయక్తిక భేదాలు.

— విద్యార్థుల సామాజిక అవసరాలు.

— విద్యార్థుల అభిరుచులు.

— విద్యార్థుల పరిసరాలు.

— విద్యార్థుల భావనలు.

— నిర్దేశింపబడిన పాఠ్యాంశాలు.

— అందుబాటులో ఉన్న ఉపకరణాలు.

— భాషావసరాలు.

విద్యార్థుల మనోవిజ్ఞానశాస్త్ర సిద్ధాంతాలను అనుసరించి 'రూసో' మొదలగు విద్యావేత్తల అభిప్రాయాలననుసరించి విద్యాబోధనలో శిశుకేంద్రవిద్య చాల ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకొన్నది. కాబట్టి ప్రాథమిక దశలో ఈవిధానం ముఖ్య పాత్ర వహిస్తున్నది.తరగతి గదిలో విద్యార్థులకు ఉపాధ్యాయుడు చేసే వాచిక బోధన విసుగు కలిగిస్తుంది. అందువల్ల అభ్యసనలో ఆసక్తి ఉత్సాహం తగ్గుతుంది. కొన్ని సందర్భాలలో విద్యార్థులు బడికి రాక మానుకొనే ప్రమాదం కలుగుతుంది. విద్యార్థుల బడిమానివేతను(drop out)అరికట్టడానికి,బడికి వచ్చి విద్యాభ్యాసనను కొనసాగించడానికి ఈ బోధనవిధానాన్ని ఉపయోగించు కొనవచ్చును.

వారి అభ్యసనను మెరుగుపరచడానికి అభ్యసనపై ఆసక్తి కల్గించడానికి బడికి సక్రమంగా రావడానికి ఈవిధానం ఎంతో ఉపయోగకరమైనది.వీటి లక్ష్యాలను సాధించడానికి ఉపాధ్యాయులు కృషి చేస్తే అభ్యసన సులభమయి, శాశ్వతమవుతుంది.

కృత్యాధార బోధన పద్ధతిలోని భావనలు:

- ఉపాధ్యాయులే స్వయంగా అభ్యసనా కృత్యాలు రూపొందించడం.
- కార్యకలాపాలు,అన్వేషణలు, ప్రయోగాల ద్వారా అభ్యసనాన్ని ప్రోత్సహించడం.
- వ్యక్తిగతమైన, లేక జట్టు కృత్యాలను అభివృద్ధిపరచడం.
- వైయక్తిక భేదాల కనుగుణంగా కృత్యాలను తయారుచేయడం.
- కృత్యనిర్వహణకు స్థానిక పరిసరాలను వినియోగించడం.
- కృత్యనిర్వహణ తర్వాత కృత్యసాక్ష్యాన్ని,అభ్యసన సాక్ష్యాన్ని ప్రదర్శించడం ద్వారా ఆసక్తికరమైన తరగతి గదిని ఏర్పాటు చేయడం.

కృత్యాధార బోధనలో - సోపానాలు:

- బోధన అంశాన్ని క్షుణ్ణంగా చదవడం.
- ముఖ్యాంశాలను గుర్తించి పట్టిక తయారుచేయడం.
- ఒక్కొక్క అంశాన్ని బోధించుటకు అనువైన కృత్యాలను తయారుచేయడం.
- తరగతిలో కృత్యాలను అమలు పరచే విధానాన్ని నిర్ణయించడం.
- అభ్యసనా సామగ్రిని, బోధనా సామగ్రిని సమకూర్చుకోవడం.
- కృత్యాలు చేసి బోధన చేయడం.

- స్వయం అభ్యసనను ప్రోత్సహించడం.
- పరిశీలన, పరిశోధనలను క్రమబద్ధం చేయడం.
- కృత్యాల ఆధారంగా మూల్యాంకనం చేయడం.

కృత్యాధార బోధన - జట్ల ఏర్పాట్లు

- విద్యార్థులను జట్లుగా విభజన. (ఆ విభజన విద్యార్థుల వైయక్తిక అభిరుచులు, ఆసక్తులు, వయస్సును బట్టి ఉండాలి).
- జట్టుకు ఒక నాయకుణ్ణి నియమించాలి.
- చేయదగిన కృత్యాలను ఎంపికచేసి విద్యార్థులకు ఇవ్వాలి.
- ఆలోచన, పరిశీలనలను పెంపొందించు కృత్యాలుగా ఉండాలి.
- విద్యార్థుల్లో సఖ్యతను,పరస్పర సహకారాన్ని పెంపొందించే విధంగా జట్టువిభజన ఏర్పరచాలి. ♦ కృత్యాలను ఆలోచించడంలో, పరిశీలించడం, పనిచేయడం, పరిమాణాలను తెలియచేయడం మొదలైన అన్ని చర్యలలోను విద్యార్థులు కలిసి పని చేసేలాగా చూడాలి.

నిర్వహణలో గమనించవలసిన అంశాలు:

- విద్యార్థుల అభ్యసన అభివృద్ధి దశలు.
- విద్యార్థుల అనుభూతులు, అభివృద్ధికి సంబంధించిన అంతర దృష్టి.
- విద్యార్థులలో గుర్తించదగిన ఆర్జనలు / ఉపలబ్ధి (Achievement).
- పాఠశాల వెలుపల చేసే కృత్యాలు.
- కృత్యాలు నిర్వహించిన తరువాత వాటికి సంబంధించిన వివరాలను అభ్యసన సాక్ష్యం, కృత్య సాక్ష్యం రూపంలో నమోదు చేయడం.

కృత్య సాక్ష్యం :

- గీసిన చిత్రాలు.
- పథకాలు, గ్రాపులు, చార్టులు.
- వ్రాత రూపంలోని భావనల పరంపర.
- కృత్యాలు చేస్తున్నప్పటి పోటీలు, సంపాదించిన అభినందన పత్రాలు.
- పునరీక్షణ పుటలు(Review sheets).
- కృత్య అభిలేఖలు(Records of Work).
- దిన చర్య పుస్తకాలు (Diaries). ♦ విద్యార్థుల అనుభవాల క్రోడీకరణ.
- విద్యార్థుల అలవాట్లు,ఆసక్తులకు సంబంధించిన సమాచారం.

బోధనోపయోగాలు

- విద్యార్థుల ప్రగతిని గుర్తించడానికి ఉపయుక్తంగా ఉంటుంది.
- విద్యార్థుల ఆత్మవిశ్వాసాన్ని పెంపొందించడానికి వీలవుతుంది.
- అభ్యసన గమ్యాలను నిర్వచించడానికి సులభమవుతుంది..
- విద్యార్థులను అభ్యసనోన్ముఖులుగా చేయడానికి ఉపయోగపడుతుంది.

ఉపాధ్యాయుని విధులు:

- విద్యార్థులను క్షుణ్ణంగా పరిశీలించాలి.
- విద్యార్థుల భాషణ శైలిని గమనించాలి.
- వారి పరస్పర సహకార విధానాన్ని గమనించాలి.
- సహాయకారిగా ఉండి వారిని ప్రోత్సహించాలి.
- విద్యార్థులు తమ అభ్యసనా ఫలితాలనుతామే విశ్లేషించుకోవడానికి సంసిద్ధులను చేయాలి.
- కృత్య నిర్వహణ తరువాత విద్యార్థులఅభ్యసనా ఫలితాలను రికార్డు చేసి ఉంచాలి.

మాతృభాషలో కృత్యాధార బోధన: భాషా బోధన అభ్యసనాలు చురుకుగా సాగడానికి ఈ కృత్యాలు ఉపయోగకరంగా ఉంటాయి.

1. **కథలు :** కథలోని ముఖ్య విషయాన్ని వాక్యాలలో వ్రాసి వాటిలో ఖాళీలు పెట్టి వాటిని విద్యార్థులచే పూరింపచేయవచ్చు. కథలోని ముఖ్యమైన పదాలు /పాత్రల, పేర్లను ఖాళీలలో వ్రాయించవచ్చు.

2. **చిత్రాలతోకథలను అల్లటం** : కొన్ని బొమ్మలను విద్యార్థులకిచ్చి వారిచేత సొంత వాక్యాలలో కథలు వ్రాయించవచ్చు. ఈ కృత్యాన్ని సామూహికంగాను, వ్యక్తిగతంగాను చేయించవచ్చు.

3.**పరిసరాలను దర్శించడం : విద్యార్థులను తరగతి గది నుండి** బాహ్య ప్రపంచంలోకి తీసుకోని వెళ్లాలి.వారు చూసిన అంశాలను / వస్తువుల పేర్లను వ్రాయించడంచేయాలి.

4. **భాషాక్రీడలు :** ఈ కృత్యంలో కొన్ని అట్టముక్కల కాగితాలపై అక్షరాలు వ్రాసి వాటిని ఒక బుట్టలో వేసి విద్యార్థుల మధ్య ఉంచాలి. వాటిలో ఏదైనా ఒక కాగితాన్ని విద్యార్థి చేత తీయించి ఆ అట్టలోని అక్షరంతో ప్రారంభమయ్యే కొన్ని పదాలను విద్యార్థుల చేత వ్రాయించాలి.ఈ కృత్యంలో విద్యార్థులు సామూహికంగా / వ్యక్తిగతంగా పాల్గొంటారు.

ఉదాహరణ: అ - అమ్మ ,అత్త ,అన్న ,అక్క ,అక్షరం..........

క - కత,కమల,కన్ను......................

5. **వివిధ ప్రక్రియల పఠనం :** పద్యాలను, గేయాలను, సంభాషణలను గద్య భాగాలను ప్రక్రియాను గుణంగా పఠనం చేయించవచ్చు.

6. **నాటకీకరణం :** ఉపాధ్యాయుడు ఏవైన ఒక అంశాన్ని ప్రవేశపెట్టి దాన్ని విద్యార్థుల చేత నాటకరూపంగా ప్రదర్శింపజేసి అభ్యసన కృత్యాలను కొనసాగించవచ్చు. వీటివలన విద్యార్థుల సంభాషణ నైపుణ్యం, భావనా శక్తి , నటనా నైపుణ్యాలను, సాంఘికీకరణను పెంపొందించవచ్చు.

7. **తనను గురించి పరిచయం:** నా కుటుంబం,నా మిత్రుడు, నేను చేసిన మంచి పని మొదలైన అంశాల మీద కొన్ని వాక్యలు వ్రాయించి, ఒక చిన్న పుస్తకాన్ని తయారుచేయించవచ్చు. ఇది ఉత్తరోత్తర దినచర్య, స్వీయ చరిత్ర వ్రాయడానికి మార్గం చూపుతుంది.

కృత్యం: మొదటి, రెండు తరగతులకు కృత్యాధార బోధనకు ఏవిధంగా నిర్వహించగలరు.చర్చించి నివేదికగా సమర్పించండి.

2.7 క్రియాశీల అభ్యసన విధానం(Active Learning methodology):

విద్యార్థుల అభ్యసనకు ఉపాధ్యాయుడు సహాయ పడడం, అభ్యసన సామర్థ్యాలు, స్వీయాభ్యసనం,స్వీయపఠనం,స్వయంగా గ్రహించడం,తామే పూర్తిగా కృత్యాలలో పాల్గొనడం, విషయాలకు సంబంధించిన చిత్రాలను మనసులో ఊహించి చిత్రించడం (Mind Mapping), చిత్రాన్నిగీసి భాగాలను గుర్తించడం, చదవడం, వ్రాయడం, సంశ్లేషించడం,సంభాషించడం మొదలైన దశలు ఇందులో ఉన్నాయి. వీటిని చక్కగా తెలుసుకొని తరగతి గదిలో అమలు చేయడం ఛాత్రోపాధ్యాయుని బాధ్యత. ప్రతి బోధనా విధానాన్ని పరిశీలించేటప్పుడు ఉపాధ్యాయుని బోధనా విధానం,దృక్పథం (Approach) మెలకువలు, హాస్యస్ఫోరణ,విషయాలను వివరించే విధానం,పోల్చి చెప్పే విధానం, ప్రశ్నించే విధానం, బోధనోపకరణాలను తగిన సమయంలో ఉపయోగించేవిధానం మొదలైన వాటిలో ఉపాధ్యాయునికి, ఉపాధ్యాయునికి మధ్య భేదాలుంటాయి. పరిశీలన కోసం పాఠశాలలకు వెళ్ళే ఛాత్రోపాధ్యాయులు తరగతిగది బోధనాభ్యసనలలో ఉన్న లోటుపాట్లను తమవిగా భావించుకోవాలి. ప్రతి ఉపాధ్యాయునిలో,ప్రతి విద్యార్థిలో ఏదో ఒక లేదా పలు సామర్థ్యాలుండవచ్చు. వాటిని ఛాత్రోపాధ్యాయులు గ్రహించాలి.ఉపాధ్యాయునితో,విద్యార్థులతో పరిచయాలు,సత్సంబంధాలను పటిష్టం చేసుకోవాలి. వారి నైపుణ్యాలను, సామర్థ్యాలను, అలవాట్లను, మంచి గుణగణాలను అనుసరించాలి. పాఠశాల శుభ్రత,విద్యార్థుల క్రమశిక్షణ, బోధనావిధానం,మార్గదర్శకత్వం,స్వీయ క్రమశిక్షణ,ఇతరులకు సహాయపడటం,విద్యాభివృద్ధి ,సత్సంబంధాలు, వాక్చాతుర్యం, హాస్యోక్తి, వ్రాయడంలో నైపుణ్యం చదివేవిధానం,బోధనోపకరణాలను చేసే పద్ధతులు, విద్యాపరమైన కార్యకలాపాలు, సమాజపరమైన కార్యకలాపాలు,సమైక్యతాభావన,నాయకత్వ లక్షణాలు, వికాసవంతమైన బోధనా విధానం, పాఠశాల ఉత్సవాలను కార్యకలాపాలను ముందుండి నిర్వహించగలిగే శక్తి సామర్థ్యాలు, కుటుంబాలలో జరుపుకొనే పండుగలలో పాల్గొనడం, పొదుపు విధానాలు, ఆటలు అభ్యసనలో ప్రగతిని సూచించే రికార్డులనిర్వహణ,పాఠపథకం (Lesson plan) వ్రాసేవిధానం

ఈ విధంగా ఎన్నెన్నో ప్రత్యేకతలను పరిశీలించగలరు. అన్నింటినీ గ్రహించి, క్రమపరచి అధ్యయనం చేయడానికే పాఠశాలలకు తాము వెళ్లుతున్నట్లు శిక్షణార్థులు గ్రహించాలి. ఛాత్రోపాధ్యాయులు ప్రతిరోజు పాఠశాలఆవరణలో జరిగే ప్రార్థన మొదలైన కార్యకలాపాలను పరిశీలించాలి. అవసరమైన వాటికి తీసుకొని అవసరం లేని వాటిని వదిలిపెట్టాలి. లోపాలేవైనా ఉంటే వాటిని తొలగించుకొని సరైన వాటిని అనుసరిస్తే ప్రతిపని, ప్రతిదినం, శుభ ప్రదంగా ఉంటుంది.

కృత్యం: (అ) శిక్షణ కోసం మీరు వెళ్ళే పాఠశాలలో బోధనలో మీ మనస్సును ఆకట్టుకున్న అంశాన్ని గురించి నివేదికను సమర్పించండి.
(ఆ) మీ బోధన లో మీరే గ్రహించిన లోపాలను వాటి కారణాలను జట్టులుగా చేరిచర్చించండి. నియోజనంగా సమర్పించండి.

కృత్యం:మీ ఆదర్శ ఉపాధ్యాయుడు / ఉపాధ్యాయురాలు ఎవరు?
మీరు ఎందుకు ఆదర్శంగా తీసుకొన్నారు నియోజనంగా సమర్పించండి.
ఏకోపాధ్యాయులకు అవసరమైన లక్షణాలను పట్టిక పరచండి.

2.8 బహుళ తరగతి బోధన.

(Multigrade Teaching)

భారతదేశ రాజ్యాంగంలోని నిబంధన 45 ఆర్టికల్ ప్రకారం 14 సంవత్సరాలలోపు పిల్లలందరికి నిర్బంధ ఉచిత ప్రాథమిక విద్య అందించాలి. ఒక్కొక్క తరగతికి ఒక్కొక్క ఉపాధ్యాయుడు నియమించ బడాలి. కాని కొన్ని కారణాల వల్ల గ్రామాల పాఠశాలలో ఒక్కొక్క తరగతికి ఒక్కొక్క ఉపాధ్యాయుని నియమించడం ఆర్థిక పరంగా వీలుపడదు. ఇలాంటి పాఠశాలల్లో ఉపాధ్యాయుడు రెండు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ తరగతుల విద్యార్థులకు బోధించవలసి ఉంటుంది. ఇట్టి బోధననే బహుళ తరగతి బోధన అంటారు.
వివిధ బోధన ప్రక్రియలు : బహుళ తరగతి బోధనలో ఉపాధ్యాయుడు తనకు కేటాయించిన మొత్తం కాలాన్ని ఒకే తరగతికి ఉపయోగించుకొన లేడు. ఒక తరగతిలో తాను బోధించునప్పుడు మిగిలిన తరగతులను ఏవైన బోధనాభ్యసన కార్యకలాపాలలో పాల్గొనేటట్లు చేయాలి. అందుకు ఉపాధ్యాయుడు పలువిధాలైన బోధన ప్రక్రియలను ఉపయోగించుకొనడానికి ప్రయత్నించాలి. ఈ ప్రకరణంలో కొన్ని బహుళ బోధన ప్రక్రియలు వివరించడమైనది, ఇవి మాత్రమేగాక ఉపాధ్యాయుడు తన సృజనాత్మక శక్తిని ఉపయోగించి మరికొన్ని కొత్త పద్ధతులను రూపొందించుకోవచ్చు.

1. ప్రత్యక్ష బోధన
2. జట్టు కృత్యాల నిర్వహణ

3. తరగతి నాయకుని సహాయం.

4. సమవయస్కుల బోధన (Peer Group Teaching)

5. స్వీయాభ్యసన (Self Learning)

6. అనుబంధ పఠనం

7. తరగతి వెలుపల నిర్వహించే కృత్యాలు, (క్షేత్రపర్యటనలు)

8. మొత్తం తరగతి పని వినియోగం.

1. ప్రత్యక్ష బోధన :బహుళ తరగతి బోధనలో ఉపాధ్యాయుడు తన పూర్తి కాలాన్ని ఒకే తరగతికి వినియోగించుకొనలేడు. కాబట్టి పనిభారాన్ని బట్టి ఒక ఆచరణాత్మకమైన పథకం తయారు చేసుకోవాలి. దాని ప్రకారం తన కాలాన్ని వినియోగించుకోవాలి. బహుళ తరగతి బోధనలో ఏ తరగతి అయినా పాఠశాల పనికాలంలో కొంతవరకు మాత్రమే ప్రత్యక్ష బోధనకు అవకాశం ఉంటుంది. మిగిలిన కాలంలో పిల్లలు ఇతర రకాలైన ప్రక్రియలో పాల్గొనేటట్లు చేయాలి.ప్రతి కొత్త పాఠ్యాంశాన్ని ప్రత్యక్ష బోధనలో ప్రారంభించి,ఆ పాఠం సమగ్రరూపాన్ని పూర్తి భావనగా అందించేటట్లు చేయాలి. అంతే కాకుండా పాఠ్యాంశానికి సంబంధించిన వివిధ ఉప అంశాలను వివరించడం,విద్యార్థులకు ఆసక్తి కలిగించడమే కాకుండా, స్వీయాధ్యయన నియోజనాల నివ్వడం, మొదలైనవి కూడా ప్రత్యక్ష బోధన ద్వారా చేయాలి. పాఠ్యాంశం ముగించిన తరవాత మూల్యాంకనం చేసి అందుకు అనుగుణంగా లోపసవరణ బోధనచేసి ఉపాధ్యాయుడు మరల ప్రత్యక్ష బోధనను
ఉపయోగించాలి.

2. జట్టు కృత్యాల నిర్వహణ : ప్రత్యక్ష బోధన తరవాత విద్యార్థులను అభ్యసన కార్యక్రమంలో నిమగ్నం చేయడానికి చాల వరకు ఈపద్ధతి ఉపయోగపడుతుంది. తరగతిని బట్టి జట్లను నిర్ణయించాలి. ప్రతి జట్టులోను తెలివైనవారు, సాధారణులు, మందగ్రాహకులుండేటుట్లు మిశ్రమ సామర్థ్యా న్ని పొందేరీతిలో ఏర్పాటు చేయాలి. వారు పరస్పరం సహకరించుకోనేట్లు చూడాలి. ఒక రంగంలో ప్రావీణ్యతను పొందిన విద్యార్థి ఆ రంగంలోని కృత్యాలు నిర్వహించేటప్పుడు జట్టు నాయకుడిగా వ్యవహరిస్తాడు. వేరే రంగంలోని కృత్యాలు నిర్వహించేటప్పుడు వేరొకడు జట్టు నాయకుడుగా వ్యవహరిస్తాడు.

3. తరగతి నాయకుని పాత్ర : బహుళ తరగతులను నిర్వహించే ఉపాధ్యాయుడు ఒక తరగతిలో ప్రత్యక్ష బోధనలో నిమగ్నమయినప్పుడు వేరొక తరగతిని, తరగతి నాయకుని సహాయంతో నిర్వహించవచ్చు.తరగతి నాయకుడు ఉపాధ్యాయుని పనిభారాన్ని పంచుకోవడం ద్వారా అతని పనిని సులభతరం చేస్తాడు. అభ్యసన అంశంలో నాయకునికి గల సామర్థ్యాన్ని బట్టి అతడు ఇతర విద్యార్థుల నుండి పొందే అభిమానాన్ని బట్టి తరగతి నాయకుని నియమించాలి. అప్పుడప్పుడు నాయకుని మారుస్తూ ఉండాలి. తరగతి నాయకుని పై తరగతి నుంచి తీసుకోవడం శ్రేష్ఠం. కుదరని పక్షంలో ఆ తరగతి నుండి నియమించవచ్చును. జట్టు పని,స్వయం

అభ్యసన మొదలగు కృత్యాలను నిర్వహించేప్పుడు,నిర్వాహకుడిగా,సంధానకర్తగా, సహకారిగా, మార్గదర్శకుడుగా,పర్యవేక్షకుడుగా తరగతి నాయకుడు వ్యవహరిస్తాడు.

విద్యార్థులను ప్రత్యక్ష బోధనకు సిద్ధంచేయడం,కృత్యాల నిర్వహణకు కావలసిన ఉపకరణాలను సేకరించడం, వాటిని ఉపయోగించడం,విద్యార్థులు చేసిన పనిని వ్యవస్థీకృతం చేసి ప్రదర్శించడంలోను తరగతి నాయకుడు సహాయపడతాడు. విద్యార్థుల క్రమ శిక్షణతో బాటు ఫలితాలు గురించి ఉపాధ్యాయునికి తెలియజేయగలడు. క్షేత్రపర్యటన నిర్వహణలోను సహాయం చేస్తాడు. ఉపాధ్యాయుని పని భారం సులభతరం అవుతుందన్న భావనతో, అన్ని పనులకు ఈ పద్ధతిని వినియోగించడం గానీ, ఒకే నాయకుని అన్ని పనులకు వినియోగించడం గానీ మంచి పద్ధతి కాదు.

4. సమవయస్కుల బోధన : (Peer Group Learning)

తరగతిలోని ఒక విద్యార్థి మరొక విద్యార్థికిగానీ, ఎక్కువ మంది విద్యార్థులకుగానీ బోధించే చర్యను సమవయస్కుల బోధన అంటారు. ఇందు సమవయస్కులు బోధకులుగా అభ్యాసకులుగా ఉంటారు. సమవయస్కుల బోధన ద్వివిధ ప్రక్రియ. ఒక పాఠ్యవిషయంలో ప్రావీణ్యత ఉన్న విద్యార్థి ఆ పాఠ్యవిషయ బోధకుడిగా వ్యవహరించగలడు. అదే విద్యార్థి మరొక పాఠ్యవిషయ బోధనలో అభ్యాసకుడిగా ఉంటాడు. విద్యార్థుల అభ్యసన లోపాలను గుర్తించిలోప నివారణం కోసం సమవయస్కుల బోధకులు ఉపాధ్యాయునితో సంప్రదించగలరు. తోటి విద్యార్థులలో సహకార భావాన్ని పెంపొందించి అభ్యసన కార్యక్రమంలో చురుకుగా పాల్గొనేటట్లు చేస్తారు.

5. స్వీయాభ్యసన :

బహుళ తరగతి బోధనలో ఉపాధ్యాయుడు ప్రత్యక్ష బోధనలో పాల్గొనలేని తరగతులలో అభ్యసన సామగ్రిని లేదా కృత్యనిర్వహణ సామగ్రిని ఉపయోగించి విద్యార్థులను తమంతటతామే (జట్లలో) అభ్యసన ప్రక్రియలో పాల్గొనేటట్లు చేసి అభ్యసనంపొందే విధానాన్ని స్వీయాభ్యసనం అంటారు.

ఉదాహరణ:- ఈ స్వీయాభ్యసనను ఈవిధంగా నిర్వహించవచ్చు. మొదటి తరగతిలోని మొదటి జట్టు సైన్స్ పాఠంలోని పక్షులను,జంతువులను గుర్తించవచ్చు. రెండవ జట్టు కొన్ని రంగులు, మొక్కలు, పండ్లు రకాలను జతచేయడం,మూడవ జట్టు గణితంలోని కూడికలు, తీసివేతలు గుర్తించడం,నాల్గవ జట్టు కొన్ని చిత్రపటాలను చూసి గీయడం, ఇవే కాకుండ కొన్ని ఆటల ద్వారా అభ్యసన పొందేటట్లు వారికి డామినో, బింగో, అంత్యాక్షరి మొదలైన క్రీడల ద్వారా అభ్యసన పొందేలాగ వారిని ప్రోత్సాహించవచ్చు. ఇంకను వారికి కృత్యాల ద్వార ప్రయోగాలు చేసి అభ్యసన పొందడానికి వీలుకలిగించే విజ్ఞాన శాస్త్ర పరికరాల పేటికను అందించి వారి అభ్యసన కొనసాగించవచ్చును.

కృత్యం :- బహుళ తరగతి బోధనలో ప్రయోజనాలను, లోపాలను నియోజనంగా సమర్పించండి.

6. క్షేత్రపర్యటన ద్వారా అభ్యసన :

క్షేత్రపర్యటన విద్యార్థులకు ఒక ఆసక్తికరమైన చర్య. బహుళతరగతి బోధనలో దీన్ని కూడ ఒక మంచి అభ్యసనంగా ఉపయోగించవచ్చు. ఇది క్రొత్త కృత్యాలను, ప్రారంభించేందుకు ఉపాధ్యాయునికి సహకరిస్తుంది.

క్షేత్రపర్యటనలో విద్యార్థులు ఏమేమి పరిశీలించాలి అనే వాటిపై మార్గదర్శకత్వం వహించాలి. వారు గమనించిన విషయాలను నమోదు చేసుకొని, వాటిని గురించి తరగతిగదిలో అనేక తరగతుల విద్యార్థులతో చర్చింపచేసి అభ్యసనగావించవచ్చును.

7. అనుబంధపఠనం :

అనుబంధ పఠనాన్ని బహుళతరగతి బోధనలో స్వీయాభ్యసన ప్రక్రియ ద్వారా జరపవచ్చు. ఈ పఠనం ద్వారా విద్యార్థులలో అభ్యసనా సామర్థ్యాన్ని అధికపరచవచ్చు. పఠనాశక్తి పెరుగుతుంది. అనుబంధ పఠనాలుగా నల్లబల్లప్రక్రియ (Operation Black Board) ద్వారా ఇచ్చిన పుస్తకాలను ఉపయోగించుకొని, గ్రంథాలయం, దినపత్రికలు, వారపత్రికలు మొదలగు వాటిని ఉపయోగించి అనుబంధ పఠనంలో విద్యార్థులను నిమగ్నులుగా చేసి ఉపాధ్యాయుడు ఆ సమయాన్ని ఇతర బోధన కార్యక్రమాలకు వినియోగించుకోవచ్చు.

8. తరగతి చర్య :

బహుళ తరగతి బోధనలో జట్టు కృత్యాలేకాక కొన్ని సందర్భాలలో మొత్తం తరగతి కార్యక్రమాలను నిర్వహించవలసిన అవశ్యకత ఉంటుంది. అట్టి సందర్భాలలో ఉపాధ్యాయుడు ఏకపాత్రాభినయనం, నాటకీ కరణం, వీడియో ఫిల్ముల ప్రదర్శన, రేడియో ప్రసంగాలు, టేప్‌రికార్డర్ ద్వారా ప్రసంగాలు మొదలైన వివిధ కార్యకలాపాలను చేపట్టి విద్యార్థుల అభ్యసన కొనసాగించవచ్చు. ప్రత్యక్ష బోధన తరువాత ఇటువంటి కార్యక్రమాలను జరిపించవచ్చు.

కృత్యం :- మీరు బోధన శిక్షణకు వెళ్ళిన పాఠశాలలో బహుళతరగతి బోధన ఎలా నిర్వహించారో వివరించి ఒక నివేదికను తయారు చేయండి.

2.9 మాంటిసోరి పద్ధతి:

పరిచయం: డాక్టర్ మేరియా మాంటిసోరి శిశు విద్యాక్షేత్రంలో ప్రసిద్ధురాలు. ఆమె శిశు మనస్తత్త్వం ఆధారంగా ప్రతిపాదించిన బోధన విధానమే మాంటిసోరి పద్ధతి.ఇటలీ దేశంలో జన్మించిన మేరియా మాంటిసోరి (1870 - 1952) వృత్తిరీత్యా వైద్యురాలు. ఈమె ప్రపంచ ప్రసిద్ధి చెందిన విద్యావేత్తగా ప్రసిద్ధిగాంచారు. ఈమె రోమ్ విశ్వవిద్యాలయానికి అనుబంధంగా ఉన్న feeble minded children కేంద్రానికి ఇన్‌చార్జిగా ఉండేవారు. ఈ కేంద్రంలోని పిల్లల్ని రోజూ పరిశీలించిన మాంటిసోరి వారి జ్ఞానేంద్రియాల శక్తి లోపాల్ని గుర్తించింది.

ఆ విద్యార్థుల శక్తియుక్తిల్ని బలోపేతం చేయడానికి వారి జ్ఞానేంద్రియాలను ప్రేరేపిస్తే సమర్థవంతంగా అభ్యసించగలరని ఆమె భావించింది.అసాధారణ శక్తిగల శిశువులను పరిశీలిస్తూ అధ్యయనం చేసిన మాంటిసోరి సాధారణ శిశువులు మరింత సమర్థంగా విద్యాభ్యాసనం చేయడానికి తనదైన పద్ధతిని ప్రతిపాదించారు. ఫలితాన్ని సాధించగల్గారు . ఇదియే మాంటిసోరి పద్ధతిగా ప్రసిద్ధమయింది.

రోమ్ నగరంలోని ఒక మానసిక చికిత్సాలయంలో వైద్యురాలిగా పనిచేసిన మాంటిసోరి ఎడ్వర్డ్ సీజన్ అనే విద్యావేత్త వికలాంగులు బధిరాంధులైన బాలబాలికలు కోసం నిర్వహిస్తున్న విద్యాశాలపై అనురక్తి కలగడం వల్ల అందులో ఉపాధ్యాయినిగా చేరి పనిచేసింది. ఆమె అక్కడ బోధించే అంశాలను పద్ధతులను ఆసక్తితో పరిశీలిస్తూ ఆధునిక విద్యావేత్తలయిన రూసో, ఫ్రోబెల్ మార్గాలను, సూచనలను సంస్కరణలను అవగాహన చేసుకుంది.ఈమె రోమ్ ప్రభుత్వం వారి ఆర్థిక సహాయంతో 'The children's home'అనే ఒక శిశు గృహాన్ని నిర్వహించారు. ఆమె జీవితాశయం ఫలించి, మాంటిసోరి పద్ధతి విద్యాక్షేత్రంలో అమలులోకి వచ్చింది.

లోపభూయిష్టమైన జ్ఞానేంద్రియాల కారణంగా పిల్లల మానసిక వికలాంగులవుతారు. కాబట్టి ఇంద్రియాలకు సరియైన శిక్షణ ఇవ్వడం ద్వారా అటువంటి పిల్లలు మంచి జ్ఞానాన్ని మరియు వికాసాన్ని పొందగలరని ఆమె ప్రయోగాలు నిరూపించాయి. కాబట్టి ఈ పద్ధతి శాస్త్రీయమైనదిగా పరిగణింపబడినది. కిండర్ గార్డెన్,నర్సరీ పాఠశాల, పిల్లల గృహం(Children's home) అనేవి సాధారణంగా ఒకే జాతికి చెందిన పాఠశాలలు.

"The Montessori system is a distinct step forward on Frobelion lines in the history of Educational methods" అని ఈ పద్ధతిని ప్రశంసించడం జరిగింది. బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని జోడించిన మాంటిసోరి విధానాన్ని 'Scientific concept of child education' అని వ్యవహరిస్తున్నారు.

ఉద్దేశాలు / లక్ష్యాలు:

- ♦ పిల్లల సహజ జీవితానికి విద్య తోడ్పడుతుందని మాంటిసోరి ఉద్దేశం.
- ♦ ఒక్కొక్క శిశువు మానసికంగా, శారీరకంగా వైవిధ్యం కల్గి ఉంటారు.

ఒక్కొక్కరు ఒక ప్రత్యేక శక్తిని వ్యక్తిత్వాన్ని గల్గి ఉంటారు. కాబట్టి విద్యార్థుల (పిల్లల) యొక్క వ్యక్తిత్వాన్ని సమూహంలో నశింప చేయకూడదు. కాబట్టి ఒక్కొక్క విద్యార్థికి ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించాలి.

అంతేకాక విద్యార్థుల ఇష్ట ప్రకారం వారి మార్గంలోనే చర్యలను జరపడానికి

- ఒక్కొక్కరు ఒక ప్రత్యేక వేగంతో విద్య నేర్వగలరు.
- ఒక్కొక్కరు ప్రత్యేక అభిరుచులు, ఆసక్తులు కల్గి ఉంటారు.
- శారీరకంగా మరియు మానసికంగా తేడాలున్న పిల్లలందరికి ఒకే వేగంతో నేర్పడం అంత శ్రేష్ఠం కాదు.
- విద్యార్థుల గ్రహణశక్తి, వ్యక్తీకరణ(Expressing capacity)శక్తి ఆచరణ శక్తి అనే వాటిని గమనించి మూడింటికి తగ్గట్టు ప్రయత్నించడం ఉపాధ్యాయుని బాధ్యత అవుతుంది.
- **జ్ఞానేంద్రియ శిక్షణ:**

'Five senses are the gate ways of knowledge'

జ్ఞానాభివృద్ధికి, జ్ఞానేంద్రియాలే ముఖ్య కారణమైనవి. జీవితాంతం జ్ఞానం పొందడంలో జ్ఞానేంద్రియాలు చాలా ముఖ్యత్వం వహిస్తాయి. కాబట్టి వాటికి తగిన శిక్షణ ఇవ్వాలన్నది ఆమె ఉద్దేశం. శైశవ దశలో జ్ఞానాభివృద్ధి జరగడం వల్ల ఇంద్రియాలకు (senses) శిక్షణ ఇవ్వడం జరగాలి.జ్ఞానాభివృద్ధికి తోడ్పడేవి కన్ను, చెవి, చర్మం, ముక్కు, నాలుక. ఈ పంచేద్రియాలకు శిక్షణ యివ్వడానికి డైడ్యాక్టిక్ (Didactic apparatus) సాధనాలు పిల్లలకు ఇవ్వబడుతాయి.

స్వీయ అభ్యసన (self learning) : పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయ బోధనకు ముఖ్యత్వం తగ్గించి, శిశు అభ్యసనకు మొదటి స్థానం ఇవ్వబడింది. ఈమె అభిప్రాయం ప్రకారం స్వీయ అభ్యసనే నిజమైన అభ్యసన. వివిధ బోధనాభ్యసన ఉపకరణాలను (Learning Materials) లోతుగా పరిశీలించి ప్రయోగ పూర్వంగా వాటిని తన పాఠశాలలో ప్రవేశపెట్టారు.

పిల్లలు పరికరాలను ఉపయోగించి వివిధ విషయాలను అభ్యసించడానికి వీలవుతుంది. తప్పులుంటే పరికరాలే ఆ తప్పులను సరిదిద్దడానికి ఉపయోగపడుతాయి. ఇతరుల సహాయంలేకుండనే సులభంగా చదవడానికి వ్రాయడానికి గణితాంశాలను వేయడానికి ఆ పరికరాలు ఉపయోగకరంగా ఉంటాయి. అభ్యసనలో లోపాలున్న (Dyslexia) విద్యార్థులు కూడ సునాయాసంగా వేగంగా అభ్యసన చేయడానికి ఈ పద్ధతి అవకాశం కల్గిస్తుంది.

స్వేచ్ఛ - నియమం : స్వాతంత్ర్యం పిల్లల యొక్క జన్మహక్కు. కాబట్టి పిల్లలకు పూర్ణ స్వాతంత్ర్యం ఇచ్చినట్లయితే వారి సామర్థ్యం పెంపొందించుకోవడానికి సాధ్యపడుతుంది.కఠినమైన కట్టు బాట్లు (చేతులు కట్టుకొని నిలబడాలి, నోటికి తాళం వేయాలి, మాట్లాడకూడదు) వ్యతిరేక విధులు బడి పరిసరాలనుండి తొలగించాలని ఆమె ఉద్దేశించారు. నేడు తమిళనాట పాఠశాలలో విద్యార్థులను శారీరకంగా కాని మానసికంగా ఉపాధ్యాయులు శిక్షించరాదని ప్రభుత్వం చట్టాన్ని తేవడం ఈ సంధర్భంలో గమనార్హం.

మాంటిసోరి పద్ధతిలోని చర్యలు : మాంటిసోరి పాఠశాలలను 'పిల్లల గృహం' అని అంటారు. అందులో ఇంటి పరిసరాలులాగే బడి పరిసరాలు కూడ ఉంటాయి. ఎట్లయితే ఇంటిలో ప్రత్యేక గదులు అమర్చబడి ఉంటాయో ఆ విధంగా ఈ పాఠశాలలో ఒక్కొక్క గది ఒక్కొక్క చర్యకు కేటాయించబడుతుంది.

ఉదాహరణ :పఠన మందిరం(Reading Room),భుజించే గది,చేతి పనుల గది మొదలైనవి ఉంటాయి. అన్ని గదులలో కావలసిన ఆసనాలు బల్లలు క్రమంగా అమర్చబడి ఉంటాయి.ఈ పద్ధతిలో కాల నిర్ణయ పట్టిక లేదు. ఇక్కడ శిక్షలు లేవు. బహుమతులు లేవు. జ్ఞానేంద్రియ శిక్షణకు సాధనాలు ఉంటాయి. ఒక్కొక్క విద్యార్థికి తనకు నచ్చిన కృత్యాలు చేయడానికి స్వేచ్ఛ ఇవ్వబడుతుంది. 6సంవత్సరములకు లోపల ఉండే విద్యార్థులకు మూడు విధాలైన శిక్షణలు ఇవ్వబడుతాయి.

నిత్య జీవితానికి ఉపయోగపడే శిక్షణ : ఇతరులపై ఆధారపడకుండా వారి పనులు వారే చేసుకోవడానికి శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది. నిత్య జీవితంలో పిల్లలు ఆరోగ్యంగా,క్రమశిక్షణగా పెరగడానికి తోడ్పడే, చేతులు శుభ్రపరచుకోవడం, బట్టలు ఉతకడం,గదులను శుభ్రపరచడం, గోళ్లు కత్తిరించు కోవడం, పండ్లుతోమడం,పాదరక్షలకు రంగులు వేయడం, తలదువ్వడం, పౌడరు పూసు కోవడం మొదలైన కృత్యాల శిక్షణకు ముఖ్యత్వమివ్వబడింది.

ఉదాహరణ : జిమ్నాస్టిక్స్ (క్రీడా విన్యాసాలు), వ్యాయామం, వస్తువులను తగినవిధంగా అమర్చడం, చేతిపనులు, పాటలు పాడడం వంటి జీవితానికి ఉపయోగపడే కృత్యాలు నేర్పించబడుతాయి. జ్ఞానేంద్రియ శిక్షణ తరువాత వ్రాయడం, చదవడం మరియు గణితం[Reading - wRiting - aRithmetic - 3 R's] బోధించబడుతాయి.

ఉపాధ్యాయుని పాత్ర : మాంటిసోరి పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుల పాత్ర సాంప్రదాయక రీతిలో బోధన చేయడం కాదు. పిల్లలను పర్యవేక్షించడం,వారికి మార్గదర్శకుడిగా వ్యహరించడం. ఈ బడులలో బోధించేవారిని సహకారి (Facilitator) అని అంటారు.

మాంటిసోరి పద్ధతి ప్రాథమిక సూత్రాలు :

1.ఇది ఆధునిక మనస్తత్త్వ శాస్త్ర సిద్ధాంతం పైన ఆధారపడింది. మానసిక వికాసక్రమాన్ని అనుసరించి బోధించాలనే సిద్ధాంతం ఆధారంగా ఉంది.

2.శిశువుల మధ్యగల వ్యక్తిగత భేదాలు, ఆసక్తులను గమనించి విద్యా బోధన జరుపడం.

3. ఇది సామూహిక బోధనకు వ్యతిరేకమైన బోధనా పద్ధతి. వ్యక్తిగతమైన శ్రద్ధ చూపబడుతుంది.

4. విజ్ఞానోపకరణాలకు, స్వావిష్కరణానికి ఈ పద్ధతిలో ప్రాముఖ్యత యివ్వబడింది.

5. ఫ్రెడిరిచ్, ఫ్రోబెల్ ,కిండర్‌గార్డెన్ పద్ధతులననుసరించి బలపరచబడింది.

6. ఇదివిద్యార్థి స్వయం కృషిపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

7. విజ్ఞాన సముపార్జనంలో పిల్లల తమకు తాముగా దోషసవరణ చేసుకోవలసి ఉంటుంది.

ఇందులో జ్ఞానేంద్రియాల శిక్షణకు ప్రాధాన్యం అధికంగా ఉండడం వల్ల విద్యకు అతి తక్కువ ప్రాధాన్యతనివ్వడం జరిగింది.

మాంటిసోరి విద్యావిధానంలోని ఆదర్శాలు :

1. తక్కువ శారీరకచర్య**లు**

2. పంచేంద్రియ సంబంధిత జ్ఞానాభివృద్ధి.

3. స్వయం అభ్యసనం ద్వారా విద్య.

4. స్వయం వికాసం - స్వేచ్ఛ.

5. కండరాల శిక్షణ ద్వారా విద్య.

6. వైయుక్తిక అభివృద్ధికి స్వేచ్ఛ.

7. తప్పులను స్వయంగా గుర్తించి సవరించుకోవడం.

మాంటిసోరి విద్యావిధానంలోని శిశువునకు నేర్పవలసిన అంశాలు :

1. చక్కగా భాషించడం - వస్తువుల పేర్లు,స్వభావాలను గుర్తించడం.

2. పనిముట్ల వాడకాన్ని తెలుసుకోవడం.

3. కత్తెర,జిగురు,సుద్దముక్క,రంగులుమొదలైన వాటితో కత్తిరించడం,చిత్రించడం, గీయడం,నేర్పడం.

4. ఇంద్రియ శిక్షణ,చేతి పనులను చేయించడం.

5. దేహ పారిశుద్ధ్యం,తమ దుస్తులను,పుస్తకాలను సక్రమంగా ఉంచుకొనేట్లు చేయడం.

6. ఏయే వస్తువులను ఎక్కడక్కడ ఉంచాలో తెలియ జెప్పడం.

7. ఆటలు, పాటలు, కథలు నేర్పడం.

8. వరుసలో నడవడం, పరుగెత్తడం, చిన్నచిన్న బరువులను మోయడం, దుస్తులు ధరించడం, విసర్జించడం మొదలైనవి నేర్పడం.

9. ఉచ్ఛ్వాస,నిశ్వాసాలు గుర్తించడం.

10. పెంపుడు జంతువులను, పూల మొక్కలను పెంచడం లాంటి సామాన్యలోకజ్ఞానానికి సంబంధించిన అంశాలను నేర్పించడం.

11. ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని గుర్తింపజేయడం.

పై అంశాలతో బాటు పొడుగు-పొట్టి, లావు-సన్నం, గుండ్రం-చదరం,తేలిక-బరువు తేడాలను కొలతలు, ఉజ్జాయింపులు, రుచులు, వాసనలు, రంగులు గుర్తింపచేయడం, స్వరములు, ధ్వనులు-ధ్వని మార్పులు మొదలయిన శ్రవణ సామర్థ్యానికి,అవధానానికి సంబంధించిన అంశాలను నేర్పడం.. ఇవీ అన్ని విజ్ఞానోపకరణాల(Teaching apparatus) ద్వారా నేర్పడం జరుగుతుంది..

మాంటిసోరి విద్యావిధానంలోని ప్రయోజనాలు:

1. పిల్లలకు స్వేచ్ఛ, స్వతంత్రతలుండడం.
2. పురాతన విద్యా విధానాన్ని వదలి ఆధునిక శాస్త్రీయ భావనకలిగి ఉండడం.
3. స్వీయ కార్యచరణ ఘనతను గుర్తించడం.(Dignity of labour)
4. నైతిక విలువలను పెంపొందింపబడుతాయి.
5. క్రమ శిక్షణ పెంపొందింపబడుతుంది.
6. పరస్పర గౌరవాదాలుంటాయి.
7. కలిసి మెలిసి ఉండే అలవాటును కలిగి ఉంటారు.
8. సఖ్యతను, స్నేహభావాన్ని పెంపొందించుకొంటారు.
9. దీక్షను, అభినివేశాన్ని పొంది సంభాషణకుశలురై ఉంటారు.
10. సఖ్యతను, యోగ్యతను అలవరచుకొంటారు.
11. దయార్ద్ర హృదయులై సుశిక్షితులై ఉంటారు.

పరిమితులు :

1. కాల నియమం లేదు.
2. ఉపకరణాలు ఎక్కువ కావాలి.
3. ఎక్కువ పెట్టుబడి కావాలి.
4. సమన్వయ బోధనకు వీలు కాదు.
5. ఇంద్రియ శిక్షణకే ప్రాధాన్యత ఎక్కువ. భావనా శిక్ష పట్ల నిర్లక్ష్యం.

కృత్యం :-1 క్రీడా పద్ధతిలో పిల్లకు రంగులు, వాసనలు, పరిచయం చేయడానికి ఏమి చేయగలరో వివరించండి.

కృత్యం :-2 మీ సమీపంలోని కిండర్ గార్డెన్ / మాంటిసోరి పాఠశాలను సందర్శించి అచటి బోధనా పద్ధతుల గురించి పరిశీలనాత్మకమైన ఒక వ్యాసం వ్రాయండి.

మాంటిసోరి పద్ధతికి - కిండర్ గార్డన్ పద్ధతికి గల భేదాలు

మాంటిసోరి	కిండర్ గార్డన్
1. పర్యవేక్షకురాలు ఒక ప్రక్క ఒదిగి చూస్తూ ఉంటుంది. (ఉపాధ్యాయుని పాత్ర తక్కువ).	1. గురువు కేంద్రంగాను, తీర్పరిగాను వ్యవహరిస్తాడు. ఉపాధ్యాయుని మార్గదర్శకం ఉంటుంది.
2. వ్యక్తిగతంగా పిల్లల్ని ఉపాధ్యాయుడు గమనించాలి.	2. శిశువులందరిపై దృష్టి ఉంటుంది.
3. కాల నిర్ణయ పట్టిక లేకుండా విద్యార్థులు కృషి చేయగలరు.	3. కాల నిర్ణయ పట్టిక ప్రకారం ఉపాధ్యాయుడు 30 నిమిషాల పాటు బోధిస్తాడు.
4. శిశువు ఇచ్చిన పరికరాలతో ఆడుకుంటుంది. విసుగు కలిగితే మౌనంగా కూర్చుంటుంది.	4. నిర్ణీత సామాగ్రిని నిర్ణీత పద్ధతిలో ఉపయోగిస్తూ ఉపాధ్యాయునిపై ఆధార పడవలసి ఉంటుంది.
5. శిశువు ఆత్మవిశ్వాసాన్ని తృప్తిని పొందుతుంది.	5. ఉపాధ్యాయుని ప్రభావం ఉండడం వల్ల పరిమితమైన ఆత్మవిశ్వాసం కలుగుతుంది.
6. అభ్యసనకుపకరించే సాధన సంపత్తి వ్యక్తిగతంగా ఏర్పాటు చేయడం జరుగుతుంది.	6. అందరూ కలిసి పని చేయడానికి బల్లలు ఏర్పాటు చేయడం జరుగుతుంది.
7. కాలం, ధన వ్యయం ఎక్కువ.	7. కాలం, ధన వ్యయం తక్కువ.
8.శిశువులకు స్వేచ్ఛ ఎక్కువ.	8. శిశువులకు స్వేచ్ఛ తక్కువ
9. కృషి వ్యక్తిగతంగా సాగుతుంది.	9. కృషి సమిష్టి రూపంగా సాగుతుంది.

క్రీడా పద్ధతిలోని క్రీడా సూత్రాన్ని ప్రాతిపదికగా రూపకల్పన చేసిన ఈ రెండు పద్ధతుల్ని సమన్వయించి ప్రాథమిక దశలోని విద్యార్థులకు బోధిస్తే సత్ఫలితాలను సాధించవచ్చు.

2.10 లేఖారచన బోధన : మానవుడు సంఘజీవి. పరస్పర భావవ్యక్తీకరణ భావగ్రహణలకు భాష ఒక ప్రధానసాధనం. భాష రెండు రూపాలలో ఉంటుంది.

1. మౌఖికం.
2. లిఖితం.

నిత్య వ్యవహారంలో భాషణానికి అత్యధిక ప్రాధాన్యం ఉన్నప్పటికి వాగ్రూపరచనకు స్థిరత్వం, శాశ్వతరూపం ఉండటం వీలుపడదు. కాబట్టి వ్యక్తీకరణలో భాగంగా తరగతి బోధన ద్వారా భాషణసామర్థ్యం పెంపొందించుకున్న ప్రతి విద్యార్థి తదనంతరం లేఖన సామర్థ్యాన్ని వృద్ధి పరచుకొంటాడు. అట్టి సామర్థ్యాన్ని పొందిన విద్యార్థులను వారిస్థాయిని బట్టి వివిధ రూపాలలో లిఖిత రచనలను చేయగలిగిన వారిగా తీర్చిదిద్దాలి. ఇందుకు తగిన మార్గదర్శకత్వం చేయడం ఉపాధ్యాయుడి బాధ్యత. భాషణం రచనకు పునాది అయితే లేఖనం ఆ పునాదిపై నిర్మించే భవన నిర్మాణం వంటిది. కాబట్టి ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థుల చేత లేఖలు వ్రాయించడం వంటి ప్రాథమిక స్థాయి లిఖిత రూప రచనలనుంచి కథ,వ్యాసం,విమర్శ మొదలైన అత్యున్నతస్థాయి రచనల వరకు చేయించాలి. మనసులోని భావాలను లేఖన రూపంలో వెలువరిస్తే అదే లిఖితరచన అవుతుంది. ఏదైన ఒక అంశాన్ని గురించిన భావనలను విశదీకరించి, క్రమపరచి చక్కని భాషాశైలిలో వ్రాయడమే రచన అనవచ్చు. లిఖిత రూప రచనల్లో ఒక రకమే లేఖారచన. ఉత్తరం,జాబు,కమ్మ, చీటి మొదలైనవి లేఖకు పర్యాయపదాలు. తమఎదుటలేక పరోక్షంలో ఉన్న వారితో ప్రత్యేక ప్రయోజనార్థం చేసే వ్రాత పూర్వకమైన వ్యక్తీకరణ లేఖారచన.జవహర్‌లాల్ నెహ్రు గారు తన కుమార్తె ఇందిరాప్రియదర్శనికి వ్రాసిన లేఖలు ప్రపంచప్రసిద్ధి పొందాయి. తెలుగులో గురజాడ, శ్రీశ్రీ మొదలైన ప్రముఖుల లేఖలు సాహిత్య స్థాయిని సంతరించుకొన్నాయి.

లేఖారచన అవశ్యకత

వివిధ సందర్భాలలో లేఖారచన నిర్వహించబడుతుంది. దైనందిన జీవన వ్యవహారాలు పరోక్షంలో ఉన్న వ్యక్తులతో సంస్థలతో సవ్యంగా నిర్వహించడానికి లేఖారచన చాలా ఉపయుక్తం. అట్లే దూరప్రాంతాలలోని బంధుమిత్రులు యోగక్షేమాలు పరస్పరం తెలుపుకోవడానికి లేఖలు ఉపయోగపడుతాయి. విద్యార్థులు పాఠశాల సంబంధిత వ్యవహారాలు కూడ ఉత్తరాల ద్వారా నిర్వహించవచ్చు. వారు తమ అవసరాన్ని బట్టి ఉపాధ్యాయునికి సెలవుకావాలని తెలుపుతూ లేఖారచన చేయవచ్చు. కావలిసిన పుస్తకాలు, వైజ్ఞానిక, క్రీడాపరికరాలు దూరప్రాంతం నుంచి లేఖరాసి తెప్పించవచ్చు.

సారస్వత సంఘ సమావేశాలకు, జాతీయదినోత్సవాలకు దూరప్రాంతాల ప్రముఖులను ఉత్తరాల ద్వారా ఆహ్వానించవచ్చు. విద్యార్థిదశ పూర్తయ్యాక భవిష్యత్తులో ఉద్యోగార్థం కార్యాలయాలకు దరఖాస్తులు పెట్టుకొనే అవసరం కలిగినపుడు ,అధికారులకు వ్రాతమూలకమైన విజ్ఞప్తులు చేయడానికి, వార్తాపత్రికల సంపాదకుల(Editors)కు తమ వ్యక్తిగత,సామాజికసమస్యలు, అభిప్రాయాలు తెల్పడానికి లేఖారచన నేర్వడం ఎంతో అవసరం.ఇంత విస్తృతమైన ప్రయోజనమున్నది కనుకనే పాఠశాలలో విద్యార్థులకు వివిధ లేఖారచనలలో శిక్షణ ఇవ్వవలసి ఉన్నదని ఉపాధ్యాయుడు గుర్తించాలి.

ఉద్దేశం/లక్ష్యం

- విద్యార్థులలో లిఖితరచనా సామర్థ్యాన్ని పెంపొందింపచేయడం.
- తమ సమక్షంలో లేని వారితో సమాచారాల ఆదానప్రదానానికి సహకరించే ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరపడానికి కావలసిన లిఖితరచనా సామర్థ్యాన్ని వృద్ధి చేయడం.

లేఖలలోని రకాలు : లేఖలను మూడు రకాలుగా వర్గీకరింపవచ్చు.

1. వ్యక్తిగత లేఖలు. 2. సాంఘిక లేఖలు. 3. వ్యాపార లేఖలు.

1. వ్యక్తిగత లేఖలు : తల్లిదండ్రులకు,మిత్రులకు,బంధువులకు ఆత్మీయులకు వ్రాసే లేఖలు వ్యక్తిగత లేఖలు. వీటిలో వ్యక్తిగత, కుటుంబ క్షేమములు, సమాచారాలు ఉంటాయి.

2. సాంఘిక లేఖలు : సాంఘిక లేఖలను రెండు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు. మొదటిరకం సమాజ సంబంధితమైనవి(Social). రెండవరకం కార్యాలయాల(Official)కు చెందినవి. విద్యార్థులు బడికి రాని సందర్భాన ఉపాధ్యాయులకు సెలవు చీటి పంపడానికి, పాఠశాల ప్రత్యేక కార్యక్రమాలకు ప్రముఖులను ఆహ్వానించడానికి, వివిధ వార్తాపత్రికలకు అభిప్రాయాలు తెల్పడానికి లేఖలు వ్రాయటం అవసరం అవుతుంది. ఈ లేఖల్ని సాంఘిక లేఖలుగా వర్గీకరించవచ్చు.
ఉద్యోగానికి దరఖాస్తు చేయటం, సమస్యల్ని అధికారుల దృష్టికి తీసుకొనిపోవడం వంటివి రెండవరకానికి చెందిన లేఖలవుతాయి.

3. వ్యాపార లేఖలు : మనకు కావలసిన పుస్తకాలను వివిధ వస్తుసామాగ్రిని వ్యాపార సంస్థల నుండి తెప్పించుకోవడానికి, తత్సంబంధమైన సమాచారాలు తెలుసుకోవడానికి లేఖలను వ్రాయించవచ్చు.

కృత్యం: వివిధ లేఖల నమూనాలను 5వ తరగతి విద్యార్థులను దృష్టిలో పెట్టుకొని తయారు చేయండి.

లేఖారచన బోధన పద్ధతులు: వివిధ దశలలో పలురకాలైన లేఖలను వ్రాయడం నేర్పడానికి ఉపాధ్యాయుడు కొన్ని పద్ధతులు పాటించాలి. అవి

1) అనుకరణ పద్ధతి. 2) ప్రశ్నోత్తర పద్ధతి. 3) చర్చా పద్ధతి.

1) అనుకరణ పద్ధతి:

అనుకరణపద్ధతిలో ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులకు నేర్పించదలచిన లేఖ నమూనాను నల్లబల్లపై వ్రాసి చూపించాలి. లేఖా రచనలో పాటించవలసిన సూచనలను ఉపాధ్యాయుడు చెప్పగావిని,నమూనాను అనుసరించి లేఖను వ్రాయగలరు. ఈ లేఖా పద్ధతిని అనుకరణ పద్ధతి అంటారు. ఇందులోని ఉపాధ్యాయుని రచన ఆదర్శంగా ఉంటుంది. ఇందులోవిద్యార్థులు అభ్యసనలో అధిక భాగ స్వామ్యాన్ని వహించరు. సెలవు కోరుతూ లేఖను వ్రాయించడం ఇందుకు ఉదాహరణగా చెప్పవచ్చు. కొందరు ఉపాధ్యాయులు సర్వేసర్వత్రా ఈ పద్ధతిని మాత్రమే అనుసరించడం సమర్థనీయం కాదు. కారణం ఈ పద్ధతికి పరిమితులు ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

2) ప్రశ్నోత్తర పద్ధతి:

కొన్ని సంఘటనలు, అంశాలు చెప్పి వాటిపై కొన్ని ప్రశ్నలు సంధిస్తూ అందుకు విద్యార్థుల స్పందనలను ఆధారంగా చేసుకొని ఉపాధ్యాయుడు లేఖారచనను నేర్పించే పద్ధతి ప్రశ్నోత్తర పద్ధతి అంటారు. సమాధానం చెప్పడంలో విద్యార్థికి ఉపాధ్యాయుడు తగిన ఆధారాలు(క్లూ) ఇచ్చి సహకరించాలి. వారు చెప్పిన సమాధానాలతో బాటు ఎలా లేఖను వ్రాయాలనే సూచనలు కూడ ఉపాధ్యాయుడు ఇవ్వగలడు. ఈ పద్ధతిలో విద్యార్థులు ఉత్సాహంగా అభ్యసనలో పాల్గొంటారు.

3)చర్చా పద్ధతి:

లేఖ ఎవరికి? ఎందుకు?ఎలా వ్రాయాలి? ముందుగా విద్యార్థులచే చర్చింపజేసి తరువాత లేఖను వ్రాయించాలి. విద్యార్థులను జట్లుగా విభజించి, ఒక్కొక్క జట్టుకు ఒక్కొక్క విషయం ఇవ్వాలి. విషయాన్ని ఎలా వ్రాయాలి? లేఖా స్వరూపం ఎలా ఉండాలి? అన్న విషయాలను చర్చించి తరువాత లేఖ వ్రాయించాలి. విషయాలను సూటిగా చెప్పడానికి ఈ పద్ధతిలో సాధ్యపడుతుంది. ఉపాధ్యాయుడు సాంఘిక లేఖలు, వాణిజ్య లేఖలు ఈ పద్ధతిలో చక్కగా బోధించవచ్చు. ఇందులో విద్యార్థులు చురుకుగా పాల్గొని, అభ్యసనం పటిష్టంగా సాగిస్తారు.

లేఖా రచనలో పాటించవలసిన సోపానాలు:

1. లేఖ వ్రాస్తున్నవారి చిరునామా లేఖకు ఎడమవైపున వ్రాయాలి. తేది,స్థలం లేఖ యొక్క కుడి ప్రక్క పైభాగాన వ్రాయాలి.

2. ఎవరికి లేఖను వ్రాస్తున్నాం, దానికి తగ్గట్లు వారిని సంబోధిస్తూ లేఖ ఎడమవైపున వ్రాయాలి. అయ్యా! అమ్మా! మహాశయా! మిత్రమా! ప్రియమైన సోదరా! మొదలైన సంబోధనలు సందర్భోచితంగా ఉపయోగించాలి.

3. బంధు మిత్రులకు వ్రాసే లేఖలో తమ క్షేమాన్ని తెలిపి ఎవరికి వ్రాస్తున్నారో వారి క్షేమ సమాచారాలను తెలుపగోరుతూ మొదలు పెట్టాలి.

4.తెలుపవలసిన విషయాన్ని పరిచ్ఛేదాలుగా విభజించి వ్రాయాలి.

5.సమాచారం తేలికగా అర్థ మయ్యేటట్లు సూటిగా వివరించి చెప్పాలి. ఉదాహరణకు పుస్తకాల సంస్థకు లేఖ అయితే తక్కువ పరిచ్ఛేదాలతో అవసరమైన విషయాలను మాత్రం తెలపాలి.

6. లేఖ వ్రాసిన తరువాత లేఖకు కుడివైపు క్రింది భాగాన ఎవరికి లేఖను వ్రాస్తారో వారితో గల సంబంధాన్ని తెలుపుతూ [తమ విధేయుడు / విశ్వసనీయుడు / తమ మిత్రుడు / శ్రేయోభిలాషి మొదలైనవి] వ్రాసి దాని క్రింద సంతకం చేయాలి. చేవ్రాలు లేఖకు ప్రాణం వంటిది. “చీటికి ప్రాణంబు వ్రాలు సిద్ధము సుమతీ!” అన్నాడు బద్దెన కవి.

7. లేఖను తపాలలో పంపించడానికి గాను ఎవరికి పంపించాలో వారి చిరునామా (పేరు,ఇంటినెంబరు, వీధి,ఊరు,జిల్లా మొదలైనఅంశాలు) లేఖపైన వ్రాయాలి.

8. లేఖ వెనుక భాగాన ఎవరు వ్రాస్తున్నారో వారి పేరు, చిరునామా ఉండాలి.

9. లేఖను పంపించడానికి తగినన్ని పోస్టు స్టాంపులు అతికించి పోస్టు డబ్బాలో వేయాలి.

ఈ విధంగా లేఖారచనలో పాటించవలసిన నియమాలను, ఉపాధ్యాయులు బోధించాలి.మూడవ తరగతిలో ప్రారంభించబడే లేఖారచనా నైపుణ్యం (సెలవుచీటి) నాలుగు, ఐదవతరగతులలో (వ్యక్తిగత లేఖలు,వ్యాపారలేఖలు) విస్తరించాలి. అర్థవంతంగా,సరళంగా,అవసరాలకనుగుణంగా వాచికచర్య ద్వారా ఉపాధ్యాయుడు లేఖలను నేర్పాలి. అలా జరిగినపుడే స్వతంత్రంగా లేఖారచనచేయడానికి విద్యార్థులు ఆసక్తిని చూపిస్తారు.

2.11 వ్యాసరచనబోధన

వ్యాసం ఒక నూతన గద్య ప్రక్రియ. ఇది తెలుగు భాషలో ఆంగ్లభాషా సాహిత్య ప్రభావం వల్ల రూపొందింది. దీనిని ఆంగ్లంలో Essay అని అంటారు.

వ్యాసం అంటే విషయ విశ్లేషణ అని ఇలవుటురి కామేశ్వరం అన్నారు. విషయాలను చక్కగా వివరించడం అని అర్థం.ఒక అంశంపై విరివిగా వ్రాస్తే ఆ రచనను వ్యాసమంటారని ఆంధ్రశబ్దంత్నాకరంలో వివరించబడింది. అతి ప్రాచీన కాలంలో వేదాలన్నీ ఒకటిగా కలిసి పోయి ఉండేవి.

అట్టి వేదాలను విభజించి నాలుగు వేదాలుగా ఏర్పరచినందు వల్ల కృష్ణద్వైపాయునికి 'వేదవ్యాసుడు' అనే పేరు వచ్చింది. 'కవికి గీటురాయి గద్యం' అయితే 'గద్యానికి గీటురాయి వ్యాసం' అని ప్రఖ్యాత హిందీకవి రామచంద్ర శుక్లా గారి అభిప్రాయం. కవిత్వంలో Lyric కు ఎంత ప్రాధాన్యం ఉంటుందో వచన రచనలలో వ్యాసానికి అంతకన్న ఎక్కువ ప్రాధాన్యం ఉందని భాషావేత్తల అభిప్రాయం.The true essay is essentiality అని భాషావేత్తలు అభిప్రాయపడ్డారు.

'వ్యాసం' అన్న పదం తెలుగులో మొదట వాడుకలో లేదు. 'వ్యాస చంద్రిక' కర్త గురజాడ అప్పారావు పంతులుగారు వ్యాసం అనే పదాన్ని 1910 లో ప్రయోగించాడు. ప్రపంచసాహిత్యంలో ఫ్రెంచి రచయిత మాన్‌టైన్ (1571) రచించిన వ్యాసం మొదటిదిగా చెపుతున్నారు.ఆంగ్లంలో steal మరియు Edison spectator పత్రికకు వ్రాసిన వ్యాసాల ప్రేరణతో పానుగంటి లక్ష్మీ నరసింహారావు తెలుగులో రచించన సాక్షి వ్యాసాలు విలక్షణమైనవిగా పేర్కొనవచ్చు. ఇవి తెలుగులో వ్యాస ప్రక్రియకు ఒక గుర్తింపును తెచ్చాయి.

బ్రౌన్ నిఘంటువులో 'వ్యాసం' అనే పదం చెప్పబడింది. తెలుగులో 19 వశతాబ్ది ద్వితీయార్థం నుండి 'వ్యాసం' ఎక్కువగా వాడుకలోకి వచ్చింది. విద్యార్థుల భావాలను, ఆలోచనలను వ్యక్తీకరించడానికి సృజనాత్మకతను పెంపొందించడానికి వ్యాసరచన బోధన చాల అవసరం. ఈ ప్రక్రియలో విద్యార్థుల వాచిక చర్యను బాగా వృద్ధిపరచాలి. మూడవ తరగతి వరకు విద్యార్థులలో చక్కని లేఖననైపుణ్యం పెంపొందించిన తరువాత నాలుగు, అయిదు తరగతుల నుంచి చిన్న పిల్లలకు పరిచయమైన, బాగానచ్చే అంశాలపై వారి సొంతమాటలతో చిన్నచిన్న వ్యాసాలను వ్రాయించవచ్చు. మాధ్యమిక తరగతుల విద్యార్థులకు వ్యాసం రాయించడానికి ముందు వాచిక చర్య నిర్వహించాలి.

వారికి నచ్చిన విషయాల మీద వ్రాయించాలి. వ్యాసంలోని విషయాన్ని వర్గీకరణ చేసి పరిచ్ఛేదాలుగా వ్రాయాలని అధ్యాపకుడు ముందుగా సూచించవచ్చు .వ్యాసానికున్న ప్రారంభం ,విషయవివరణ, ముగింపు అనే ప్రధాన లక్షణాలు తెలియజేయాలి. అధ్యాపకుడు వ్యాస విషయాన్ని సమగ్రంగా చెప్పవలసిన పనిలేదు. ఆ వ్యాసాలు వ్రాయడానికి అవసరమయిన పరిశీలనా గ్రంథాలను సూచించాలి. గ్రంథాలయాన్ని సద్వినియోగం చేసుకునేలా ప్రోత్సాహించాలి. ఈ దశలో సరళమయిన భాష, జాతీయాలు, సామెతలు, అలంకారాలు, సందర్భోచితంగా ప్రయోగించడం, నిర్దుష్టమైన వాక్యనిర్మాణం, విషయ వ్యక్తీకరణలో వరుస క్రమం, మొదలైన అంశాలపై విద్యార్థులకు తగిన అవగాహన కల్పించాలి.

ఉన్నత తరగతుల విద్యార్థులలో వ్యాసం వ్రాయించేటపుడు స్థాయికి తగిన అంశాలలో కూడుకొన్నవి, (స్త్రీవిద్య) సమస్యాత్మకమైనవి, (నిరుద్యోగ సమస్య) ఎంపిక చేయవచ్చు. ఊహాత్మకమైన (నేను దేశాధ్యక్షుడైతే) మొదలగు అంశాలను వ్రాయించవచ్చు.

వ్యాస బోధన ఉద్దేశాలు :-

- విషయ జ్ఞానాన్ని పెంపొందించడం.
- విస్తార పఠన జ్ఞానం పెంపొందించడం.

- భావానుక్రమంగా పరిచ్ఛేదాలుగా విభజించి వ్రాసే అలవాటు పెంపొందించడం.
- లిఖిత రచనా నైపుణ్యాలను పెంపొందించడం.
- విషయ సేకరణ విధానాలను తెలియజేయడం.
- మూలగ్రంథాలను పరామర్శ (reference) గ్రంథాలను పఠించే అలవాటు పెంపొందించడం.
- విద్యార్థులలోని సృజనాత్మక శక్తిని వెలికి తీయడం.
- పదప్రయోగ నైపుణ్యాన్ని వృద్ధిపరచడం.
- రచనలు విమర్శనాత్మక ధోరణిలో ఉండడం.
- పరిశీలనా శక్తిని పెంపొందించడం.
- కల్పనా శక్తిని, ఆలోచనా శక్తిని క్రమబద్ధం చేయడం.
- విద్యార్థుల చేత తమ సొంతశైలితో రచనలు చేయించడం.
- వివిధ రచనారీతులను పరిచయం చేయడం.

వ్యాసం ప్రధానమైన రకాలు : లేఖనకు తీసుకొన్న అంశాలను బట్టి వ్యాసాలను వివిధరకాలుగా విభజింపవచ్చు. అందులో ప్రధానమైనవి కొన్ని పరికిద్దాం.

1. వర్ణనాత్మక వ్యాసాలు :- విద్యార్థులకు పరిచయమైన అంశాలను, వారి అనుభవాలను, కొన్ని సన్నివేశాలను వారికిష్టమైన విషయాలను, స్థలాలను, ప్రముఖ వ్యక్తులను, స్నేహితులను, శాస్త్రవేత్తలను, సుందరమైన ప్రకృతి దృశ్యాలను వివరించి వర్ణనాత్మకమైన వ్యాసాలు వ్రాయించవచ్చు.

2. కథనాత్మక వ్యాసాలు :- వ్యాసం ఒక కథగా వ్రాసే పద్ధతి చూపి వారిచేత వాచిక చర్య చేయించిన పిదప వ్యాస రచన చేయించవచ్చు. పౌరాణిక కథలను, నీతికథలను స్థాయికి తగినట్లు వ్రాయించవచ్చు.

3. చరిత్రాత్మక వ్యాసాలు :- దేశ స్వాతంత్ర్యపోరాటం సంఘటనలు, గాంధీజీ, సుభాస్, నెహ్రూ వంటి జాతీయ నాయకులు, మహాబలిపురం, హంపి వంటి ప్రసిద్ధ చారిత్రక స్థలాలు, మొదలయిన వాటి చిత్రాలు చూపించి, చర్చించి పిదప వ్రాయించే వ్యాసాలు ఈ వర్గానికి చెందినవి.

4. భావనాత్మక వ్యాసాలు :- ఒక బలమైన సన్నివేశం చూపినప్పుడు, చక్కని కథలను వినినప్పుడు, విద్యార్థులకు కొన్ని ఆలోచనలు, ఆసక్తులు, కలుగుతాయి, ఇటువంటి భావనలను ఆలోచనలను క్రమపరచి వ్రాయించేవి భావనాత్మక వ్యాసాలు. ఇవి విద్యార్థి స్వీయానుభవానికి సంబంధించిన వైనను కావచ్చు. విద్యార్థుల మానసిక స్థితులు,వైయక్తిక భేదాలు,ఆనందానుభూతి,సంస్కారం ఇలాంటి వ్యాసాలలో వెల్లడవుతాయి.

5. ఊహాత్మక వ్యాసాలు :- విద్యార్థులు తమ భవిష్యత్తును గురించి, లక్ష్యాల గురించి ఊహించి తమ అభిరుచికి తగినట్లు ఎటువంటి వృత్తికి వెళ్ళాలి (ఉదా॥ ఉపాధ్యాయుడు, వైద్యుడు, నాయకుడు, ప్రజాసేవకుడు మొ॥) ఊహించి వ్రాయించే వ్యాసాలు ఈ కోవకు చెందినవి.

6. సంవాదాత్మక వ్యాసాలు :- పై ఊహాత్మక వ్యాసాలులాగే తార్కికశక్తిని పెంచే చర్చనీయాంశములపైన కూడ వ్యాసాలను వ్రాయించవచ్చును.

ఉదా॥ స్త్రీ విద్య అవసరమా? కత్తిగొప్పా కలంగొప్పా? ఆధునిక విజ్ఞానం మేలు చేస్తున్నదా లేక కీడు చేస్తున్నదా? మొదలగు అంశాలను స్వీకరించవచ్చును.

7. విమర్శనాత్మక వ్యాసాలు :- తాము చదివిన పుస్తకాల గురించి గమనించిన ముఖ్య సంఘటనలను గురించి లేదా సామాజిక అంశాలనుగురించి మాధ్యమిక, ఉన్నత తరగతి విద్యార్థులు విమర్శించగలరు. విమర్శనాత్మక వ్యాసాలను వ్రాయించడం వల్ల విద్యార్థుల పరిశీలనా జ్ఞానం,విమర్శనాశక్తి పెంపొందుతాయి.

8. వైజ్ఞానిక వ్యాసాలు :- వైజ్ఞానిక అభివృద్ధి, సమాజంపై దాని ప్రభావం మొదలైన వాటిని గురించి వ్యాసాలు వ్రాయించవచ్చు. విద్యార్థులలో పరిశీలన, పరిశోధన ఆసక్తులను పెంపొందుతాయి.

9. రాజకీయ వ్యాసాలు :- విద్యార్థులు రాజకీయాల గురించి తెలుసుకోవాలి. అంతేకాని రాజకీయాలలో ప్రవేశించరాదు. పత్రికలలో ప్రచురించే రాజకీయ విషయాలను గ్రహింపజేసి ఆ అంశాలపై మాధ్యమిక ఉన్నతస్థాయి విద్యార్థులచేత వ్యాసాలను వ్రాయించవచ్చు.

10. సాహిత్య వ్యాసాలు :- వివిధ రచనలను, సాహిత్య పుస్తకాలను చదవమని వాటిని విశ్లేషించి వ్యాసాలను వ్రాయించవచ్చు.

ఉదా॥ నీకు నచ్చిన గ్రంథం, నీకు నచ్చిన కవి మొదలగు అంశాలను స్వీకరించి వ్యాసాలు వ్రాయించాలి.

వ్యాసలక్షణాలు :- విద్యార్థులు చక్కగా వ్యాసాలు వ్రాయడానికి అధ్యాపకుడు ఉత్తమ వ్యాసాలను, వాటి లక్షణాలను విద్యార్థులకు తెలియజేయాలి. వ్యాసం వ్రాసేటప్పుడు వ్యాసానికి సంబంధించిన క్రింది బాహ్యలక్షణాలను విద్యార్థులు పాటించేలా అధ్యాపకుడు సూచించాలి.

1. అవకాశం (మార్జిన్)
2.శీర్షిక
3. పరిచ్ఛేద (పేరా)విభజన
4. ఉప శీర్షికల గుర్తింపు
5. నిర్దుష్టమైన, స్పష్టమైన లేఖనం
6. మంచి దస్తూరి
7. విరామ చిహ్నాల పాటింపు

> <u>కృత్యం:-</u>
> ప్రముఖ రచయితల వ్యాసాలను సేకరించండి నియోజనలుగా సమర్పించండి.

వ్యాసానికి సంబంధించిన అంతర లక్షణాలుగా ఈ క్రింది విషయాలను పేర్కొనవచ్చును.

1. విషయపరమయిన లక్షణాలు :- వ్యాసానికి ఇవ్వబడిన శీర్షికను గురించి ఆ అంశాన్ని వివరించి వ్యక్తీకరించే క్రమాన్ని విద్యార్థులకు తెలియజేయాలి.

- వ్యక్తీకరణంలో ప్రారంభం, విషయవివరణ, ముగింపు అనే మూడు ప్రధాన లక్షణాలు ఉండాలి.
- వ్యాసప్రారంభాన్ని ఉపోద్ఘాతం, పరిచయం అని కూడా అనవచ్చు.
- వ్యాస ప్రారంభంలో కృషితో నాస్తి దుర్భిక్షం, విద్వాన్ సర్వత్రపూజ్యతే వంటి సూక్తితోగానీ, ఒక కథతోగానీ, పాఠకునికి ఆసక్తిని కలిగించే విధంగా మొదలు పెట్టవచ్చు.

రెండవ ప్రధాన లక్షణమైన విషయవివరణలో విషయాన్ని సూటిగాను, విశ్లేషణ చేసి వివరించాలి. విషయంలో వివిధ భావాలు ఒక క్రమంలో చెప్పడం జరగాలి. ప్రతి ఉపఅంశానికి ఒక్కొక్క పరిచ్ఛేదం ఉండేటట్లు చూడాలి.

మూడవ లక్షణమైన ముగింపుతో ముఖ్యాంశాన్ని సూచించే మాటలతో గానీ, స్వీయ అభిప్రాయంతోగానీ, సందేశంతోగానీ, కవితోక్తితోగానీ (సర్వేజనా:సుఖినేభవన్తుఐక్యమత్యమే మహాబలం) వ్యాసాన్ని ముగించవచ్చు.

2. శిల్పపరమైన లక్షణాలు :- వ్యాసంలో వాడే భాషా శైలి,విషయాన్ని విశ్లేషణం చేసిన తీరు, భావాలను క్రమంలో వెల్లడించే నైపుణ్యం ఇవన్నీ శిల్పపరమైన లక్షణాలు. వ్యాసరచనలో జటిల సమాసాలతో కూడిన భాష వాడరాదు. సరళమైన భాషలో తరగతి స్థాయికి తగినశైలిలో వ్యాసాలు వ్రాయించాలి. మారుమూల పదాలను గుప్పించరాదు. జాతీయాలు, సామెతలు, లోకోక్తులు, సందర్భోచితంగా ఉపయోగించాలి. భావాలను క్రమపరచి సరళమైనశైలిలో చెప్పడం వల్ల వ్యాసం చదివించే లక్షణం (Readability) కలిగి ఉంటుంది.

దోషసవరణలు

విద్యార్థుల వ్యాసాలను ఉపాధ్యాయుడు సరిదిద్దేటప్పుడు తగుజాగ్రత్తతో తప్పులను గుర్తించాలి. విద్యార్థుల దోషాలను వ్యక్తిగత, సామూహిక దోషాలుగా వర్గీకరించుకోవాలి. సామూహిక దోషాలను తరగతిగదిలో ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులందరికి వివరించి నివారణకు తగు సూచనలివ్వాలి. వ్యక్తిగత దోషాలను విద్యార్థుల పేర్లు చెప్పకుండా పేర్కొని సవరించాలి. ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థుల వ్యాసాలను దిద్దేటప్పుడు వారు తమ తప్పులను తెలుసుకొనడానికి వీలుగా కొన్ని అక్షర సంకేతాలను ఉపయోగించాలి.

అ = అక్షరదోషం.

వా = వాక్యదోషం.

వ్యా = వ్యాకరణ దోషం

వి = విషయదోషం.

వ్యాసరచన లక్ష్యం విద్యార్థుల లిఖిత రచనా నైపుణ్యాన్ని, సృజనాత్మకతను పెంపొందించడమే కొందరు భావిస్తునట్లుగా వ్యాసరచన కేవలం అక్షరదోషాలను సరిదిద్దడానికి కాదు. అక్షరదోషాలను సరిదిద్దడానికి ఉక్తలేఖనం (Dictation), దృష్టలేఖనం (copy writing)లను చేయించాలి.

వ్యాసరచన - బోధన పద్ధతులు: విద్యార్థులలో వ్యాసరచన అభివృద్ధి చేయడానికి ఈ క్రింది పద్ధతులను ఉపాధ్యాయుడు బోధనలో పాటించవచ్చును.

1. అనుకరణ పద్ధతి: ఇది ప్రాథమిక తరగతి విద్యార్థులకు తగినది. ఉపాధ్యాయులు ఏదైన ఒక అంశంపై వ్యాసం వ్రాసి చూపి దానిని ఆధారంగా చేసుకొని ఇంకొక అంశంపై విద్యార్థులను వ్రాయమని చెప్పవచ్చు.

ఉదా॥ ఉపాధ్యాయుడు ఒక జంతువును గురించి వ్రాసిన వ్యాసాన్ని అనుసరించి విద్యార్థులు వేరొక జంతువును గురించి వ్రాయగలరు.

ఉదా॥ ఆవు, కుక్క,పిల్లి మొ॥ పరిచిత అంశాలను గూర్చి ఉపాధ్యాయుడు వ్యాసాలివ్వవచ్చు.

2. **అభివర్ణన పద్ధతి** :ఈ పద్ధతి మాధ్యమిక దశ విద్యార్థులకు చాల ఉపయోగమైనది.

ఉపాధ్యాయులు ఏదైన ఒక చిత్రం లేదా ప్రకృతి దృశ్యాన్ని చూపించి కొన్ని విషయాలు చెప్పితే వాటిని ఆధారంగా చేసుకొని విద్యార్థులు రచన చేసే పద్ధతి ఈ అభివర్ణన పద్ధతి. విద్యార్థుల ఊహాశక్తిని వృద్ధిపరచడానికి ఇది ఉత్తమమైన పద్ధతి. ఉదా : మాగ్రామం.

3. **చర్చాపద్ధతి** : ఉపాధ్యాయుడు చర్చించబోయే అంశాలను మొదట వివరించాలి. విద్యార్థి సమూహాల మధ్య విద్యార్థులచే వ్రాయించవచ్చు. ఇది మాధ్యమిక తరగతులలో ఉపయోగపడుతుంది.

ఉదా :- స్త్రీలకు విద్య అవసరమా?

4. **ప్రయత్నపద్ధతి** : విద్యార్థులే స్వయంగా ఒక అంశాన్ని తీసుకొని అవసరమైనపుడు ఉపాధ్యాయుల సలహాలు తీసుకొని వ్యాసం వ్రాయడానికి ప్రయత్నించడం ఈ పద్ధతి ముఖ్యత్వం.

5. **సన్నివేశ పద్ధతి** : (Situation method): విద్యార్థులకు కొన్ని చిత్రాలను చూపి కథలను చెప్పి, కొన్ని సన్నివేశాలను ప్రదర్శించి వాటి ఆధారంగా వ్యాసం వ్రాయమనడం ఈ పద్ధతి ప్రత్యేకత.

6. **ప్రశంసా పద్ధతి** : ఈ పద్ధతిలో ఒక రచయిత, ప్రముఖ వ్యక్తి మొ॥ ఒక అంశాన్ని గురించి ప్రశంసిస్తూ వ్రాయించడం.

7. **కృత్యాధారపద్ధతి** : ఈ పద్ధతిలో ముఖ్యంగా ప్రాథమిక తరగతులచే వ్యాసం వ్రాయించడానికి ఉద్దేశించిన అంశాలను ఆధారంగా చేసుకొని విద్యార్థులను కొన్ని జట్లుగా విభజించాలి. ఒక్కొక్క అంశాన్ని ఒక్కొక్క పరిచ్ఛేదంగా వారితో వ్రాయించాలి. ఇలా అన్ని పరిచ్ఛేదాలను జట్ల నుండి క్రోడీకరించి చివరికి వ్యాసాన్ని వ్రాయించవచ్చు.

8. **సృజనాత్మక పద్ధతి** : విద్యార్థులనే ఏదైన ఒక అంశాన్ని ఎన్నుకోమని దానికి తగిన విషయాలను క్రమంగా సేకరించి స్వయంగా వ్రాయడం ఈ పద్ధతి ప్రాధాన్యం. ఈ పద్ధతిలో విద్యార్థికి స్వేచ్ఛ అధికంగా ఉంటుంది. స్వీయాభిరుచికి తగిన అంశాన్ని స్వీకరించడానికి అవకాశం ఉంటుంది.

ఉదా॥ నేను ఒక డాక్టరునైతే ..... నేను దేశ ప్రధాన మంత్రినైతే....

వ్యాసరచన బోధన క్రమం :- వ్యాసరచన బోధనలో 4 సోపానాలు పాటించవచ్చు.

1. ప్రారంభం 2. ప్రదర్శన 3. పునర్విమర్శ 4. ఇంటిపని

1. **ప్రారంభం** : ఈ సోపానంలో ఏ అంశాన్ని ఉపాధ్యాయుడు బోధింపబోతున్నాడో ఆ అంశాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఉన్ముఖీకరణం చేయాలి. పూర్వ జ్ఞానం పై కొన్ని ప్రశ్నలు వేసి తగిన బోధనోపకరణాలను చూపించి ప్రేరణ ఇవ్వాలి. తరువాత ప్రస్తుత వ్యాసం శీర్షికను పరిచయం చేయాలి.

2. ప్రదర్శనం : ఈ సోపానంలో బోధించే విషయాన్ని చర్చిస్తూ విషయాలను వర్గీకరించి చెప్పాలి. తర్వాత విషయాలను, పరిచ్ఛేదాలుగా నల్లబల్లపై వ్రాయాలి. వ్రాసిన అంశాలపై చర్చింపచేయాలి.

ఆ చర్చను ఆధారంగా చేసుకొని విద్యార్థులను తరగతిలో వ్యాసరచన చేయడానికి ఉపాధ్యాయుడు ప్రోత్సాహించాలి. వ్రాసిన వ్యాసాల దోషాలను గుర్తించి విద్యార్థుల చేతనే వాటిని సవరింపచేయాలి.

3. పునర్విమర్శ : వ్యాస రచన బోధన తరువాత ముఖ్యమైన అంశాలను గురించి, వ్యాసరచనలోని నియమాల గురించి కొన్ని ప్రశ్నలు అడగవచ్చు.

4. ఇంటిపని : ఇది చివరి సోపానం. బోధనపూర్తయిన తరువాత అసంపూర్ణ వ్యాసాలను పూర్తి చేయమని ఇంటిపనిగా ఇవ్వవచ్చు. కొన్ని అంశాలపై వ్యాసాలను వ్రాయమనవచ్చు. విద్యార్థులనే శీర్షికలను ఎంపిక చేసుకొని వ్యాసాలు వ్రాసుకొని రమ్మని చెప్పవచ్చు.

కృత్యం :- ప్రసిద్ధమైన తెలుగు వ్యాస సంకలనాలను సేకరించి, పట్టిక ఇవ్వండి.

2.12 **సూక్ష్మబోధన** (Micro Teaching)

ఛాత్రోపాధ్యాయులు శిక్షణలో భాగంగా బోధన అనుభవం కోసం కొంతకాలం బడులకు వెళ్లి బోధిస్తారు.పాఠశాలలోని తరగతిలో ప్రవేశించగానే జంకుకు లోనవుతారు. బోధనకు ఉపక్రమించ గానే తడబడటం, ఆగిపోవటం, ఒకటి చెప్పడానికి వేరొకటి చెప్పడం, సోపానాలను మరచి పోవడం లాంటి స్పందనలు ఏర్పడడం సహజం. దీనికి పరిష్కారమేమిటి? అని ఎందరో ఆలోచించారు. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలలోని స్టాన్ ఫోర్డ్ విశ్వవిద్యాలయములోని కిమ్ రోమ్నిడ్వైట్ ఎలెన్ అనేవారు మరి కొందరితో కలసి బోధనలో శిక్షణార్థులు ఎదుర్కోనే ఇబ్బందులను నివారించడానికి క్రొత్త మార్గాలను అన్వేషించారు.

అదే తరువాతి కాలంలో 'సూక్ష్మబోధన' భావనగా రూపొందింది. 'సూక్ష్మబోధన' అనే పారిభాషిక పదం 1963లో వాడబడింది. ఈరంగంలో జరిగిన పలు ప్రయోగాలు, పరిశోధనలు జరిగి ఫలితాలు ఆశాజనకంగా వచ్చాయి. కనుక ఈబోధన పద్ధతి మన దేశంలో కూడా ఉపాధ్యాయ శిక్షణ సంస్థలలో అమలుపరచారు. సూక్ష్మబోధన భావం గతిశీలమైంది.

శిక్షణ సంస్థలోని ఛాత్రోపాధ్యాయులకు వరప్రసాదం అయింది. ఇది బోధనానుభవాన్ని కలిగించడమే కాకుండా వివిధ బోధనానైపుణ్యాల అభివృద్ధికి చక్కని మార్గం వేసే సాధనంగా నిరూపించబడింది .హెూరాస్ ఆబర్టైన్ దీన్ని సిద్ధాంతీకరించి శిక్షణకనుకూలంచేశారు. సూక్ష్మబోధన ఒక బోధన పద్ధతి కాదు . ఇది ఒక బోధనాపరమైన మెళకువ (Technique) మాత్రమే .

ఇది శిక్షణా సంస్థలోని ఛాత్రోపాధ్యాయులు తమబోధన నైపుణ్యాలను వృద్ధిచేసుకోవడానికి ఉపయోగించే విధానమే కాని శిక్షణానంతరం ఉపాధ్యాయుడు పాఠశాలలో అనుసరించే బోధనపద్ధతి ఎంత మాత్రం కాదు. శిక్షణార్థులు తరగతిలో ప్రవేశించడానికి పూర్వమే బోధనానైపుణ్యాలను ఆర్జించడానికిది ఒక మార్గం. దీనివల్ల శిక్షణార్థులకు భయంతొలగి ఆత్మవిశ్వాసంతో బోధించగలుగుతారు .

లక్ష్యాలు :

1. ఛాత్రోపాధ్యాయులు సూక్ష్మబోధన స్వరూప స్వభావాలను,ఉద్దేశాలను తెలుసుకోగలుగుతారు.

2. సూక్ష్మబోధన ప్రయోజనాలను అవగాహన చేసుకొంటారు.

3.సూక్ష్మబోధన విధానాన్ని అనుసరించి బోధించగలుగుతారు.వృత్తి పూర్వ (Pre- Service) ఉపాధ్యాయుల బోధన నైపుణ్య వికాసానికి దోహద పడేశిక్షణే ఈ సూక్ష్మ బోధన. తరగతి బోధనలో ఉపాధ్యాయుడు ఎదుర్కొనే సంక్లిష్టతలను దూరం చేసి,బోధనలో పరిపుష్టిని అందించడానికి సూక్ష్మబోధన తోడ్పడుతుంది. దీనిలో పాఠం నిడివి,పరిధి కుదించబడుతుంది. సూక్ష్మబోధనలో 30-40 విద్యార్థులకు బదులు కేవలం కొద్దిమందికి మాత్రమే ఉపాధ్యాయుడు బోధిస్తాడు.

ఉద్దేశ్యం:

1. ఉపాధ్యాయశిక్షణాసంస్థలో శిక్షణ పొందే వారికి భయాన్ని పోగొట్టడానికి తక్కువమంది విద్యార్థులకు లేదా సోదర శిక్షణార్థులకు 5నిమిషాల వ్యవధిలో ఒక భావనను అభ్యాసంచేయడానికి తోడ్పడేప్రక్రియ.

2. సూక్ష్మబోధనా విధానములో కేవలం ఒకే ఒక నైపుణ్యాన్ని తీసుకొని దాన్ని సంపూర్ణముగా సాధించేవరకు అభ్యాసంచేయడం జరుగుతుంది. అట్లే ఒక్కక్కొటిగా అన్ని నైపుణ్యాలు సాధించవచ్చు.

3. శిక్షణార్థులు చేసే తప్పులను వెంటనే కనుగొని పునర్బలనాన్ని చేయవచ్చు. శుద్ధమైన బోధనను సాధించి ఆత్మవిశ్వాసం పెంపొందించుకోవచ్చు. బోధనాభ్యసనానికి సూక్ష్మ బోధన మంచి సాధనం. విద్యావేత్తల అభిప్రాయం ప్రకారం మన విద్యా మానసిక శాస్త్రం,సామాజిక శాస్త్రం ప్రవచించిన సిద్ధాంతాల వాస్తవ రూప కల్పనకు అభ్యాసమే సూక్ష్మ బోధన. శిక్షణా కాలములో బోధనాభ్యాసం చేయడానికి అనుసరించే విశిష్ట ప్రక్రియ సూక్ష్మబోధన. దీనిలో ఐదు ముఖ్యలక్షణాలుంటాయి.

సూక్ష్మబోధన సోపానాలు:

ఛాత్రోపాధ్యాయుడు శిక్షణార్థిగా సూక్ష్మబోధన చేయడానికి ముందు కొన్ని అంశాలను తెలుసుకోవలసిన అవసరముంది. ఉపాధ్యాయుడు ఇవ్వబడిన సూచనలను విధానాన్ని అర్థం చేసుకోవాలి.

1. సూక్ష్మ పాఠం

ఐదు నిమిషాలలో పూర్తి చేయడానికి వీలుగా ఉండే అంశాలు లేదా ఒక భావాన్నిఎన్ను కోవాలి. అందుకు తగిన బోధన పథకం సిద్ధం చేసుకోవాలి.

2. కాలం:

సూక్ష్మ బోధన కింది విధంగా నిర్వహించ వలసి ఉంటుంది.

1. బోధన - 5 నిమిషాలు
2. విమర్శించడం లేదా పరిపుష్టం - 10 నిమిషాలు
3. ఆలోచించి తిరిగి పాఠాన్ని రాసుకోవడం - 15 నిమిషాలు
4. పునర్బోధన - 5 నిమిషాలు
5. పునర్విమర్శ లేదా పునర్ పరిపుష్టం - 10 నిమిషాలు

Plan ⟶	Teach ⟶	Feedback
సంసిద్ధుడు కావడం	బోధన	పరిపుష్టం
పాఠాన్ని తయారు చేసుకోవడం	5నిమిషాలు	10 నిమిషాలు

Refeed ⟵	**Reteach** ⟵	**Replan**
పునర్ పరిపుష్టం	పునర్బోధన	పాఠాన్ని తిరిగి తయారు
10 నిమిషాలు	5 నిమిషాలు	చేసుకోవడం15 నిమిషాలు

ఈవిధంగా ఒక నైపుణ్యాన్ని సాధించడానికి నాలుగు సార్లు బోధన చేయవలసి ఉంటుంది. బోధన సమయంలో వీడియో కెమెరాను వాడి బోధనను రికార్డు చేయవచ్చు. తదనంతర సమీక్షకు అది ఉపయోగపడుతుంది.

3. విద్యార్థుల సంఖ్య: సూక్ష్మ తరగతిలో ఐదుగురు లేదా ఆరుగురు విద్యార్థులుంటే చాలు. లేదా శిక్షణార్థులే ఐదుగురు లేదా ఆరుగురు ఒక బృందంగా ఏర్పడి సూక్ష్మ బోధనను నిర్వహించుకోవచ్చు. విద్యార్థుల సంఖ్య తక్కువగా ఉండడంవల్ల క్రమశిక్షణ సమస్యఉ ండదు.

4. నైపుణ్యం :

ఇందులోని ఒక నైపుణ్యాన్ని స్వీకరించి దాన్ని సాధించేంత వరకు బోధనా కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తూనే ఉండాలి, అభ్యాసం కూసు విద్య కదా! పలు అభ్యసనానుభవాల ద్వారా ఛాత్రోపాధ్యాయులు ఆయా నైపుణ్యాలతో నేర్పును సంపాదిస్తారు.

5. పరిపుష్టిని లేదా మూల్యాంకనం (Feed back or Evaluation)

సూక్ష్మ బోధనలో వెను వెంటనే మూల్యాంకనం చేయడానికి అవకాశముంది. దీనివల్ల బోధన లోపాలను తెలుసుకొని వెంటనే సవరించుకొనే అవకాశం కలుగుతుంది.

బోధనా నైపుణ్యాలు:

భాషా నైపుణ్యాలు వేరు, బోధనానైపుణ్యాలు వేరు . కొన్ని ముఖ్యమైన బోధనా నైపుణ్యాలను క్రింద పేర్కొనడం జరిగింది.వివిధ అంశాలను బోధించేటప్పుడు వేరు వేరు బోధనా నైపుణ్యాల అవసరం ఏర్పడుతుంది. ఏ స్థాయిలో ఏనైపుణ్యాన్ని వినియోగించుకోవాలో తెలుసుకోవడం ముఖ్యం .

1. ప్రతి స్పందన వ్యత్యాసం. 2. పూర్వబోధనోపోద్ఘాతం (బోధనకు పూర్వం ఉపోద్ఘాతం)
3. సామీప్యం 4. మౌనం - అశాబ్దిక చర్యలు 5.పరిపుష్ట నైపుణ్యాలు 6. వేగంగా ప్రశ్నలడగడం
7. ప్రశ్నలను తయారుచేసే నైపుణ్యం.

సూక్ష్మ బోధన ప్రయోజనాలు :

1. సూక్ష్మబోధన పద్ధతి సాధారణ తరగతి బోధనలో గల క్లిష్టతను తగ్గిస్తుంది. ఒకేసారిగా పెద్ద తరగతి, పెద్ద అంశాలను ఎదుర్కొనే ఇబ్బంది ఉండదు.
2. నైపుణ్యం సాధనలో శిక్షణ పొందిన అధ్యాపకుడు ఆత్మ విశ్వాసంతో బోధిస్తాడు.
3. పిల్లల సంఖ్య,బోధించవలసిన అంశం,కాలం పరిమితంగా ఉండటం వల్ల బోధన

నైపుణ్యాలు ఆర్జించడానికి అనుకూల వాతావరణం ఏర్పడుతుంది.

4. సూక్ష్మ బోధన ప్రధానంగా నిర్దిష్ట బోధనానైపుణ్యాలను సంపాదించడానికి ఉద్దేశించబడింది. కనుక దీనిలో అవసర విషయాబోధనకు తావు లేదు. ఇది వాస్తవిక బోధన.
5. సూక్ష్మం నుండి స్థూలానికి సులభంగా మారవచ్చు.
6. దృశ్య,శ్రవణ పరికరాల ద్వారా విద్యార్థి శిక్షణార్థి తన బోధనా విధానంలో లోపాలను గుర్తించి సవరించుకోవడానికి వీలు కలుగుతుంది .దీని వల్ల బోధనా సామర్థ్యం పెరుగుతుంది.
7. అధికారులకు బోధనాభ్యసన తరగతులను ఏర్పాటు చేసే ఇబ్బంది ఉండదు. నిర్వహణ ఖర్చులు తగ్గుతాయి.
8. పర్యవేక్షణ స్నేహ పూర్వకంగా ఉండడం వల్ల భయం తొలగిపోతుంది .దోషాలను సులభంగా చర్చించి నివారించుకోవచ్చు.
9. ఇందులో లోపాలను గుర్తించి వెంటనే సవరించుకోవడానికి అవకాశంఉంది.

పరిమితులు:

1. బోధన నైపుణ్యాలకే పెద్ద పీట. బోధనాంశాలకు ప్రాధాన్యత తగ్గుతుంది.
2. అన్ని బోధన ప్రక్రియలకు సరిపోదు.
3. సూక్ష్మ బోధన అభ్యాసాలకు ప్రక్రియ అమలుకు చాలా కాలం పడుతుంది.
4. బోధన చిన్న చిన్న ముక్కలుగా సాగడం వల్ల ఆసక్తులు సన్నగిల్లుతాయి.
5. రికార్డు చేయడం, తిరిగి చూడడం ఖర్చుతో కష్టంతో కూడిన పని.

2.13 భాషా ప్రయోగశాల : (Language Laboratory)

ఆధునిక కాలంలో విద్యాసాంకేతిక శాస్త్రం బోధన అభ్యసన ప్రక్రియలో విప్లవాల్ని తెచ్చింది. విద్యా సాంకేతిక శాస్త్రం భాషా బోధనకు ఒక వరం లాంటిది. భాషా ప్రయోగశాల ఒక నూతన ఆవిష్కరణ. మాతృభాషను కాని, మరొక భాషను కాని నేర్చుకొనే వారికి ఈభాషా ప్రయోగశాల ఎంతో ఉపయోగకారి. ఇందులో వినడం, మాట్లాడడం అనే రెండు భాషా నైపుణ్యాలకు ప్రాధాన్యం ఉంటుంది. అయితే చదవడం,వ్రాయడం అనే నైపుణ్యాలకు భాషా ప్రయోగశాలలో తగిన స్థానం లేదనే చెప్పాలి.విద్యార్థుల్లోని వైవిధ్యాలు, భాషాభిరుచులలో తేడాలు, భాషా సామర్థ్యాలలో స్థాయి భేదాల్ని గుర్తించిన విద్యావేత్తలు విద్యార్థుల వ్యక్తిగత అభ్యసనానికి ఇది తోడ్పడుతుందని భావించారు. చురుకైన విద్యార్థి తన అభ్యసన వేగంతో ముందుకు వెళ్ళవచ్చు.

వెనకబడిన విద్యార్థి తనదైన వేగంతో నిదానంగా అభ్యాసాలు మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ ముందుకు సాగవచ్చు. ఒకరికోసం మరొకరు వేచి ఉండాల్సిన పని లేదు. తరగతి మొత్తానికి కలిపి ఒకేపాఠం, ఒకే స్థాయిలో చెప్పడం వల్ల కొందరు సరిగా గ్రహించలేకపోవచ్చు. ఉపాధ్యాయుని భాషణం,పఠనం అందరికి ఒకేలా వినిపించకపోవచ్చు. ఇలాంటి లోపాల్ని సవరించడానికి ఈ భాషా ప్రయోగశాల పనికి వస్తుంది. ప్రతి విద్యార్థి తమసొంత వినికిడి యంత్రాల్ని (Ear Phones) వినియోగిస్తారు. అవసరమైతే క్యాసెట్ (cassette) లు తిరిగి వినగలుగుతాడు, తనకర్థమయ్యిందని అనుకొన్నప్పుడే తరువాతి అభ్యాసానికి వెళుతాడు.

అలా ప్రతి విద్యార్థి తన ప్రగతిని అవగాహనను తానే నిర్ధారించుకోగలడు. మళ్ళీ మళ్ళీ ఒకే విషయం చెప్పే శ్రమ ఉపాధ్యాయునికి తప్పుతుంది.భాషా ప్రయోగశాల బోధనకు, అభ్యసనానికి, మూల్యాంకనానికి కూడా తోడ్పడుతుంది. కొన్ని అభ్యాసాల్ని విని విద్యార్థి తన జవాబుల్ని రికార్డు చేస్తాడు. తరువాత ఉపాధ్యాయుల జవాబులతో వాటినిసరిచూసుకొంటాడు,తనను తాను సవరించుకొంటాడు.

తెలుగు మాతృభాషగాగలవారు ఆంగ్లం,ఫ్రెంచి,జర్మన్ వంటి అన్యభాషలు నేర్చుకోవాలంటే ఆభాషల ఉచ్చారణ వీరికి కొత్త కాబట్టి అర్థం కావడం, అలవాటు పడటం కష్టమవుతుంది. ఆంగ్లం,ఫ్రెంచి,జర్మన్ భాషలు మాతృభాషగా కలిగిన వారు భాషను రికార్డు చేసి ఉచ్చారణ విధానాన్ని విద్యార్థులకు వినిపిస్తే ఆయా భాషలు నేర్చుకొనే వారికి చాలా ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. మనం ఎంత ఆంగ్లం నేర్చినా,ఆంగ్లేయుల్లా ఉచ్చరించడం కష్టమే గదా! అందువల్ల ఆంగ్లాన్ని ఆంగ్లేయుల ఉచ్చారణల రికార్డుల ద్వారా వినడం మంచిది. అలాగే భాషలోని వేర్వేరు పదాలు, నుడికారాలు, జాతీయాల ప్రయోగం అనేవి మాతృభాషగల వారి నోటివెంట వినడంవల్ల ఆ పలుకుబళ్ళు పట్టుబడతాయి.

అందుకే భాషాప్రయోగశాలలో నేర్చుకోదలిచిన భాషను మాతృభాషగా కలిగిన నిపుణులు మాట్లాడగా రికార్డు చేసి ఉంచుతారు. ఆ రికార్డులు వింటూ విద్యార్థులు వాటిని అనుసరించి ఉచ్చరిస్తారు. ఇలా వారి ఉచ్చారణ బాగుపడుతుంది. తెలుగు భాషలో అక్షరాలసంఖ్య అధికం. ప్రతి ఉచ్చారణకు లిపి ఉంది. మాట్లాడటానికి, వ్రాయడానికి సాన్నిహిత్యం ఉంది. ఆంగ్లంలో వ్రాసిన అక్షరాలు కొన్ని పలకరు. కొన్ని అక్షరాలను అనేక రకాలుగా పలుకుతారు.

ఉదాహరణకు :Cut, Chalk, Call ఈ పదాలలో ‘C’ ఎలాపలుకుతారో గమనించండి. తెలుగులో ఇలాంటి ఇబ్బంది లేదు కాని తెలుగు మాతృభాష కానివారికి మన ఉచ్చారణ ఊనిక వంటివి ఇబ్బందికరంగా ఉండవచ్చు. తాటాకు అనేది వ్రాయడానికి, పలకడానికి తేడా ఉన్న పదం.

ఇలాగే ఆంగ్లం నుంచి వచ్చిన 'Bank' వంటివి పదాల ఉచ్చారణలో వైవిధ్యం ఉంది. తెలుగులో ఉన్న 'ఫ' 'Coffee' అనే చోట శబ్దం 'ఫ' కు దగ్గరగా ఉన్నా అది ఫలంలోని'ఫ' కాదు. బ్రహ్మ,వహ్ని అనే పదాలు వ్రాయడంలో,పలకడంలో తేడాలున్నాయి.

ఉదా:- 'మంచిది' అనేది 'మన్‌చిది' అని పలుకుతాం. దంత్య చ,జ,లు వ్రాయం. కాని పలుకుతాం. చందమామ,చాప,చలి,లాంటి పదాలలో కొన్ని ఉచ్చారణ సంబంధమైన భేదాలు తెలుగు మాతృ భాష కాని వాళ్ళకి కొత్త కావచ్చు. వీటిని అధిగమించడానికి భాష ప్రయోగశాల పనికి వస్తుంది. తెలుగు నుడికారం, పలుకుబళ్ళు, జాతీయాలు, సామెతలు, నానుడులు మొదలైన వాటిని చక్కగా నేర్చు కోవడానికి 'తెలుగు పండితుల మాటల' కేసెట్టు విద్యార్థులకు ఈ ప్రయోగశాలలో లభిస్తాయి.వాటిని ఆదర్శంగా తీసుకొని మంచిభాషను నేర్చుకోగలరు. ప్రతి వ్యక్తి మీద మాతృభాషా ప్రభావం ఉంటుంది. ఇతర భాషల్లోని శబ్దాలను ఉచ్చరించేటప్పుడు మాతృభాషోచ్చారణ తన ప్రభావాన్ని చూపుతుంది.ఉదాహరణకు కొందరు 'స్కూల్ ' అనక 'ఇస్కూల్ ' అనడం 'పళని'అనక 'పలని' అనడం 'ళ'బదులు 'ల' పలకడం 'శ' ను 'ష' లాగా పలకడం మనం గమనించవచ్చు. ఇలాంటి దోషాలు ఉన్న వారికి భాషాప్రయోగశాల ద్వారా మంచి భాషోచ్చారణ నేర్చుకోవడానికి అవకాశం కల్గిస్తుంది.

భాషా ప్రయోగశాలలో ఉండే సామాగ్రి - అది పని చేసేవిధానం : భాషా ప్రయోగశాలలో శ్రవణ విభాగం (Booth), సలహాదారు విభాగం, కంట్రోల్ రూమ్ అనే మూడు విభాగాలుంటాయి.

1. శ్రవణ విభాగం (Listening Booth) :

భాషా ప్రయోగశాలలో ఇరవై మంది విద్యార్థులు ఒకేసారి అభ్యసించడానికి వీలుంటుంది. అందులో విద్యార్థికి కావలసిన బల్ల,కుర్చీ, సలహాదారులతో మాట్లాడానికి వీలుగా అభ్యసనకు ఫోను, చెవిలో పెట్టుకొని వినడానికి 'ఇయర్‌ఫోన్సు'తనకు అవసరమైన టేపును కంట్రోల్ రూమ్ నుంచి నేరుగా వినడానికి, విద్యార్థి తన మాటల్ని రికార్డు చేయడానికి,తాను వినే రికార్డును ఆపి,వెనక్కి త్రిప్పి మళ్ళీ వినేందుకు అవసరమైన మీట (స్విచ్)లు ఉంటాయి. ప్రతి విద్యార్థికి కేటాయించిన ఈ విభాగం మిగిలిన నాలుగు విభాగాలతో నాలుగు అడుగుల ఎత్తున రేకుల గోడలతో వేరుపరచి ఉండి,విద్యార్థి ఇతరుల ప్రమేయం లేకుండా,ఇతరుల వల్ల తన పనికి భంగం కలగకుండా తన అభ్యాసాల్ని తాను చేసుకోవడానికి వీలుగా ఉంటుంది.విద్యార్థి తనకు నచ్చిన, అవసరమైన టేపును ఎన్నుకొని వింటూ, అవసరమైనప్పుడు సలహాదారులతో ఫోన్‌లో

మాట్లాడుతూతగిన సలహాలు సూచనలు పొందడానికి చేసే 'రికార్డర్', విద్యార్థులు కోరిన టేపుల్ని వినిపించేయంత్రాలు మొదలైనవి ఉంటాయి. భాషా ప్రయోగశాల పని చేసే తీరు: సలహాదారు 'మాస్టర్' టేపును వినిపిస్తాడు. దాన్ని ప్రతి విద్యార్థి తన విభాగంలో రికార్డు చేసుకుంటాడు. తరువాత ప్రతి విద్యార్థి తాను రికార్డు చేసుకున్న టేపును వింటాడు. దాన్ననుసరించి తాను తిరిగి పలుకుతాడు. తన ఉచ్చారణను తానే రికార్డు చేసుకుంటాడు. తరువాత తాను మాస్టర్ టేపుతో తన ఉచ్చారణ సరిచూసుకుంటాడు. అవసరమైతే ఈ అభ్యాసాన్ని కొనసాగిస్తాడు. ఇతర విద్యార్థుల ప్రమేయం లేకుండా తాను చక్కగా ఉచ్చారణ చేయగలిగే వరకు తన అభ్యాసాన్ని కొనసాగిస్తాడు. తనకు అవసరమైన టేపుల్ని ఎన్నుకొని వినేస్వేచ్ఛ విద్యార్థికి ఉంటుంది. అతని శక్తి,వేగం,సామర్థ్యం ఆధారంగా అభ్యాసాలు చేస్తాడు. ఇతరుల కోసం ఆగడం, వెనక్కి వెళ్ళడం వేగం పెంచడం ఉండదు.ఈ ప్రక్రియ వ్యక్తిగతమైనది. తాను వినే టేపు తన ఆధీనంలోనే ఉంటుంది. అందువలన తనకు అవసరం అనిపించినప్పుడు తిరిగి ఆటేపును వినడం, మధ్యలో 'రీవైండింగ్' చేసి తిరిగి వినడం వంటి చర్యలు చేపట్టే వీలుంటుంది.

భాషా ప్రయోగశాల వల్ల కలిగే ప్రధాన ప్రయోజనాలు

1) భాషలోని కమ్మదనం విద్యార్థిని ప్రేరేపించి,భాషను నేర్వాలనే తపన ఆసక్తి రేకెత్తిస్తుంది.

2) తాను నేర్చుకొనే భాష మాతృభాషగా గల నిపుణులనుంచి నేరుగా వినే అవకాశం ఉంది.

3) అభ్యాసాల్ని బాగా చేయడానికి తనను తాను మెరుగు పరుచుకోవడానికే వీలుంటుంది.

4) విద్యార్థి తనకు తానే దోషాలను సరిచేసుకొనే వీలుంటుంది.

5) ఇతరుల ప్రమేయం లేదు కాబట్టి బిడియం, సిగ్గు వంటివి ఉండవు. తరగతిలో ఇతరులకు భయపడి సిగ్గుతో మాట్లాడలేని వారుంటారు.

6) విద్యార్థి వైయక్తిక శక్తులకు తగినంత వేగంతో అభ్యాసాలు కొనసాగించవచ్చు. తనకు అవసరమైనంత సమయం లభిస్తుంది.తరగతిలో ఇలాంటి అవకాశం ఉండదు.

7) భాషా ప్రయోగం,వ్యవహారిక భాషా వినియోగం అనేవి ఆచరణాత్మకంగా లభిస్తాయి.'Language is Caught' అనే వాస్తవానికి ఇది నిదర్శనం.వ్యాకరణం,భాషా నిర్మాణం వంటి శాస్త్రాంశాలను నేర్పడంకంటే భాషను విని వివిధ సన్నివేశాలలో ప్రయోగించడం ద్వారానే భాష పట్టుపడుతుంది. అలాంటి అవకాశం ఈ ప్రయోగశాలల్లో లభిస్తుంది. విద్యార్థి నేరుగా మంచిభాషా ప్రయోగాన్ని వాక్యాలరూపంలో వింటాడు. అలాగే అభ్యసించి ఉచ్చారణ, పదప్రయోగం, వాక్యనిర్మాణం అనుభవ పూర్వకంగా నేర్చుకుంటాడు. అది స్థిరంగా ఉండడం జరుగుతుంది.

8) ఇతర విద్యార్థుల అభ్యాసాలను ఆపకుండా,అవసరమైన విద్యార్థికి సలహాదారు సూచనలిస్తాడు. ఒక్కో విద్యార్థి పై శ్రద్ధ చూపి,వారిలోని లోపాలను గుర్తించి వెంటనే సవరిస్తాడు.

9) వెనుక బడిన విద్యార్థులకోసం చెప్పిన పాఠాన్నే తిరిగి అనేక సార్లు చెప్పడం, చదవడం వంటి శ్రమ ఉపాధ్యాయులకు ఉండదు. ఒకసారి ఈరికార్డు చేస్తే సరిపోతుంది. అలాగే విద్యార్థులకు సరిగా వినిపించక పోవడం అనే సమస్య ఉండదు.

10) విద్యార్థికి స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. అతని భాగస్వామ్యం ఉంటుంది. ఇష్టపూర్వకంగా తనను తాను సవరించుకొంటూ ముందుకు వెళ్ళేవీలుంది. అందువల్ల అభ్యాసనకార్యక్రమాల్లో విద్యార్థి చురుగ్గా పాలుపంచుకొంటాడు. భాషా ప్రయోగశాల వల్ల అనేక ప్రయోజనాలున్నప్పటికి దీనిలో కొన్ని ఇబ్బందులుకూడా లేక పోలేదు.

పరిమితులు :

1. ఈవిధానం ఖర్చుతో కూడినది. 2. కొంతమంది విద్యార్థులకే పరిమితమైంది. విద్యార్థుల సంఖ్య పెరిగితే ఇది పనికిరాదు. 3. రికార్డులను తరుచుగా మారుస్తూ ఉండాలి.విద్యార్థుల అవసరాలను,జరిగే మార్పులను గుర్తించి పాఠాలలో తరచుగా మార్పులు తీసుకోవాలి.

4. భాషలో ప్రధానమైన,పఠనం,లేఖనం అనే రెండు నైపుణ్యాల విషయంలో ఇది పనికి రాదు. ఈ రెండు నైపుణ్యాలకు దృశ్యపరికరాలు అవసరం అవుతాయి. భవిష్యత్తులో ఈ ప్రయోగశాలలో వినికిడి యంత్రాలతోపాటు దృశ్యపరికరాలు,వీడియో,టి.వి.(బుల్లితెరలు) వస్తే చదవడం వ్రాయడం అనే నైపుణ్యాల అభివృద్ధికి దీన్ని విద్యార్థులు వినియోగించవచ్చు. భాషా ప్రయోగశాలలు ఇప్పుడిప్పుడే వ్యాప్తిలోకి వస్తున్నాయి. ముఖ్యంగా CIEFL, CIIL వంటి సంస్థలు తాము బోధించే అనేక భాషల విషయంలో వీటిని వాడుతున్నాయి. ఇప్పుడిప్పుడే పాఠశాల స్థాయిల్లో వీటి వినియోగం ప్రారంభం అయింది. తెలుగు మాతృభాష కాని తెలుగును ద్వితీయ భాషగా గాని నేర్చుకొనేవారికి ఇలాంటి ప్రయోగశాలలు నెలకొల్పడం అత్యవసరం. పద్య,గేయ,కావ్యాల్ని వినిపించి తెలుగు గొప్పదనం, కమ్మదనం విద్యార్థులకు అందించడానికి కృషి జరగాలి. గొప్పకవుల, రచయితల, వ్యక్తుల, పండితుల ప్రసంగాల్ని ,కావ్య గానాల్ని , పద్యపఠనాన్ని, రికార్డు చేసి అందించాలి. మన భాష లోని స్వచ్ఛమైన ఉచ్చారణ ఉనికిని వారికి తెలపాలి. తెలుగు ప్రథమ భాషగా ఉన్న విద్యార్థులకు సైతం అలాంటి రికార్డులు వినే అరుదైన అవకాశం కలిగించాలి. ఉదాహరణకు సి. నారాయణరెడ్డి స్వీయ కావ్య గానం వినే అవకాశం కల్పించవచ్చు. ఘంటసాల పాడిన కరుణశ్రీ,పుష్పవిలాపం,కుంతీకుమారి,మల్లాది చంద్రశేఖర శాస్త్రి వంటి పండితుల పద్య పఠనం రికార్డు చేసి వినిపించి విద్యార్థులలో చక్కని భాషా జ్ఞానాన్ని ఉచ్చారణ నైపుణ్యాన్ని అభివృద్ధి పరచవచ్చు.

అధ్యాయం - 3

పదకోశం

3.0. msLi¿Á¸ ¶VLi

3.1 తెలుసుకున్న పదజాలం - ఉపయోగించే పదజాలం

3.2 భాషా సామర్థ్యాలు - పదజాలం

3.3 పాఠాలు - పదజాలం

3.4 పదజాలం - అభివృద్ధి విధానాలు

3.5 ÇØ¼½¸ ¶WÌÁV (©sV²¶NSLSÌÁV)/ ryªsV»½ÌÁV / qsWNPVÌÁV

3.6 శాస్త్రీయ - సాంకేతిక పదాలు

3.7 @ËØùryÌÁV c ËØuyúNP²¶ÌÁV

3.0. msLi¿Á¸ ¶VLi

భాష మానవ జాతికివ్వబడిన ఒక వరం. తమ దైనందిన అవసరాలను నెరవేర్చుకోవడానికి తన @ÕÁúFy¸ ¶WÌÁ©sV B»½LiVÌÁ»] msLi¿ÁVN]ªs²y¬sNP, ËØªyÌÁ©sV ªsù¶NPNPLiLi¿Á²y¬sNP ËØts|ÍÜ¬s పదాలతో చక్కని పరిచయం ఉండాలి. ఆపరిచయం భాషణ, లేఖన నైపుణ్యాలను అభివృద్ధిపరుడానికే గాక ఆనైపుణ్యాలలో ¦©sbP»yù¬sõ (Sharpness) సాధించడానికి ఉపయోగపడుతుంది.

ఇతరులు మాట్లాడేదానిని విని అర్థం చేసుకోవడానికి వారుపయోగించే పదజాలాన్ని తెలుసుకోవాలి. అదే విధంగా గ్రంథాలను చదివి అర్థం చేసుకోవడానికి వాటి పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకోవాలి. భాషా సామర్థ్యాల సమగ్రసాధనకు ప్రాతిపదికగా ఉండవలసినది పదజాల పరిజ్ఞానం. తెలుసుకున్న పదకోశ పరిమాణం ఎంత? అందులో మనం ఉపయోగించే పదజాలం ఎంత? అలాగే పదజాలాన్ని అభివృద్ధి పరచే పద్ధతులేవి? ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానాలను ఈ అధ్యాయంలో తెలుసుకొందాం.

పదజాలం

కొన్ని అక్షరాలు కలిసి పదాలుగా రూపొందుతాయి. కొన్ని పదాలు కలిసి వాక్యాలుగా రూపొందుతాయి. ఏకాక్షరాలు కూడా కొన్ని సమయాలలో పూర్తి అర్థాన్నిస్తాయి. ఉదా: రా, పో మొ: అల, మామడి, నలుగురు, ఐరావతము. ఇవి రెండు, మూడు, నాలుగు, ఐదు అక్షరాలు కలిసి అర్థవంతమైన పదాలుగా రూపొందాయి. అర్థాన్ని వ్వని అక్షరాల సముదాయం పదంకాదు.ఉపాధ్యాయుడు కొత్త పదాలను పరిచయం చేసేటపుడు విద్యార్థులకు ప్రత్యక్ష అనుభవాన్ని కల్పించడం ముఖ్యం. వస్తు నామవాచకాలయితే ఆయా వస్తువులను చూపి లేదా సంబంధిత చిత్రాలను చూపించి పదాలను బోధించాలి. క్రియా పదాలయితే ఆ క్రియలను చేయడం ద్వారా లేదా చేసి చూపించడం ద్వారా బోధించవచ్చు. అందుబాటులోని వస్తువులతో సంతను ఏర్పాటు చేయవచ్చు. ఆ సంతలో కూరగాయలు, వస్తువులు

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

అమ్మడంలో విద్యార్థులను భాగస్వాములుగా చేయాలి. అప్పుడు ఆయా వస్తువుల పేర్లను తెలుసుకోగలరు. పరుగెత్తడం, నడవడం, వ్రాయడం, చదవడం లాంటిక్రియలను విద్యార్థులను చేయమని చెప్పి క్రియా పదాలపై అవగాహన కల్పించాలి.

ఈ విధంగా క్రియా పదాల గురించి ప్రత్యక్షానుభవం కల్పించవచ్చు. నిత్యజీవితంలోని కార్యకలాపాల ఆధారంగా భాషాభాగాలను బోధించవచ్చు. ఇందు మూలంగా పదజాలాభివృద్ధి NPÖAgiLi¿Á²¶Li»] FyÈÁV ªyùNPLißáLi @LiÉÁ @LiVVts»½©sV »]ÌAgiLi¿Áªs¿ÁVè©sV.

3.1. తెలుసుకొన్న పదజాలం - ఉపయోగించే పదజాలం

ఇతరుల మాటలను వినేటప్పుడు, పుస్తకాలను చదివేటపుడు మనకు తెలియనివి తెలుసుకొంటుంటాం. అయితే ఈ విధంగా మనం తెలుసుకొన్న పదాలను అన్నింటినీ వాడుకలో ఉపయోగించడం లేదు. వాటిలో కొన్నింటినే ఉపయోగిస్తున్నాం. విని తెలుసుకొన్న లేక చదివి తెలుసుకొన్న పదాలు 'తెలుసుకొన్న పదాలు' అని, వ్యవహారంలో మాట్లాడడానికి, వ్రాయడానికి ఉపయోగించే పదాలను 'ఉపయోగించే పదాలు' అని అంటారు.

తెలుసుకొన్నపదాలు	ఉపయోగించే పదాలు
ఉదా: కమలం, పద్మం, ¬sLiÇÁLi, »yªsVLi,	»yªsVLi
©s¸¶V©sLi, @0P¡, ¦©sú»½Li, NP©sVõ	NP©sVõ

3.2. భాషా సామర్థ్యాలు-పదజాలం

భాషా సామర్థ్యాలు నాలుగింటిలో శ్రవణం, పఠనం విషయ గ్రహణ సామర్థ్యాÍ ¬s gi»½LiÍÜ తెలుసుకొన్నాం. ఇతరుల మాటలను వినేటపుడు తెలియని కొత్త పదాలను ఉపయోగించడాన్ని గ్రహించవచ్చు. ఒక వస్తువును లేదా క్రియను లేదా ఒక సన్నివేశాన్ని వివరించేటపుడు కొత్త పదాలను ఉపయోగించడం జరగవచ్చును. కొత్త పదాలను ఉపయోగించే సందర్భాన్ని బట్టి వాటి అర్థాన్ని తెలుసుకోవచ్చు. పుస్తకాలను / గ్రంథాలను చదివేటపుడు కొత్త పదాల అర్థాలను తెలుసుకోవచ్చు. ఇతరుల భాషణలోని పదాలను సందర్భాన్ని బట్టి అర్థం గ్రహించగలం. అయితే పఠన సమయంలో కొత్త పదాలకు సందర్భాన్ని బట్టి అర్థం తెలుసుకోవడంతోపాటు అవసరమైతే నిఘంటువును చూసి కూడా అర్థం తెలుసుకొని చదవడం కొనసాగించవచ్చు. ఈ విధంగా శ్రవణ, పఠన సామర్థ్యాల ద్వారా నూతన పదజాలాన్ని అభివృద్ధి చేసుకోవడానికి అవకాశం ఉంది.

భాషణం, లేఖనం సామర్థ్యాలను భావ వ్యక్తీకరణ లేదా విషయ వ్యక్తీకరణ సామర్థ్యాలు అని వ్యవహరిస్తారు. భావాలను ఈ సామర్థ్యాల ద్వారా వ్యక్తీకరించేటపుడు మనం తెలుసుకొన్న

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

పదజాలన్నింటినీ ఉపయోగించడం లేదన్నది పరిశీలన ద్వారా గ్రహించవచ్చు. ఉదా: 'భార్య' అనే @LiLiÍÜ BÍØÌÁV, ms¼¾õ, qs¼¾,@ర్ధాంగి, ఆలు మొదలగు పర్యాయ పదాలు ఉన్నాయి. కాని వ్యవహారంలో 'భార్య' అనే పదాన్ని భాషణలో తరచు ఉపయోగిస్తారు. మిగిలిన పరిచయ పదాలలో కొన్నింటిని వ్రాసేటప్పుడు ఉపయోగిస్తుంటారు. సాధారణంగా భాషణలో కంటే లేఖనలో ఎక్కువగా పరిచయపదజాలాన్ని ఉపయోగిస్తుంటారు.ఉదాహరణకు రాజును గురించి ఒక కథ చెప్పమన్నపుడు రాజు, పాలకుడు లాంటి పదాలను ఉపయోగిస్తారు. కానీ కథను వ్రాయమన్నప్పుడునరపతి, భూపాలుడు, నరేంద్రుడు ... లాంటి పదాలను ఉపయోగిస్తారు. మాట్లాడడం ద్వారా కంటే వ్రాయడం ద్వారా ఉపయోగించే పదజాలం ఎక్కువగా అభివృద్ధి చెందుతుందని గ్రహించవచ్చు.

కృత్యం:-తెలుసుకొన్న పదజాలం - ఉపయోగించే పదజాలం పట్టికను రూపొందించండి.

3.3. పాఠాలు-పదజాలం

శ్రవణ, భాషణ, పఠన, లేఖన సామర్థ్యాలను సాధించడానికి విద్యార్థులలో పదజాల పరిజ్ఞానం చక్కగా ఉండాలి. ఇందుకు తగినట్లు వాచకాలు రూపొందించబడ్డాయి. గద్య, ఉపవాచక పాఠాలలో నూతన శబ్దజాలాభివృద్ధికి ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవడం జరుగుతుంది. పద్య పాఠాల ద్వారా కూడా కొత్త పదాలు పరిచయమవుతాయి.గద్య పాఠాలలోని కొత్త పదాలకు అర్థాలను సందర్భాన్నిబట్టి తెలుసుకొంటారు. పాఠాంతంలో పదాలకు అర్థాలను చెప్పడం, సొంత వాక్యాలలో ప్రయోగించడం, వ్యతిరేక పదాలను చెప్పడం లాంటి అభ్యాసాల ద్వారా కొత్త పదజాలాన్ని అభివృద్ధి పరచుకోవచ్చు. ఇదేవిధంగా ఉపవాచకం ద్వారా కూడా విద్యార్థుల పదజాలం కొంతమేరకు అభివృద్ధి చెందడానికి అవకాశాలు ఉన్నాయి.

గద్యభాగం బోధించేటప్పుడు నూతన పదాలు, పర్యాయ పదాలు, నానార్థాలు, వ్యుత్పత్తి అర్థాలు, ప్రకృతి - వికృతులు, సంధులు, సమాసాలు, సొంత వాక్యాలలో ప్రయోగించడం మొదలైనవన్నీ పరిచయ పదజాలంగా మారిపోతాయి. పద్యభావాన్ని వ్రాసేటపుడు పద్యంలో కవి ఉపయోగించిన నూతన ప్రయోగాల్ని వాడుకొంటారు. ఈ సందర్భంలో విద్యార్థికి తెలిసిన పదజాలం ఉపయోగించే పదజాలంగా పరివర్తనం చెందుతుంది.అదేవిధంగా ఉపవాచకంలోని పదజాలాన్ని ఉపయోగించి ఉపవాచక వ్యాసాన్ని వ్రాయడం వల్ల తెలిసిన పదజాలం ఉపయోగించే పదజాలంగా మారుతుంది. ఈ విధంగా పాఠ్యపుస్తకంలోని పాఠాలను బోధించే సందర్భంలో విద్యార్థులకు 'తెలిసిన పదజాలాన్ని' పెంపొందించి, తదనుగుణంగా ప్రశ్నలకు సమాధానాలు వ్రాయించడం, తగిన అభ్యాసాలు చేయించడం ద్వారా 'ఉపయోగించే పదజాలం' అభివృద్ధి చెందుతుంది. పదజాలం అభివృద్ధి చేయడానికి కొన్ని కృత్యాలను తెలుసుకొందాం.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

3.4. పదజాలం - అభివృద్ధి విధానాలు

1. చిత్రాలను లేదా వస్తువులను చూపుట.

ÇÁLi»½VªsoÌÁV, msOPVÌÁV, ªsVVNPäÌÁV, ¿ÁÈÁV, mspªsoÌÁV, msLi²¶V, ¬s»½ùLi BLi²¶íÜ Dæ¸ ¶WgiLi¿Á ªsqsVªsoÌÁ©sV లేక వాటి చిత్రాలను విద్యార్థులకు చూపి, వాటి పేర్లను చెప్పేటట్లు చేయవచ్చు. వ్రాయించవచ్చు. ప్రాథమికదశలోని విద్యార్థులకు బాగా తెలిసిన లేదా పరిసరాలలో విన్న వాటినే మొదట చూపాలి.

2. కొత్త పదాలకు అర్థాలు చెప్పించడం:

పద్య, గద్య పాఠ్యభాగాలలో ఉన్న పదాలకు అర్థాలు విద్యార్థులనుండి రాబట్టడం ద్వారాపదజాలం అభివృద్ధి చెందుతుంది.

ఉదాహరణ	విశ్వం	C	úmsmsLi¿ÁLi
	మిత్రుడు	C	}qsõ¤|||»½V²¶V, qsWLiVù²¶V
	NPLiªsVV	C	¿ÁLiVV, G©sVgiV »]Li²¶ªsVV.

మిత్రుడు	X	aPÚ»½Vªso	qs*LiLi	X	©sLiNPLi
FymsLi	X	msoßáùLi	qsLi»]tsLi	X	దు:ఖం

అట్లే తెలిసిన పదాలకు తగిన వ్యతిరేక పదాలను చెప్పమనడం, వ్రాయమనడం చేయాలి.

NPX»½ùLi:C పై పదాలను సొంత వాక్యాలలో ఉపయోగించి వ్రాయండి.

3. aPLiLiËØgSÌÁ©sV giVLiLi¿ÁVÈÁ:

మానవుని శరీరంలో కళ్లు, చెవులు, ముక్కు, నాలుక, దంతాలు, మెడ, చేతులు, వేళ్ళు, ఛాతీ, కడుపు/ఉదరం, కాళ్ళు అట్లే చెట్టు యొక్క భాగాలు వేర్లు, కాండం, కొమ్మలు, రెమ్మలు, ఆకులు, పువ్వులు, కాయలు, పండ్లు మొదలగు భాగాలను చెప్పించడం, వ్రాయించడం చేయాలి.

4. ఉచ్చారణ భేదం - అర్థభేదం ఉన్న పదాలు:

NPV²¶	C	giV²¶	NPÎÁ§	C	giVÎÁ§
NSÌÁLi	C	gSÌÁLi	NPLiLi	C	ÅÁLiLi
ms²¶	C	ÊÁ²¶,	¿ÁÌÁV	C	ÇÁÌÁV, FyÈÁ C ËØÉØ

ఈ విధమైన పదాలను విద్యార్థులచే చెప్పించి, వ్రాయించాలి.

5. నానార్థ (అనే కార్థాలనిచ్చే) పదాలు

1. LSÇÁÙ C ËÁWms¼½, (¿ÁVNPäÌÁLSÇÁÙ) చంద్రుడు
2. ధర C భూమి, వెల
3. NPLiªsVV C చేయి, తొండము, మిక్కిలి
4. gi»½ C భగవద్గీత, కాగితంపైన గీసిన గీత

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

ఇలా ఉదాహరణ చెప్పించి, వ్రాయించడం చేయాలి.

6. పర్యాయ పదాలు:

1. CaP*LiV²¶V c bPªso²¶V, FyLi*¼½ms¼½
2. giLiÇÁ c FyLi*¼½, CaP*Li
3. msoqsNPªsVV c F~»½ªsVV, úgiLi´¶ªsVV
4. giVLiVªso c ఉపాధ్యాయుడు, ఆచార్యుడు.

7. ªsoù»½ö¼½ @LSÌÁV:

¬sLiÇÁªsVV	c	నీటిలో పుట్టినది (జనించినది) తామర
úmsmsLi¿ÁªsVV	c	పంచభూతముల (భూమి, ఆకాశం, నీరు, గాలి, అగ్ని) తో కూడుకొన్నది.
దేహము	c	దహించబడునది(శరీరము)
ªs©s¿ÁLiªsVV	c	వనమున చరించునది (కోతి)

8. úmsNPX¼½ -వికృతి:-

1. LSÇÁÜ c ìàá²¶V
2. @giõ c @gi
3. NP´¶ c NP»½
4. ¸¶VªsVV©s c ÇÁªsVV©s

9. ú¤|||qs*Li c దీర్ఘం

1. ms»½NPLi c ms»yNPLi
2. ªsLiLi c ªyLiLi
3. ì©sÌÁ c ì©sÌÁ
4. BÌÁ c CÌÁ

> **NPX»½ùLi**
> నానార్థాలు, పర్యాయపదాలు వ్యుత్పత్తి అర్థాల మధ్యగల భేదాలను గమనించండి.
> msÉÁNPgS »½¸¶WLiV ¿Á¸¶VLi²¶.

హ్రస్వ దీర్ఘ భేదాలు పాటించకపోతే పదాల అర్థాలు, భావాలు మారిపోతాయని తెలుపాలి.

10. సంధులు:

ఉదా: మహేశ్వరుడు	c	ªsV¥||| + CaP*LiV²¶V
విద్యాభ్యాసము	c	విద్య + @ËØùqsªsVV
పందొమ్మిది	c	పది + తొమ్మిది
ÀÁLi»yNPV	c	ÀÁLi»½ + ANPV

సంధులను విడదీయుట ద్వారా నూతన పదస్వరూపం అవగతం అవుతుంది.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

11. qsªsWryÌÁV:

ఉదా:- LSªsVÌÁOP|øßáVÌÁV

ILiLiVVLiÊÁªsÎÁ§

msLi¿ÁFyLi²¶ªsoÌÁV

ªsVVNPäLiÉÁ

వృద్ధకపోతము

సమాసంలోని పద స్వరూపం, అర్థం విద్యార్థులకు బోధపరచాలి.

3.5 ÇØ¼½¸¶WÌÁV (©sV²¶NSLSÌÁV)/ ryªsV»½ÌÁV / qsWNPVÌÁV

ఉదా:- 1. కతలంటే పిల్లలు చెవికోసుకొంటారు(చెవికోసుకొనుట)

గీత ఆశ్చర్యంతో ముక్కుపై వ్రేలు పెట్టుకొన్నది (ముక్కుపై వ్రేలు పెట్టుకొనుట.)

తాతకు దగ్గులు నేర్పుట,

@²¶VgiVÌÁNPV ªsV²¶VgiVÍÜ»½VÈÁ.

2. NPts|qsVÂÁªsVVÌÁV NSªs²¶NPVLi²¶ÌÁV

@²¶VqsV»]NPä©sÌÁ NSÎÁ§NP²¶Vgi©sÌÁ

3. మేధినిగల విద్యలెల్ల మెతుకులకొరకే

పరోపకారం ఇదం శరీరం

భాషలోని అర్థ సౌందర్యాన్ని పెంచే ఇట్టి ప్రయోగాలను విద్యార్థులకు పరిచయం ¿Á¸¶WÖÁ.

’ ÇÁLi»½VªsoÌÁCmsOPVÌÁ @LiVmsoÌÁV:

NPVNPä	C	మొరుగుతుంది
qsLi¤|||Li	C	గర్జిస్తుంది
గాడిద	C	ఓండ్రపెడుతుంది
N]LiVVÌÁ	C	కూస్తుంది

‘ ధ్వని అనుకరణ:

ÊÁVqsÊÁVqs, ÀÁÈÁÀÁÈÁ

చకచక, ఢమఢమ మొదలగు వాటిని పరిచయం చేయాలి.

తెలుగు భాషలో సంస్కృత భాషా పదాలు ఎక్కువగా కలిసి ఉన్నాయి. ఇందులో ఆంగ్ల భాషా పదాలు హిందూస్తానీ పదాలు కూడా చోట చేసుకొన్నాయి. వాటికి సమానార్థ తెలుగు పదాలను కూడా తెలుసుకొనేలా చేయడం పదజాలాన్ని పెంపొందించడంలో ఒక భాగమే. ఉదాహరణకు

|gi¸¶VLi(qsLi) C FyÈÁ(»½)

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

FyhiaSÌÁ(qsLi) c ÊÁ²¶
NSÍÁÒÁ (BLi) c NPÎØaSÌÁ
}msmsLiV (BLi) c NSgi»½Li
NPVLiè(¤¦¦Li) c Aqs©sªsVV

3.6 శాస్త్రీయ-సాంకేతిక పదాలు:

ఆధునిక శాస్త్ర, సాంకేతిక రంగాలలో ఉపయోగించే పదాలను తెలియజేయడం.

గణిత, భౌతిక, రసాయనిక, జీవ ఇత్యాది శాస్త్రీయ పదాలను, సమాచార సాంకేతికం, కంప్యూటర్ (సంగణకం), వాణిజ్యం మొదలైన రంగాలలో ఉపయోగించే పదజాలాన్ని విద్యార్థులకు తెలియజేయడం ద్వారా వారి పదజాలం పెంపొందించవచ్చు.

3.7 @ËØùryÌÁV c ËØuyúNP²¶ÌÁV

పాఠశాలలో విద్యార్థులు తెలిసిన పదజాలం ఉపయోగించే పదజాలం కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది. వయోజనుల విషయంలో కూడా ఈ విధంగానే ఉంటుంది. ఎవరు ఈ రెండింటి మధ్య (తెలిసిన పదజాలం/ఉపయోగించే పదజాలం) తక్కువ విరామం (అంతరం) కల్గి ఉంటారో వారు పదజాలం పై గట్టి పట్టును సాధించినట్లు గుర్తించవచ్చును. కాబట్టి విద్యార్థులు తెలిసినపదజాలాన్ని పెంపు చేసుకోవడంతో పాటు వాటిని ఉపయోగించే పదజాలంగా మార్చగల్గాలి. దీనికి తగిన అభ్యాసాలు ఉపాధ్యాయులు Bªy*ÖÁ.

ËØuy úNP²¶ÌÁV : పాఠం ముగిశాక విద్యార్థులకి ఇచ్చే అభ్యాసాలకు తరగతిలో నిర్వహించే భాషా క్రీడలకు భేదం ఎక్కువగా లేదు. ఒక విధంగా భాషా క్రీడలు కూడా భాషాభ్యాసాలే. భాషా క్రీడలలో విద్యార్థులకు అలసట ఉండదు. నూతన పదాల అభ్యసనలో వారికి ఆసక్తిని కల్గించడంతో పాటు ఉత్సాహంగా అందులో వారిని పాల్గొనేటట్లు చేయడమే భాషా క్రీడల లక్ష్యం. ఇవి భాషా సామర్థ్యాలను సులభంగా పొందడానికి మిక్కిలి ఉపయోగకారులవుతాయి. భాషాభ్యాసాలను కూడా భాషా క్రీడలుగామార్చవచ్చు. ఆరోగ్యకరమైన పోటీ మనస్తత్వాన్ని విద్యార్థులలో ఏర్పరచవచ్చును. వైయక్తికంగానో లేదా జట్లుగానో ఈ భాషా క్రీడలను నిర్వహించవచ్చు. సందర్భోచిత పద ప్రయోగకౌశలాన్ని విద్యార్థులకు కల్గించడం భాషోపాధ్యాయుని ఒక ముఖ్యవిధి.

భాషా క్రీడలు

ఆహ్లాదకరమైన తరగతి వాతావరణంలో భాషా బోధన అభ్యసనలకు గాను క్రీడలుగా మార్చుకొన్న బోధన కార్యకలాపాలనే 'భాషా క్రీడలు' అనవచ్చును. విద్యార్థులను మానసికంగా భాషాభ్యసనకు సంసిద్ధుల్ని చేయడమే వీటి ఉద్దేశం. భాషా పరంగా విద్యార్థులు సమర్థవంతులుగా తయారుకాగలిగితే మిగతా పాఠ్య విషయాలలో సులభంగా ప్రగతిని సాధించగలరు. ప్రాథమిక

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

దశలోని విద్యార్థులలో సహజంగా ఉండే ఊహా శక్తిని వారి అభ్యసనకు ఉపాధ్యాయుడు వినియోగించుకొనవచ్చును. విద్యార్థులలో భాషానైపుణ్యాభివృద్ధికి ఈ క్రీడలు ఎంతగానో తోడ్పడుతాయి. వారు సులభంగా పదజాలాన్ని పెంపొందించుకోగలుగుతారు. ఆసక్తితో ఇష్టమైన వాతావరణంలో భాషాభ్యసనం సాగిస్తారు. విద్యార్థి కేంద్రీకృత విద్యా విధానంలో క్రీడా పద్ధతికి ప్రముఖమైన స్థానముండుట గమనించవలసిన విషయం. ఈ పద్ధతిని అనుసరించడం వల్ల విద్యార్థులు క్రమం తప్పకుండ పాఠశాలకు హాజరౌతారు.ఉపాధ్యాయుని బోధన కంటె తాము భాగస్వామ్యం కలిగి ఉండే ఆటపాటలంటేనే పిల్లలకు ఇష్టం. ఆటలే వారికి అసలైన చదువు. ప్రపంచం లోని గొప్ప శక్తులన్నీ ఆటస్థలం నుంచే ఉద్భవించాయని విద్యావేత్తలు అభిప్రాయపడ్డారు. ఆటలంటే అర్థం నడత. బాల్యదశలో శారీరకంగానూ,మానసికంగాను విద్యార్థులను ఆరోగ్యవంతులుగా చేసి నిర్మలమైన బుద్ధిని, అలసటలేకుండా పనిచేయగల అద్భుతమైన శక్తిని పెంపొందించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. అది క్రీడల ద్వారానే సాధ్యమవుతుంది. బడికి రావడానికి ముందు ఆటపాటల ద్వారా చిన్నారి బాలలు పొందిన ఆనందానుభూతులు పాఠశాల వాతవరణంలో ప్రవేశించాక కూడా వారికి కొనసాగాలంటే భాషోపాధ్యాయుడు భాషా బోధన కార్యకలాపాలను విధిగా ఆటలుగా మలచుకోవాలి. తరగతికి తగిన క్రీడల నెన్నుకొని భాషా బోధన చేయవలసిన గురుతర బాధ్యత భాషోపాధ్యాయులదే. నిపుణుల చేత భాషా బోధన కార్యకలాపాలు ఆటలుగా మలచబడి తదనుగుణంగా ఉపాధ్యాయులకు వృత్త్యంతర శిక్షణలు ఇవ్వబడ్డాయి. పాఠశాల పర్యవేక్షణకు వెళ్ళి, ఉపాధ్యాయ శిక్షణార్థులు ఆ క్రీడలను తెలుసుకోవడమే కాకుండా శిక్షణ సమయంలో వివిధ భాషా క్రీడలను గురించి కూడ తెలుసుకోవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది. అంతే కాకుండ కొత్త క్రీడలను భాషా బోధన కోసం వారే తమ సృజనాత్మకతతో తయారుచేసుకోవాలి. భాషా క్రీడలపైన ఎన్నో రచనలు ఈనాడు వెలువడి ఉన్నాయి. వాటిని పరిశీలించాలి.

భాషా క్రీడల వలన లాభాలు

- ఆరోగ్యకరమైన పోటీతత్వం అలవరచుకొంటారు.
- శ్రమ విభజన అనే భావనను ప్రాథమిక దశలోనే ప్రయోగపూర్వకంగా తెలుసుకుంటారు.
- నాయకత్వ లక్షణాలు పెంపొందించుకుంటారు.
- విద్య పట్ల ఉత్సాహం కలిగి ఉంటారు. ♦ సృజనాత్మక శక్తి వారిలో వృద్ధి పొందుతుంది.
- స్వయంకృషి, సమిష్టికృషి అనే భావనలను ఏర్పరచుకుంటారు.
- స్వతంత్రంగా ఆలోచించే శక్తి కలుగుతుంది.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

- సమత, మమత వృద్ధి పొందుతాయి.
- సంఘీభావం కలుగుతుంది.
- కలసి ఆడటంలో ఉండే ఆనందాన్ని అనుభవిస్తారు.
- ఓటమి కూడా జీవితంలో ఒక భాగం అనే సత్యాన్ని గ్రహిస్తారు.

ప్రాథమిక దశలో క్రీడా పద్ధతికి ఉన్న ప్రాముఖ్యత మరే పద్ధతికి లేదు. భాషానైపుణ్యాలు నాల్గింటిని ఆసక్తితో అభ్యసనం చేయడానికి భాషాక్రీడలు ఎంతగానో ఉపకరిస్తాయి. కొన్ని భాషా క్రీడలను ప్రస్తుతం పరికిద్దాం.

పద క్రీడలు : విద్యార్థులు తమ పదజాలాన్ని పెంపొందించుకోవడం కోసం ఉపకరించే క్రీడలే పదక్రీడలు. పలు రకాలుగా ఈ క్రీడలను రూపొందించవచ్చు. పద క్రీడల వల్ల భాషా కౌశలాలు ముఖ్యంగా భాషణ కౌశలం పెంపొందుతుంది.

1. ఉపాధ్యాయుడు ఒక చిన్న పదాన్ని ఉదాహరణంగా చెప్పాలి. దానికి మరి కొన్ని అక్షరాలను కలిపి కొత్త పదాలను తయారుచేయమని విద్యార్థులకు చెప్పి ప్రోత్సహించాలి. విద్యార్థులను జట్లుగా చేయాలి. ఒక్కొక్క జట్టును కొన్ని పదాలను చెప్పమనాలి. ఈ విధంగా విద్యార్థులు చెప్పే పదాలన్ని నల్లబల్లపై వ్రాయాలి.

ఉదా..... 'కారం' అనే పదంతో మరెన్నో పదాలను రూపొందించవచ్చు

ఉపకారం	అధికారం	ఆకారం
సహకారం	వికారం	గుణకారం
మమకారం	శ్రీకారం	అహంకారం
అపకారం	ఓంకారం	అంధకారం

చివరగా ఉపాధ్యాయుడు కొత్త పదాలకు అర్థాలను చెప్పడం మంచిది.

2. కొన్ని పదాలను పాఠ్యాంశము నుండి తీసుకోవాలి. ఒక్కొక్క దానికి కొద్ది పాటి తేడాతో వేరొక రూపాన్ని ఇవ్వాలి.

ఉదా :-	మేనత్త	-	మేనత్తై
	అభిమానం	-	అభియానం
	బోధన	-	భోదన
	ముఖము	-	మొకము

ఒత్తుల మధ్య తేడాలు మ,య మధ్య భేదాలు, మహాప్రాణాక్షరాలున్న పదాలను ఏ విధంగా వ్రాయాలి మొదలైనవి ఈ క్రీడ ద్వారా తెలియజేయవచ్చు.

.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

3. **పద కసరత్తు** :

పాఠ్యాంశం నుంచి ఒక వాక్యాన్ని తీసుకొని చార్టు ముక్కలో ఆ వాక్యాన్ని వ్రాయాలి. అదే వాక్యపత్రాన్ని జట్టు కొకటి ఇచ్చి ఆ వాక్యంలోని అక్షరాలను విడివిడిగా కత్తిరించుకోమని చెప్పాలి. అక్షరాలతో వీలైనన్ని పదాలు అమర్చమని చెప్పాలి. పదాలలో ఇమడలేని కార్డు ముక్కలను అలాగే ఉంచాలి. ఆ తరువాత ఒక్కొక్క జట్టు తయారుచేసిన పదాలను చెప్పమని నల్లబల్లపై వ్రాయించాలి. నల్లబల్ల పైన ఒకే పదం రెండు సార్లు వ్రాయకూడదు.

ఉదా: బస్సు కదలికలకు శబ్దానికి మేక పిల్ల బెదిరింది (నాల్గవ తరగతి వాచకం నుండి)

| బ | స్సు | | క | ద | లి | క | ల | కు | శ | బ్దా | ని | కి |

| మే | క | | పి | ల్ల | బె | ది | రి | ం | ది |

మొదటి జట్టు మొదటి సారి

అక్షరాలను కత్తిరిస్తే కార్డులు **వస్తాయి**

క	ల
మే	కు
క	స్సు
బ	స్సు
కం	ది

| శ | బ్దా | ని | కి |

మి గి లి న కా ర్డు లు

| ద | లి | క | ప | బె | లిం |

రెండోసారి కొత్త పదాలు

మే	క
పి	ల్ల
క	ని
లి	పి
క	ల్ల

| ద | లి | క | ప | బె | లిం |

| బె | ది | లిం | ది |

మూడవ సారి కొత్త పదాలు

| శ | ని |
| ద | రి |

మొదలయినవి

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

4. **పద విన్యాసం** : ఈ క్రీడ కోసం పాఠ్యాంశాన్ని ఉపయోగించుకోవచ్చు. పాఠ్యాంశం నుంచి ఒక పదాన్ని తీసుకొని నల్లబల్ల పై వ్రాయాలి. ఆ పదంలోని అక్షరాలతో మరికొన్ని పదాలను రూపొందించమని చెప్పాలి. ఈ ఆటను జట్లతో ఆడించవచ్చు. ఒక జట్టు వారు తయారు చేసిన పదాలను నల్ల బల్ల పై వ్రాస్తారు. అలాగే మిగిలిన జట్ల నాయకులు కూడా చేయాలి. ఆయా జట్టు నాయకుడు ఆ పదాలను నల్లబల్ల పె వ్రాస్తాడు. ఆ తర్వాత వైయక్తికంగా ఇంకా పదాలను తయారుచేయడానికి ప్రయత్నించమని చెప్పాలి. ఈ ఆటనే ‘ పద విన్యాసం ’ అంటారు.

ఉదాహరణ :- ఢిల్లీలో చలి ....

లోకువ వారు ....

తెలుగు లిపి ....

తుంటరి రాముడు .....

5. **కనిపెట్టండి చూద్దాం** !

ఒక విద్యార్థిని తరగతి గది నుంచి బయటికి పంపి ఏదైనా ఒక వస్తువును ఇచ్చి దాన్ని దాచమని చెప్పాలి. తరగతి మధ్యలో నిలచి ఆవిద్యార్థి ఆ వస్తువు యొక్క మొదటి అక్షరం చెప్పి అదేమిటో కనుగొనమని అడగాలి. ఆ వస్తువు పేరు కనుగొనేంతవరకు విద్యార్థులు చెప్పిన పదాలను మరో విద్యార్థి నల్లబల్ల పై వ్రాయాలి. వస్తువు పేరు కనుగొన్న విద్యార్థి మొదటి విద్యార్థిలాగే ఆడాలి. ఉదాహరణకు చేతిలో అల్లం ముక్కను ఉంచుకొని ప్రశ్నించవచ్చు.

అన్నం అట్టముక్క

అద్దం అల్లం

అగ్గిపుల్ల అగ్గిపెట్టె

అటుకులు

సమాధానం రాబట్టడానికి అవసరమైతే రెండవ అక్షరం కూడా చెప్పాలి. వస్తువు గురించి కొంత సమాచారాన్ని క్లూగా ఇవ్వాలి.

6.**పదపూరణం**: ఒక్కొక్క పదంలో ఒక్కొక్క అక్షరం మాత్రమే ఉంచి (మిగతా అక్షరాలు లోపింప జేసి) ఆ అక్షరాలను పూరించడానికి కొన్ని సూచనలు ఇవ్వాలి. ఆసూచనను ఆధారం చేసుకొని విద్యార్థి పదపూరణం చేస్తాడు. ఈ ఆట పదపూరణం ఆటగా పేరు పొందింది.

1. వం---- కూరగాయలకు రారాజు.
2. చం---- చల్లని వెలుగును ప్రసాదిస్తాడు.
3. బం----- మన దేశానికి తూర్పున ఉండే సముద్రం.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

సమాధానాలు:-1.వంకాయ, 2.చంద్రుడు, 3.బంగాళాఖాతము

7. **పదాలను త్రిప్పి వ్రాయడం**: పాఠ్యాంశానికి సంబంధించిన నూతన పదాలను కొన్నింటిని సుమారు 10 పదాలు తిరగేసి వ్రాసి, ఆ పదముల చార్టులు తయారు చేసి చదవమని చెప్పాలి. అవి ఏ పదాలో తెలియక చాలా మంది విద్యార్థులు ఇబ్బందిపడతారు. ఇంటికి వెళ్ళాక అద్దం ముందు ఈ చార్టు నుంచి అందులోని పదాలు గుర్తించి సరిగా వ్రాసుకొని రమ్మనాలి.

ఉదా:- పావురం

చలి బాధ

గుణకారం

8. **పదమధ్యలోపం-అర్థవంతమైన పదం**

కొన్ని పదాలు నల్లబల్ల పై రాయాలి. ఆ పదాలలో మొదటి అక్షరం చివరి అక్షరం మాత్రం ఉంచి మధ్యలోని అక్షరాలు తొలగించాలి. అప్పుడు రూపొందిన కొత్త పదాలు చదవమని చెప్పాలి. మధ్యలోని అక్షరాలను తీసివేసినా అర్థవంతమైన పదాలను తయారుచేయడమే ఈ ఆటలోని ప్రత్యేకత.

చిగురు	-	చిరు
చీకటి	-	చీటి
చేమంతి	-	చేతి
మూర్ఖుడు	-	మూడు
మేకులు	-	మేలు
రైతులు	-	రైలు

విద్యార్థులను మరికొన్ని పదాలను రూపొందించమని చెప్పాలి.

9. **అనుస్వారం**

అనుస్వారం లేని అర్థవంతమైన పదాలతో ఒక పట్టిక తయారు చేసి అనుస్వారం ' ం ' ఉన్న కార్డును అమర్చి, ఆ కార్డును క్రిందికి పైకి జరపడం ద్వారా పదాలలో వచ్చే మార్పును గమనింపజేస్తూ అర్థ భేదాన్ని తెలుసుకొంటూ కొత్త పదాలు తయారు చేయించాలి.

ఉదా :- ం

ప		డు	పండు
జ		ట	జంట
ఎ		డ	ఎండ
వ		దనం	వందనం

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

అట్లే అనుస్వారం ఉన్న పదాలను ఇచ్చి, అనుస్వారం తీసివేసి చదివి అర్థ భేదాన్ని గమనిస్తూ పదాలను వ్రాయమనాలి.

బండి బడి

కందులు కదులు

రంగులు రగులు

పందులు పదులు......... మొదలైనవి

10. జట్లుగా వలయాకారంలో విద్యార్థులను కూర్చోపెట్టి పాఠములోని ముఖ్యమైన పదాలను కొన్నింటిని ఎంచుకొని తయారు చేసిన పదాల కార్డులను ఇవ్వాలి. పాఠం పేరు సూచించాలి. పదకార్డులలోని పదాలు ఆ పాఠంలో ఎక్కడున్నాయో గుర్తించి కింద గీత గీయమనాలి. పఠన క్రీడ ఇది.

11. వివిధ అక్షరాలతో తయారు చేసిన గళ్ళ నుడికట్టు, ఇచ్చి పై నుంచి కిందికి, కింది నుంచి పైకి అడ్డం గాను చదివి పదాలు తయారు చేయమనాలి.

ఉదా:-

క	మ	ల
మ	మ	త
ల	త	లు

12. **కుడి-ఎడమ** : కొన్ని పదాలను చదివితే ఒక అర్థం స్ఫురిస్తుంది. అవే పదాలును అక్షరాలను ఎడమ నుండి కుడికి చదివితే వేరొక అర్థాన్ని ఇస్తుంది. ఇలాంటివి విద్యార్థులచే చెప్పించవచ్చు.

ఉదా:- పడగ - గడప

తల - లత

గద - దగ

పంచె - చెంప

తడుము - ముడుత

కలప - పలక

గంప - పంగ

పడక - కడప

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

13. **బింగో ఆట**:-

రెండు అక్షరాల పదాలు కూర్చడానికి అనుగుణంగా ఉపాధ్యాయుడు జత అయ్యే అక్షరాలకార్డులను తయారు చేసుకోవాలి. జతలోని మొదటి అక్షరాల కార్డుల కట్టను తన వద్ద ఉంచుకొని విద్యార్థులకు రెండవ అక్షరములున్న కార్డులను ఇవ్వాలి.ఉపాధ్యాయుడు తన వద్ద ఉన్న కట్ట నుంచి ఒక అక్షర కార్డు తీసి ఆ అక్షరాన్ని పలుకుతూ నేల పై ఉంచాలి. మొదటి విద్యార్థి ఆ కార్డును తీసుకొని తన దగ్గరున్న అక్షరాల కార్డులతో జత చేసుకుంటాడు. ఆ పదం గట్టిగా పలుకుతాడు. ఇద్దరు విద్యార్థులకు అది జతకార్డు అయితే ఎవరి ముందు తీసుకుని జత చేసి పదం చెబుతారో వారికే ఆ కార్డు చెందుతుంది. ఉపాధ్యాయుని వద్ద గల కట్టలోని కార్డులన్నీ అయిపోయే వరకు ఈ ఆట ఆడాలి.

ఉపాధ్యాయుడు నేలపై వేసిన కార్డు	విద్యార్థి దగ్గర ఉన్న జత కార్డు
మే	క
కో	తి

ఈ క్రీడ ఒకటి రెండు తరగతులకు ఉపయుక్తంగా ఉంటుంది.

14. **స్నాప్ ఆట**:

ఏభై మెరుపు కార్డులను తీసుకోవాలి. ఒకే పదం గల మూడేసి కార్డులు చొప్పున తయారుచేయాలి. వీటిని బాగా కలిపి ఒక కట్టగా చేసి జట్టు ముందు ఉంచాలి. జట్టు నాయకుడు కట్టలోని పై కార్డును తీసి ఆ కార్డులోని పదం చదువుతాడు. రెండో ఆటగాడు కట్ట నుంచి తరువాత కార్డును తీసి చూపుతాడు. రెండు కార్డులు ఒకే పదం కలిగి ఉంటే ' స్నాప్' అని అరచి రెండింటిని జతచేస్తాడు. ఆ రెండు కార్డులు ఆ విద్యార్థికి పోతాయి. ఒక వేళ ఆపదాలు వేరువేరుగా ఉంటే మొదట చదివిన పదం ఉన్న కార్డు వచ్చేవరకు కార్డులను తీస్తూ ఆటను కొనసాగిస్తారు. విద్యార్థులు తాము తీసిన కార్డులను అలాగే అందరికీ కనపడేటట్టుగా చూపుతూ తన వద్దనే ఉంచుకోవాలి. మూడో విద్యార్థి మూడో కార్డును తీస్తాడు. ఈ విధంగా ఆట కొనసాగుతుంటుంది.

ఉదా:- పైనున్న మొదటి కార్డు — రెండవ కార్డు

కలువ — సూర్యుడు

మూడవ పై కార్డు

కలువ

వెంటనే విద్యార్థి స్నాప్ అని అరచి 'కలువ' అని రాసిన రెండు కార్డులు తీసుకుంటాడు.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

15. **కథలు పూరించడం**

విద్యార్థులకు ఊహాశక్తి ఎక్కువగా ఉంటుంది. కథలు పిల్లల పై ఒక అద్భుతమైన ఇంద్రజాలంగా పనిచేస్తాయి. ఈ క్రీడ ద్వారా విద్యార్థులలో భావావగాహన సామర్థ్యం కలుగుతుంది. ఉపాధ్యాయుడు కథచెప్పి మొదలుపెట్టి పూర్తి చేయకపోతే విద్యార్థులు పూర్తి కథను తెలుసుకోవడానికి తహతహలాడి పోతుంటారు. మిగతా కథ వారినే ఊహించి చెప్పమంటే ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క రకంగా కథను పూర్తి చేస్తారు. పాఠ్యగ్రంథంలోని కథలను గాని,బాలమిత్ర , చందమామ వంటి బాలల పత్రికలను చదివి పిల్లలు కూడ కథలు చెబుతారు. నైతిక విలువలను పెంపొందించే కథలను ఉపాధ్యాయుడు చెప్పాలి.

1. ఉదా :-అనగా అనగా ఒక రైతు. అతడు ఒక రోజు పొలం దున్నుతున్నాడు. ఇంతలో అతనికి ఒక పులి కనిపించింది.

2. ఉదా:-

1. ఆహారం సమృద్ధిగా దొరక నందు వల్ల ఆవు ---కు వెళ్ళింది.
2. ఆవు---కి పోయి గడ్డి మేస్తూ ఉండింది.
3. ---గాండ్రించడం విన్న --- --- పారిపోయాయి.
4. తన కంటికి చిక్కిన ఆవును పులి---
5. ఆవు నమస్కరించి ---తెలియచేసింది.
6. నాకు కుమారుడు ఉన్నాడు, నేను ఇంటికి వెళ్ళి---వాగ్దానం చేసింది.
7. ఆవు ఇంటికి వెళ్ళి తన దూడకు ---తిరిగి అడవికి వచ్చింది.
8. ఆవు సత్ప్రవర్తనను చూసి పులి ఆవును--- ఉండమని చెప్పింది.

16. మూకాభినయం:

ఏదైన కథాంశాన్ని ఉపాధ్యాయుడు మూకాభినయం చేసి విద్యార్థుల చేత కథను ఊహింపజేసి వరుసక్రమంలో ఆ కథను చెప్పమనాలి. ఒక విద్యార్థి ఏదైనా అంశాన్ని చెప్పడం మధ్యలో మరచి పోతే మరో విదార్థి ఆ సన్నివేశాన్ని గుర్తుచేస్తాడు. ఇలా కథను అంతా కలిపి పూర్తి చేసి చెబుతారు.

17. చిత్రకథ: ఏదైన కథాంశాన్ని వ్రాసి మధ్య మధ్యలో పదాలకు మారుగా చిత్రాలను ఇచ్చి ఆ చిత్రాలను పదాలుగా మార్చుకొని కథను పూరించి పూర్తిగా వ్రాయమని చెప్పడం చిత్ర కథా క్రీడ అవుతుంది. ఒక పల్లెటూరిలో మంగమ్మ అనే ఒకామె ఉండేది. ఆమె ఒకముంగిస (ముంగిస చిత్రం వేయాలి)

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

సాకుతూ ఉండేది. ఒకరోజు ఆమె తనబిడ్డను అరుగుపై (అరుగు చిత్రం వేయాలి) కూర్చో బెట్టి ముంగిసను కాపల పెట్టి నీళ్ళు తేవడానికి కడవ తీసుకొని బావికి వెళ్ళింది. ఒక పాము (పాము చిత్రం వేయాలి) బిడ్డవైపు రావడం చూసి ముంగిస దాన్ని ముక్కలు ముక్కలుగా కొరికి చంపింది. నీళ్ళ కడవతో వచ్చిన మంగమ్మకు ముంగిస (ముంగిస చిత్రం వేయాలి) ఎదురు వెళ్ళింది. ముంగిసకు అంటిన రక్తాన్ని (చిత్రం వేయాలి)చూసి తన బిడ్డను చంపి ఉంటుందనుకొని తొందరపడి మంగమ్మ తూలనాడింది. అటు తర్వాత నిజం తెలుసుకొని బాధపడింది.

18.**శీర్షిక నిచ్చి కథ చెప్పమనుట:** విద్యార్థులను కొన్ని జట్లుగా విభజించాలి. ఒక అట్ట పెట్టలో కొన్ని కథల పేర్లను వ్రాసిన చీటీలను ఉంచుకోవాలి. ఒక్కొక్క జట్టును ఒక్కొక్కచీటీ తీసుకోమని చెప్పాలి. జట్టు నాయకులు ఒక చీటీ చొప్పున తీసుకొని శీర్షికకు సంబంధించిన కథనొక దాన్ని ఎన్నుకొని, విషయసేకరణ చేసి, చర్చించి ,కథను అల్లుతారు. ఇలా ఆడటం వల్ల వివిధ కథలు ఉత్పన్నమవుతాయి. సొంతకథ కూడ చెప్పవచ్చు.

అ. మాఊరి హాస్యకథ

ఆ. పాఠశాలను ఆశ్చర్యపరిచే కథ

19. **కథ అల్లడం**:-

ఉపాధ్యాయుడు పెద్ద అక్షరాలతో ఒక పదాన్ని నల్లబల్ల మధ్యలో వ్రాసి ఇదివరకే పరిచయం ఉన్న కథ అల్లడం కోసం దానికి సంబంధించిన ఇతర పదాలు విద్యార్థులను చెప్పమనాలి. ఈ పదాలు నల్లబల్ల మీద వ్రాసిన పదం చుట్టూ వ్రాయమని,కేంద్రంగా ఉన్న పదంతో ఒక్కొక్క అనుబంధ వాక్యాన్ని చేయించుతూ కథను అల్లించాలి.

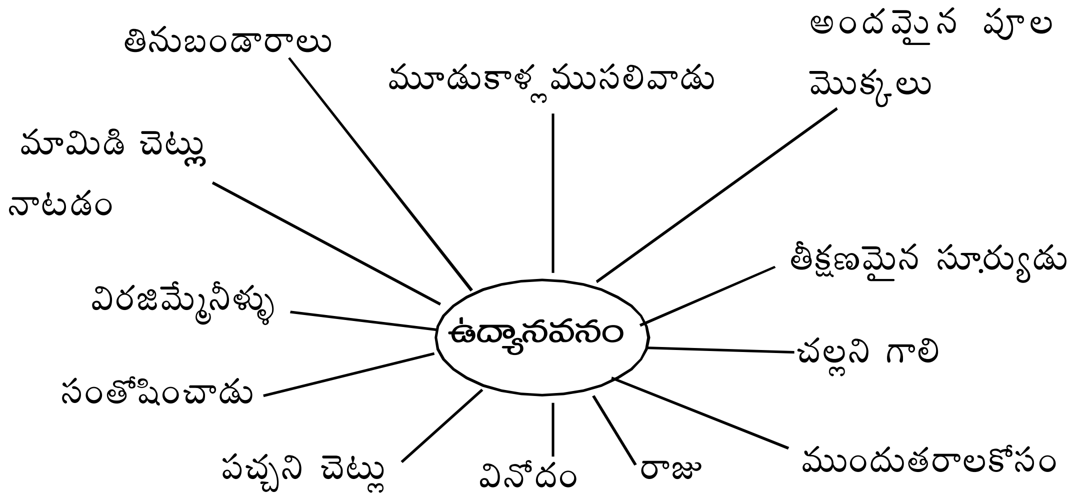

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

ఆటలలో వ్యాకరణం

వ్యాకరణం శాస్త్రం గనుక విద్యార్థులు అభ్యసనలో అనాసక్తత చూపగలరు, కానీ ప్రాయోగిక వ్యాకరణాన్ని ప్రాథమిక దశలో నేర్పించడానికి ఆడించే ఆటలు వారిలో వ్యాకరణంపైన అభిరుచిని కల్గిస్తాయి.

చదువుట, నడచుట, వ్రాయుట, పరుగెత్తుట, పాడుట, మొదలైన పనులను నల్లబల్ల పై వ్రాసి, ఒక్కొక్క పని ఒక్కొక్క విద్యార్థి చేత చేయించాలి. పనులను తెలియజేసే పదాలను ' క్రియలు' అని చెప్పాలి. అట్ట పెట్టలో కొన్ని క్రియాపదాలు వ్రాసి అందులో వేసి అట్టపెట్టె పైన 'క్రియాపదాలు' అని వ్రాయాలి. ఒక్కొక్కవిద్యార్థిని ఒక్కొక్క కార్డు తీసుకోమని ఆ క్రియను (పనిని) వారి చేత చేయించాలి. ఆ తరువాత ఇలాంటి క్రియాపదాలు మరికొన్ని వారిచేత చెప్పించాలి.

తరగతి వాతవరణంలో విశేషణాలు గురించి క్రీడ ద్వారా బోధించవచ్చు.వివిధ రంగులలో ఉన్న పేనాలను సేకరించాలి. ఒక విద్యార్థిని పిలిచి అతనికి నచ్చిన పెన్నును వేరుగా తీసి పెట్టి ఏరంగు పెన్ను తీసిపెట్టాడో పూర్తి వాక్యంలో వ్రాసి వెళ్ళమని చెప్పాలి.అలాగే కొంత మంది విద్యార్థులను పిలిచి అలా రాయించాలి.

నేను ఎర్రని పేనా తీసి పెట్టాను.

నేను తెల్లని పేనా తీసి పెట్టాను.

ఇలా నల్లబల్లపైన కొన్ని వాక్యాలు తయారవుతాయి.

వస్తువు పేరు ఒకటే అయినా అందులో ఆ వస్తువు ప్రత్యేకతను తెలియజేసే శబ్దమేదో గుర్తింపజేసి ఆ శబ్దమే విశేషణమని చెప్పాలి. పిల్లల దుస్తులను పరిశీలింపజేయవచ్చు. ప్రత్యేకతను తెలియజేసే పదమే విశేషణమని తెలపాలి. భాషా భాగాల పెట్టెనొక దానిని తయారు చేసి అందులో వివిధ భాషా భాగాలకు
ఉదాహరణ పదాలను వ్రాసిన చీటీలు తీసుకోమని చెప్పాలి. వాటిలో నామవాచకాలు, సర్వనామాలు, క్రియలు, విశేషణాలు, అవ్యయాలు వేరు చేసి వ్రాయమనాలి.

అక్షరక్రీడలు-కొన్ని ఉదాహరణములు: పదక్రీడలలో అంతర్భాగంగానే అక్షరక్రీడలను నిర్వహించాలి. గడియారం నమూనా తయారు చేసి అందులో అంకెలకు బదులు కొన్ని అక్షరాలు వ్రాయాలి. ఉపాధ్యాయుడు ముల్లును తిప్పుతూ ఆ ముల్లుల వద్ద ఉన్న అక్షరాలను గుర్తింపచేయాలి. ఆ అక్షరాలను కలిపి పదాలు తయారు చేయించాలి. ఒక వేళ పదం ఏర్పడని పక్షంలో అక్షరాలను గుర్తింప చేయాలి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

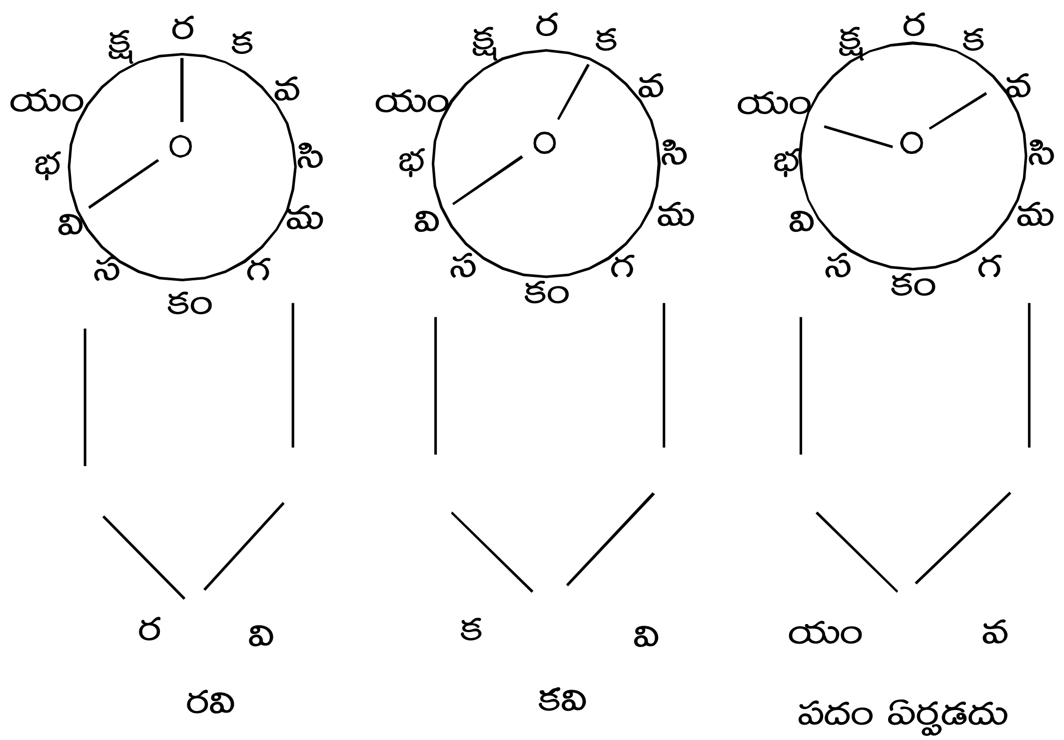

చుక్కలను కలపడం ద్వారా వచ్చే అక్షరం ఏమిటో కనుగొనమని చెప్పాలి. అక్షరాలను గుర్తించిన తరువాత పదాలను కూడ తయారుచేయించవచ్చు. వాక్య నిర్మాణ క్రీడలు-కొన్ని నమూనాలు. భాషను ఉపయోగించే సామర్థ్యం ఈ ఆట ద్వారా అభివృద్ధి అవుతుంది.

పాఠశాల ఆవరణలో అందుబాటులో ఉన్న వస్తువులను విద్యార్థుల చేత సేకరింపజేసి అందులో కొన్నింటిని తరగతి గది మధ్యలో ప్రదర్శింపజేసి విదార్థులను పరిశీలించి గుర్తుంచుకోమనాలి. ఆ తరువాత వాటిని కప్పివేసి 2 లేక 3 నిమిషాలు ఆగి వాటి పేర్లు వ్రాయమనాలి. వాటిలో మూడు పదాలను ఎన్నుకొని ఒక్కొక్క విద్యార్థిని ఒక్కొక్క వాక్యం వ్రాయమనాలి.

వాక్యాలలోని పదాలను తారుమారుగా ఇచ్చి ఒక వాక్యం చెప్పి ఆ ప్రకారంగా వాక్య నిర్మాణం చేయించాలి. అవే పదాలతో కొత్త వాక్యాలు తయారుచేయించాలి. ఎన్ని వాక్యాలు వీలయితే అన్ని వాక్యాలు తయారుచేయించాలి. ఉపాధ్యాయుడు వాక్యం చెబుతుంటే విద్యార్థులు వాక్య నిర్మాణం చేస్తారు. పదాల ముక్కలు మిగిలితే మిగిలిన అన్నింటిని కలిపేసి మళ్ళీ ఇలాగే తయారుచేయించాలి.

ఉదా:- రాము, శ్యాము మంచి స్నేహితులు.

రాముడు విద్యావంతుడు.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

వారికి భరత్ అనే క్రీడాకారుడు జత కలిశాడు.

రాముడు	స్నేహితులు	విద్యావంతుడు	శ్యాము
మంచి	కలిశారు	జత	భరత్
బాలుడు	స్నేహితులు	విద్యావంతుడు	

విద్యార్థుల చేత పొడుపు కథలు చెప్పించవచ్చు.వాటి జవాబులు విద్యార్థుల చేత ఊహింపచేయాలి. లేదా ఉపాధ్యాయుడే చెప్పాలి.

20.అంత్యాక్షరి : ఒక పదంలోని చివరి అక్షరాన్ని అంత్యాక్షరం అంటారు. ఒకరు ఒక పదం చెప్పిన మీదట దాని చివరి అక్షరంతో ప్రారంభం అయ్యే మరో పదం చెప్పే ఆటను 'అంత్యాక్షరి' అంటారు. ఈ ఆట విద్యార్థులకు భాష మీద ఎంత పట్టు ఉందో తెలుసుకోవడానికి, వాళ్ళ జ్ఞాపక శక్తిని, సృజనాత్మక శక్తిని పరీక్షించడానికి ఒక మూల్యాంకన సాధనంగా కూడా పనికి వస్తుంది. ఈ ఆట మొదట సులభంగా కనిపిస్తుంది. ఇందులో పదాన్వేషణ తమాషాగా చేస్తారు. రానురాను పదాన్వేషణలో పదాలు దొరకడం కొంత కష్టమవుతుంది.

21. మాటల నిచ్చెన : ప్రసిద్ధ గేయాలపై, సినిమా పాటలపై, భాషాభాగాలపై ఇలా ఏ అంశాల పై కానీ ఈ ఆట ఆడించవచ్చు. పద నిచ్చెనలు (పదాల మెట్లు) తయారుచేయించాలి.

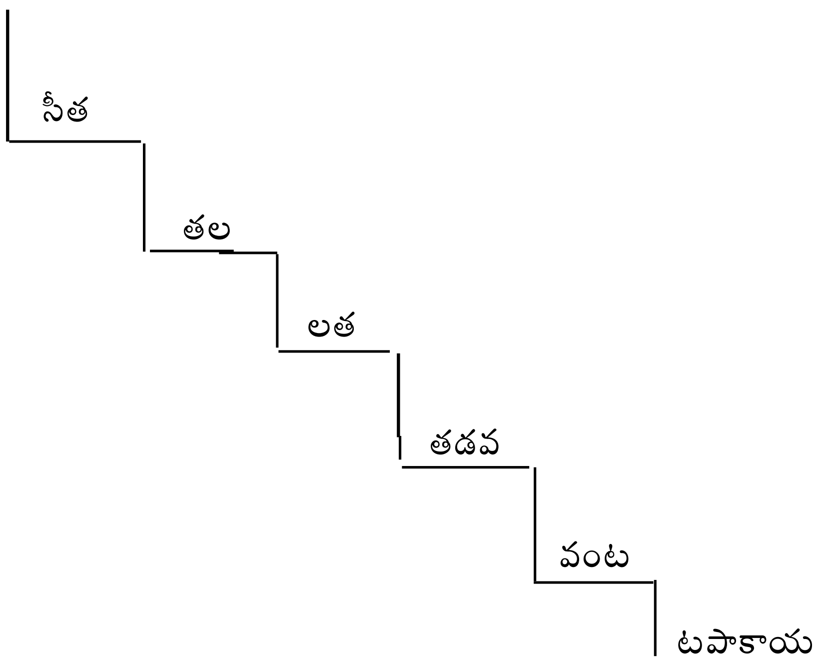

కృత్యం : మీరూ కొన్ని ËØuy క్రీడలను రూపొందించండి. నియోజనం సమర్పించండి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

అధ్యాయం - 4

ఉన్నతస్థాయి సామర్థ్యాలు - పెంపుదల

4.0. msLi¿Á¸ ¶VLi

4.1. ÍÁÅÁÌÁV úªy¸ ¶V²¶Li

4.2. ªyùqs Li¿Á©s

4.3. qsLiËØts|ßá ¿y»½VLiùLi

4.4. చర్చావేదికలను నిర్వహించడం

4.5. సృజనాత్మక శక్తిని పెంపొందించడానికి మార్గాలు

4.6. ËØÌÁlgi¸ ¶WÌÁV

4.7. NP´¶ c NP´y¬sNP

4.8. కవిత్వం

4.0. msLi¿Á¸ ¶VLi

జంతుజాలం నుండి మనుష్యులను వేరుచేసేది భాష. ఎదుగుతున్న శిశువులు తన పరిసరాల ©sVLi²¶ ËØts| ©sLiVèN]LiÉØLiV. FyhiaSÌÁNPV ªsÀÁè©s »½LS*»½ mshi©sLi, ÍÁÅÁ©sLi ©smsoßØùÌÁÍÜ శిక్షణపొందుతారు. శ్రవణం, భాషణం, పఠనం, లేఖనం వంటి నైపుణ్యాలలో పాటవాన్ని కలిగిఉంటే ËØts|©sV qsªsVLiªsLi»½LigS Dms|¸ ¶WgiLi¿ÁVN]ªs¿ÁVè.

భావగ్రహణ, భావ వ్యక్తీకరణకు భాషానైపుణ్యాలు దోహదపడుతాయి. ఒక వ్యక్తికి భాషలో సంపూర్ణత్వాన్ని కలిగించేవి ఈ నైపుణ్యాలే. భాషాభ్యాసనంలో ఆసక్తి, ఉత్సాహాలను పెంపొందించుకోవడంతో బాటు తాము నేర్చుకొన్న భాష యొక్క ప్రయోజనాలను పొందడానికి సహాయపడే కారకమే ఉన్నతస్థాయి సామర్థ్యాలు. వీటికి ప్రాథమిక నైపుణ్యాలే పునాది.

భాషలో ఉన్నతస్థాయి సామర్థ్యాలుగా చాలా వాటిని పేర్కొనవచ్చు. మన విద్యా విధానంలో ¬sLi*ÀÁLi¿ÁÊÁ²¶©s ryªsVLSùÌÁÍÜ D©sõ»½ryLiW ryªsVLSùÌÁV ALiVgS }msL]ä©yõLiV. C ryªsVLSùÌÁ©sV శిక్షణ కాలంలో ఛాత్రోపాధ్యాయులు పెంపొందించుకోవాలి.

1. ÍÁÅÁÌÁV úªy¸ ¶V²¶Li
2. ªyùryÌÁV úªy¸ ¶V²¶Li
3. ªyNSè»½VLiùLi
4. qsLiËØts|ßØ ¿y»½VLiùLi
5. భాషపై అధికారం సాధించడం

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

6. సృజనాత్మకత మొదలగునవి.

4.1. ÍÁÅÁÌÁV ú ªy¸¶V²¶Li:

ÍÁÅÁ ÌNP ry¤¦¦»½ùúmsúNP¸¶V. ÍÁÅÁÌÁV úªy¸¶V²¶Li ÌNP NPÎÁ. ªsV©s ËØªyÌÁ©sV B»½LiVÌÁNPV తెలియజేయవలసి వచ్చినపుడు మన ఎదురుగా ఉంటే భాషణ ద్వారా తెలియచేస్తాం. వ్యక్తి ఎదురుగా లేని పక్షంలో (వేరేచోట లేదా వేరే ప్రాంతంలో) ఉంటే లేఖల (జాబుల) ద్వారా తెలియజేస్తాం. బంధువులకు, మిత్రులకు క్షేమసమాచారాలను తెలియజేయడం, వారి క్షేమసమాచారాలను »½ÌÁVqsVN]ªs²¶Li, B»½LiVÌÁNPV qs¥¦¦¸¶VLi ¿Á¸¶V²y¬sNP ¡qsFyLiqsV ¿Á¸¶V²¶Li, A¤Li¿Á©yÌÁV, aPVËØNSLiOPÌÁV తెలియజేయడం మొదలైన వాటికి లేఖలను ఉపయోగిస్తాం. ఉద్యోగాల కోసం దరఖాస్తుచేయడం, వినతించుకోవడం, ఫిర్యాదు చేయడం వంటి వాటి కోసం కూడా లేఖలను ఉపయోగిస్తుంటాం.

¿ÁLiú»½ÌÁÍÜ, ry¤¦¦»½ùNP´¶ÌÁÍÜ ÍÁÅÁÌÁ giVLiLiÀÁ úmsryªs©sÌÁV©yõLiW. ALigiËØtsÍÜ "ÍÁÅÁ" ÌNP ప్రత్యేక సాహిత్యప్రక్రియగా ఆవిర్భంచింది. దాని ప్రభావం భారతీయ భాషలపైన పడింది.

జవహార్ లాల్ నెహ్రూ కారాగారవాసంలో తన కుమార్తె ఇందిరకు రాసిన 'లేఖలు' గొప్ప లేఖాసాహిత్యానికి నిదర్శనం.

లేఖారచన - ఉద్దేశాలు:

- C దూర ప్రాంతాలలో ఉన్నవారికి సమాచారాలు తెలియజేయడం
- C B»½LiVÌÁNPV ªs°ÐÁNPLigS ¿Ámsö͡Á¬s ªyÉÁ¬s »½ÖÁ¸¶VÇÁ¸¶V²¶Li
- C ప్రయాణఖర్చులను, కాలాన్ని ఆదా చేయడం
- C సంబంధ బాంధవ్యాలను పెంచుకోవడం
- C తమ జీవిత అవసరాలను నెరవేర్చుకోవడం
- C úmsaPLi¡qsLi¿Á²¶Li
- C NPX»½ÇÁ»½ÌÁV »½ÌÁVms²¶Li
- C ªsV©¯ËØªyÌÁNPV @OPLSÌÁ ANPX¼½ NPÖÁöLi¿Á²¶Li
- C కాల్పనికశక్తిని పెంపొందించడం.
- C ©sV²¶NSLS¬sõ Dms¦¸¶WgiLi¿Á²¶Li.
- C ఆకర్షణీయమైన దస్తూరిని అలవాటు చేసుకోవడం.

ÍÁÅÁÌÁÍÜ¬s LiNSÌÁV:

ÍÁÅÁÌÁÍÜ LiNSÌÁV: 1. ªsùNPgi»½ ÍÁÅÁÌÁV, 2. ryLi¡msVNP ÍÁÅÁÌÁV

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

4.2. ªyùqsLi¿Á©s:

భావవ్యక్తీకరణ రెండు విధాలుగా జరుగుతుంది. ఒకటి వాగ్రూపం. రెండవది లిఖితరూపం. ఈ రెండు రూపాల భావవ్యక్తీకరణలలో దేని ప్రత్యేకత దానికుంటుంది. లిఖితరూపం శాశ్వతం. మానవభావాలకు లిఖితరూపం ముద్రణం వంటిది. లిఖితరూపమే లేకపోతే ఆధునిక మానవుని జీవితంలో ఇంత అభివృద్ధి జరిగిఉండేదికాదు. నేటి మానవుని జీవితాన్ని చీకటి నుండి వెలుగునకు తీసుకొని వచ్చిన ఘనత లిఖితరూపానిది. ప్రాచీన వాఙ్మయం చాలావరకు లిఖితరూపములో ఉండడం వల్లనే మనకు లభించింది. సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, చరిత్ర, ఇతిహాసపురాణాలు వీటినుండి మంచి చెడులను రెండింటిని గ్రహిస్తుంటాం. లిఖితరూపంలోని వ్యాసం కూడా ఆధునిక **ry¤|||»½ùLiÍÜ I NP @Li»½LS÷giªsV.**

వ్యాసరచన ఉద్దేశాలు:

1. లేఖన సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడం
2. **qsªsW¿yLSÌÁ©sV }qsNPLiLi¿Á ryªsVLSù¬sõ NPÖÁgiLi¿Á²¶Li**
3. సమాచారాలను విశ్లేషించడం
4. సమాచారాలను వివరించడం
5. పదజాలాభివృద్ధిని కలిగించడం.
6. పరిచ్ఛేదాలు (పేరాలు)గా విభజించి వ్రాయడం.
7. నిర్ణీత సమయంలో వ్రాయడంలో తర్ఫీదునివ్వడం.
8. సృజనాత్మకతను పెంపొందించడం
9. ఉన్నతదశలో పరిశోధనా సామర్థ్యాన్ని కలిగించడం.

వ్యాసాలు అందులోని విషయాన్ని బట్టి వివిధ రకాలుగా విభజింపబడుతాయి. ప్రస్తుతం పాఠశాలలో ప్రత్యేక పీరియడ్లు వ్యాసరచనకు కేటాయించబడినాయి. అయినప్పటికి చాలా మంది విద్యార్థులు వ్యాసాలను స్వతంత్రంగా క్రమవిధానంలో వ్రాయడానికి అలవాటు చేసుకోవడం లేదు. గైడ్లలో ఇవ్వబడిన వ్యాసాలను కంఠస్థం చేసి లేదా చూచి వ్రాయడమే పరిపాటి అయ్యింది. మిగతా సామర్థ్యాలులాగా ఈ సామర్థ్యం విద్యార్థులకు చాలా అవసరమైనదే. వ్యాసం వ్రాయడాన్ని క్రమపద్ధతిలో నేర్చుకోవాలి.

1. qsªsW¿yLSÌÁ©sV }qsNPLiLi¿Á²¶Li: వ్యాసాన్ని వ్రాయడానికి ప్రారంభించడానికి ముందు విద్యార్థులను సమాచారాల సేకరణకు ప్రేరేపించాలి. బడిలోని గ్రంథాలయంలో ఏయే పుస్తకాలు వ్యాసం వ్రాయడానికి అవసరమో ఉపాధ్యాయుడు సూచించాలి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

ఉపాధ్యాయుడు తాను సేకరించిన విషయాలను, సమాచారాలను విద్యార్థులకందించవచ్చు. విద్యార్థుల మదిలో చాలావరకు సేకరించిన సమాచారాలు పదిలమైతే వ్యాసాలు వ్రాయడం, మౌఖిక అభ్యాసాలు చేయడం సులభతరమవుతుంది.

2. ªs°ÐÁNP @ËØùqsLi:

వ్యాసాలు వ్రాయడానికి మొదటి మెట్టు మౌఖిక అభ్యాసం. వ్యాసరచనకు ఏదేని ఒక శీర్షికసూచించమని విద్యార్థులను కోరవచ్చు. లేదా ఉపాధ్యాయుడు శీర్షికను సూచించవచ్చు. విద్యార్థులు ఇచ్చిన సమాచారాలను ఆధారంగా చేసుకొని వాటికి ఉపశీర్షికలను సూచించాలి. అటుపిదప వ్యాసం వ్రాసేటప్పుడు సమాచారాలను స్పష్టంగా ఒక క్రమపద్ధతిలో అమర్చితే అది మంచి వ్యాసం అవుతుంది.

3. ÌaPÖÁ:

వ్యాసంలోని విషయాన్ని అనుసరించి శైలిమారుతూ ఉంటుంది. విషయస్పష్టత, ఉచితపద úms¸ ¶WgiLi, qsÒÁªsËØts Li¿Á©sÍÜ @ªsqsLiLi. I NP ªyùqsLiÍÜ @©sVNPWÖÁLiÀÁ©s ÌaPÖÁ BLiN]NP ªyùry¬sNP కుదరకపోవచ్చు.

4.3. qsLiËØts|ßá ¿y»½VLiùLi:

భాషా సామర్థ్యాలు నాలిగింటిలో ఒకటి భాషణం. ఇది భావవ్యక్తీకరణ సామర్థ్యంగా పరిగణింపబడుతుంది. సంభాషించడంలో విద్యార్థులను సమర్థవంతులుగా తీర్చిదిద్దాలి. సంభాషణం ఒక ప్రత్యేక చాతుర్యంగా పరిగణించబడుతుంది.

పటిష్టభావ వినిమయానికి చక్కని భాషణం అవసరం. భాషణంలో నైపుణ్యాన్ని ప్రదర్శించడం ద్వారా మనం ఇతరులను ఆకట్టుకోగలం. సమర్థతతో కూడినపుడు మాత్రమే భాషణాన్ని ఒక కళగా గుర్తించడం జరుగుతుంది.

సాధారణంగా అందరు మాట్లాడుతారు. సభాకంపం లేకుండా తన మాటలతో ప్రేక్షకులను ఆకట్టుకోవడం అందరికీ సులభ సాధ్యం కాకపోవచ్చు. ఈ ప్రత్యేకనైపుణ్యసాధనకు వేదికలపై మాటలాడడం ముఖ్య ప్రాతిపదిక. మన భాషానైపుణ్యాలలో రెండవది భాషణం. ఈ భాషణానికి తగినంత శిక్షణ తెలుగు వాచకాలలో రూపొందించబడింది.

చారిత్రక కాలంలో రాజకీయ సంబంధమైన కార్యకలాపాలకు, పాలనాపరమైన విషయాలకు భాషణ చాతుర్యం బాగా ఉపయోగపడేది. స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో పాల్గొన్న నాయకుల గొప్ప ఉపన్యాసాలు విన్న ఎందరో భారతీయులు ఉత్తేజితులై ఆనాటి స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో చురుకుగా FyÍÜ©yõLiV.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

భాషణ చాతుర్యాన్ని పెంపొందించడానికి మార్గాలు:

1. విద్యార్థులను జట్లుగా విభజించాలి. అన్ని జట్లుకు శీర్షికలను సూచించమని చెప్పాలి. శీర్షికలకు తగిన సమాచారాలను సేకరించుకొని రమ్మనాలి. సేకరించిన విషయాలను మిగతా జట్లను చర్చించమనాలి. విద్యార్థుల మధ్య సంభాషణలు చోటుచేసుకొనేటప్పుడు ఉపాధ్యాయుడు గమనిస్తూ తగిన సూచనలు ఇవ్వాలి.
2. ÇÁÈÁÍÜ¬s úms¼½ I NPäLi¬s A bPLiNP|ms©s ªsWÉØ²¶Li¿yÖÁ.
3. చర్చావేదికలు, సారస్వత సమావేశాలు నిర్వహించాలి. విద్యార్థులు అందరూ FyÍÜ©sÈÁÈÁV ¿ÁW²yÖÁ.
4. ప్రముఖులను ఆహ్వానించి వారి ఉపన్యాసాలను వినిపింపజేయాలి.
5. ఇతర ప్రాంతాలలో జరిగే సారస్వత సమావేశాలలో విద్యార్థులు పాల్గొనేటట్లు చేయాలి.
6. ªyùqsLi¿Á©sF¡ÉÁ, ªsNP|X»½*mso F¡ÉÁÌÁÍÜ FyÍÜ©sÈÁÈÁV |¿Á¸¶WÖÁ.
7. ఆకాశవాణి, దూరదర్శన్ మొదలైన వాటిలో ప్రసారమయ్యే చక్కని అర్థవంతమైన చర్చావేదికలు మొదలైన వాటిని తిలకించి పరిశీలించమని చెప్పాలి.
8. గ్రంథాలయాలలో పుస్తకాలను చదివి విషయాలను గ్రహించడం ద్వారా పఠనంలో AqsNP¬s NPÖÁgiLi¿yÖÁ.

చక్కగా మాట్లాడడం, భావాలను ఎదుటివారికి అర్థమయ్యేవిధంగా స్పష్టంగా చెప్పడం దోషాలులేని ఉచ్చారణ మొదలైనవాటిని భాషణ సామర్థ్యంగా పేర్కొనవచ్చును. సమావేశాలలో ఉపన్యసించడం వేదికలపై ఏదైనా ఒక అంశంపై చర్చించడం, ఇచ్చిన శీర్షికలపై వెంటనే ఉపన్యసించడం మొదలయినవి ఉన్నతస్థాయి సామర్థ్యాలుగా పేర్కొనవచ్చును. ఒక వ్యక్తి యొక్క మూర్తిమత్వం అతని భాషణ సామర్థ్యం ఆధారంగా నిర్ణయించడానికి వీలుంది.

qsLiËØts|ßá: ఇరువురి మధ్య సంభాషణ జరిగేటప్పుడు భాషణసామర్థ్యం కొరవడడాన్ని కొన్ని సందర్భాలలో చూస్తుంటాం. ప్రశ్నించినప్పుడు వాటికి సమాధానాలు ఎలా చెప్పాలి అనే జాగరూకత లేక ఎవరినో చూస్తూ జవాబులు చెప్పడం, వ్యతిరేకమైన జవాబులు చెప్పడమొదలైనవి చేయకూడదు. ప్రశ్నకు తగిన జవాబు చెప్పడం, అడిగిన వాటికి మాత్రం జవాబుచెప్పడం, అర్థమయ్యేవిధంగా, చక్కని భావవ్యక్తీకరణ ఉండే విధంగా భాషించడం అవసరం. అలాగే హాస్యాన్ని కలిగించే విషయాలను శోకంగా చెప్పడం, బాధను కలిగించే సన్నివేశాలను హాస్యంగా చెప్పడం ఉచితం కాదు.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

ఇంటర్వ్యూ మొదలగు సందర్భాలలో ప్రశ్నలను సంధించే వారిని ఆశ్చర్యంలో ముంచెత్తే విధంగా ÇÁªyÊÁVÌÁV ¿ÁmsögiÌÁgSÖÁ. úmsbPÕLi¿Á²¶Li, ÇÁªyÊÁVÌÁV ¿Ámsö²¶Li ªsÉÁ úms»½ùNP»½ÌÁV ªyÉÁNPV©yÕLiVV.

ఒక మౌఖిక పరీక్షలో "నీవెన్ని మెట్లెక్కి వచ్చావు?" అన్న ప్రశ్నకు "నేను ఎన్ని మెట్లు దిగి వెళ్ళవలసి ఉంటుందో అన్ని మెట్లు" అని చమత్కారంగా చెప్పడం సమయస్ఫూర్తితో కూడిన ఒక జవాబే అవుతుంది. సభలలో, సమావేశాలలో ఉపన్యసించడం ప్రత్యేకమైన కళ. తన గంభీర కంఠస్వరంతో, స్పష్టమైన విషయ వ్యక్తీకరణతో ఆసక్తికరంగా మాట్లాడాలి. ఉపన్యాసంలో సందర్భాన్ని బట్టి హాస్యాన్ని కూడా జోడించాలి. సమీపంలో సంభవించిన సంఘటనలను జోడించడం బాగుంటుంది. ఆదర్శవంతులైన ఉన్నతవ్యక్తులను, వారి జీవితాలలో జరిగిన కొన్ని ముఖ్యమైన సంఘటనలను, ªyÉÁ úmsËØªy¬sõ ¿Ámsöªs¿ÁVè. F¡ÖÁNPÌÁV (DmsªsW©yÌÁV) ¿Ámsöªs¿ÁVè. qs*¸¶W©sVËÁªyÌÁ©sV చెప్పవచ్చు. సామెతలు, జాతీయాలు, నుడికారాలు సందర్భాన్ని బట్టి ఉపయోగించాలిఉపన్యాసాన్ని ముగించడానికి ముందు అంతవరకు పేర్కొన్న అంశాలను క్లుప్తంగా చెప్పవచ్చు. ఒక చిన్న ప్రశ్న లేదా ఒక చిన్న సూచన / సందేశంతో ముగించడం మంచిది. శ్రోతలను ఆకట్టుకోవడమే ఉపన్యాస ryªsVLiùLigS }msL]ä©sªs¿ÁVè.

bPLiNP©sV BÀÁè ªsWÉØ²¶²¶Li (ªsNPX»½*Li):

సమావేశాలలో ఉపన్యసించేవారు ముందుగా తమను తాము సిద్ధపరచుకొంటారు. ఏ విషయాన్ని ఎప్పుడు ఏ సందర్భం లో చెప్పాలో నిర్ణయించుకొంటారు. కానీ శీర్షికను ఇచ్చి వెంటనే (కొన్ని నిమిషాల సమయం కేటాయించి) మాట్లాడమనడం వక్తకు సవాలుగా ఉంటుంది. ఈ విధంగా మాట్లాడడానికి బహుగ్రంథ పరిచయం ఉండాలి. పలు సన్నివేశాలలో పాల్గొన్న అనుభవాల్ని కలిగి ఉండాలి. తెలిసిన విషయాలు వెంటనే స్ఫురణకు తెచ్చుకోవాలి. విషయాలను క్రమపరచి చక్కగా వ్యక్తీకరించాలి. ముఖ్యంగా అభివ్యక్తిలో తడబాటు ఉండరాదు. వీటన్నింటితో పాటు వక్తకు ఆత్మవిశ్వాసం మెండుగా ఉండాలి. ఇలా నిర్వహించగల్గినపుడు వక్తృత్వం ఒక ఉన్నతస్థాయి సామర్థ్యంగా పరిణమిస్తుంది.

NPX»½ùLi:c	ప్రముఖకవి, రచయితను మీరు కలిసినప్పుడు వారితో ఏ విధంగా qsLiËØtsLi¿ÁgiÌÁLiV? N]¬sõ qsLiËØtsßØÌÁ©sV E¤¦LiÀÁ úªy¸¶VLi²¶.

4.4. చర్చావేదికను నిర్వహించడం:

చర్చావేదికలలో పాల్గొని ప్రసంగించడం ఒక ఉన్నతస్థాయి సామర్థ్యం. ఏ అంశంపై

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

చర్చావేదిక నిర్వహిస్తున్నారు, అందులో తమ పాత్ర ఏమిటి? అని నిర్ధారించుకోవాలి. చర్చాంశానికి సంబంధించి అనుకూలమైన అంశాలు, ప్రతికూలమైన అంశాలు రెండింటిపైన ముందుగానే మంచి అవగాహన ఉండాలి. తమ ఇష్టాయిష్టాలతో ప్రమేయం ఉండకూడదు. చర్చ పక్షపాత ధోరణితో ఉండరాదు. వ్యక్తిగత అభిప్రాయాలకు తావుండకూడదు. విస్తారమైన జ్ఞానం కోసం సంబంధిత గ్రంథాలను చదివి ఉండాలి. విషయంపైన స్పష్టమైన అవగాహన ఉండాలి. విషయాలు స్పష్టం గా చెప్పగలగాలి. తగిన ఉదాహరణలను పేర్కొనగలగాలి. పోలికలు చెప్పడం మంచిది. ఎదుటి వక్త చెప్పిన అంశాలను వ్యతిరేకించడానికి గల కారణాలను విశదీకరించాలి. తాను చెప్పదలచిన విషయాలకు బలాన్ని చేకూర్చే అంశాలను స్పష్టంగా చెప్పాలి. అవసరమైన సందర్భంలో ఆదర్శమూర్తుల భావాలను, మాటలను పేర్కొనవచ్చును.

తాను వ్యతిరేకించే అంశాల బలహీనతలను సుస్పష్టంగా విశ్లేషించి చెప్పగలగాలి. అపుడది రసవంతమైన భావయుతమైన చర్చావేదిక అవుతుంది. కేవలం చదవగలగడం, వ్రాయగలగడంవల్ల చర్చాసామర్థ్యం అలవడదు. ఈ సామర్థ్యాన్ని సాధించడానికి శిక్షణ ఉండాలి. సమావేశాలలో మాట్లాడే సామర్థ్యం ఒక్కసారిగా అలవడదు. ఇందుకోసం తరగతిగదిలో చిన్నచిన్న శీర్షికలను చెప్పి విద్యార్థులచే చర్చింపజేయవచ్చు. పాఠశాల స్థాయిలలో జరిగే చర్చావేదికలలో విద్యార్థులను FyÍÜ©s|ÇÁ¸ ¶Vªs¿ÁVè. @Li»½Li FyhiaSÌÁÌÁ F¡ÉÁÌÁÍÜ FyÍÜ©sÈÁÈÁV |¿Á¸ ¶Vªs¿ÁVè.

కృత్యం:- మీ విద్యా సంస్థలో చర్చావేదికను నిర్వహించండి. నివేదికను సమర్పించండి.

qsXÇÁ©y»½øÑP»½:

ప్రాణికోటిలో మానవుడు మాత్రమే సృజనాత్మకశక్తిని పొందియున్నాడు. అందువల్లనే అనంతమైన ప్రగతిని సాధించగల్గాడు. ఈ సృజనాత్మకశక్తి వికాసానికి భాష ఒక శక్తివంతమైన మాధ్యమం. క్రొంగ్రొత్త భావనలను, ఊహలను చక్కని భాషా రూపంలో చెప్పడమే సృజనాత్మకత. కల్పనాశక్తితో బాటు భాషపైన పట్టు ఉంటేనే ఇది సాధ్యమవుతుంది. కొత్త భావాలకు రూపకల్పన జరుగుతుంది. మహాభారతం, రామాయణం, భగవద్గీత, కన్యాశుల్కం లాంటి గ్రంథాలన్నీ సృజనాత్మకతలో రచించబడినవే. సృజనాత్మకత అందరిలోనూ సహజంగా ఉన్నదే. విద్యార్థులలో దీనిని పెంపొందించడానికి ఉపాధ్యాయుడు దోహదపడాలి. అపుడే విద్యార్థులలోని సృజనాత్మకత శక్తి బహిర్గతం కాగలదు. సాహిత్యంలోని పద్య, గద్యాలలో ఎన్నో సృజనాత్మక రచనలున్నాయి. గద్యంలోని కథలు, కథానికలు, నాటకాలు మొదలయినవి, పద్యభాగంలో పాటలు, పద్యాలు మొదలైనవిసృజనాత్మకతలో కూడుకొన్నవే.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

వివిధ పద్య,గద్య పాఠ్య భాగాల బోధన ద్వారా విద్యార్థులలోని సృజనాత్మకతను పెంపొందించవచ్చు. అనుకూలమైన అభ్యసన పరిసరాలు, ఆసక్తికరమైన బోధన, నిLi Vష్టమైన మార్గదర్శకత్వం ద్వారా విద్యార్థులలో ఈ సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించవచ్చు.

4.5. సృజనాత్మకశక్తిని పెంపొందించడానికి మార్గాలు:

ఎటువంటి సామర్థ్యాలైనా నిరంతర సాధన ద్వారా అలవరచుకోవచ్చు. సాహిత్యాLiaSÌÁ©sV బోధించేటప్పుడు ఉపాధ్యాయుడు సాహిత్యంపై అభిలాష కలిగేటట్లు చేయాలి. సాహిత్యLi ¸¶VWNPä ఔన్నత్యాన్ని, ప్రయోజనాన్ని చెప్పగల్గాలి. విద్యార్థులలో సాహిత్యాన్ని చదవాలనే కుతూహలం ఏర్పడే విధంగా కార్యక్రమాల్ని రూపొందించాలి. మానవతా విలువలు పెంపొందించడానికి సాహిత్యంలోని అంశాలు చక్కని ఉపకరణాలు. సాహిత్యపఠనం కారణంగా సృజనాత్మకత మొలకెత్తుతుంది. సాహిత్యమంతా qsXÇÁ©y»½øNP»½»] NPW²¶VNPV©sÕదనే భావన అటు ఉపాధ్యాయులలో ఇటు విద్యార్థులలో కలగాలి. అలా జరిగినప్పుడు మంచి యువకవులు, రచయితలు పెక్కుమంది రూపొందgiÌÁLiV.

ప్రాథమికస్థాయిలో గేయాలను, పద్యాలను పిల్లలచేత కంఠస్థం చేయిస్తారు. శతకపద్యాలు, గేయాలు ఆసక్తికరంగా ఉండడం వల్ల విద్యార్థులకు వాటిపై విసుగుకలగదు. నీతిపద్యాలు, గేయాలు ప్రతివ్యక్తి ఎలా నైతిక జీవితం గడపాలో విడమరచి చెబుతాయి. కంఠస్థం చేయడం ద్వారా విద్యార్థులు తాము కూడా అలాంటి గేయాలను, పద్యాలను వ్రాయడానికి ప్రయత్నిస్తారు. ఉపాధ్యాయులు గేయాలు, పద్యాలు, కవితలను వ్రాయడానికి ప్రోత్సహిస్తూ ఉండాలి. ఏ ఒక్కవ్యక్తికి అన్నీ విషయాలపై పూర్తి అవగాహన ఉండకపోవచ్చు. ఇంకను నేర్చుకోవలసినవి కూడా ఉండవచ్చు. కానీ తాము నేర్చుకొన్న విషయాలను ఇతరులతో పంచుకోవడం వారికి ఆనందదాయకం.

సమీపకాలంలో వెలువడిన సాహితీ ప్రచురణలను విద్యార్థులకు ప్రదర్శించాలి. పుస్తకం పేరు, రచయిత మొదలైనవి విద్యార్థులు తెలుసుకొంటారు. అట్లే పుస్తకం లోపల ఉన్న విషయాలను తెలుసుకోవడానికి కుతూహలపడుతారు. దాని మూలంగా కూడా సృజనాత్మకత పెంపొందుతుంది. విద్యార్థులను ప్రముఖుల రచనలలో కేంద్రీకృతమైన భావనలను, అంశాలను సొంతమాటల్లో వ్రాయమనాలి. వారు వ్రాసిన వాటిని ఉపాధ్యాయులు పరిశీలించాలి. "చక్కగా వ్రాయడానికి ప్రయత్నించావు" అని అభినందన వచనాలు పలకడం అవసరం. అది విద్యార్థులను ప్రోత్సాహించినట్లు అవుతుంది. ఉపాధ్యాయుడు తన సలహాలను కూడా చెప్పవచ్చు. వ్రాసిన వాటిని పరస్పరం మార్చుకొని చూడమనవచ్చు. తద్వారా ఇతర విద్యార్థుల శైలిని తెలుసుకోవడానికి అవకాశం ఏర్పడుతుంది. ఏ విధంగా వ్రాయాలి, వ్రాయకూడదు అనే నిర్ధారణకు వారు రాగలరు. ఆరోగ్యకరమైన పోటీ తత్త్వంతో విద్యార్థులలో సృజనాత్మకత పెంపొందుతుంది.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

విద్యార్థుల జట్లకు కొన్ని సూచనలనిచ్చి కథలు, వ్యాసాలు వ్రాయమని చెప్పవచ్చు. వ్రాయడం పూర్తి అయిన తర్వాత జట్ల మధ్య చర్చ ఏర్పాటు చేయాలి. వారు తమ అభిప్రాయాలను ఏ విధంగా మలిచారో చెప్పమనాలి. చర్చ పూర్తి అయిన తర్వాత ఉపాధ్యాయుడు జట్లను అభినందిస్తూ తన అభిప్రాయాలను చెప్పాలి. ఈ కృత్యం ద్వారా కూడా విద్యార్థులలో సృజనాత్మకత పెంపొందించవచ్చు.

అలాగే విద్యార్థులకు ఒక కథను చెప్పాలి. ముగింపు చెప్పకూడదు. అందులోని నీతిని కూడా ఉపాధ్యాయుడు చెప్పకూడదు. వేరువేరుగా ఒక్కొక్క జట్టును కథను ముగించమని సూచించాలి. ఇలా చేయించడం వల్ల ఏ జట్టు ఏ విధంగా ముగింపును ఇవ్వగలదో కథలోని నీతిని గురించి ఎలా ఆలోచించడం జరిగిందో తెలుసుకోవచ్చు. సరైన ముగింపును, నీతిని చెప్పిన జట్టును అభినందించాలి. పాల్గొన్నందులకు ఇతరులను మెచ్చుకోవాలి. సృజనాత్మకత పెంపొందడానికి ఇదీ ఒక మార్గమే. కథల రూపంలో ఉండే వాటిని నాటకాలుగా, సంభాషణలుగా ఉన్న వాటిని వ్యాసాలుగా మార్చమనివిద్యార్థులకు చెప్పవచ్చు. విద్యార్థులు ఆయాప్రక్రియల్ని ఎలా నిర్వహిస్తారో గమనించవచ్చు. ప్రముఖుల జీవిత చరిత్రలు, ఆత్మకథలు మొదలైనవి వ్రాయించి చదివించవచ్చును. చివరగా ఉపాధ్యాయుడు ప్రతిజట్టుకు »½©s qsÌÁ¥¦¦¦ÌÁ¬s Bªy*ÖÁ.

కృత్యం:- ప్రముఖ రచయితల జీవిత చరిత్రలు, ఆత్మకథలను సేకరించండి

4.6. ËØÌÁ lgi¸ ¶WÌÁV:

ry¤¦¦¦»½ùLiÍÜ ËØÌÁlgi¸ ¶WÌÁV I NP úms»½ùNP aSÅÁ. ËØÌÁlgi¸ ¶WÌÁ©sV ALigiLiÍÜ "®sLi=LiLiªsV=' @¬s అంటారు. పసిపిల్లల హృదయాలు నిష్కపటంగా, నిర్మలంగా, స్వచ్ఛంగా, మృదువుగా ఉంటాయి. అందుకు తగినట్లుగానే వారికుద్దేశించిన గేయాలు కూడా మృదుమధురంగాఉంటాయి. బాలగేయాలను రెండు విధాలుగా విభజించవచ్చు. 1. బాలబాలికల కోసం, కవులు, రచయితలు రూపొందించనవి . 2. బాలబాలికలే అల్లినవి. పిల్లలను లాలించడానికి, నిద్రపుచ్చడానికి. తల్లులుపాడే లాలిపాటలు, జోలపాటలు మొదటి కోవకు చెందినవే. పిల్లలు శాబ్దిక మాధుర్యానికి, గాన మాధుర్యానికి ఆకర్షింపబడి ఆనందిస్తారు. బాలబాలికలకు అర్థమయ్యేటట్లు ఆకర్షణీయమైన కథలనో, విషయాలనో వర్ణిస్తూ పిల్లలకు ఆనందం కలిగించేందుకు పెద్దలు రచించిన గేయాలు తెలుగులో చాలా ఉన్నాయి. అన్నమయ్యగారి 'చందమామరావే జాబిల్లిరావే' చాలా ప్రసిద్ధమైన బాలగేయం. బాల్యదశలో పిల్లలు, పెద్దల పాటలను అనుసరించి పాడటానికి ప్రారంభిస్తారు. గేయాలలో అర్థభావాలకంటే చెవులకింపైన పదాలకూర్పుకు ఉత్సాహాన్ని కలిగించే లయకు ప్రాధాన్యత ఉండాలి. అలాగే బాలబాలికల క్రీడలకు సంబంధిచి పాటలు, చెమ్మ చెక్క, చిర్రగోనే, గుడుగుడు గుంచం, బుజబుజరేకులు, కాళ్లగజ్జి, గొబ్బిళ్ళు మొదలైనవి ఆటలతోపాటు పాడే పాటలు.వీటిలో వైద్యాదిశాస్త్ర రహస్యాలు ఇమిడి ఉన్నాయి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

పిల్లలు పాడుకొనే పాటలను డా. యం.కె. దేవకిగారు ఆటవిడుపు పాటలు, పండుగ పాటలు, ఎగతాళి పాటలు, పొడుపుకథలు అని విభజించారు. ఈ బాలగేయాలను గురించిన అవగాహనను ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులలో ఏర్పరచాలి. విద్యార్థులను వారి కల్పనాశక్తితో ఇలాంటి గేయాలను వ్రాయడానికి ప్రోత్సహించాలి. విద్యార్థులలో సృజనాత్మకతను పెంపొందించడానికి బాలగేయాలు ¿yÍØ ªsLiÑPV »]²¶ö²¶»yLiVV.

ÑPX»½ùLi: ËØÌÁlgi¸ ¶WÌÁV Ñ]¬sÕLiÉÁ¬s LiÀÁLi¿ÁLi²¶.

4.7. ÑP´¶ c ÑP´y¬sÑP:

'కథ్' అను సంస్కృత ధాతువుకు సంభాషించుట, చెప్పుట అనే అర్థాలున్నాయికల్పిత వృత్తాంతం కలది 'కథ' అని చెప్పవచ్చు. కథలో వస్తువు (ఇతివృత్తం) అందలి సంఘటనలు వరుసక్రమంలో చెప్పబడుతాయి. వర్ణనలు అధికంగా ఉండవచ్చు. కథ చాలా దీర్ఘమైనది కావచ్చు. మధ్యలో ఉపకథలుండవచ్చును. పంచతంత్రకథలు ఇందుకు ప్రముఖ ఉదాహరణ. ఇందులో కథలు కవిచేతనే కతనం (Narrate) చేయబడినాయి. 'కథ' ఒక ప్రాచీన ప్రక్రియ కాగా 'కథానిక' ఒక ఆధునిక ప్రక్రియ అవుతుంది.

కథానిక దీర్ఘంగా సాగిపోకుండా పొందికగా ఉండాలి. దీర్ఘవర్ణనలుండాలని నియమం లేదు. వ్యావహారిక భాషలోనే కథానికలుంటాయి. పఠితలకు సంభ్రమశ్చర్యాదులు కలిగించే సంఘటనలు వివిధ రసాత్మకమైన సన్నివేశాలు వీటిలో ఉండవచ్చు. పాఠకులు ఊహించని అద్భుతమైన మలుపుతో ముగియాలి. విక్రమార్కచరిత్ర, హితోపదేశము, దశకుమార చరిత్ర మొదలైన కథలలో కథానిక లక్షణాలు కొన్ని కానవస్తున్నాయని, వాటిని తీర్చిదిద్దితే చక్కని కథానికలవుతాయని ఇంద్రగంటి హనుమచ్ఛాస్త్రి గారి అభిప్రాయం. 'కథానిక' ఆంగ్లంలోని 'షార్ట్‌స్టోరీ' అనే పదానికి సమానార్థకంగా వాడబడుతున్నది.

ప్రాచీన కాలంలోని 'అగ్ని పురాణం'లో అర్వాచీన కాలంలో పాశ్చాత్య విమర్శక గ్రంథాలలో చెప్పిన కథానిక లక్షణాలను సమన్వయం చేసుకొని, 'కథానిక' రచనా శిల్పాన్ని ఈ విధంగా చెప్పవచ్చు. ఒక రకమైన ఎత్తుగడ, నడకతీరు, ముగింపు, పరిమిత పాత్రలు, ఆ పాత్రల చక్కని పోషణ, పాఠకునికి ఇబ్బందిని కల్గించని భాషాశైలి, జీవిత సత్యాలను ప్రతిపాదించుట, వీనితోపాటు వినోదాన్ని, విజ్ఞాన వికాసాన్ని, కల్గించగలది కథానిక. ఆధునిక 'కథానిక' పది నిముసాల నుండి ఒక గంట కాలపరిమితిలో చదవదగిన విస్తృతి కలది. ప్రాచీనమైన కథ యొక్క ఆధునికీరణే 'కథనిక' అనవచ్చు. ప్రతి సమాజంలోను కథలు లిఖితసారస్వతానికి మునుపే మౌఖిక ప్రచారంలో ఉన్నాయి. జానపదులు తీరిక సమయాలలో అద్భుతమైన ఆసక్తికరమైన విషయాలను కథలుగా చెప్పుకోవడం పరిపాటి. వేదాలలో లేశమాత్రంగా ఉన్న కథలు పురాణేతిహాసాలలో అధికంగా చోటు చేసుకొన్నాయి. భారతంలోని ఉపాఖ్యానాలే ఇందుకు సాక్ష్యం. ప్రాచీనమైన పంచతంత్ర కథలు, కాశీమజలీ కథలు, బేతాళ పఋవింశతి కథలు ప్రసిద్ధి పొందాయి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

తెలుగులోని పురాణేతిహాసాలన్నీ కథారూపంలోనే ఉన్నాయి. తెనాలి రామలింగని కథలు, మర్యాద రామన్నకథలు, తాతాచార్ల కథలు, పేదరాశి పెద్దమ్మ కథలు మొదలైనవి ప్రజానీకంలో ÊA¤‖‖SÎA ప్రచారాన్ని ఆదరణను పొందాయి.

కృత్యం:- 'నీతిచంద్రిక' లోని కథలను కొన్నింటిని సేకరించండి.

4.8. కవిత్వం:

లలిత కళలలో అగ్రపీఠం కవిత్వానికే ఇవ్వబడింది. సంగీతం వినినంతసేపు, చిత్రలేఖనం, శిల్పం, నాట్యం, చూసినంతసేపు మాత్రమే ఆనందాన్ని కలిగిస్తాయి. కానీ కవిత్వం ఆలోచనామృతం. తద్వారా లభించే ఆనందం నిరంతరమైనది. సంగీతం,నాట్యంలో లేని స్థిరత్వం, కవిత్వంలో ఉంది. ఉత్తమ కవిత్వం వర్తమాన, భూత, భవిష్యత్తు కాలాల కతీతమైనది. కవిత్వం అనే భావన చాలా పురాతనమైనది. కవిత్వం మేధోపరంగా కన్నా హృదయసంబంధిగా చెప్పవచ్చు. ఇందులో వర్ణనా శక్తి ప్రాధాన్యం వహిస్తుంది. ఇది ప్రధానంగా మానవుని అనుభూతులపై ఆధారపడిన ఒక లలితకళ.

కవిత్వం యొక్క అస్పష్టమైన స్వరూపాన్ని గురించి సైంట్ అగస్టిన్ ఇలా అన్నాడు.

(If not asked, I know. If you ask me, I know not.)

కవిత్వం యొక్క సమగ్ర స్వరూపాన్ని నిర్వచించడం కష్టం. (వివిధ నిర్వచనాలు డి. ఎడ్. మొదటి సంవత్సరం ఆకర గ్రంథంలో పేర్కొనబడ్డాయి).

మన సాహిత్యంలో ఎన్నో రకాలైన కవిత్వాలు వెలిశాయి. తిరుపతి వేంకట కవులు కవిత్వాన్ని ఒక ఉద్యమంగా నడిపించారు. కవితను పండితుల స్థాయినుండి జనసామాన్యంలోనికి తీసుకొని వచ్చిన మహామహులు వీరు. కవితా ప్రవంతిలో ప్రణయ కవిత్వం, ప్రకృతి కవిత్వం, ఆధ్యాత్మిక కవిత్వం, దేశభక్తి కవిత్వం, సంఘసంస్కరణ కవిత్వం, మానవతావాద కవిత్వం, సూఫీతత్త్వ కవిత్వం, స్తుతి కవిత్వం, స్మృతి కవిత్వం అని చాలా విభజనలున్నాయి. సంఘసంస్కరణ కవిత్వం 'అబలావిలాపం'లో. తుంగపూడి వెంకట శర్మ (1914 ఉగాది సంచిక).

'బాలుర కెట్టులో బాలల కట్టులే యున్నతవిద్యల నొసగుడయ్య

యువకుల కెట్టులో యువతుల కట్టులే స్వేచ్ఛా ప్రధానంబు సేయరయ్య' అని దేశీయులను ప్రబోధించాడు. దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రిగారు తన కవితలో 'శిథిలాలయమ్ములో శివుడు లేడోయి ప్రాంగణమ్మున గంట పలుకలేదోయి/ దివ్యశంఖముగొంతు తెరవలేదోయి/ పూజారి గుడి నుండి పోవలేదోయి/ చిత్ర చిత్రపు పూలు చైత్రమాసపుపూలు /ఊరూర ఇంటింట ఊరకే పూచాయి/ శిథిలాలయమ్ములో శిలనెదురుగా/ కునుకు పూజారి కొకటేని పూవు లేదోయి'.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

భక్తి భావమున్నచోట పరమాత్ముడున్నాడని, అతడు ఆలయంలో బంధీగా ఉండడని విగ్రహారాధనాతత్త్వాన్ని
ªsùLigiùLigS Fs¼½ F~²¶¿yLiV.

విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారి కిన్నెరసాని పాటలు - భావకవిత్వానికి బహుచక్కని ఉదాహరణ.

EgiVÍØ²¶V ±NPLiÉØÌÁ ©ymsoN]©s
rygiVÍØ²¶V »½LigiÌÁV ¬sÌÁVöN]©s
ú¡FyNPF¡ ªso »½©sgiVßáªsVV ¿ÁLimsoN]©s

చాలక చాలక చాలక చాలక - అని కిన్నెరసాని అనే నది అయిష్టంగా సముద్రునిలో కలిసిపోవడాన్ని వర్ణించాడు విశ్వనాథ.

అభ్యుదయ కవిత్వానికి 'మహాప్రస్థానం' ఉదాహరణగా పేర్కొనవచ్చు.

'శ్రీశ్రీ' 'బాటసారి' నుండి ఉదాహరణ

NPWÉÁ N]qsLi, NPWÖÁ N]qsLi
cccccccccccccccccccccccccc
బయలు దేరిన బాటసారికి
ªsVÊÁV÷msÉÁ gSÖÁN]ÉÁ
వాన వస్తే, వరద వస్తే
ÀÁªsVøÀÁNPÉÁ úNPªsVVøN]}qs
దారి తప్పిన బాటసారికి
FsLi»½ NPtsLi
cccccccccccccccccccccccccccc
ªy©s ªsÖÁqs ªsVÊÁV÷ÍÜ ¸NP
మెరుపు మెరిసింది.

NPX»½ùLi:
ప్రకృతి గురించి ఒక కవిత
úªy¸ ¶VLi²¶.

ఇలాంటి మచ్చుతునకల్ని మెచ్చుతునకల్ని ఎన్నో పేర్కొనవచ్చు. ఆధునిక కవితల్ని అధ్యయనం చేయడానికి ఉపాధ్యాయులు ప్రోత్సహించాలి. ఉత్తమ కవితల ద్వారా విద్యార్థులలో సృజనాత్మక శక్తులను పెంపొందించవచ్చు. వాటి ద్వారా విద్యార్థులలో ఆనందం, అనుభూతి కలగడానికి, సత్ప్రవర్తన ఏర్పరచుకోవడానికి వీలౌతుంది.

సృజనాత్మకతను పెంపొందించడానికి ఉపాధ్యాయుని విధులు:

C కవితలపైన ఉపాధ్యాయునికి అభిరుచి ఉండాలి.

C ప్రాచీన ఆధునిక కవితలపైన విద్యార్థులకు అభిరుచి కలిగేటట్లు చేయాలి.

C పద్యాలు, గేయాలు, కవితల మధ్య గల భేదాలను తెలుపాలి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

C అకారాది క్రమంలో కవితలు వ్రాయడానికి ప్రోత్సహించాలి.

C మొదట రెండు పాదాలతో వ్రాయమని ఆ తర్వాత పాదాలు పెంచుకుంటూ పోయేటట్లు ఉపాధ్యాయులు చూడాలి.

C ఛందస్సు, యతి, ప్రాస, మొదలైన అంశాలలో విద్యార్థులకు అవగాహన మరియు వాటి ప్రయోగంలో మంచి తర్ఫీదును ఇవ్వాలి.

C ప్రకృతి, విద్య, సామాజిక అంశాలపై కవితలు వ్రాయమని ప్రోత్సహించాలి.

C ఏవైనా విషయాలను క్షుణ్ణంగా పరిశీలించి ఆ విషయాలను కవితా రూపానికి మార్చమని ¡¿Ámsö²¶Li.

C సారస్వత సమావేశాలకై కవితలను వ్రాయమని, గానం చేయమని చెప్పడం.

C కవితల రచనల పోటీలను నిర్వహించడం.

C FyhiaSÌÁ msú¼½NPÍÜ D»½ªsV Li¿Á©sÖÁõ úms¿ÁVLiLi¿Á²¶Li.

C D©sõ»½ úmsªsWßØÌÁ©sV giVLiLiÀÁ ÊÁ¤¦¦¦¯¯NPLiLi¿Á²¶Li.

NPX»½ùLi:c ÊÁ²¶ªsWqsmsú¼½NP©sV »½¸¶WLiV ¡¿Á¸¶VLi²¶.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

అధ్యాయం-5

భాషా దోషాలను గుర్తించడం- నివారణ మార్గాలు

5.0 msLi¿Á¸ ¶VLi

5.1 తప్పులు- దోషాలు

5.2 దోషాలను గుర్తించడం

5.3 దోషాలు- రకాలు

5.4 దోషాలకు కారణాలు

5.5 దోషాల నివారణ మార్గాలు

5.6 ఛాత్రో పాధ్యాయులకు వ్యాకరణ బోధనలో కొన్ని మెళకువలు

5.0 msLi¿Á¸ ¶VLi:

భాష ప్రాథమిక నైపుణ్యాలలో భాషణం, లేఖనం, భావవ్యక్తీకరణ సామర్థ్యాలుగా ఉన్నాయి. సంభాషణలో తప్పులు చోటు చేసుకొన్నా, దోషాలు దొర్లినా వాటిని సరిదిద్దుకోవచ్చు. కానీ వ్రాత పూర్వకంగా అయితే అవి స్థిరంగా ఉండిపోతాయి. కాబట్టి దోషాలు లేకుండా వ్రాయడం జరగాలి.

లేఖనం ఒక వ్యక్తిని గొప్పవానిగా మలచగలదని ప్రముఖ ఆంగ్ల రచయిత బేకన్ అభిప్రాయపడ్డారు. విద్యార్థులు వ్యాసాలు వ్రాసేటప్పుడు, ఇతర లేఖన అభ్యాసాలు చేసేటప్పుడు దోషాలు లేకుండా వ్రాయడం జరగాలి. వారు చేసే దోషాలు ఏయే సందర్భాలలో చేస్తున్నారో ఉపాధ్యాయులు గ్రహించాలి. విద్యార్థులకు వారు చేసే దోషాలను చూపి, వెంటనే సరిదిద్దాలి. ఆ చర్య వెంటనే జరగకపోతే దిద్దడంవల్ల ఆశించే ఫలితాలు సిద్ధించకపోవచ్చును. దోషాలు ఎందుకు ఏర్పడుతున్నాయి, ఎలాంటి దోషాలు జరుగుతున్నాయి. వాటిని ఏ విధంగా సరిదిద్దాలో చూద్దాం.

5.1. తప్పులు - దోషాలు:

మౌఖికంగానూ, లిఖితపూర్వకంగానూ భావవ్యక్తీకరణ జరుగుతుంది. విద్యార్థుల లేఖనంలో తప్పులు, దోషాలు చోటు చేసుకోవడం సహజం. అందువల్ల చదివే వారికి తెలియజేయాలనుకునే భావాల వ్యక్తీకరణ పూర్తిగా జరగదు. అంతేకాక భాషాపరమైన నియమ, నిబంధనలు తెలియని వారుగా గుర్తింపు పొందడం జరుగుతుంది. ఒక పదాన్ని ఒకచోట సరిగ్గా వ్రాసి రెండవ చోట రూపాన్ని మార్చి వ్రాసిన అది 'తప్పు'గా పరిగణించబడుతుంది. వ్రాసిన వ్యక్తికి సరైన పదం ఏదో తెలుసు - అయినా విషయాన్ని వ్యక్తీకరించే సందర్భంలో, చక్కని ఏకాగ్రత లేకపోవడం, వేగంగా వ్రాయడం, చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలు ఇబ్బందికరంగా ఉండడం వల్ల ఇలాంటి తప్పులు జరగవచ్చు. కోమలం,ఆలయం అనే పదాల్ని సరిగ్గా వ్రాసి కోమళం, ఆళయం అని వేరొక చోట వ్రాసితే అది తప్పుగా

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

పరిగణించబడుతుంది. వ్రాసిన వ్యక్తి వ్రాసిన దానిని మరొక్కసారి చదివి తప్పులను గుర్తించి నివారించవచ్చు. వ్రాసేటప్పుడు తన చుట్టూ అవధానానికి భంగకరమైన శబ్దాలు ఏవీ లేకుండా చూసుకోవాలి. ఏకాగ్రతకు భంగం కలిగించే పాటలు, సంభాషణలు లేకుండా చూచుకోవాలి. తెలిసిన విషయాలనే కూడా అశ్రద్ధ మొదలైన కారణాలవల్ల లోపంగా వ్రాయడాన్ని 'తప్పు' అని, భాషాస్వరూపం తెలియకుండా చేసేపొరపాట్లును 'దోషం' అని వ్యవహరించవచ్చును. 'తప్పు - దోషం' ఈ రెండు పదాలను విషయ స్పష్టత కోసం ఇక్కడ ప్రత్యేకార్థంలో ఉపయోగించడం జరిగింది.

»½ÌÁVgiV ËØts|ÍÜ¬s @¿ÁVèÌÁV, ¤¦¦ÌÁVÌÁV ¬sLiVts|LigS msÌÁNSÖÁ, úªy¸¶WÖÁ. »½msöVgS msÖÁNP©y, వ్రాసినా అర్థం భేదంగాని, అర్థభంగంకాని చోటు చేసుకోవచ్చు.

ఉదాహరణకు క,ఖ, ఉచ్చారణలో భేదం ఉంది. 'క' అల్ప ప్రాణం తేలికగా, 'ఖ' మహాప్రాణం ఒత్తి msÌÁVNPVÊÁ²¶V»yLiVV. C @0P|LSÌÁ©sV Dms¦¸¶WgiLi¿ÁÈÁmso²¶V ÇØúgi»½ ªs¤¦¦Li¿yÖÁ.

వర్ణభేదంవల్ల అర్థభేదం ఉన్న కొన్ని పదాలు.

ÅÁLiªsVV c msÌÁªsVV
|ÍÁNP c |ÍÁÅÁ (ÇØÊÁV)
NPÌÁ c NPÎÁ (ÌÁÖÁ»½NPÎÁÌÁV)
NPcÅÁ, gi c msV, ¿Ác¿Á, ÇÁ c Li&V

కృత్యం: లేఖనంలో తప్పులు - దోషాలు ఏర్పడడానికి కారణాలు ఏవి? ¬s¦¸¶WÇÁ©sLi qsªsVLiöLi¿ÁLi²¶.

ట - ఠ, డ - ఢ, ప - ఫ, బ - భ, న - ణ, ర - ఱ, ల-ళల ఉచ్చారణా భేదం నేర్పాలి, ఈ వర్ణభేదాలను ప్రాథమిక స్థాయిలోని విద్యార్థులు గుర్తించే విధంగా బోధించాలి. ఉచ్చారణ భేదం, అర్థభేదం కల్గించే పదాల మధ్య తేడాలను పిల్లలు గ్రహించేలా ఎక్కువగా అభ్యాసాలు చేయించాలి.

మంచి శ్రవణనైపుణ్యం మంచి భాషణకు దారితీస్తుంది. మంచి భాషణం (ఉచ్చారణ) సరైన పఠనకు, నిర్దుష్ట లేఖనకు ప్రాతిపదిక అవుతుంది. ఉపాధ్యాయుడు భాషానైపుణ్యాల ఈ క్రమ పరిణామాన్ని గూర్చి విస్పష్టమైన అవగాహన కల్గి ఉండాలి. ఆదర్శవంతుడుగా భాసించాలి. విద్యార్థులు ఆయానైపుణ్యాలు సాధించడంలో చేసే శ్రవణ, ఉచ్చారణ, పఠన, లేఖన దోషాలు, ఛాత్రోపాధ్యాయుల కోసం తమిళనాడు పాఠ్యగ్రంథసంస్థ వెలువరించిన మొదటి సంవత్సరపు 'తెలుగు - భాషాబోధన' ఆకరగ్రంథంలో సోదాహరణగా తెలుపబడినాయి.

అభ్యసనలో తప్పులు/దోషాలు జరగడం చాలా వరకు సహజం. ఏమాత్రం తప్పులు/దోషాలు లేకుండా విద్యార్థులు అభ్యసించాలని ఆశించడం అభినందించదగినదే అయినప్పటికి అది అన్ని ఎడలా ఆచరణ సాధ్యం కాకపోవచ్చు. ఒక విధంగా చెప్పాలంటే అభ్యసన జరుగుతున్నది అనడానికి ఆనవాలే తప్పులు/దోషాలు. ఇలాంటి సందర్భాలలో ఉపాధ్యాయుల సహకారం విద్యార్థులకు అవసరమవుతుంది. తప్పులు/దోషాలు విద్యార్థుల అభ్యసనలో ఏర్పడిన లోపాలు. కాబట్టి కారణాలను కనిపెట్టి వాటిని తొలగించాలి. ఉపాధ్యాయులకు ఇలాంటి సందర్భాలలో సహనం చాలా అవసరం.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

విద్యార్థులు తమ తప్పులు/దోషాలను తెలుసుకొని సరిదిద్దుకొనేంత వరకు ఉపాధ్యాయుడు నిరంతరం శ్రమించాలి. దోషాలను సరిదిద్దక పోతే అవి పిల్లల మనసులో బలంగా నాటుకుంటాయి. ఉత్తరోత్తర ªyÉÁ¬s qsªsLiLi¿ÁVN]ªs²¶Li ÑPtsLi. వాక్యమే భాష యొక్క ప్రాథమిక నిర్మాణం (sentence is the basic unit of language). ఒక వాక్య నిర్మాణంలో దోషాలు జరిగితే అలాంటిదే ఇతర వాక్యాలలో ÇÁLiVgiªs¿ÁVè.

ఉదాహరణకు

నేను వచ్చానుకు బదులుగా	c ©s©sV ªs¿yèLiV
ఆమె వచ్చింది బదులుగా	c AªsV ªs¿yè²¶V
అతడు వచ్చాడు బదులుగా	- అతడు వచ్చింది
ªyLiV ªs¿yèLiV బదులుగా	c ªyLiV ªs¿yè²¶V

అని తప్పుగా వ్రాయడం జరగవచ్చు. ప్రాథమిక తరగతులలో కర్త, కర్మ, క్రియలు, వాటి సంబంధాల గురించి, వచనముల గురించి, వ్యాకరణం బోధించ పనిలేదు. ఆ భేదాలను పరిచయమున్న ఉదాహరణ వాక్యాలతో తెలియ చెప్పాలి. ఎక్కువ మంది విద్యార్థులు చేసే దోషాల నివారణకు సూచనలను ¡¿ÁFyöÖÁ.

5.2 దోషాలను గుర్తించడం:

భాషోపాధ్యాయుల బాధ్యతలలో ముఖ్యమైనది దోషాలను గుర్తించి, కారణాలను గ్రహించి, వాటిని నివారించడానికి మార్గాలను తెలుసుకోవడం. ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థుల వ్యాసరచనలను సరిదిద్దేటపుడు, పరీక్ష పత్రాలను దిద్దేటపుడు దోషాలను గుర్తించాలి. విద్యార్థులకు వారు చేసిన దోషాలను తెలియచేయాలి. తప్పయిన రూపమేదో దానికి సరైన సాధురూపమేదో తెలియచేయాలి. ప్రతి విద్యార్థిపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకొని తెలియ చెప్పాలి. తప్పులను సరిదిద్దుకోవాలనుకోవాలనే అభిప్రాయం విద్యార్థులలో ఉంటుంది, కనుక ఉపాధ్యాయులు చెప్పిన అంశాలను గ్రహించి విద్యార్థులు లోపాలను సరిదిద్దుకోగలరు.

తరగతిగదిలో విద్యార్థులతో సంభాషణలు జరిగేటప్పుడు వారి మాటలలో దొర్లే దోషాలను గుర్తించాలి. విద్యార్థులు చేసిన దోషాలను వాటి సవరణలను విద్యార్థులతో చర్చించాలి. దోషాల మూలంగా భాష యొక్క రూపంలో జరిగే మార్పులు, వాటి మూలంగా భాషలలో జరిగే అనర్థాలను వివరించాలి. ఉదా:- రేకలు-రేఖలు, కళలు- కలలు, పని- ఫణి వంటి పదాలలో ఉచ్చారణ భేదాన్ని, అర్థభేదాన్ని విద్యార్థులు గ్రహించేటట్లు చేయాలి. భాషా పరమైన దోషాలు ఒక విద్యార్థి మాత్రమే చేయడం లేదు. ఒక జట్టు విద్యార్థులు మాత్రమే చేయడం లేదు.తరగతి గదిలో చాలామంది చేస్తున్నారన్న అంశాన్ని ఉపాధ్యాయుడు గుర్తించాలి. అప్పుడే దోష నివారణకు అభ్యాసాలు చేయించడానికి వీలు ఉంటుంది.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

'వెళ్ళాడు' అనే దాన్ని 'వెళ్ళడు' 'లేదు' అనే దాన్ని లెదు' అని దీర్ఘ రహితంగా వ్రాస్తుంటారు. హ్రస్వ, దీర్ఘాల విషయంలో దోషాలు చేస్తున్నారు.

®sÌÁc I NP ®sÌÁ L]ÇÁÙÌÁV	నేల- భూమి
కదూ; అవును కదా!	కాదు- లేదు! అలాకాదు

5.3 దోషాలు- రకాలు

అ) లిపి దోషాలు/ లేఖనదోషాలు:

తెలుగు లిపి బ్రాహ్మీ లిపి నుండి వచ్చింది. క్రీ. పూ 575 లోని ధనంజయుని కాలంలో వేయబడినదిగా భావింపబడే ఒక శాసనం తెలుగు లిపిలో ఉన్నది. అప్పటి లిపి క్రమపరిణామం పొంది నేటి తెలుగు లిపిగా రూపొందింది.

> కృత్యం: క్రీశ.1000కి ముందటి తెలుగు భాష గురించి- గ్రంథాలయాలకు వెళ్ళి వివరాలు సేకరించండి.

ఉదా: ఊరుకు బదులు వూరు అని దోష రూపం వ్రాస్తారు. య, వు, వూ, వొ, వో లు తెలుగు భాష మొదటరావు. భాషా స్వరూపం ఏ విధంగా ఉండాలో వ్యాకరణ శాస్త్రంలో చెప్పబడింది. దానిని తెలుసుకోకపోవడంవల్ల దోషాలు జరుగుతుంటాయి.

ఉదా:

I msöV	c »½msöV
ELiV	c ªspLiV
DLi²¶VÈÁ	c ªsoLi²¶VÈÁ
Fsªs²¶V	c ¸¶Vªs²¶V (¸¶Vªs²¶V)

పదాదిలోనే అచ్చులుంటాయి. పద మధ్యం, అంతాలలో అచ్చులు రావు.

I msöV	c »½msöV
F¡ªso	c F¡D
F¡LiVV	c F¡B
mspªsoÌÁV	c mspDÌÁV
¿Á»½ª¯ÌÁV	c ¿Á»½JÌÁV

అక్షర స్వరూపాన్ని సరిగ్గా గ్రహించ నందువల్ల దోషాలు ఏర్పడుతుంటాయి. హ్రస్వ దీర్ఘాలు మొదలగు గుణింతాలు వ్రాయడంలో తప్పులు చేస్తుంటారు. ఉదా: చేదు మందుకు చెదు మందు, నేను కు నెను అని వ్రాయడం జరుగుతుంది.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

ఆ) అక్షర/పద దోషాలు:

1. అక్షర దోషాలు క/ఖ, చ/ఛ, జ/ఝ, ట/ఠ, డ/ఢ, న/ణ, త/ద, ధ/థ, ప/ఫ, బ/భ, మ/య, ర/ఱ/,ల/ళ, శ/స/ష ఇలా తెలుగు భాష వర్ణాల ఉచ్చారణలోను, అర్థంలోను భేదాలు ఉన్నాయి.

NS¸¶VLi c aPLiLiLi

ÆØ¸¶VLi c ÅÁÀÁè»½Li

NPLiLi c ¿ÁLiVV

ఖరం - గాడిద

కాబట్టి అల్ప ప్రాణ, మహాప్రాణ భేదాలను చెప్పాలి. తెలుగు భాష ప్రత్యేకత ఏ విధంగా ఉచ్చారిస్తామో ఆ విధంగానే వ్రాయడం అవుతుంది. ఇందుకు కొన్ని అపవాదులు లేకపోలేదు.

ఉదా:- 'బ్రహ్మ'ను - 'బ్రంహ'గాను, మంచిది - 'మన్చిది' గాను ఉచ్చరిస్తాం

ఇక్కడ ఉచ్చారణననుసరించి లేఖనం జరగడం లేదు.

2. పొల్లుతో అచ్చు చేరితే హల్లులు ఏర్పడతాయని వివరించాలి.

»½msöV c I msöV

»½LiVNPD c »½LiVNPV

ANPV©sB c ANPV¬s

3. ప్రాథమికస్థాయి ముగిసేటప్పటికి హల్లుల వర్గీకరణను చెప్పాలి. ఈ హల్లుల వర్గీకరణ పరుషాలు, సరళాలు, మహాప్రాణులు, అనునాసికాలు, అంతస్థములు, ఊష్మములు. మాధ్యమికదశలో సంధికార్యాలు వివరించడానికి కూడా ఇది ఉపయోగపడుతుంది.

హల్లులలో "క నుండి మ" వరకు గల అక్షరాలను పట్టికగా రూపొందించవచ్చు.

msLiVts¦ªsVVÌÁV	ªsV¥¦¦¦úFyßáVÌÁV	qsLiÎÁªsVVÌÁV	ªsV¥¦¦¦úFyßáVÌÁV	@©sV©yqsNSÌÁV	ªsLiªsVV
NP	ÅÁ	gi	msV	ÃÁ	"""NP""
¿Á	¿Á	ÇÁ	Li&V	ÄÁ	"""¿Á""
ÈÁ	hi	²¶	²¶	ßá	"""ÈÁ""
»½	´¶	ద	ధ	©s	"""»½""
ms	ms	ÊÁ	ËÁ	ªsV	"""ms""

@Li»½qsªsVVÌÁV c ¸¶V,Li,àá,ÌÁ,ªs

క్ష - ప్రత్యేకమైన వర్ణముకాదు.

EtsøªsVVÌÁV c aP,qs,ts,¤¦¦¦

NP + ts + @ = OP c qsLi¸¶VVNSOPLiLi.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

4. @©sV©yqsNSOPLSÌÁ D¿yèLißá qsötsLigS DLi²yÖÁ.

ఒక్కొక్క అక్షరాన్ని ఉదాహరణతో చెపితే విద్యార్థుల మనసులో నిలిచిపోతుంది.

I msöV	c	»½msöV
ÇØ©sªsW	c	gSõ©sªsW
AÇÁ	c	Agiõ

> NPX»½ùLi: ÍÁÄÁ©sLiÍÜ ¿]ÈÁV
> చేసుకునే దోషాలను పట్టికగా
> »½¸¶WLiV¿Á¸¶VLi²¶.

5.4. దోషాలకు కారణాలు:

అ) సరికాని ఉచ్చారణను వినడం: విద్యార్థులు తాము నివసించే పరిసరాలలో తమతోటివారి మాటలలోని పదస్వరూపాలను గుర్తించుకొంటారు. పిల్లలు వినే మాటలన్నీ సరైనవే అని చెప్పలేం. అందు సరైన ఉచ్చారణ లేనివి కూడా ఉంటాయి. బడి వాతావరణంలో సహవిద్యార్థుల మధ్య కూడా సరైన ఉచ్చారణ లేని వాటిని వినడం జరుగుతుంది. అలా వినిన మాటలు వ్రాతలో కూడా ప్రతిబింబిస్తాయి. కాబట్టి బడిలో పిల్లలు సరైన ఉచ్చారణతో కూడిన పదాలను వినేటట్లు ఉపాధ్యాయుడు వారితో వాచికచర్య జరపాలి. అప్పుడే సరైన ఉచ్చారణను పిల్లలు గ్రహించే అవకాశం ఉంది.

ఆ) దోషపూరితమైన ఉచ్చారణలో పదాలను ఉచ్చరించడం. ఈ దోషాలు వ్రాతలోనూ చేసుకుంటాయి.

qsLiNS¬s D¿yèLißá	qsÌLi©s D¿yèLißá
మద్యన్నం	మధ్యాహ్నం
gSõ¦ùmsNPLi	ÇØmsNPLi
ªsV¥¦¦¦LS¬s	ªsV¥¦¦¦LSßá
qsLiqsVúNPV»½Li	qsLiqsäXX»½Li
FsÎØb²¶V	ªsÎØb²¶V
¸¶VLiV	FsªsLiV
ªsLiNPÉÁqsV²¶V	ªsLiNPÉÁaPV²¶V

> కృత్యం: ఉచ్చారణలో దోషాలు జరిగే కొన్ని పదాలను పట్టిక పరచండి.

B) అర్థభేదం తెలియకపోవడం:-

అల్పప్రాణ, మహాప్రాణ భేదాలు గ్రహించక పోవడంతో ఈ దోషాలు జరుగుతుంటాయి.

I msöV	»½msöV
NPLiªsW (¿ÁLiVV)	ఖరము (గాడిద)
msÌÁªsW (msLi²¶V)	msÌÁªsW (ªsWLiqsªsW)
ప్రధానము (ముఖ్యము)	ప్రదానము (దానముగా ఇచ్చు)

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

కృత్యం: విద్యార్థుల వ్యాసరచన పుస్తకాలలో కనిపించే లేఖన దోషాలను గుర్తించి సరైన పదాలను వ్రాయండి.

D) దోష సవరణ - ఉద్దేశాలు

విద్యార్థులు వ్రాసేటప్పుడు ఏర్పడే దోషాలను ఉపాధ్యాయుడు సరిదిద్దాలి. దోషాల సవరణ ఉద్దేశాలను తెలుసుకొందాం.

1. లేఖనదోషాలు విద్యార్థులకు తెలియజేసి లేఖన అభ్యాసాలు చేయించడం. తర్వాతవారు వాటిని పాటిస్తున్నారో లేదో గమనించడం.

2. తరగతిగదిలో విద్యార్థులు వ్యక్తిగతంగా లేదా జట్టులగా చేసే దోషాలను విద్యార్థులు úgi¤¦¦Li¿ÁÈÁÈÁV ¦¿Á¸ ¶V²¶Li.

3. విద్యార్థులందరూ ఒకే విధమైన దోషాలు చేస్తుంటే బోధనా విధానాన్ని (Teaching Technique) ªsWLiVèN]ªs²y¬sNP ªsWLiLi NPÖÁöLi¿Á²¶Li.

4. పరిసరాల భాషావ్యవహారంలోని దోషపూరిత పదాలను సూచించి వాటిని నివారించడం.

సరిదిద్దే విధానం:

విద్యార్థులు వ్రాసిన ఆ వ్యాసాన్ని దిద్దిన తర్వాత మరొకసారి దోషరహితంగా ఆ వ్యాసాన్ని úªy¸ ¶VªsV©yÖÁ. మధ్యమధ్య చాలా విరామంతో కూడిన గీతలున్న నోటుపుస్తకాన్ని వ్యాసం వ్రాయడానికి ఉపయోగించాలి. ఒక పేజీలో ఒకవైపు మాత్రమే వ్రాయమనాలి. దోషాలను సరిదిద్ది ఎడమవైపు పేజీలో విద్యార్థులచే వ్రాయించాలి. దోషాల్ని నాలుగు, ఐదుసార్లు చూచి వ్రాయించడం ఉచితం. దోషాలుండే సంధి మొదలైన వ్యాకరణాలను వ్రాయమని చెప్పాలి. విద్యార్థుల సమక్షంలో లిఖిత అంశాలను దిద్దాలి. అప్పుడే విద్యార్థులు దోషాల్ని గ్రహించి సరిదిద్దుకోగలరు.

5.5 దోష నివారణ మార్గాలు:

1. ఉపాధ్యాయుల ఆదర్శ సంభాషణలు:

ఉపాధ్యాయుల మాటలు సంభాషణలు అదర్శవంతంగా ఉండాలి. అతనిని విద్యార్థులు అనుకరిస్తారు. చాలా వరకు దోషాలు తగ్గడానికి ఆదర్శసంభాషణ తోడ్పడుతుంది.

2. సాధారణంగా అందరూ చేసే లేఖన దోషాలను క్రోడీకరించి విశ్లేషణ చేసి వివరించడం. విద్యార్థులలో సాధారణంగా కనిపించే దోషాలతో కూడిన పదాలను విశ్లేషణచేసి దోషాలను సరిదిద్ది చార్టుల ద్వారా అందరికీ ప్రదర్శించాలి. ఈ పట్టికలను విద్యార్థులు ప్రతిరోజు చూడడం ద్వారా దోషాలు ¬sªyLiLi¿ÁVN]ªs²y¬sNP úms¸ ¶V»½ÕLi ¦¿ÁryLiV.

3. వ్యక్తిగత సవరణ: కొందరు విద్యార్థులలో చాలా లేఖన దోషాలు కనబడుతుంటాయి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

ఆప్యాయతతో వారి దోషాలను సూచించి చెప్పాలి. దోషాలు ఎందుకు ఏర్పడుతున్నాయో తెలుసుకొని **A NSLißØÌÁ©sV ¬sªyLiLi¿Áªs¿ÁVè.**

4. msÌÁVªsWLiV ÍªyLiVVLi¿Á²¶Li:

విద్యార్థులు అక్షరాలకూడికను కంటితో చూడడం, చెవిద్వారా వినడం, చేతితో వ్రాయడంమొదలైన మూడింటి ద్వారా శిక్షణ పొందుతారు. వ్రాయడం మూడు లేదా నాల్గు సార్లు చేయించాలి. ఉదా: 'శిక్ష' అనే పదాన్ని పూర్తిగా వ్రాయించాలి. శి,శి,శి అని ఒక దాని క్రింద ఒకటి వ్రాసి తర్వాతి అక్షరం'క్ష' ఒకదాని క్రింద ఒకటి పిల్లలు వ్రాస్తారు. ఇది చాలా పొరపాటు. అక్షరాల అర్థవంతమైనకలయిక విద్యార్థులకు తెలియకుండా పోతుంది. ఈ లోపాన్ని బడిలో ఉపాధ్యాయులు, ఇంటివద్దతల్లిదండ్రులు పర్యవేక్షణ చేసి సరిదిద్దాలి.

ఒక పదాన్ని మూడు లేదా నాల్గు సార్లు వ్రాయమని చెప్పవచ్చు. సరిగ్గా వ్రాసిన ప్రతిపదాన్ని ఉపాధ్యాయుడు చూసి సరిదిద్దాలి. లేకుంటే విద్యార్థులు మొదటసారిగా వ్రాయడంప్రారంభించి తర్వాత రానురాను దోషాలతో వ్రాయడం జరగవచ్చు.

5. సరైన ఉచ్చారణ గల పదాలు వ్రాసిన అట్టలు:

అ సహజ ఉచ్చారణతో కూడిన పదాలను సేకరించి వాటి ఎదురుగా సరైన సాధు రూపాల్ని వ్రాసి తరగతిగదిలో వేలాడదీయాలి. విద్యార్థులు వాటిని చూసి సరైన రూపాన్ని తెలుసుకొని దోషాలను **¬sªyLiLi¿ÁVN]giÌÁLiV.**

6. వ్యాకరణ నిబంధనలు: వ్యాకరణ దోషాలను వివరించే చార్టులను తరగతిలో వేలాడదీయాలి.

7. వ్యాకరణబోధన:

అవసరమైన మేరకు వ్యాకరణబోధన అర్థవంతంగా సాగాలి. అప్పుడే అభ్యసనం సవ్యంగా జరుగుతుంది. కొందరు వ్యాకరణబోధన విద్యార్థులకు ఆహ్లాదకరంగా చేయడంలో జాగ్రత్తవహించరు. అందువల్ల విద్యార్థుల వ్యక్తీకరణలో వ్యాకరణదోషాలు కలుగుతాయి.

లేఖన దోషాలను నివారించడానికి గల విధానాలు

1. విద్యార్థులు చూచి వ్రాయడం (దృష్టలేఖనం)
2. ఉపాధ్యాయుడు చెపుతూ విద్యార్థులను వ్రాయమనడం (ఉక్తలేఖనం)
3. అభ్యాసాల ద్వారా లేఖన దోషాలను నివారించడం
4. ప్రతిరోజు ఒక పరిచ్ఛేదం చూచి వ్రాత చేయించడం.
5. విద్యార్థులను సూక్ష్మపరిశీలన (శ్రద్ధగా వినడం) చేయడం.

విస్తృతపఠనం మొదలైనవి కూడా లేఖన దోషాలు జరగకుండా నివారించడానికి ఎక్కువగా **qs¥¦¦¸ ¶Vms²¶V»yLiVV. ªyùqsLi¿Á©sÍÜ,**

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

అభ్యాసాలలో దోషాలు ఎక్కువగా ఉంటే ఆ వ్యాసాన్ని లేదా అభ్యాసాన్ని పూర్తిగా వ్రాయమనడం మంచిది. అంతేకాని విద్యార్థులు వ్రాసిన వాటినిఉపాధ్యాయుడు చూడకుండానే సంతకం పెట్టకూడదు. పై పద్ధతులను పాటించడం ద్వారా విద్యార్థుల లేఖన దోషాలను దాదాపు నివారించవచ్చు.

5.6 ఛాత్రోపాధ్యాయులకు వ్యాకరణ బోధనలో కొన్ని మెళకువలు:

సంధుల గురించి అవగాహన కల్గించడం

ఉత్తునకచ్చు పరమైన సంధియగు-చిన్నయసూరి సూత్రీకరణం. ఇది తప్పక చేయవలసిన (నిత్య) సంధి. విడదీసి వ్రాయపనిలేదు. తెలుగులో తరచుగా వచ్చేది ఉకారసంధి. ఉకారసంధికి కొన్ని ఉదాహరణలు. సీతారాములకు లక్ష్మణుడు »]²¶ @LißØùÌÁNPV ªsÎØþ²¶V. ªyLiLißáùLiÍÜ NS¸¶VNPqsLiVÌÁV ¼½¬s జీవిస్తుంటారని అయోధ్యలోని ªyLi©sVN]LiÉØLiV. @¿ÁÉÁ msLiqs¼½ FsÈÁV©yõ సర్దుకొని జీవించాలి.

పై వాక్యాలలో గీతలు గీచినచోట్ల ఉకార(నిత్య)సంధి జరిగింది. సంధి కార్యాన్ని వివరిస్తూ నల్లబల్లపై ఈ విధంగా వ్రాయాలి.

»]²¶V + H = »]²¶
ªyLiV + @©sVN]LiÉØLiV = ªyLi©sVN]LiÉØLiV
FsÈÁV +D©yõ = FsÈÁV©yõ

ఒక్కొక్క ఉదాహరణలోని మొదటి పదంలో ఉండే చివరి అచ్చును విద్యార్థులు గమనించేటట్లు చేయాలి. ప్రతి పదం చివర 'ఉ' కారమే ఉంది. రెండవ పదం మొదట అచ్చులు వరుసగా ఐ, అ, ఉ, లు ఉన్నవి. ఇవేకాక మిగిలిన అచ్చులతో మొదలయ్యే ఉదాహరణలు FyhiùmsoqsNPLiÍÜ ©sVLiÀÁ {qs*NPLiLi¿yÖÁ.

ఉదా: 1. అందుకు + BÈÁVLiÉÁ¬s (B) 3. ¬sNPV + Fs¬sõÑS ªyÖÁ (Fs)
2. ¬sNPV + CªsÌÁzqs©s (C) 4. మీకు + ఏల - మీకేల (ఏ)
5. ¬sªso + I NP ¬sª¯NP (I) 6. ªyLiV + JLiVèN]©yõLiV (J)

ఇట్లు కొన్ని ఉదాహరణలు పేర్కొన్న తరువాత 'పూర్వపదంలోని చివరి అచ్చుపోయి తరువాత పదంలోని మొదటి అచ్చు నిలుస్తుందని" పిల్లలచేత గుర్తింపజేయవచ్చు. తరువాత 'పూర్వపరస్వరాలకు పరస్పరం ఏకాదేశం కావడం సంధి' అంటారు, అని చిన్నయసూరి బాణీని అనుసరించి సూత్రీకరణ చేయించవచ్చు. పూర్వస్వరం, పరస్వరం, పరం కావడం-మొదలైన క్లిష్టమైన పారిభాషిక పదాలను ప్రవేశపెట్టకూడదు. సూత్రాన్ని వారి సొంత మాటలలో చెప్పించాలి. పైన పేర్కొన్న ఉదాహరణలు గ్రాంథికభాషకు సంబంధించినవని గుర్తుంచుకోవాలి. అలాగే - శిష్ట వ్యావహారికం కూడా అంగీకరించని కొన్ని సంధులు తరచు పిల్లలు, పెద్దలు చేస్తుంటారు.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

వ్యావహారిక భాషలోని కొన్ని సంధిరూపాలు చూద్దాం. ఉదా: నేనొస్తాను, నేనెళ్లాను, నాకొద్దు, వారొచ్చారు, బస్సొచ్చింది. ఇవి తరుచుగా వ్యవహారంలో అందరూ చేసే సంధులే! వీటిని విడదీయమన్నప్పుడు మాత్రం విద్యార్థులు సక్రమంగానే కింది విధంగా విడదీస్తారు.

l©s©sV ªsry©sV

lªsVªsVV lªsÎØbªsVV

నాకు వద్దు

ªyLiV ªs¿yèLiV

బస్సు వచ్చింది

పై ఉదాహరణలు విద్యార్థులచే పరిశీలింపచేయాలి. ప్రతి దానిలో రెండవ పదం మొదట హల్లు న్నది. గాని అచ్చులేదు. కాబట్టి ఇక్కడ సంధి చేయడానికి వీలులేదు. ఈవిషయం విద్యార్థులచే గుర్తింపచేయాలి. వ్రాతలో ఈ విధమైన సంధులు చేస్తే తెలుగు మాతృభాషకాని వారికి అర్థం కాదు. వ్యాకరణ పరిజ్ఞానం ఎందుకవసరమో ఇటువంటి ఉదాహరణల ద్వారా విద్యార్థులకు తెలియచెప్పవచ్చును.'సత్యవాక్కు' వంటి పదాలను కొందరు విద్యార్థులు అక్కడ సంధి లేకున్నా విడదీయడానికి పూనుకుంటారు. 'సంధి' భావన విద్యార్థులలో సమగ్రంగా కలగకపోవడమే దీనికి కారణం. మాధ్యమికతరగతి విద్యార్థులకు అనేక సంధులు బోధించటం కంటే అసలు'సంధి' అంటే ఏమిటి గ్రహించేటట్లు చేయడం ముఖ్యం. ఈ పరిజ్ఞానం చక్కగా ఏర్పడినపుడు సందర్భానుసారంగా తెలుగు వాచకాలలో వచ్చే సంధులను విద్యార్థులే గుర్తుపట్టగలరు.

'అసమాపకక్రియ' లను గురించి వివరించేటప్పుడు క్లిష్టమైన కొన్ని సంస్కృత పారిభాషిక పదాలను నేర్పాలి. తెలుగు వ్యాకరణశాస్త్రకారులు సంస్కృత' సంప్రదాయాన్ని తెలుగులో ప్రవేశ పెట్టారు. క్త్వార్థకం, తుమున్నర్థకం, భావార్థకం, అనంతర్యార్థకం, చేదర్థకం, శత్రర్థకం మొదలైనవి @qsªsWmsNP úNP¸ ¶VÌÁV.

F¡LiVV	C	lS*LiNPLi	F¡ªs©s(F¡gS)	C	@©sLi»½LSùLiNPLi
F¡ªs©s	C	»½VªsVV©sõLiNPLi	F¡LiVV©s©s	C	చేదర్థకం
F¡ªsÈÁ	C	ËØªyLiNPLi	F¡ªs¿ÁV©s	C	aPú»½LiNPLi

పై పారిభాషిక పదాలన్నీ పోయినన్ C (చేదర్థకం) సంస్కృతంలో వచ్చే అసమాపక క్రియా రూపాలనాధారం చేసుకొని ఏర్పరచబడిన పదాలు. వీటిని సంస్కృభాషలో పరిచయం లేనివారు గుర్తుపెట్టుకోవడం కష్టసాధ్యం. ఉదాహరణకు - 'తుమున్నర్థకం' అనే పేరు ఎట్లా ఏర్పడిందో ఈ క్రింది సంస్కృత వాక్యం చూస్తే తెలుస్తుంది.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

ప్రియం దశరథ: సుతం: యౌవరాజ్యేన సంయోక్తుం ఇచ్ఛత్ ప్రీత్యామహీపతి:

(దశరథ మహారాజు తన కొడుకును యువరాజుగా చేయగోరినాడు అని పై శ్లోకంలోని భావం) 'సంయోక్తుం' అనే అసమాపకక్రియలో చివర 'తుం' అనే అంశం చేరుతుంది. (సంయోక్తుం నియోగించడానికి) ఇట్లే కర్తుం చేయడానికి, శ్రోతుం వినడానికి అనే రూపాలు ఏర్పడ్డాయి. ఈ విషయాలు తెలుగు భాషలో ఉన్నతవిద్య నభ్యసించే విద్యార్థులు తెలుసుకోదగినవి.

ప్రాయోగిక వ్యాకరణ బోధన : వ్యాకరణ బోధన విడిగా చేయరాదు. (Grammar should not be taught in isolation)ఐదవ తరగతి వరకు భాషా బోధనలో వ్యాకరణ ప్రసక్తి రాకూడదు. నిర్దుష్టమైన **ªyNPù¬sLSøßáLi ËØts|ßáÍÜ©sV, Li¿Á©sÌÁÍÜ©sV @ÌÁªs²¶ÈÁÈÁV |¿Á¸¶WÖÁ. ¿ÁNPä¬s ªyNPùLi¿Á©sÍÜ NPLi, NPLiø,** క్రియలకు, లింగ వచన విభక్తులను సక్రమంగా అన్వయింపజేసే జ్ఞానం అలవడాలి. విద్యార్థులు వాచిక **¿ÁLiùÍÜ, |ÍÁÅÁ©sLiÍÜ, »½msöVÌÁV |¿Á|qs©smsöV²¶V qsªsLiLi¿yÖÁ. "LSªsVÌÁO|øßávÌÁV @²¶ªsoÌÁNPV |ªs|ÎÁ©sV". @¬s** దోషపూరితంగా వాక్యం చెపితే (రామలక్ష్మణులు ఎక్కడికి వెళ్ళారు? అని ప్రశ్నించే వాక్యంలో) కర్త బహువచనంలో ఉంది. కాబట్టి క్రియ కూడా బహువచనంలో ఉండాలి, అని వ్యాకరణ బోధన విద్యార్థికి చేయనవసరంలేదు.

'రాముడు శివధనస్సును విరిచాడు'

'రామలక్ష్మణులు విశ్వామిత్రుని వెంట వెళ్ళారు'

'సీత రాముని పెళ్ళి చేసుకొన్నది' అనే ఉదాహరణలనిచ్చి ఎవరు శివధనస్సును విరిచారు?. ఇలాంటి ప్రశ్నల ద్వారా ఆ వాక్యాలలోని 'కర్త'ను విద్యార్థులకు విశదపరచవచ్చును. సకర్మక క్రియలు, అకర్మక క్రియలు, సమాపక, అసమాపక క్రియలు, లింగాలు, వచనాలు మొదలైన వ్యాకరణాంశాలన్నీ భాష ద్వారా అవగాహనమయ్యేటట్లు చేయాలిగాని పారిభాషిక పదాలను ఈ దశలో ప్రవేశ పెట్టకూడదు. ఆరు, ఏడు, ఎనిమిది తరగతులలో పారిభాషిక పదాలను కొంత పరిచయం చేయాలి. పాఠ్య ప్రణాళిక ననుసరించి ప్రధానంగా ఈ క్రింది వ్యాకరణాంశాల జ్ఞానం మాధ్యమిక తరగతుల విద్యార్థులు కలిగి **DLi²yÖÁ.**

1. **@¿ÁVèÌÁV c ¤¦¦¦ÌÁVÌÁV**
2. **¤¦¦¦ÌÁVÌÁ ªsLiNPLißáLi c msLiVts|ªsVVÌÁV c qsLiÎÁªsVVÌÁV**
   @©sV©yzqsNSÌÁV మొదలగునవి.
3. తెలుగులో ఉపయోగించే పదాల వర్గీకరణము - తత్సమ, తద్భవ, దేశ్యపదాలు,
   úgSªsWùÌÁV c వీటిని గుర్తుపట్టడం.
4. వాక్యాలు- దాని అంగాలు, వాక్య భేదాలు
5. విభక్తి ప్రత్యయాలు - కాలములు- లింగములు - వచనములు.
   c క్రియలలో రకాలు (భూత, భవిష్యత్, వర్తమాన, తద్ధర్మార్థక క్రియారూపాలు)

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

C విరామ చిహ్నాల గుర్తింపు (. ; : “ ” ? !)

C ËØuyËØgSÌÁV

6. సంధులు - తెలుగుసంధులు విడదీయుట

(ఇకారసంధి, టుగాగమం, రుగాగమం, నుగాగమం, త్రికసంధి)

సవర్ణ, గుణ, యణాదేశ సంస్కృత సంధులు విడదీయుట.

7. అలంకారాలు ఉపమ, అతిశయోక్తి మొదలగునవి.

పై వ్యాకరణాంశాలు సోదాహరణంగానే బోధించాలి. ఒక గద్యపాఠం బోధించడం ముగిసిన తరువాత ఒక్కొక్క వ్యాకరణాంశం క్రిందికి వచ్చే ఉదాహరణలు గుర్తింపచేయాలి. శీర్షికనుగుణమైన ఉదాహరణలను చార్టులపై వ్రాయించి ప్రదర్శింపజేయాలి. మాతృభాషలో వచ్చిన వ్యాకరణాన్ని పారిభాషిక పదాలను, ఇంగ్లీష్‌తో వ్యాకరణం పోల్చి చెప్పడం వల్ల విద్యార్థులకు తులనాత్మకమైన (Comparative) @ªsgS¤¦¦¦©s కలుగుతుంది. వ్యాకరణ సంబంధమైన భావనలు (Concept) దృఢంగా ఏర్పడతాయి. దీనివలన ఆంగ్లభాషాభ్యసనానికి అవసరమైన ఆసక్తి, సామర్థ్యం, విద్యార్థులలో కలగడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఇందువల్ల ఒక భాష గొప్పదని, వేరొక భాష అల్పమైనదనే దురభిప్రాయం విద్యార్థులలో పోతుంది. ప్రతిభాషకు ఒక ప్రత్యేకత, తన సొంత పలుకుబడి ఉంటాయనే దృఢమైన అభిప్రాయం మాధ్యమిక, ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులలో కలుగజేయాలి. ముఖ్యంగా వ్యాకరణబోధన సమయంలో ఈ కృషికి ఎక్కువగా వీలుంటుంది.

విభక్తులు: వాక్యంలోని పదముల సంబంధం తెలియజేన్yయి. కాబట్టి వీటిని విభక్తులంటారు. ఇవి 8 విధములు;

	úms»½ù¸ ¶V^asVVÌÁV		విభక్తులు
1.	²¶V,^asVV,^as0,ÌÁV	C	ప్రథమావిభక్తి
2.	¬s©s,©sV©s,ÌÁ©s,NPWLiè, giVLiLiÀÁ	C	ద్వితీయా విభక్తి
3.	¦¿Á»½©s, ¦¿Á©s, »]²¶©s, »]©s	C	తృతీయావిభక్తి
4.	N]àáNPV©s, ZNP	C	చతుర్థీవిభక్తి
5.	^asÌÁ©s©s C NPLiÉÁ, msÉÁ	C	పంచమీవిభక్తి
6.	NP©s, NPV©s, ¦¸¶VVNPä, ÍÜ©s, ÍÜmsÌÁ©s	C	షష్ఠీ విభక్తి
7.	అందు, నన్	C	సప్తమీ విభక్తి
8.	J, JLiVV, JLi C J¡qs	C	సంబోధనా ప్రథమా విభక్తి

సూచన:- తెలుగు శబ్దాలు సామాన్యంగా డు, ము,వు,లు లేకనే ప్రథమా విభక్తి అంత్యాలుగా DLiÉØLiVV. ఉదా: చిలుక - చెట్టు - పలుకు - గిలక మొదలగునవి.

^as¿Á©s^asVVÌÁV: సంఖ్యను తెలుపునది వచనము. ఈ వచనము రెండు విధాలు.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

1. GNPªs¿Á©sªsVV ÊÁ¤|||§ªs¿Á©sªsVV

ªs©sªsVV ªs©sªsVVÌÁV

¡¿Á©sV ¡¿ÁÌÁV

¦ªsLiVV ¦ªsÌÁV

giLi giLiVÌÁV

NPLi NPLiVÌÁV

నిత్యైక వచనం (ఎప్పుడు ఏకవచనంగా ఉండునవి)

1. సస్యవాచకాలు ఉదా: వరి, పెసర, కంది మొదలగునవి.

2. సంచార వాచకం ఉదా: నూనె, ఉప్పు (చమురు) మొదలగునవి.

3. ÍÜ¤||| ªy¿ÁNPLi ఉదా: రాగి, ఇత్తడి, బంగారం, ఇనుము.

4. giVßá ªy¿ÁNPLi ఉదా: తెలుపు - నలుపు.

2. ¬s»½ùÊÁ¤|||§ ªs¿Á©sªsVVÌÁV:

1. ధాన్య వాచకములు C ఉదా: వడ్లు, పెసలు, రాగులు

2. úNP²y ªy¿ÁNPªsVVÌÁV C ఉదా: గుజ్జనగూళ్ళు, ఓమన గుంటలు

ªy¿ÁNPªsVVÌÁV: (స్త్రీ పురుష జడ భేదములను తెలుపునవి)

1. మహద్వాచకము: పురుషులను వారి విశేషములను తెలుపునది (పుంలింగము)

ఉదా: రాముడు - గుణవంతుడు: గుణవంతుడు రాముడు.

2. మహతీవాచకము: స్త్రీలను వారి విశేషణములను తెలుపునది (¡qs¡ûÕÁLigiªsVV).

ఉదా: సీత, గుణవంతురాలు.

3. అమహద్వాచకములు:-అచేతనములను వాటి విశేషణములను తెలుపునది (©smsoLiqsNPÕÁLigiªsVV) ఉదా: చెటK, C msLi*»½ªsVV

ªyNPùªsVVÌÁV: వాక్యమనగా సంపూర్ణార్థము నిచ్చు పదముల సముదాయము.

1. సామాన్య వాక్యము: సమాపక క్రియతో కూడినది. (వాక్యము) సమాపక క్రియలకు సాధారణంగా కాలబోధక ప్రత్యయాలు పురుషవాచక ప్రత్యయాలు చేరుతాయి.

ఉదా: లలిత పాట పాడెను.

2. qsLibÞts ªyNPùªsVV: @©sNP @qsªsWmsNP úNP¸¶VÌÁV NPÕÁgi, ÌNP qsªsWmsNP úNP¸¶V»] mspLi అగువాక్యము. అసమాపక క్రియలకు కాలబోధ ఉండవచ్చు - లేకపోవచ్చు. అషిపవాక్యముల చివరగాని, ప్రధాన వాక్యంలో పదబంధాల స్థానంలోగాని వస్తాయి. క్రియాపదం ద్వారా సూచించవలసిన వ్యాపారం పూర్తయితే అది సమాపకం. కానట్లయితే అసమాపకం.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

@qsªsWmsNP úNP¸¶VÌÁ©sVms¸¶WgiLiÀÁ ªy\SùÌÁ©sV @©sLi»½LigS F~²¶giLi¿Áªs¿ÁVè.

ఉదా: లలిత రిక్షా ఎక్కి, బజారుకు వెళ్ళి కూరగాయలు తెచ్చింది.

3. మహావాక్యము:- పై మూడు వాక్యముల సముదాయము.

NSÌÁªsVVÌÁV: ఇదివరలో జరిగిపోయిన ఇప్పుడు జరుగుచున్న ఇకముందు జరగబోవునట్టి విషయాలను తెలుపు క్రియా పదాలను కాలవాచకాలందురు.

1. భూతకాలం:- జరిగిపోయిన పనిని తెలుపునది. ఉదా: చదివెను -వ్రాసెను.

2. వర్తమానకాలం: జరుగుచున్న పనిని తెలుపునది ఉదా: చదువుచున్నాడు - **úªy¸¶VV¿ÁV©yõ²¶V.**

3. భవిష్యత్కాలం: జరుగుబోవు పనిని తెలుపునది ఉదా: చదువగలడు - వ్రాయగలడు.

4. తద్ధర్మకాలం: పై మూడుకాలాల ధర్మాలను తెలుపునది.

ఉదా: సూర్యుడు తూర్పున ఉదయిస్తాడు,గాలి వీస్తుంది.

msoLiVtsªsVVÌÁV:

1. ఉత్తమపురుష: తనను గూర్చి తెలుపునది. నేను, మేము ఉదా: నేను బడికి వెళ్ళాను.

2. మధ్యమ పురుష: ఎదుటివారిని గూర్చి తెలుపునది: నీవు, మీరు ఉదా: మీరు పరీక్షలు **úªyqsV©yõLiV.**

3. ప్రథమ పురుష: ఎక్కడో ఉన్నవానిని గూర్చి తెలుపునది. అతడు, ఆమె, అది, అవి **ªyLiV.** ఉదా: రాముడు పితృవాక్య పరిపాలకుడు.

NPLi c NPLiø c úNP¸¶VÌÁV:

తెలుగు వాక్యములందు సాధారణముగా కర్త-కర్మ-క్రియలు వరుసగా ఉంటాయి.

కర్త ప్రథమావిభక్తిలో, కర్మ ద్వితీయ విభక్తిలో ఉంటాయి.

కర్త: పనిని (క్రియను) చేయువాడు (చేయునది)

కర్మ: క్రియా ఫలముననుభవించువాడు (అనుభవించునది)

క్రియ: పనిని తెలియచేయునది. (రాముడు రావణుని చంపెను)

ËØuyËØgiªsVVÌÁV:

1. నామవాచకము: నామములు(పేర్లను) చెప్పు పదములు. ఉదా: రాముడు - సీత, గంగ, **¤|||ªsWÌÁ¸¶VªsV.**

2. సర్వనామము:- నామవాచకమునకు బదులుగా వాడబడునది. ఉదా: అతడు - ఆమె -అది-అవి-వారు

3. క్రియ: పనిని తెలుపునది. ఉదా: చదువు - వండు

4. విశేషణము: గుణములను తెలుపునది, ఉదా: నలుపు - తెలుపు, మంచి, ఎత్తు.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

5. అవ్యయము:- లింగ విభక్తి వచనములు లేనిది ఉదా: ఊరక - ఆహా; ఓహో!

నామవాచకములు నాలుగు విధములు:

1. సంజ్ఞానామవాచకము: రాముడు, గోవిందుడు, శ్రీనాథుడు.
2. ÇØ½ ©yªsVªy¿ÁNPªsVV: g]ªso c ªsXOPªsVV
3. గుణ నామవాచకము: ధైర్యము - పిరికితనము
4. క్రియా నామవాచకము:- తిను, చదువు, పరుండు.

విశేషణము 9 విధములు:

1. సంజ్ఞాప్రయుక్త విశేషణము: శ్రీనాథుడు (వ్యక్తిపేరు)
2. జాతి ప్రయుక్త విశేషణము: క్షత్రియుడు (క్షత్రియజాతి)
3. క్రియా ప్రయుక్త విశేషణము: ఎగిరెడు పక్షి
4. గుణ ప్రయుక్త విశేషణము: నల్లని గుఱ్ఱము
5. సంఖ్యా ప్రయుక్త విశేషణము: పంచపాండవులు
6. ద్రవ్యప్రయుక్త విశేషణము: ధనవంతుడు
7. విధేయ విశేషణము: కాశ్మీర పండితుడు
8. క్రియా విశేషణము: చక్కగా చదివెను.
9. క్రియాన్వయ విశేషణము: చేసిన పనిఏమి?

అవ్యయము రెండు విధములు:

1. ప్రతి పదోక్త అవ్యయము: శబ్దము పుట్టుకతోనే అన్వయము,
   ఉదా: ఊరక - మిక్కిలి; ఆహా! ఓహో!
2. ÍØOPßáNSªsù¸¶VªsVV: ªyùNPLißá aSqs|ûNSLiùªsVV¿Á GLiö²¶V @ªsù¸¶VLi;
   ఉదా: చేసి - చేయక.

క్రియ నాలుగు విధములు:

1. qsNPLiøNP úNP¸¶V: NPLiø©sV @}ms0PLi¿ÁVúNP¸¶V; LSªsVV²¶V LSªsßáV¬s ¿ÁLi|ms©sV.
2. @NPLiøNP úNP¸¶V: NPLiø©sV @}ms0PLi¿Á¬s úNP¸¶V; $LiLigi²¶V msLilgi»½©sV.
3. సమాపక క్రియ: క్రియా ధర్మము పూర్తియైనది. వండెను - తినెను.
4. అసమాపక క్రియ: క్రియా ధర్మము పూర్తి కానిది. తిని - వండి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

అధ్యాయం-6

పరీక్షలు మూల్యాంకనం

6.0 పరిచయం

6.1 మూల్యాంకనం

6.2 మూల్యాంకనంలోని రకాలు.

6.3 మూల్యాంకన సాధనాలు - లక్షణాలు

6.4 నికషలు - పరీక్షలు

6.5 లోపనిర్ధారణ పరీక్షలు

6.6 ప్రశ్నల నిర్మాణం - సూచనలు

6.7 ఉత్తమ ప్రశ్నా పత్ర లక్షణాలు

6.0 పరిచయం

విద్యా బోధనతో ఉపాధ్యాయుని కర్తవ్యం పూర్తికాదు. బోధనా ప్రక్రియ విద్యార్థుల జ్ఞాన సముపార్జనకు సాధనవిధానం మాత్రమే. విద్యార్థులు అభ్యసన తీవ్రతను లేదా స్థాయిని మాపనం చేయడం కూడ అతని విధులలో ఒకటి. విద్యామాపనం చేయడానికి పరీక్షలు, నియోజనాలు ఉపయోగపడుతాయి. పూర్వం పరీక్షలు మౌఖిక ప్రశ్నల రూపంలో ఉండేవి. ప్రధానంగా పాండిత్యాన్ని ప్రదర్శించే విధంగా ఉండేవి. విద్యార్జనానంతరం శిషు ్యలు విద్యాకేంద్రాలలోను ,పండిత సభలలోను, రాజసభలలోను, వివాదాల, చర్చల ద్వారా తమ పాండిత్య గరిమను ప్రకటించుకొనేవారు. శ్రీనాథుడు రెడ్డిరాజుల కాలమున విద్యాధికారిగా భాసించాడు. అతడు ప్రౌఢదేవరాయల ఆస్థాన కవి డిండిమభట్టును ఓడించి కనకాభిషేకం చేయించుకొన్నాడు. ఆధునిక కాలంలో నియత విద్యావ్యవస్థ ఏర్పడటం వల్ల మూల్యాంకన విధానం కూడ నిర్దిష్ట స్వరూపాన్ని పొందింది.పూర్వం మనకు అమలులో ఉన్న పరీక్షా విధానం కేవలం పరిమితమైన జ్ఞానాన్ని మాత్రమే పరీక్షించేదిగా ఉండేది. చదివిన విషయాలను కొన్నింటిని స్మృతికి తెచ్చుకోవడం లేదాగుర్తించడం మాత్రమే జరిగేది.అవగాహన, పోలిక, వినియోగం, రసానుభవం, వైఖరులు, సృజనాత్మకత, నైపుణ్యం మొదలైన వివిధ భాషాసామర్థ్యాలు పరీక్షించడానికి పూర్వం సాధనాలు లేవు. ఒక విద్యాసంవత్సరంలో సుమారు పది గంటల వ్యవధి మాత్రమే పరీక్షలకోసం కేటాయించబడేవి. గతంలో పరీక్షలు పాఠ్యప్రణాళికలోని పది లేక ఇరవై శాతం విషయాన్ని మాత్రమే పరీక్షించేవి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

పూర్తి పాఠ్యాంశాలను చదవకపోయినా పరీక్షలు వ్రాసి ఉత్తమ శ్రేణిలో ఉత్తీర్ణత పొందే అవకాశం ఉండేది. పరీక్షలు కేవలం లిఖితరూపంలో ఉండేవి, శ్రవణం, భాషణం, ఉచ్చారణ, వాచికాభినయం, పఠనం మొదలైన సామర్థ్యాలను అవి పరీక్షించలేవు. కాబట్టి ఆపరీక్షలు ప్రామాణికమైనవి కావు.

6.1 మూల్యాంకనం:

ఆధునిక కాలంలో భాషాసామర్థ్యాలను, బోధన అభ్యసనలక్ష్యాలను పరీక్షించడానికి శాస్త్రీయమైన పద్ధతులలో అనగా లక్ష్యాత్మకమైన, విశ్వసనీయమైన ప్రామాణిక పరీక్షా పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. 'మూల్యాంకనం' అన్న భావన విద్యారంగంలో ఆధునికమైనది.

పరీక్షలు ప్రధానంగా విద్యార్థులు పాఠ్యాంశాల ద్వారా అభ్యసించిన విషయ పరిజ్ఞానాన్నిమాత్రమే విలువకట్టగలవు. కాని మూల్యాంకనం విస్తృతమైన పరిధి కలిగి ఉంది. 'మూల్యాంకనం' అభ్యసన ఫలితాల నిర్ధారణకు ఉపయోగపడే సాధనం. ఇది విషయ పరిజ్ఞానంతో బాటు విద్యార్థుల అభిరుచులు, వైఖరులు, సృజనాత్మకత, మొదలైన సర్వతోముఖాభివృద్ధిని, వివిధ భావనలను పరిగణించడానికి ఉపయోగపడుతుంది.పరీక్షలు సమయ నియమం కల్గిఉండగా మూల్యాంకనం విద్యావ్యవస్థలో ఒక నిరంతరమైన ప్రక్రియగా భావించవచ్చును.

విద్యారంగంలో పాఠ్యప్రణాళిక, ప్రణాళిక సహిత కార్యక్రమాలలో విద్యార్థుల శారీరక, మానసిక, సామాజిక, వైజ్ఞానిక,అభివృద్ధిని పరిగణించడానికి మూల్యాంకనం ఉపయోగపడుతుంది. విద్యార్థుల ఆసక్తి, అభిరుచి, వైఖరి, అంతర్గత సామర్థ్యాలను పరిగణించడానికి మూల్యాంకనం తోడ్పడుతుంది.

"Evaluation is a measurement of the all round growth of a child, including his physcial, mental, social and cultural development as well as his interests, aptitudes and abilities" - Quillan & Hanna. Evaluation means a continuous assessment of the personality of an individual and all around development of a child.

శిశువుల శారీరక, మానసిక, సామాజికాభివృద్ధిని పరిగణం చేయడాన్ని కూడ 'మూల్యాంకనం' అనవచ్చు. అన్ని కోణాల నుంచి విద్యార్థుల సర్వతోముఖాభివృద్ధిని పరిశీలించడమే 'మూల్యాంకనం'. విద్యాసంవత్సరం పొడవునా నిర్వహించబడే నికషలు - త్రైమాసిక, అర్ధసంవత్సరిక, వార్షిక పరీక్షలు విద్యార్జనా ప్రగతిని మదించగలవు. ఇవి కాకుండా నియోజనాలు, కూడా మూల్యాంకనానికి తోడ్పడతాయి. పాఠ్యేతర కార్యక్రమాలు, సహపాఠ్య కార్యక్రమాలు, మదింపుచేయుట కూడ మూల్యాంకనంలోని

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

అంతర్భాగమే.నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం అనేప్రక్రియలో మూడు ప్రధానాంశాలున్నాయి. మొదటిది విద్యామాపనం, రెండవది విలువకట్టడం, మూడవది అభివృద్ధిపరచడం.

6.2 మూల్యాంకనంలోని రకాలు :

1. క్రమాను మూల్యాంకనం:(Formative Evaluation)

నిరంతర,సమగ్రమూల్యాంకనంలో భాగంగా విద్యార్థులకు నికషలు - త్రైమాసిక,అర్ధసంవత్సర పరీక్షలను ఉపాధ్యాయులు నిర్వహిస్తారు. అంతేగాక నియోజనాలను కూడ ఇస్తారు. వీటిని మదింపుచేసిన తరవాత విద్యార్థులకు వారి దోషాలను తెలియచేసి వాటి నివారణకు కూడ సూచనలిస్తారు. అంతేగాక లోపనివారణ బోధన (Remedial Teaching) చేస్తారు.ఈ క్రమానుగతమైన చర్యల ద్వారా విద్యార్థుల అభ్యసనా ప్రక్రియ సమర్థవంతంగా జరిగేటట్లు చేయడమే క్రమాను మూల్యాంకనం అవుతుంది.

2. సంచిత మూల్యాంకనం: (Summative Evaluation)

ఒక విద్యాసంవత్సరం కాలవ్యవధి అంతంలోగానీ పాఠ్యప్రణాళిక పూర్తియైన తర్వాతగానీ, వార్షిక పరీక్షలు నిర్వహించి విద్యార్థుల అభ్యసనా ఫలితాల స్థాయిని మాపనంచేసే మూల్యాంకనమే సంచిత మూల్యాంకనం. ఈ మూల్యాంకనంలో ఏవిధమైన గుణదోష విచారణగాని, లోపనివారణ బోధన (Remedial Teaching) గాని జరగదు.

- ఇది నిర్ణీత వ్యవధి తర్వాత ఒకపర్యాయం నిర్వహించబడుతుంది.

- ఇది ఆయా కాలవ్యవధుల తర్వాతనే విద్యార్థులు తమ ఆర్జనస్థాయిలను తెలుసుకొనే వీలు కల్పిస్తుంది. మొదటినుండి నిర్వహించబడే నికషలు, పరీక్షలు కూడా సంచిత మూల్యాంకనం యొక్క పరిధిలోనికే వస్తాయి.

> కృత్యం :-
> పరీక్షలకు మూల్యాంకనానికి గల భేదాలను చర్చించండి. నివేదిక సమర్పించండి.

3.సామర్థ్యాధార మూల్యాంకనం : (Competency Based Evaluation)

1986 సం॥ నూతన జాతీయ విద్యావిధానం వచ్చిన తర్వాత మానవవనరుల అభివృద్ధిశాఖ (HRD)చే ప్రాథమికదశలో కనీస అభ్యసన స్థాయిలను నిర్ణయించడం జరిగింది. డా॥ధవే అను విద్యావేత్త అధ్యక్షతన ఈ కొత్తవిధానం రూపొందించబడింది. తెలుగు భాషలో1 నుండి 5వ తరగతి వరకు ఒక్కొక్క తరగతికి 9 సామర్థ్యాలను గుర్తించి, వీటిని మళ్ళీ19 ఉపసామర్థ్యాలుగా విభజించడం జరిగింది. ప్రాథమిక స్థాయిలో మొత్తం 19×5=95 ఉపసామర్థ్యాలు ఉన్నాయి. ఉపాధ్యాయుడు పాఠ్యబోధనలో ఈ సామర్థ్యాలను

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

విద్యార్థులలో సంపూర్ణంగా సాధించడానికి ప్రయత్నించాలి. పాఠ్య పథకములో కూడ స్పష్టీకరణలు / సామర్థ్యాలు అని ఇవ్వడం జరిగింది. నిర్ణయించిన సామర్థ్యాలలో విద్యార్థులను ప్రవీణులను చేయడానికి చేసే బోధననే 'సామర్థ్యాధార బోధన'. ఈ విధమైన అభ్యసనాన్ని మదింపుచేయడాన్ని 'సామర్థ్యధార మూల్యాంకనం' అంటారు.

9 సామర్థ్యాలు :-

1. శ్రవణ సామర్థ్యం.
2. భాషణ సామర్థ్యం.
3. పఠన సామర్థ్యం.
4. లేఖన సామర్థ్యం.
5. భావ అవగాహనం
6. స్వయం అధ్యయనం.
7. ప్రాయోగిక వ్యాకరణం.
8. భాషోపయోగం.
9. పదజాలం పై అధికారం.

కృత్యం :- పరీక్షలలోని ప్రయోజనాలను లోపాలను నియోజనంగా సమర్పించండి

6.3 మూల్యాంకన సాధనాలు - లక్షణాలు:

ప్రతి ప్రక్రియలలోను ఫలితాలను కొలవడానికి కొన్ని సాధనాలు ఉన్నట్లే విద్యారంగంలో మూల్యాంకన విషయంలో కూడ వివిధ సాధనాలున్నాయి. ఉపాధ్యాయులకు తాము ఉపయోగించవలసిన వివిధ మూల్యాంకన సాధనాలలో తగినంత పరిచయం ఉండాలి.

పాఠ్యవిషయక మూల్యాంకన సాధనాల లక్షణాలు :

1. అవి వివిధ పాఠ్యవిషయాలలో విద్యార్థుల జ్ఞానాన్ని, వినియోగ సామర్థ్యాన్ని పరీక్షిస్తాయి.
2. విద్యారంగంలోని పరీక్షాధికారులు నిర్వహిస్తారు.
3. సామూహికంగా నిర్వహించబడతాయి.
4. విద్యాసంవత్సరంలో వివిధ కాలాలలో నిర్వహిస్తారు
5. సమాధాన ప్రతాలను సంబంధిత ఉపాధ్యాయులు లేక పరీక్షకులు మదింపు చేస్తారు.
6. విద్యార్థుల పాఠ్యవిషయక స్థాయిలను నిర్ణయించడానికి, ప్రోత్సాహకాలైన ఉపకారవేతనాలు, బహుమతుల నివ్వడానికి వీటిని నిర్వహిస్తారు.

పాఠ్యవిషయక మూల్యాంకనా సాధనాలను మూడు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు .

1. ఉపాధ్యాయ నిర్మిత పరీక్షలు.
2. ప్రామాణిక పరీక్షా పత్రాలు.
3. లోపనిదాన పరీక్షలు.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

కృత్యం : నికషలలోని రకాలను నియోజనంగా సమర్పించండి.

ఉపాధ్యాయ నిర్మిత పరీక్షలు :

ఉపాధ్యాయులే స్వయంగా రూపొందించే పరీక్షలను ఉపాధ్యాయ నిర్మిత పరీక్షలంటారు. వీటిని మూడు రకాలుగా గుర్తించవచ్చు.

1. నియోజనాలు / ఇంటి పని
2. యూనిట్ పరీక్షలు
3. ప్రశ్న పత్రాలు

1. నియోజనాలు :

నియోజనం అంటే ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులకు ఇచ్చే పాఠ్యసంబంధ కృత్యమని చెప్పవచ్చు. ఇది తరగతిబోధన పై ఆధారపడి ఇవ్వబడుతుంది. దీన్ని తరగతి గదిలో గానీ, ఇంటి వద్దగానీ నిర్వహించవచ్చు. క్రియాత్మక రూపంలో గానీ, లిఖిత రూపంలోగానీ నిర్వహించవచ్చు. ఇవి విద్యార్థుల అవగాహనను పరీక్షించడానికి ఉపయోగపడతాయి. ఇవి త్వరితంగా విద్యార్థుల జ్ఞానాన్ని నైపుణ్యాలను కొలవడానికి వ్యక్తిగతలోపాలను తొలగించడానికి సహకరిస్తాయి. పాఠ్యేతర కార్యకలాపాల ద్వారా విస్తృతఅధ్యయనం ద్వారా విద్యార్థులు తరగతి గదిలో అభ్యసించిన దాన్ని బలపరచడానికి ఇవి తోడ్పడతాయి.

తరగతి గదిలో ఆచరించలేని కార్యకలాపాలను ఇంటివద్ద చేసే యత్నానికి తోడ్పడతాయి.

నికషలు : (యూనిట్ పరీక్షలు)

నికష అంటే ఒక పాఠ్యవిషయంలోని ఏదైన ఒక విభాగం ఉపాధ్యాయుడు బోధించిన తర్వాత ఆవిభాగంపైన ఆఉపాధ్యాయుడే రూపొందించే ప్రశ్నాపత్రం. ఆ యూనిట్ బోధన లక్ష్యాలను విద్యార్థులు చేరుకొన్నదీ, లేనిదీ తెలుసుకోడానికి బోధకునికి నికష ఉపయోగపడుతుంది. దాని ఫలితాలను బోధనాభివృద్ధికి ఉపయోగిస్తారు. దీన్ని తరగతి గదిలోనే తక్కువ కాలవ్యవధిలో (40-50 నిమిషాలకు మించక) నిర్వహిస్తారు. దీనిలో వివిధ బోధన లక్ష్యాలను, ప్రశ్నరూపాలకు, కఠినస్థాయిలకు తగిన భారత్వం (Weightage) మార్కుల రూపంలో ఇవ్వడం జరుగుతుంది. యూనిట్ బోధన తరువాత దీన్ని నిర్వహిస్తారు.

నికషల ప్రయోజనాలు :

1. విద్యార్థి విద్య సముపార్జనాన్ని విషయాశ్రయంగా పరీక్షించడం.
2. బోధన విధానానికి సంబంధించిన గుణదోషాలను తెలుసుకోవడం.
3. విద్యార్థుల గుణనాభివృద్ధిని, లోపాలను తెలుసుకోవడం.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

4. నియత పరీక్షలను విద్యార్థులు ఎదుర్కోవడానికి తగిన శిక్షణను సంసిద్ధతను ఇవ్వడం.

5. విద్యార్థులను వివిధ సమూహాలుగా విభజించి బోధనా ప్రక్రియను కొనసాగించడం.

6. విద్యార్థులకు అవసరమైన వ్యక్తిగత సహాయాన్ని అందజేయడం.

6.4 నికష : (Test)

నికష (Test) ఒక Latin పదం. దీనికి అర్థం ఒక విధమైన (Some Special Type of Earthern pot) మూస/పూర్వకాలం ప్రత్యేకమైన మట్టిపాత్రలతో ధాతు మిశ్రమాలను కరిగించేవారు. నేడు కూడా బంగారాన్ని కరిగించడానికి మట్టి మూసలను వాడుతున్నారు. కరిగించిన కొంత సేపటి తర్వాత కరిగిన పదార్థాన్ని పరీక్ష చేసేవారు.

అలాగే తమ తరగతిలో బోధించిన అంశాన్ని విద్యార్థి అర్థం చేసుకున్నాడో లేదా తెలుసుకోవడానికి ఉపాధ్యాయునికి **నికష** (test) చాల ఉపయోగపడుతుంది. ఇది కాకుండా ఈ నికషకున్న ఇతర లక్షణాలు. ఇది స్వల్పవ్యవధిలో నిర్వహించడానికి అనుకూలమైనది. ఒక అంశాన్ని బోధించిన వెంటనే పరీక్షించడానికి అనువైంది. విద్యార్థుల తెలివితేటలను, అభ్యసన స్థాయిని తెలుసుకోడానికి నికషను నిర్వహించవచ్చు.

నికషలను నిర్వహించేటప్పుడు, ఉపాధ్యాయుడు పరీక్షల సందర్భంలో పాటించే ఎలాంటి సంప్రదాయాలను పాటించవలసిన అవసరం ఉండదు.

పరీక్షలు :-

Examination,'Examine'అను పదం నుంచి గ్రహించబడింది. దీనికి మూలం 'Examiner' అనే Latin పదం.Examiner అంటే The pointer of a balance (త్రాసులోని ముల్లు లేదా సూచి అని దానికి అర్థం).

త్రాసులో ప్రమాణపు తూకపురాళ్ళను వేసి సరకులను మదింపు చేసినట్లే విద్యాశాఖ నిర్వహించే పరీక్షలలో కూడ కొన్ని విద్యా ప్రమాణాలను, విద్యార్థుల విద్యా సముపార్జన స్థాయిని వారు నిర్ధారించిన విద్యాప్రమాణాలతో సరితూగుతున్నావా లేదా? అని సరిచూస్తారు. ప్రమాణాలతో సరిపోయిన వారిని ఉత్తీర్ణులైనట్లు లేనివారిని కానట్లు ప్రకటిస్తారు.

పూర్వం మౌఖిక పరీక్షలు మాత్రమే ఉండేవి. విద్యార్థి ఇచ్చే మౌఖిక సమాధానాలను బట్టి ఆ విద్యార్థి విద్యాసముపార్జనను మదింపు చేసేవారు. ఆంగ్లేయుల విద్యావిధానం వల్ల పరీక్షా విధానం మన దేశంలో అమల్లోకి వచ్చింది. ప్రస్తుత పరీక్షా విధానంలో కొన్ని లోపాలు లేకపోలేదు. మాతృభాషా భ్యసనంలోని భాషానైపుణ్యాలలో మనం పరీక్షిస్తున్నది కేవలం లేఖనాన్ని మాత్రమే. శ్రవణ,భాషణ,పఠన నైపుణ్యాలను పరీక్షించనందు వల్ల అవి నిర్లక్ష్యానికి గురవుతున్నాయి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

పరీక్షలు	నికషలు
1. కొన్ని సంప్రదాయాలు (Formalities) అనుసరించి నిర్వహించబడుతాయి.	1. ఎలాంటి సంప్రదాయాలను పాటించనవసరం లేదు.
2. పరీక్షల నిర్వహణ తేదీలు ముందుగనే విద్యార్థులకు తెలియ జేయబడును.	2. ముందుగ తెలియ జేయకనే నిర్వహించవచ్చు. తెలియజేసి కూడా నిర్వహించవచ్చు.
3. ఎక్కువ పరీక్ష సమయం అవసరం.	3. ఎక్కువ సమయం అవసరం లేదు.
4. విశాలమైన పరిధికలది.	4. అంత విశాలమైన పరిధి లేదు.
5. బోధించని అంశాలను కూడ కొన్ని సందర్భంలో అడగవచ్చు.	5. బోధించిన అంశాన్ని మాత్రమే అడగ గలరు.
6. సరైన ఫలితాలను పొందని విద్యార్థులకు ఉపాధ్యాయుడు సవరణ బోధన చేయు అవకాశం లేదు.	6. సత్ఫలితాలను పొందని విద్యార్థులకు ఉపాధ్యాయుడు సవరణ బోధన చేయు అవకాశం గలదు.

నేటి పరీక్షలలోని లోపాలు :-

1. జ్ఞాపక శక్తికి సంబంధించిన అంశానికే ప్రాధాన్యం. పరీక్షలలో ఎక్కువ ప్రశ్నలు కేవలం జ్ఞాపకశక్తినే పరీక్షించేవిగా ఉంటాయి.

2. ఉపాధ్యాయుడు వేసే ప్రశ్నలలో సరియైన ఉద్దేశాలు లేవు. లక్ష్యాల ప్రకారం ఉండటం లేదు. ప్రశ్నలలో లోపాలు ఉండుటకు అవకాశం ఉంది.

3. ఇందులో విషయం (subject) ప్రధానమైనది. దీనిలో విశ్వసనీయత తక్కువ (Not reliable).

4. ప్రశ్నలకు సమాధానాలను ఊహించి వ్రాయడానికి ఉంది.

5. ఉపాధ్యాయులు సమాధానాలకిచ్చు మార్కులలో కూడా వ్యత్యాసముంటుంది.

6. ఉపాధ్యాయులు మొదటి నుండి పరీక్షలను, పరీక్షాపత్రాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని బోధిస్తారు. పాఠ్యప్రణాళికను నిర్లక్ష్యం చేయడానికి అవకాశముంది.

7. పరీక్షల ప్రభావం, విద్యాప్రణాళికపై అధికంగా ఉంటుంది. (Examination dominates its curriculum).

8. పరీక్షల సమయాల్లో విద్యార్థుల నిద్రాహారాలు మానుకొని చదవడం వల్ల వారి ఆరోగ్యం దెబ్బతింటుంది.

9. విద్యార్థులు పరీక్షల సమయంలో నిద్రరాకుండా ఉండుటకోసం మాత్రలు తీసుకొని ఆరోగ్యాన్ని పోగొట్టుకొంటారు.

10. అన్ని పాఠ్యాంశాలను చదవక పాతప్రశ్నపత్రాలను చూసి కొన్ని ముఖ్యమైన అంశాలను మాత్రమే అధ్యయనం చేసి కొన్నింటిని వదలివేయడం వల్ల విద్యార్థుల స్థాయి తగ్గుతుంది. సమగ్రాభ్యసనం లోపిస్తుంది.

11. భాషలో ముఖ్య నైపుణ్యాలయిన భాషణ, పఠనాలను పరీక్షించే అంశాలు ప్రశ్నపత్రాలలో కనిపించవు.

12. కాపీ చేయడం వంటి అనుచితమైన చర్యల వల్ల విద్యార్థులలో క్రమశిక్షణ, విద్యాస్థాయి, నైతికవిలువలు దిగజారుతాయి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

13. పరీక్షలలో మార్కులిచ్చే విధానం అమలులో ఉండడం వల్ల తక్కువ మార్కులు పొందిన విద్యార్థులు న్యూనత భావానికి గురవుతారు.

ప్రస్తుత పరీక్షావిధానం-లోపనివారణకు

1. పరీక్షలలో ఉన్న దోషాలను నివారించడానికి వ్యాసరూప(Essay Type) ప్రశ్నల కంటే,లఘూత్తర,లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలను ఎక్కువగా అడగాలి. సమయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని, పాఠ్యప్రణాళికలోని అన్ని అంశాలను స్పృశిస్తూ ప్రశ్నలను అడగాలి.

2. ప్రశ్నపత్రాలలో కాఠిన్యతకు,సారళ్యతకు తగినంత స్థానం ఉండాలి.

3. వివిధ అభ్యసన స్థాయిలలోని (ప్రతిభావంతులను, అభ్యసనలో వెనుకబడిన) విద్యార్థులను సంతృప్తి పరచేట్లుగా ఉండాలి. 4. తరగతిలో బోధించే ఉపాధ్యాయులే ప్రశ్నపత్రాలను తయారుచేయాలి.

5. నికషలు,నియోజనాలు,అంతర్గత(Internal Assessment) మార్కులు కూడ పరిగణించాలి.

6. తరగతిలో ప్రతినిత్యం చేసే పనులను పరిగణకు తీసుకోవాలి.

7. ప్రస్తుతం పాటిస్తున్న మార్కుల పద్ధతి అంత మంచిది కాదు. దానికి బదులుగా శ్రేణి పద్ధతిని పాటించాలి.

8. చాలా సందర్భాలలో తక్కువగా పాఠాలు చదివిన విద్యార్థులు, అన్ని పాఠాలు చదివిన విద్యార్థుల ఫలితాలలో పెద్ద తేడా ఉండదు/కనుక ప్రతిభావంతుడు నైరాశ్యానికి గురికావడం జరుగుతుంది.

9. పాఠ్యాంశ సముపార్జనతో పాటు విద్యార్థి సామాజిక ,శారీరక, మానసిక వికాసాలకు నైతిక విలువలకు కూడ స్థానం కల్పించాలి.

10. విద్యా లక్ష్యాలను గురించి, ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులకు తెలియజేసి అవగాహన కలిగించాలి. వాటిని సాధించేట్లు వారిని ప్రోత్సాహించాలి.

6.5 లోపనిర్ధారణ పరీక్షలు : (Diagnostic Tests)

విద్యా మాపనం ద్వారా కొందరు విద్యార్థులు ఆశించిన విద్యాలక్ష్యాలను చేరుకోవడం లేదని తెలుస్తున్నది. బోధన అభ్యసన పరిస్థితులలోని లోటుపాట్లే ఇందుకు కారణం. ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థుల విద్యా సముపార్జనలోని లోపాలను నిర్ధారించి వాటి నివారణ కొరకు బోధన (Remedial Teaching) చేపట్టవలసిన అవసరం ఉంది.

విద్యార్థుల వ్యక్తిగత, సామాజిక లోపాలను గుర్తించడానికి నిర్వహించబడే పరీక్షలే లోపనిర్ధారణ పరీక్షలు. ఈ పరీక్షల ప్రాతిపదికగా లోపనివారణ బోధన నిర్వహించ వలసి ఉంది.

'వికాసబోధన' విద్యార్థుల విద్యా విషయక సర్వతోముఖాభివృద్ధికి తోడ్పడే సమగ్ర బోధన. 'లోపనివారణ బోధన' అభ్యసనానికి సహాయపడే బోధన. వికాసబోధన విద్యార్థుల లోపాలను సరిదిద్దడానికి గాక వారిలోని

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

అంతర్గత శక్తులను, ప్రత్యేకాభిరుచులను బహిర్గతపరచి, పరిపూర్ణ మూర్తిమత్వ వికాసాన్ని సాధిస్తుంది.

ప్రశ్నల రకాలు - వాటిని తయారు చేయడం : (Types of Test items and their Preparation)

నేడు పరీక్షాపత్రాలలో వాడే అంశాలను పరీక్షాంశాలు (Test items) అని పిలుస్తున్నారు. పూర్వం వీటిని ప్రశ్నలు అనేవారు. అయితే అన్ని పరీక్షాంశాలు ప్రశ్నలు కావు.ప్రశ్నలు మూడు రూపాల్లో తయారుచేయవచ్చు.

1. వ్యాసరూప ప్రశ్నలు (Essay type Questions)
2. లఘుసమాధాన ప్రశ్నలు (short answer type)
3. లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు (Objective type)

1. వ్యాసరూప ప్రశ్నలు (Essay type)

కృత్యం : ప్రశ్న పత్రాన్ని రూపొందించండి.
ప్రశ్నపత్ర లక్షణాలు ఉన్నాయా. అని జట్టులుగా చేరి చర్చించండి.

ఇవి సంప్రదాయ ప్రశ్నలు. వ్యాసరూపంలో సమాధానాలను ఇవ్వాలి. వర్ణన,వివరణ, చర్చ,సంక్షిప్త పరచడం,వ్యాఖ్యానం,విమర్శ,పోల్చడం మొదలైన భాషా సామర్థ్యాలను బాగా పరీక్షిస్తాయి. ఇవి విద్యావిషయక ప్రగతిని చక్కగా పరీక్షిస్తాయి.

వీటికి సమాధానాలు వ్రాయడానికి చక్కని భాషా పాటవం అవసరం. ఇవి భావ ప్రకటన,చర్చాసామర్థ్యాన్ని,విపులీకరణాన్ని కూడ పరీక్షిస్తాయి. వీటిని సులభంగా రూపొందించవచ్చు ఇవి ఎక్కువగా జ్ఞాపకశక్తిని పరీక్షిస్తాయి.

- ఈ ప్రశ్నల ద్వారా పాఠ్యాంశాలను పూర్తిగా పరీక్షించడానికి గాని,బోధనా లక్ష్యాలను సమగ్రంగా పరీక్షించడానికి గాని వీలుకాదు.
- ఈ ప్రశ్నలకు సమాధాన పరిమితి సరిగా ఉండదు. డొంక తిరుగుడు సమాధానాలకు అవకాశమిస్తాయి. సమాధానాలను దిద్దడంలో పరీక్షకుని వ్యక్తిగతమైన అభిప్రాయాల(subjectivity)కు అవకాశం ఉంటుంది.
- జ్ఞాపక శక్తి తక్కువగా ఉన్నవారు మార్కులు నష్టపోతారు.
- మూసలో పోసినట్లుండే ప్రశ్నలే తరచుగా ఇవ్వబడుతాయి.
- ఎన్నుకొన్న అంశాలను విద్యార్థులు కంఠస్థం చేయడానికి ప్రోత్సహిస్తాయి, జ్ఞానార్జనకు గాక కేవలం పరీక్ష దృక్పథ బోధనకు దారి తీస్తాయి.
- కాపీ కొట్టడం వంటి అవాంఛనీయ కార్యాలకు దారి తీస్తాయి.
- శాస్త్రీయ గణనకు వీలు కలిగించవు.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

ఈ ప్రశ్నలను తయారుచేయునపుడు పాటించవలసిన సూచనలు :

1. ఈ ప్రశ్నలకు ఆశించే జవాబు 10-15 అంశాల (Points) రూపంలో ఉండేటట్లుచూడడం వల్ల సమాధాన పరిమితిని ఏర్పరచ వచ్చును.

2. మూల్యాంకనాంశాలను వాటికి గల మార్కులను స్పష్టీకరించాలి. ఆ స్పష్టీకరణాల ఆధారంగా మార్కింగ్ పద్ధతి రూపొందించాలి.

3. విద్యార్థులకిచ్చు సూచనలు స్పష్టంగా నిర్దుష్టంగా ఉండాలి.

4. మంచి దస్తూరికి, పటిష్టమైన భాషకు, వ్యాకరణ నియమానుసారానికి తగిన ప్రాధాన్యత ఉండాలి.

2. లఘుసమాధాన ప్రశ్నలు :

ఈ ప్రశ్నలు ఒకటి లేక కొన్ని పదాల సమాధానాలను ఆశిస్తాయి. కొన్ని సందర్భాలలో ఒకటి రెండు వాక్యల సమాధానాలు కూడ ఆశిస్తాయి. ఒకపదం గానీ, ఒక పద సమూహంగానీ అయితే ఒక మార్కు ఇవ్వవచ్చు. వాక్యాల సమాధానమైతే రెండు, మూడు మార్కులు ఇవ్వవచ్చు.వీటిని ఎక్కువ సంఖ్యలో అడగవచ్చు. వీటి ద్వారా ఎక్కువ పాఠ్యాంశాలను పరీక్షించవచ్చు. కాబట్టి ఎక్కువ బోధనా లక్ష్యాలను పరీక్షించడానికి అవకాశం ఉంది. ఇవి పాఠ్యాంశాలను కంఠస్థంచేయడానికి ప్రోత్సహించవు. కొన్ని అంశాలను ఎన్నుకొని చదవడాన్ని నిరుత్సాహపరస్తాయి. కాపీకొట్టే అవకాశం తగ్గుతుంది. ఇవి విశ్వసనీయమైనవి. త్వరితమయిన విషయాశ్రయ గణనకు అవకాశం ఇస్తాయి.

- ఈ ప్రశ్నలు వైయక్తికత (subjectivity) కు, పక్షపాత ధోరణికి అవకాశాన్ని తగ్గిస్తాయి. అయితే వీటిని తయారుచేయడానికి చక్కని ప్రణాళిక తయారు చేయడంతో బాటు శ్రమ, సమయం అదనంగా అవసరమవుతాయి.

- ఇవి భాషాసామర్థ్యాన్ని, భావప్రకటనా సామర్థ్యాన్ని వ్యాసరూప ప్రశ్నలంత బాగా పరీక్షించలేవు.

వీటిని అభివృద్ధిపరచడానికి సూచనలు :

1. ఆశించే సమాధాన పరిమితి విస్పష్టంగా ఉండాలి.

2. సమాధానంలోని మూల్యాంకనాంశాలను బట్టి తగినన్ని మార్కులను ప్రతి ప్రశ్నకు నిర్ణయించాలి.

3. ప్రశ్నలలో భాష స్పష్టంగానూ, సరళంగాను ఉండాలి.

లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు : (objective type)

జ్ఞానం, అవగాహన, వినియోగం, నైపుణ్యం అనే నాలుగు బోధనా లక్ష్యాలను ఆధారంగా చేసుకొని ప్రశ్నలను రూపొందిస్తే అలాంటి ప్రశ్నలను లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలంటారు.

లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నల రకాలు :

1. తప్పు / ఒప్పు లేదా ఔను / కాదు. (లేదా) సత్యాసత్య నికష (True or False)

ఉదా : శ్రీరాముని తండ్రి దశరథుడు.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

2. బహుళవరణ - రూప ప్రశ్నలు లేదా బహుళైచ్ఛిక ప్రశ్నలు (Multiple choice).

ఇది ప్రశ్నరూపంగా ఉంటుంది లేదా వాక్యం రూపంగా కానీ, ఖాళీస్థలాన్ని పూరించేదిగాకానీ ఉంటుంది. ప్రతి ప్రశ్నకు నాలుగు సమాధానాలు ఉండాలి. నాలుగు సమాధానాలు సరైనదిగా అనిపించవచ్చు. కానీ అందులో ఏదైన ఒక్కటి మాత్రమే ఖచ్చితమైన సమాధానంగా ఉంటుంది.

ఉదా॥ అర్జునుని రథంపైన ఉన్న జెండాలోని గుర్తు -

1. గరుత్మంతుడు
2. నాగము
3. ఆంజనేయుడు
4. తాటిచెట్టు

ఇవి పోల్చుట లేక వ్యత్యాసాన్ని కనుగొనే సామర్థ్యం, జ్ఞానం, వినియోగం, మొదలయిన సామర్థ్యాలను పరీక్షించడానికి ఉద్దేశింపబడినవి. వీటిలో సమాధానాలను పరీక్షకులే ఇస్తారు. ఇవ్వబడిన సమాధానాల నుండి సరియైన సమాధానాన్ని విద్యార్థులు ఎంపికచేయవలసి ఉంటుంది. అందువల్ల వీటిని 'ఎంచుకొనేరకం' అంటారు. వీటిలో విద్యార్థులు సొంత జవాబులు ఇవ్వడానికి వీలుండదు. కాబట్టి వీటిని 'బంధితాంత ప్రశ్నలు' అని కూడ పిలుస్తారు.

ఇవి పాఠ్యాంశాలను మరియు సమాచార జ్ఞానాన్ని బాగా పరీక్షిస్తాయి. పరిపూర్ణ విషయాశ్రయగణనకి అవకాశం కల్పిస్తాయి. ఇవి పూర్తిగా విశ్వసనీయమైనవి. బోధనా లక్ష్యాలన్నింటిని పరీక్షిస్తాయి. వ్యాసరూప సమాధానాలను ఆశించే ప్రశ్నలలో గల లోపాలను తొలగిస్తాయి.

ఇందలి లోపాలు :

లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు భాషా సామర్థ్యాన్ని ఏ మాత్రం పరీక్షించక నిర్లక్ష్య పరుస్తాయి. భావ ప్రకటనం, చర్చ, విపులీకరణ, సంక్షిప్తీ అనే సామర్థ్యాలను ఏ మాత్రం పరీక్షించవు.

- అనాలోచితంగా విద్యార్థులు ఏదో జవాబును ఎన్నుకొనే అవకాశం ఉంది.
- ఇతరుల సమాధానాలను చూచి వ్రాసే (కాపీకొట్టే) అవకాశం ఉంది.
- నిర్వహణకు అధికవ్యయం అవుతుంది.
- ఉన్నత బోధన లక్ష్యాలను పరీక్షించడానికి అవసరమైన ప్రశ్నలను రూపొందించడానికి తగినంత పరీక్షకునికి నేర్పుకావాలి.
- ప్రశ్నపత్రాలను రూపొందించడానికి ఎక్కువ సమయం పడుతుంది.
- నిర్దిష్టసమగ్ర పథకం (Blue Print) లేకుండా ప్రశ్నాపత్రాలను తయారుచేస్తే కొన్ని పాఠ్యాంశాలను నిర్లక్ష్యం చేసే ప్రమాదం ఉంది.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

- యాంత్రిక గణనలో అవకతవకలు జరిగేఅవకాశం ఉంది.

6.6 ప్రశ్నల నిర్మాణం - సూచనలు :

1. ప్రతి ప్రశ్న మౌలిక సప్రమాణత,మరియు పాఠ్యవిషయ సప్రమాణత కలిగి ఉండాలి.

మౌలిక సప్రమాణత అంటే తెలుగు భాషా పత్రంలోని ప్రశ్నను చూడగానే అది తెలుగు పాఠ్యాంశానికి సంబంధించిందిగా అనిపించాలి. అంతేగాని అది చరిత్ర పాఠ్యాంశ సంబంధంగానో లేక ఇతర పాఠ్యాంశంగానో స్ఫురించకూడదు.

పాఠ్యవిషయ సప్రమాణత అంటే ఇవ్వబడిన ప్రశ్న నిర్ణయించిన పాఠ్యాప్రణాళిక ఆధారంగా ఉండాలి. అంతేగానీ ఎక్కువస్థాయి తరగతులకుగాని, తక్కువస్థాయి తరగతులకుగాని చెందినదిగా ఉండకూడదు.

2. ప్రతి ప్రశ్నకు నిర్దిష్టమైన సమాధానం ఒకటి మాత్రమే ఉండేట్లుగా జాగ్రత్తపడాలి.

3. భాష సరళంగా ఉండాలి. నానార్థాలకు దారితీయరాదు.

4. ‹ VØÞøsÐ (Multiple choice) ప్రశ్నలకు సరియైన జవాబు ఒకటే ఉండాలి. ఇచ్చిన సమాధానాలు నిడివిలోనూ, పదజాల నిర్మాణంలోను సారూప్యం కలిగి ఉండాలి. ప్రతి సమాధానం సరియైనదేమో ? అన్నట్లుండాలి.

5. ప్రశ్నలు సులభమైనవీ, సగటువీ, కఠినమైనవీ సమాన సంఖ్యలో తయారుచేసుకొనాలి. వాటికి నిర్ణయించే మార్కులను కూడ కఠినతాస్థాయిని బట్టి నిర్ణయించాలి.

6. ప్రతి ప్రశ్నపత్రంలో సూచనలను వివరంగా ఇవ్వాలి.

7. పరీక్ష నిర్వహణకు కావలిసిన కాలావకాశాన్ని ముందుగానే నిర్ణయించుకోవాలి.

8. పాఠ్యాంశ సంబంధిత ఉపాధ్యాయులతో చర్చించి సలహాలు తీసుకోవాలి.

3. జత చేయడం : (Matching)

ఇది విషయాత్మకమైంది. దీన్ని స్మృతికితెచ్చుకొనడానికి,గుర్తుపట్టడానికి, (Recall and Recognition) ఒకదానికి పేరుపెట్టే సామర్థ్యాన్ని పరీక్షించడానికి ఉపయోగిస్తారు.

ప్రణాళిక చేసేటప్పుడు ఏదైన ఒక అంశాన్ని మాత్రమే తీసుకోవాలి. ఉదాహరణకు

1. ప్రసిద్ధుల పేర్లు	-	వారి ఆవిష్కరణలు.
2. పారిభాషిక పదాలు	-	నిర్వచనాలు
3. గ్రంథాలు	-	రచయితలు / కవులు
4. సంధులు	-	ఉదాహరణలు
5. పదాలు	-	అర్థాలు

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

పై వాటిలో ఒక అంశం గురించి మాత్రమే జతచేసే ప్రశ్నలుండాలి. వేరు వేరు అంశాలకు మిశ్రమం చేయడం వల్ల జత చేయడం సాధ్యం కాదు.

6.7 ఉత్తమ ప్రశ్నపత్రం యొక్క లక్షణాలు :

ప్రశ్నపత్రం ఆశించిన ఫలితాలను సాధించే విధంగా దోషరహితంగా నిర్మించబడవలసి ఉంది. 'ఉత్తమ' ప్రశ్నపత్రంగా ఉండడానికి ఈ క్రింది లక్షణాలను కల్గి ఉండాలి.

1. లక్ష్యాత్మకత (Objectivity) :

ప్రతి అభ్యసనా సామర్థ్యానికి అనుగుణంగా లక్ష్యాలకు, స్పష్టీ కరణాలకు అనుగుణంగా ప్రశ్నలను తయారుచేయడమే లక్ష్యాత్మకత. ఈ ప్రశ్నలు వివిధ రూపాలలో తయారుచేయవచ్చు. వ్యక్తిగతమైన ఇష్టాయిష్టములకు ఇందు తావులేదు.

2. విశ్వసనీయత (Reliability) :

ఒకే పరీక్షను అనేక సార్లు, వేరు వేరు సమయాలలో ఒకే విద్యార్థిగానీ, అనేక మంది విద్యార్థులు గానీ వ్రాసినపుడు వారు పొందు మార్కులు దాదాపు ఒకే విధంగా ఉండాలి. అప్పుడే ఆ ప్రశ్నపత్రం విశ్వాసనీయమైనదనవచ్చు. వివిధ సమయాల్లో వేరు వేరు ఫలితాలనిచ్చే పరీక్షలు విశ్వసనీయమైనవిగా భావించడం జరగదు.

3. సప్రమాణత (Validity) :

ఒక పరీక్ష దేనిని మూల్యాంకనం చేయడానికి ఉద్దేశించినదో, దానినిసరిగా మాపనం చేయడమే సప్రమాణత. ప్రశ్నపత్ర సప్రమాణతను నిర్ణయించడానికి పాఠ్యప్రణాళిక సప్రమాణత, సాంఖ్యకశాస్త్రీయ సప్రమాణత, తార్కిక సప్రమాణత, స్వానుభవ పూర్వక సప్రమాణతలను కనుగొనాలి.

ఆచరణాత్మకత (Practicability) :

పరీక్ష యొక్క ఆచరణాత్మకత ఈ నాలుగు అంశాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

1. నిర్వహణ సౌలభ్యం 2. వ్యాఖ్యాన సౌలభ్యం 3. దిద్దుటలో సౌలభ్యం 4. పొదుపు

1. నిర్వహణ సౌలభ్యం (Practicability) **:**

ఒక నికష నిర్వహించుటకు అడ్డంకులేవి లేకుంటే దానికి నిర్వహణ సౌలభ్యం ఉంది అంటాము. నికష పరిమాణం, సందిగ్ధతకుతావులేని సూచనలు, ఆచరణకు వీలున్న పద్ధతులు కలిగి ఉంటే నిర్వహణ సౌలభ్యం ఉంటుంది.

2. వ్యాఖ్యాన సౌలభ్యం :

ప్రత్యేక నిపుణుల అవసరం లేకుండా నికష ద్వారా వచ్చిన ఫలితాల అర్థాన్ని ఉపాధ్యాయులే

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

వివరించిన ఆ నికషకు వ్యాఖ్యాన సౌలభ్యం ఉన్నదని భావించవచ్చు.

3. దిద్దుటలో సౌలభ్యం:

ఒక నికషను నిర్వహించుట ద్వారా వచ్చిన జవాబు పత్రాలను, సులభంగా, సాధారణ పద్ధతుల ద్వారా మాపనం చేయగలిగినట్లయితే ఆ నికషకు దిద్దుటలో సౌలభ్యం ఉందని అంటారు.

4. పొదుపు :

నికషను తయారు చేయడానికి నిర్వహించి ఫలితాలను రాబట్టుటకు వెచ్చించు ధనం, సమయం తక్కువగా ఉంటే ఆ నికష పొదుపైనది అంటాం.

పై లక్షణాలు ఏ నికషకు ఎక్కువగా ఉంటే దాన్ని ఉత్తమమైనదిగా పరిగణించి మూల్యాంకనానికి స్వీకరిస్తాం.

కృత్యం : జ్ఞాన, అవగాహన, అన్వయ నైపుణ్యాలకు

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

úmsaPõ msú»½Li c qsªsVúgi ms´¶NPLi

	అధ్యాయం	సంక్షిప్త సమాధానాలు úmsaPòÌÁV			లఘుసమాధానాలు ప్రశ్నలు			వ్యాసరూప సమాధానాలు úmsaPòÌÁV			ªsVV»½Li ªsWLiVäÌÁV
		40%			40%			20%			100
		ÇØ©sLi	@ªsgS¤¦|||©s	@©s*¸¶VLi/ ©smsoßáùLi	ÇØ©sLi	@ªs gS¤¦|||©s	@©s*¸¶VLi/ ©smsoßáùLi	ÇØ©sLi	@ªs gS¤¦|||©s	@©s*¸¶VLi/ ©smsoßáùLi	
	విభాగం -అ. ËØuy ryªsVLS(ùÌÁV	1(2)	1(2)	9(18)	1(4)*	1(4)	1(4)				34
1	విభాగం - ఆ Fyhiùúgi Li´¶¶¬sLSøßáLi		1(2)			1(4)* 1(4)			1(10)*		10
2	బోధనా పద్ధతులు		*1(4)*		*1(4)*	*1(4)** *1(4)*			*1(10)**		*12*
3	పదకోశం					1(4)	1(4)*			1(10)	14
4	D©so»½ryLiVV ryªsVLS(ùÌÁV c పెంపుదల		3(6)				1(4)*	1(10)			16
5	భాషాదో్షyÌÁ©sV giVLiLi¿Á²¶Li c ¬sªyLißá ªsWLSÌÁV	2(4)					1(4)				8
6	msLiÛP(ÌÁV c ªsVWÍØùLiNP©sLi		1(2)			1(4)* 1(4)					6
	ªsVV»½Li ªsWLiVaÌÁV	6	16	18	4	24	12	10		10	100

ÇØ©sLi = 20%
@ªsgS¤¦|||©s = 40%
@©s*¸¶VLi/ ©smsoßáùLi = 40%

సంక్షిప్త సమాధానాలు 20x2=40
లఘుసమాధానాలు 10x4=40
వ్యాసరూప సమాధానాలు 2x10=20
ªsVV»½Li =100

*అధికంగా ఉన్న ప్రశ్నల సంఖ్యల సంఖ్యను సూచిస్తుంది
*ËØNPÈÁVÍÜ D©sõ @LiNPÌÁV ªsWLiVäÌÁ©sV qsWచిస్తుంది.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

తెలుగు భాషా బోధన

|LiLi²¶ªs qsLiªs»½=LiLi

మాదిరి ప్రశ్న పత్రం

qsªsV¸¶VLi: 3 giLiÈÁÌÁV giLits| giVßáªsVVÌÁV c 100

విభాగం - అ

I. క్రింది ప్రశ్నలన్నింటికి సమాధానాలు వ్రాయండి ఒక్కొక్క సమాధానం నూరు పదాలకు మించరాదు 10x2=20SªsWLiVäÌÁV

1. ద్విత్వము, ద్విరుక్తము - ఈ రెండింటిని ఉదాహరణలతో వివరించండి.
2. నాటకీకరణం ద్వారా విద్యార్థులలో ఏఏ విలువలు పెంపొందించవచ్చు?
3. భాషా భాగాలను క్రీడా పద్ధతిలో ఏ విధంగా బోధించగలరో వ్రాయండి.
4. వాచకాల ఉద్దేశాలను వ్రాయండి.
5. విద్యార్థులకు వ్యాకరణం అంటే గల అయిష్టతను ఏవిధంగా తొలగించగలరు.
6. నికష అంటే ఏమి? నికష లక్షణాలను వ్రాయండి
7. అభినవ భోజరాజు ఎవరు? అతడు రచించిన ప్రసిద్ధ కావ్యమేది? ఆ కావ్యాన్ని giVLiLiÀÁ OPVßáLigS ïªy¸¶VLi²¶.
8. వాక్యాలు ఎన్ని రకాలు? అవి ఏవి? ఉదాహరణలతో వ్రాయండి.
9. నయము లేని యా చార్య! దా-నమును ¿Áàá¿ÁV
   NPXmsßá ! ¸¶VVNPäL] NPLiìNP¼½ cLiVV¿ÁVè¿ÁVLi²¶
   భంగపఱచుట దగునె? నీ - బంధు సమితి
   NPW²¶V giV²¶¸¶VV ÍÁNP ¸¶VÍØ²¶V gSNP.
   |ms ªsWÈÁÌÁV FsªsLiV FsªsLi»] ¿ÁFyöLiV?
   ఏ సందర్భాన చెప్పారు?
10. మూడక్షర గణాలు, ఇంద్ర, సూర్య గణాలను వ్రాయండి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

II. క్రింది ప్రశ్నలలో ఏవైనా ఐదు ప్రశ్నలకు జవాబులు వ్రాయండి. ఒక్కొక్క సమాధానం రెండు వందల పదాలకు మించరాదు. 5x4=20ªsWLiVäÌÁV

11. దోషాలు ఎన్ని రకాలు? అవి ఏవి?
వ్రాయగూడనవి, వ్రాయతగినవి ఏవో పట్టికను రూపొందించి వివరించండి.
12. భాషోపాధ్యాయుని లక్షణాలు ఏవి?
13. బహుళ తరగతి బోధనను గురించి వ్రాయండి.
14. రహదారికూడలిలో వీధి దీపాలు లేవు. రాత్రిపూట వీధిదీపాలు లేనందువల్ల Fs© Õ ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి. ఈ విషయాన్ని ప్రస్తావిస్తూ ఒక ప్రముఖ దినపత్రికకు ఒక లేఖ వ్రాయండి.
15. తత్పురుష సమాసాలు ఎన్ని విధాలు? ఉదాహరణలతో వివరించండి.
16. లేఖారచనను ఏఏ పద్ధతులలో మీరు బోధించగలరో వివరించండి.
17. ప్రశ్నల రకాలు ఏవి? ప్రశ్నలను తయారు చేసేటపుడు తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలేవి?
18. 'గబ్బిలం' రచయిత ఎవరు? సాహిత్యం ద్వారా అతను సమాజానికి అందించిన సందేశమేమిటి?

విభాగం - ఆ

III.. క్రింది ప్రశ్నలన్నింటికి సమాధానాలు వ్రాయండి. ఒక్కొక్క సమాధానం నూరు పదాలకు మించరాదు . 10x2=20 ªsWLiVäÌÁV

19. చర్చా వేదిక నిర్వహించడం వల్ల ప్రయోజనాలేవి?
20. విశేషణము అంటే ఏమిటి? అవి ఎన్ని విధాలు? అవి ఏవి?
21. కరుణశ్రీ ఎవరు? అతని ఇతర రచనలు ఏవి? రచనా శైలిని వివరించండి.
22. విసర్గ సంధిని ఉదాహరణతో వివరించండి.
23. అర్థాంతర న్యాసాలంకారాన్ని ఉదాహరణతో వివరించండి.
24. కథలు, కథానికల ద్వారా విద్యార్థులలో ఏఏ సామర్థ్యాలను పెంపొందించగలరు.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

25. అతడు పవడింప మును కౌరవాధి నాథుఁ
డరిగి తలయంపి దెస నున్న తాసమున
పై పాదాన్ని గణ విభజన చేసి లక్షణాలు వ్రాయండి.

26. కంద పద్య లక్షణాలను వ్రాయండి.

27. వినుఁడే హిరణ్య ధన్వుం
డను వన చరనాధు కొడుక నాచార్యుఁడు ద్రోణునకున్ శిష్యుడ నెందును
నన వద్యుడ నేకలవ్యుఁడను వాడ మహిన్
పై పద్యంలో ఎవరు ఎవరితో ఎందుకోసం చెప్పారు?

28. విద్యార్థులలో వక్తృత్వ సామర్థ్యాన్ని ఏ విధంగా పెంపొందించగలరు.

IV. క్రింది ప్రశ్నలలో ఏవైనా ఐదు ప్రశ్నలకు సమాధానాలు వ్రాయండి. ఒక్కొక్క సమాధానం రెండు వందల పదాలకు మించరాదు. 5 x 4 = 20 ªsWLiVäÌÁV

29. ఛాత్రోపాధ్యాయులు పదజాల అభివృద్ధికి ఏఏ విధానాలను పాటించాలి.

30. విద్యా ప్రణాళికకు, విషయ ప్రణాళికకు గల భేదాలేవి?

31. కందుకూరి వీరేశలింగం సాహిత్య సేవను వివరించండి.

32. పరీక్షకు, మూల్యాంకనానికి గల భేదాలేవి?

33. నియోజన పద్ధతి ప్రయోజనాలను వ్రాయండి.

34. DmsqsLiÌÁV giVLiLiÀÁ íªy¸ ¶VLi²¶.

35. భాషా క్రీడల ఆవశ్యకతను ఉదాహరణలతో వివరించండి.

36. సంభాషణ చాతుర్యాన్ని విద్యార్థులలో ఏ విధంగా పెంపొందించగలరో వివరించండి.

V. ఈ క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు వ్రాయండి. ఒక్కొక్క సమాధానం ఐదు వందల పదాలకు మించరాదు. 2 x 10 = 20 ªsWLiVäÌÁV

37. @) @ËÁùqs©sÍÜ ËØuyíNP²¶ÌÁ Fyí»½©sV íªy¸ ¶VLi²¶.
భాషాక్రీడలు కొన్నింటిని రూపొందించి వివరించండి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

లేదా

A) పాఠ్యగ్రంథం ఆవశ్యకతను వ్రాయండి. పాఠ్యగ్రంథ నిర్మాణం ఏ విధంగా ఉండాలో వివరించండి.

38. @) ఉన్నతస్థాయి సామర్థ్యాలను విద్యార్థులలో
ఏ ఏ పద్ధతుల ద్వారా ఏ విధంగా పెంపొందించగలరు?

లేదా

A) ËØuy úms¦¸ ¶WgiaSÌÁ©sV giVLiLiÀÁ úªy¸ ¶VLi²¶.

....

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

ümsaPõ msú»½Li c qsªsVúgi ms´¶NPLi

	అధ్యాయం	సంక్షిప్త సమాధానాలు ప్రశ్నలు			లఘుసమాధానాలు ప్రశ్oIAV			వ్యాసరూప సమాధానాలు ప్రశ్నలు			ªsVV»½Li ªsWLiVäÌÁV
		40%			40%			20%			100
		ÇØ©sLi	@ªs gS¤¦©s	@©s*¸¶VL/I ©smsoßáùLi	ÇØ©sLi	@ªs gS¤¦©s	@©s*¸¶VL/I ©smsoßáùLi	ÇØ©sLi	@ªs gS¤¦©s	@©s*¸¶VL/I ©smsoßáùLi	
	విజ్ఞØgiLi c@ EØuy ryªsVLS¦ùÌÁV	2(4)	1(2)	8(16)	1(4)*		1(4) 1(4) 1(4)*				34
1	విభాగం - ఆ పాఠ్యగ్రంథ ¬sLSøßáLi				1(4) 1(4)*	1(4)* 1(4) 1(4)			1(10)*		8
2	బోధనా పద్ధతులు		2(4)		1(4)	1(4)		1(10)		1(10)	22
3	పదకోశం	1(2)	1(2)		1(4)	1(4)				1(10)	8
4	D©so»½ryLiW ryªsVLS¦uIAV - పెంపుదల			1(2)			1(4)*				6
5	భాషాదోషాలను giVLiLi¿Á²¶Li c ¬sªyLißá ªsWLSIÁV	1(2)				1(4) 1(4)*			1(10)	1(10)*	16
6	msLIÙP¦IAV c ªsVWIØuLiNP©sLi		1(2)			1(4)					6
	ªsVV»½Li ªsWLiVaIAV	8	10	18	12	20	12		10	10	100

ÇØ©sLi = 20%
@ªsgS¤¦©s = 40%
@©s*¸¶VL/©ymsoßáùLi = 40%

సంక్షిప్త సమాధానాలు 20x2=40
లఘుసమాధానాలు 10x4=40
వ్యాసరూప సమాధానాలు 2x10=20
ªsVV»½Li = 100

*అధికంగా ఉన్న ప్రశ్నల సంఖ్యల సంఖ్యను సూచిస్తుంది
* ¡ÉØÏNPÉÁVÍÜ D©sõ @LiÏNPÌÁV ªsWLiVäÌÁ©sV qsWచిస్తుంది.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

తెలుగు భాషా బోధన

lLiLi²¶ªs qsLiªs»½=LiLi

మాదిరి ప్రశ్న పత్రం

qsªsV¸ ¶VLi: 3 giLiÈÁÌÁV　　　　giLits giVßáªsVVÌÁV c 100

విభాగం - అ

I. క్రింది ప్రశ్నలన్నింటికి సమాధానాలు వ్రాయండి. ఒక్కొక్క సమాధానం నూరు పదాలకు మించరాదు. 10 x 2 =20 ªsWLiVäÌÁV

1. తెలుసుకొన్న పదజాలం - ఉపయోగించే పదజాలం భేదాలను వివరించండి.
2. అనుస్వారం అంటే ఏమిటి? అనుస్వారం గల పదాలను అనుస్వారం లేని పదాలను పట్టికగా తయారుచేయండి.
3. Dmsªy¿ÁNP úms¸ ¶WÇÁ©yÌÁ©sV úªy¸ ¶VLi²¶.
4. ¬s¸ ¶WÇÁ©yÌÁ©sV Bªs*²¶LiÍÜ G¸ ¶V ÇØúgi»½ÌÁV ¼½qsVN]ªyÖÁ?
5. పుంప్వాదేశ సంధిని ఉదాహరణలతో వివరించండి.
6. కావ్యానికి అలంకారాలు ఎందుకు? అలంకారాలు ఎన్ని? అవి ఏవి?
7. నందతారాజు మీలల రెడు వార
   లంద రకును మేటి రైయె యుండు విజయ
   పై పాదాన్ని గణవిభజన చేయండి. లక్షణాలు వ్రాయండి.
8. ªsL]»½ö¼½ ry©yÌÁ©sV úªy¸ ¶VLi²¶.
9. నాయనుజన్ముడొక్కరు డొనర్చిన దుష్కృతి చేత నేల పా
   లాయె భవద్విహాయస విహార మహోత్సవ మల్లనాడు; నీ
   యాయువు గట్టి దింతకును హంసమ; గాయము మానెనింకపై
   హాయిగ వోయి యాడు కొనుమా! కనుమా నిజ బంధు మిత్రులన్
   పై పద్యంలో ఎవరు ఎవరితో ఏమన్నారు?
10. యతి అంటే ఏమిటి? ప్రాస అంటే ఏమిటి? ప్రాస యతి అంటే ఏమిటి?

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

II. క్రింది ప్రశ్నలలో ఏవైనా ఐదు ప్రశ్నలకు సమాధానాలు వ్రాయండి. ఒక్కొక్క సమాధానం రెండు వందల పదాలకు మించరాదు. 5 x 4 = 20 ªsWLiVäÌÁV

11. భాషా క్రీడల ప్రయోజనాలేవి?
12. దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి గురించి వ్రాయండి.
13. ఉత్తమ ప్రశ్న పత్ర లక్షణాలను వివరించండి.
14. దోషాలకు నివారణ మార్గాలను సూచించండి.
15. విద్యా ప్రణాళిక ఆవశ్యకతను వివరించండి.
16. పదజాల పరిజ్ఞానం ఉపాధ్యాయులకెందుకు అవసరం?
17. భాషోపాధ్యాయుని బాధ్యతలేవి?
18. విద్యార్థులలో కవితలపై ఆసక్తిని ఏవిధంగా పెంపొందించగలరు?

విభాగం -ఆ

III. క్రింది ప్రశ్నలన్నింటికి సమాధానలు వ్రాయండి. ఒక్కొక్క సమాధానం నూరు పదాలకు మించరాదు . 10 x 2 = 20ªsWLiVäÌÁV

19. పరీక్షలకు నికషలకు భేదాలేవి?
20. విద్యార్థులలో స్వయంగా వ్యాసరచన చేయడానికి ఆసక్తిని ఏ విధంగా NPÖÁgiLi¿ÁgiÌÁLiV?
21. ËØÌÁlgi¸¶WÌÁV ILiLi²¶LiÉÁ¬s Ü³y¸¶VLi²¶.
22. బహువ్రీహి, ద్వంద్వ సమాసాలను ఉదాహరణలతో వ్రాయండి.
23. దృష్టాంతాలంకారాన్ని ఉదాహరణతో వివరించండి.
24. ఆటవెలది పద్య లక్షణాలు వ్రాయండి.
25. నూలు దారాలతో గొంతు కురి బిగించి
గుండెలో నుండి సూదులు గ్రుచ్చి కూర్చి
ముడుచు కొందురు ముచ్చట కురుల మమ్ము
అకట! దయలేని వారు మీ యాడువారు
ఈ పద్యంలో ఎవరు దయలేనివారు? ఎందుకు?

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

కవి ఎవరిని గురించి ఇంతగా ఆవేదన చెందాడు?

26. ©yÈÁNS¬sõ ¬sLi*¤|||Li¦¿ÁÈÁmso²¶V G¦¸¶V ÇØígi»½ÌÁV ¼¾qsVN]ªyÖÁ.
27. ద్విగు సమాసం, అవ్యయీ భావ సమాసాలను ఉదాహరణలతో వ్రాయండి.
28. నామవాచకాలు అంటే ఏవి? అవి ఎన్ని విధములు ఉదాహరణలతో వ్రాయండి.

IV. క్రింది ప్రశ్నలలో ఏవైనా ఐదు ప్రశ్నలకు సమాధానలు వ్రాయండి. ఒక్కొక్క సమాధానం రెండువందల పదాలకు మించరాదు. 5 x 4 = 20 ªsWLiVäÌÁV

29. సూక్ష్మ బోధన ఆవశ్యకతను వివరించండి.
30. కృత్యాధార బోధన నిర్వహణ దశలో ఉపాధ్యాయుడు గమనించవలసిన అంశాలేవి?
31. మురికి కాలువలు చెత్తాచెదారాలతో పూడుకొని పోయాయి. మురికి నీళ్ళు రోడ్డుపైనే ప్రవహిస్తూ ఉన్నాయి - ఈ విషయాన్ని ఎవరికి ఫిర్యాదు చేస్తారు? ఫిర్యాదు లేఖను వ్రాయండి.
32. భాషా ప్రయోగశాలల వలన ప్రయోజనాలు వివరించండి.
33. తెలుగు సంధులలో నాలిగింటిని ఉదాహరణలతో వివరించండి.
34. ªy¿ÁNS¬sNP DLi²¶ªsÌÁqs©s @Li»½Li, ËØ¤|||Li ÌÁOP¶ßØÌÁ©sV iªy¸¶VLi²¶.
35. తప్పు - దోషాల మధ్య ఉన్న భేదాలు ఏవి?
36. దేశమును ప్రేమించుమన్నా - మంచి అన్నది పెంచుమన్నా ఈ గేయంలో గురజాడ అందించిన సందేశమేమిటి?

V. క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు వ్రాయండి. ఒక్కొక్క సమాధానం ఐదు వందల పదాలకు మించరాదు. 2 x 10 = 20 ªsWLiVäÌÁV

37. @) కృత్యాధార అభ్యసన గురించి వివరించండి.

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

లేదా

A) వ్యాకరణ బోధనలో మెళకువలను వ్రాయండి.

38. @) బహుళ తరగతి బోధనను గురించి వివరించండి.

లేదా

A) భాషాదోషాలను గుర్తించండి. వాటికి నివారణలను ఉదాహరణ ✓
mspLi*NPLigS వివరించండి.

....

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

తెలుగు భాషా బోధన

LiLi²¶ªs qsLiªs»½=LiLi

@Li»½Li ªsVWÍØùLiNP©sLi

ªs.qsLIAAù	వివరాలు	ªsWLIVäIAV
1	@. msLIbPIA©s msú»yIA©sV mspLI¿A¸¶VLI²¶. A. Fyhi ms´¶NSÌA©sV »½¸¶WLiV ¿A¸¶VLi²¶.	5
2	@. సహపాఠ్య కార్యక్రమాల ద్వారా భాషాభివృద్ధికి మీరు చేసిన కృషిని నియోజనం సమర్పించండి. A. ZOP¡ú»½ msLIùEA©s©sV ¬sLI*¡¤¦ ంచండి. దాని ద్వారా భాషా పరంగా ఏం సాధించారో నివేదిక సమర్పించండి.	5
3	@. మాధ్యమిక, ఉన్నత తరగతుల పూర్వ ప్రశ్న పత్రాలను సేకరించండి. భాషా లక్ష్యాల ఆధారంగా ªyÉÁ¬s విశ్లేషించండి. A. భాషా బోధనకు బోధనాభ్యాసన సామగ్రులను }qsNPLiLi¿ÁLi²¶.	5
4	@. ryªsV»½ÌÁV / ÇØ¼½¸¶WÌÁV/ F~²¶Vmso NP´¶ÌÁ©sV }qsNPLiLi¿ÁLi²¶. A. ùmsªsVAA NPªsoIAV/LI¿ALIVంతల జీవిత విశేషాలను }qsNPLiLiÀÁ AÌÁ÷ªsV »½¸¶WLiV¿Á¸¶VLi²¶.	5
5	@. సహ ఛాత్రోపాధ్యాయుల బోధనను పరిశీలించండి. నివేదికలు సమర్పించండి. A. విద్యార్థుల ఉచ్చారణ దోషాలు, పఠన దోషాలు, లేఖన దోషాలను గుర్తించండి. వాటి నివారణకు ¼½qsVN]©sõ ¿ÁLiùÌÁపె నివేదికలు వ్రాయండి.	5
	ªsVV»½LI ªsWLIVäIAV	25

Click here to get your free novaPDF Lite registration key

qs¤¦¦¦NPLiLiÀÁ©s úgiLi´yÌÁV (Bibliography)

1	»½IÁVgIV EØuy ¿ALIü»½	²yee భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి
2	సాహిత్యశిల్ప సమీక్ష	A¿yLiü msLigi×A IÁÓP¦ØÑSLi»½Li
3.	ఆధునికాంధ్ర కవిత్వం (సంప్రదాయము ప్రయోగము)	²yee iqs. ©yLS¸¶Vßá ILi²¶
4.	తెలుగు సాహిత్య సమీక్ష (మొదటి ILiLi²¶V qsLimsoEØÌÁV)	²yee ÑÁ. ©ygi¸¶Vù
5.	ఆంధ్ర వాఙ్మయ చరిత్ర	ఆచార్య దివాకర్ల వేంకటావధాని
6.	EØIÁ ªyüNPLißáLi	msLiªsqsV AA©sö¸¶VqsWLi.
7.	ఆంధ్రభాషా వికాసం	²yee giLiEAÇUgi r¡ªsV¸¶WÇAUIÁV
8.	ఆధునిక భాషా శాస్త్ర సిద్ధాంతాలు	²yee ms.Fsqs. qsVüEA¤¦¦¦ØßáüLi
9.	»½IÁVgIV EØtsIÜ ªsVIÁNPVªsIÁV	²yee »½WªsWEA qsLiOAªsLSªso
10.	»½IÁVgIV EØuy ¿ALIü»½	qsWöLi$
11.	»½IÁVgIV ry¤¦¦¦»½ü ¿ALIü»½	డా॥. వై. âSiqsü
12.	తెలుగు బోధన పద్ధతులు (డి.ఎడ్)	తెలుగు అకాడమి, హైదరాబాద్.
13.	తెలుగు బోధన పద్ధతులు (బి.ఎడ్.)	తెలుగు అకాడమి, హైదరాబాద్.
14.	²¶F~ªsW B©s Fs²¶VüNPts©s (దూరవిద్యావిధానం)	రాష్ట్రవిద్యా పరిశోధనా శిక్షణాసంస్థ హైదరాబాద్.
15.	తెలుగు బోధన పద్ధతులు	చింతాదీక్షితులు
16.	తెలుగు బోధన పద్ధతులు	BIÁFyªsoIÁWLi NSªsVaP*LiLSªso
17.	తెలుగు బోధన ప్రదీsNP	²yee రావి రంగారావు
18.	తెలుగు బోధన పద్ధతులు	²yee ²¶. ryLiÊÁªsVWLi
19.	EØuy ©smsoßØüIÁV	N]Li¦msIÁ ALiÇA©s¸¶VaSiqsü
20.	EØuyâSqsü msLi¿A¸¶VLi	A¿yLiü EÜ²¶VmsOA msoLiVu¡»½Li
21.	»½IÁVgIV ry¤¦¦¦»యంలో కవిత్వోద్యమాలు	తెలుగు అకాడమి, హైదరాబాద్
22.	తెలుగులో కవితా విప్లవాల స్వరూపం	A¿yLiü ªsÍÁèLiV ©yLS¸¶VßáLSªso
23.	భాషా బోధన	వె.కె. బ్రహ్మానందం.
24.	మాతృభాషలో ప్రాథమిక విద్య	@EAWLi msoLiVu¡»½Li
25.	పెద్దబాల శిక్ష	gSÇAUIÁ qs»½ü©yLS¸¶Vßá

Click here to get your free novaPDF Lite registration key